

Waese tütarlapse romaan.

Francis de Croisset.

1.

Ah seda igawat panjioni heast perekonnast tütarlastele!

Andrey Greenwood tundis, et see iga päewaga aina rohkem tüh-
jendab ta hinge, rõhub ta aju, matab teda üleni mingisse halli läbi-
paistmatusse uttu.

Enam kui kaks aastat juba õpetab ta selles panjionis päewast päewa
inglise keelt, parandab tolltataguse Calais' „heaft perekonnast tütarlaste“
konarlikku hääldamist, kuulab, kuidas nad piinawad õnnetut Dickensit,
parandab ikka samu wigu wihtludes — ja kõneleb ilmaft kuimetanud
klipsakate preilide Tremon'idega, kes on panjioni omanikke.

Millise rõõmuga hülgaks ta Calais' ühes panjioniga, õdede Tre-
mon'idega, uniste tänuatega ja raske piinawa igawusega, millega
on läbi imbunud isegi majaseinad. Ta on noor, ihtab elu, aga siin...
Weel mõni aasta ja ta ise muutub samasuguseks kuiwanud muumiaks,
wanatüüdruks nagu õetised Tremon. Orr! Kõile muud, ainult mitte
seda!

Armas madame Turpin, kes hankis talle koha selles panjionis, ei
suda kuidagi mõista, mispärast Andrey on nii rõhutat.

— Teil on hea koht, teid hinnatakse siin ja õed Tremon lamasse-
wad laiendada teie tegewust — kõneleb ta.

Madame Turpin on Calais' intelligentsemaid naisi, ta on „keele-
õpetus igaihele“ autor, kõneleb walitud keelel isegi siis, kui jutt on
kõige lihtsamaist asjust.

Andrey isaga, Briti armee erumajoriga, kõitis teda südamlik sõprus,
madame Turpin kirjutas talle walitult-literatuurseid kirju ja saatis talle
ilukõites „keeleõpetuse“, muidugi wastawa pühendusega.

Kui majoor 1929. a. suwel suri südamerabandusse ega jätnud oma

ainsale tütrele midagi peale võlgade, heasüdamlik madame Turpin ei walanud wähe pisaraid „maese orwusele“ saatuse pärast, nagu ta mõttes nimetas Andrey's, ta kandis talle teenistuskoha ödede Tremon'ide panjionis ja telegraafis talle Manchesterisse, et ta sõidaks wiibimata Calais'sse.

Nii sai „maese orwusest“ inglise keele õpetajanna heast perekonnast tütarlaste panjionis kuulsas, kuid surmani igawas Calais' linnas.

Pühapäewiti Andrey lõunatas armsa madame Turpin'i juures, argipäewiti walmistas ise endale priimusel mõne lihtsa roa ja weetis logu waba aja oma tülises korteris, mis koosnes wäikesest toast köögiga. Pärast kuuetunnist tööaega panjionis ta oli meeleldi üksi. Söönud lõunat ja pesnud toidunõud, ta keeras üles grammofooni — see oli isa wiimane kingitus sünnipäewaks — läitis paberossi ja, heites kushetile, luges mõnd raamgut.

Wahel külastas teda hea madame Turpin.

Ühel pärastlõunal madame Turpin astudes sisse oma hoolealuse juure leidis seal oma suurimaks üllatusels eest tundmatu mehe. Too ja Andrey istusid nagu head wanad tuttawad wäikese laua ääres, millel seisis pudel likööri ja kaks klaasi.

Madame Turpin otse tardus läwale.

— Lubage tutwustada, armas proua Turpin, — tõusis talle wastu Andrey — minu wana sõber, doktor Herbert Carter. Ta saabus äsja lennukil Inglismaalt mulle külla.

Doktor kummardus ja surus madame Turpini lätt.

See oli umbes 35-aastane, pikakaswuline, kõhn ja kondine mees algawa külaspeaga.

— Madame Turpin on minu heaks wäga palju teinud, — ütles Andrey, — tänu temale ma sain koha ödede Tremon panjionis. Ta üldse juhtub mulle liigutawa tähelepanuga... Nagu oma nooremale õele.

— Ütelge parem, nagu oma tütrele, — parandas üllatusest toibunud külaline, suundeldes Andrey'd laubale.

— Jumaluke, olete ainult mõne aasta minuist wanem, — hüüdis too.

Ja lisas wahenditult juure:

— Kujutlege, doktor Carter tahab, et läheljin talle naiseks.

— Ah! Soowin õnne. Noh, aga teie?

— Olen meelitatud, kuid... pean selle au tagasi lükkama.

Madame Turpin ei saanud enam midagi aru ja waatas lord Andreyle lord doktorile.

— Aidake teda weenda, madame Turpin — ütles doktor, neelates lonksu likööri. — Mis ta siin teeb üljinda Calais's? Wiiljin ta Inglis-

maale. Mul on seal hea teenistus, me ehitatakse endile mugawa pesalese ja elatakse õnnelikult.

— Ei, kallid sõber, katkestas teda Andrey, — hindan teid wäga, kuid teile naistele tulla ma ei wõi. Palun, ärge nõudke seda.

Mees ohtas, wõttis selle ja tõusis.

— Mul on aeg minna. Goodan, Andrey, et see ei ole teie wiimane sõna. Lähen tagasi Manchesterisse ja sealte kirjutan teile. Mõtlege hästi järele, enne kui teeldute lõplikult.

Kui ta oli lahkunud, madame Turpin silmitses hetkeks teraselt Andreyd ja raputas lahtwalt pead.

— Ta armastab teid nii wäga.

— Aga, kulla madame Turpin, mina ei armasta teda.

— Küll see weel tuleb, ma olen kindel. Ta jätab soliidse, positiivse inimese mulje. Ja asub heal kohal. Anna aga teie... Peab mõtlema ka tulewikule, mu kallid.

— Ei, see abiela ei toots mulle õnne.

— Aga mispärast mitte?

— Seda on raske ütelda, kuid mul on mingi eelaimus. Doktor Carter ja mina — me oleme diametraalselt wastandlitud iseloomud. Tema on wäiklane ja kitsarinnaline, liig laine ja arwestaw. Ihnuseeni arwestaw. Ta on pealaest jalatallani wäikelodanlane, mulle on aga kõit wäikelodanlane wastik. Mina tahaksin reisida, näha maailma, koguda uusi muljeid, aga doktor Carteri naisena pean rahulduma niinimetatud koduse koldega. Wäljawaade pole kuigi hiilgaw. Peanagi aga on, et ma ei armasta teda.

— Jah, jah... Wõib-olla teil on õigus. Abielu armastuseta on jama, mis kirit aktarita.

See sõrblus tuli madame Turpin'ile äkitselt ja ta otsustas selle üles märkida. Mis aga puutub Andrey'sse, siis ta ei hakanud rohkem peale löima, et ta abielluks doktor Carteriga. Wõib-olla tõepoolest see abielu ei too talle õnne.

*

Nädal hiljem Andrey sai järgmise kirja doktor Carterilt:

„Kallid sõber.

Sain äsja nimetuse Indiasse... Saan wanemaks sõjawäe arstiks Rahajangis.

Selle asemel et Liverpoolist wälja sõita, reisisin Calais'sse, siit sõidan Marseille'sse, kust asun Indiasse minewale laewale.

Müüd istun siin hotellis, teie läheduses, ja ootan teie otjust. Kallid Andrey, sõitke minuga Indiasse. Muidugi minu naisena. Tean, et teie ei armasta mind, kuid teen kõit, mis minu wõimuses, et ära teenida teie armastust.

Mahajang on täiesti tsiviliseeritud linn. Wanema arsti naisena omate seal filmapaistwa teatralohe. Olen meendunud, et jääte rahule.

Tohin ma loota? Pean ma tulema teie juure? Dotan teie otsustawat sõna.

Teie Herbert Carter."

Digi tund aega Andrey istus kushetil sügawais mõtteis. Ühest küljest väljawaade sõita Indiasse, sinna imedemaale, näha uut maailma, minna vastu uutele tundmatutele elamustele, teisest küljest aga — see hirmus mahajäänud kolgas, ödede Tremon'ide panjon, ütsindus, lehm korter, tappew ühetoonilisus... Ah, kui ainult sel oleks lõpp, kui ainult awaneks mingisugune uus laia Jumala maailma!

Andrey hüppas ükki plüsti, tõndis mõne korra üle toa, istus siis otsustunult laua ääre ja kirjutas:

„Olen nõus. Andrey.“

Järgmisel hommikul oli doktor Herbert Carteri ja Andrey Greenwoodi laulatus. Pärast laulatust madame Turpin kutsus nad oma juure lõunale.

Doktor tahtis, et nad samal õhtul sõidaksid edasi Marseille'sse, kuid Andrey teatas, et ta peab veel päewaks jääma Calais'sse.

— Sõitke Marseille'sse ütsinda, — ütles ta mehele. — Mina saabun päew wõi kõige rohkem kaks päewa hiljem. Pean siin likwideerima oma asjad.

— Nõuate seda? — küsis mees.

— Jah.

— Sellisel korral alistum.

Ja ta sõitis ära.

Samal õhtul, tulles madame Turpini juure, Andrey ütles talle:

— Kallid sõber, te kõnelete mulle kord, et oskate kaartide järele ennustada tulewiku.

— Jah, oskan natuke. Tahate teada, kas teie abieli saab õnnelik?

— Ei, tean ilma kaartidetag, et see mulle õnne ei too. Mind hawatib miski muu.

Madame Turpin waatas talle warjamatu uudishimuga.

— Asi seisab selles, edele telegrafeerisin Londoni „Evening News'i" toimetajale mister Freelingway'le... Tegin talle pakkumise kirjutada tema lehe jaoks Indiast reisikirju... Ta tundis väga hästi minu isa ja wõib-olla wõtab minu ettepaneku vastu.

— Nii et te ootate tema wastust?

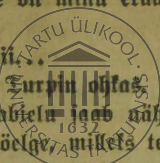
— Jah, palusin wastata telegrammiga ja ootan seda iga minut saabumat.

— Spm... Aga kas teie mees teab sellest?

— Ei, see on minu eraasi. Muide, varjama ma seda tema eest la ei hakka.

— Nii, nii.

Madame

— Teie abiela-~~1632~~ ¹⁶³² nähtavasti olema täiesti moodne, mu armas Andrey. Aga öelge, milleks teil on vaja seda... ajalehetööd?

— Tahan kindlustada endale teatava majandusliku iseseisvuse. Paljugi mis võib juhtuda. Pealegi doktor Carter, nagu teile juba kõnelesin, on inimsavõitu mees ja ma eelistan omada isiklikku tasuraha.

— Nii see ongi: täiesti moodne abielu — muigas madame Turpin. — Tähendab, te tahate, et ma ennustaksin, kas võtab teie ettepaneku vastu see...

— Freelingway. Jah. Olge heaks. Loodan, et me täna veel saame teada, kas teie kaardid kõnelevad töit: palusin kodus, et telegrammi-kandja, kui ta peaks tulema, saadetakse teie juure.

Madame Turpin wangutas pead ja võttis kaardid välja. Seganud mängu läbi ta ulatas selle Andreyale.

Andrey tõstis. Madame Turpin hakkas kaarte laduma.

— Kuutu kuningas, ärtu äis, padaäis...

Samal hetkel astus sisse teenija.

— Telegramm proua Carterile.

Andrey võttis telegrammi, aga enne selle avamist sõnas lõbusa muigega:

— Armas madame Turpin, las' kaardid litlewad oma sõna. Sumitaw!

Madame Turpin ladus kaardid mitmesse ritta. Ta nägu helenes.

— Bastus on jaataw! — teatas ta wiimaks. — Teie ettepanek on vastu võetud.

— Arwate seda?

— Ma ei arwa waid tean kindlasti. Mulle kaardid ei waleta kunagi.

— Eks waatame!

Andrey püüdis jäilitada rahu ja awas telegrammi.

— Hurraa, kaardid ei waletanud — hüüdis ta lõbusalt. — Kuulate, mis telegraferib mister Freelingway: „Olen nõus stopp saatke iga nädal kolmjada rida võimalikult rohkem ülesvõtteid stopp kolm ja pool naela artikkel, kümme shillingit foto...“

Andrey lehwitas mõidukaft telegrammi nagu lippu.

— Bantsai. Võit. See teeb umbes 20 naela kuus. Riipalju ma ei teeninudki ödede Tremon'ide juures.

— Soowin õnne, armas, — ütles madame Turpin külmalt.

Kuid Andrey jooksis ta juure, suudles teda põsele ja keerutas temaga toas ringi.

— Te ei kujutle, kui rõõmus ma olen. Sel on mulle määratu tähtsus. Nüüd sõidan Indiasse mitte ainult kui missis Carter, majori austmes väärilise arsti abitaata, vaid Andrey Greenwood, suure Londoni lehe ijilik kaastööline.

— Wast ennustame edasi?

— Ei, tänan. Muud huvitavat kaardib mulle ei wõi öelda.

Kuid madame Turpin hakkas jiski edasi panema kaarte. Ja mida rohkem ta neid ladus, seda suuremaks laswas ta imestus.

— Uskumatu, — sõnas ta, — kõik teil areneb isemoodi... Woin teile ainult üht öelda, armas Andrey: imelikke asju saadate lorda seal Indias!...

2.

Andrey saabus Marseille'sse õhtul päew enne laewa väljasõitu; „Rajputana“ oli tulnud Liverpoolist ja pidi järgmisel päewal jatkama reisi Indiasse.

Doktor Carter wõttis oma noore naise jaamas wastu ja wiis ta hotelli.

Siin weetsid nad esimese armuöö.

Andrey andus mehele armastujeta, fireta.

— Ma pean ka selle läbi tegema — ütles ta iseendale. Temale olid need hirmjad tunnid. Kui hommiku eel mees wiimaks jäi magama, Andrey eemaldus temast võimalikult kaugemale. Ta lebas kaua lahtiste silmadega, kuulatahes ärkawa linna müra.

Mees noraskas ja see noraskamine ärritas Andreyd pisarateni. Ta tundis äkki, et hakkab wiiskama seda inimest, kes seni oli talle waid ükskõikne. Ei, armastada teda ei suuda ta iialgi! Ei suuda isegi harjuda temaga, lohandada end tema järele. Sellest et omada temaga ühine magamistuba, ei wõi juttugi olla. Ei, ta ei talu seda!

Andreyd ehmatas äkki mõte, et laewal on neil waid üks kajut. Ja reis kestab palju päewi. Ei, ei, ainult mitte seda! Waja korraldada see kuidagi teisiti.

Kella üheteistkümneme paiku olid nad juba sadamas.

— Ma pean end tutvustama kaptenile, ohwiteridele ja laewa arstile, — ütles doktor Carter. — Ole nii hea, waata järele, et meie pagas toimetataks laewale ja, muide, waata meie kajutit. Loodan, et see on liialdaselt mugaw. Loodan ka, et laewaloleku tsel einetame kapteni lauas: kui wanemal arstil on mul selleks täielik õigus.

Ta wõttis juba kolmandat lorda üles selle küsimuse: nähtawasti see

humitas teda wäga. Andrey tundis waluga, et see inimene on talle täiesti wõõras ega saa iial lähedaseks.

Kapteni abiline oli Andrey wastu eriti lahle.

— See on mu esimene merereis — ütles Andrey talle. — Kardan, et ma ei talu hästi laewa töikumist, ja kuna ma ei tahaks olla tülikas oma mehele, tahan teda wäga, et eraldaksite meie mitte ühe, waid kaks kajutit.

Kapteni abiline, üsna noor mees, unistawate siniste silmadega, watas armunult kaunile noorele naisele, punastas millegipärast, tummardus galariselt ja ütles:

— Teie teenistujeks walmis, madame! Teen kõik, mis võimalik. Meil on küll peaaegu kõik kinni pandud. Eriti luksuskajutid: asi on seltsine, et laewal wiibib Udaigori sultan oma saatjaskonnaga. Aga wast leian siiski...

Ta wõttis wälja laewa plaani, otsis pisut ja leidis tõepoolest.

— Siin! Kaks ühekõilist kajutit... Rahjuts neid lahutab koridor, aga kui madame sellega lepih...

Madame leppis meeleldi — ja mõni minut hiljem seadis end juba sisse oma kajutis. Ta asetaskohitabele tualetitarbed ja wõttis siis bloknoodi, pliatsid, märkmiku.

— Minu uue kutse tööriistad, — ütles ta kuuldawalt mitte ilma uhkusega.

Samal hetkel astus sisse mees.

— Kapten kutsub meid oma lauda! — hüüdis ta üleni särades. — Te ei öelnud mulle, et tunnete hästi mister Freelingway'd „Evening News'i“ juurest.

— Milleks siin mister Freelingway? — imestus Andrey.

— Ta on meie kapteni lähedane sõber. Ta teadis, et teie sõidate selle laewaga ja kirjutas kaptenile, soowitades teid tema erilise hoole alla. Tänu sellele me saime nüüd kutse aulanda. Võunatame lady Brandstone'i seltskonnas.

— Kes see niisugune on?

— Briti panga direktori abikaasa, tema hiilguise lady Brandmoore'i õde.

— Ja kes see on?

— Te ei tea, kes on lady Brandmoore? Udaigori kindralkuberneri abikaasa.

Doktor Carter oli nii wallatud rõõmusest, et esimesel hetkel ei pannud tähele kajutit.

— Teie kajut on wastas, üle koridori, — ütles Andrey.

— Kuidas? Kas me ei ole koos?

— Ei, nii on mugavam. Mõnikord teil on vaja lebagi enda juures vastu võtta, ja mina häirilin. Pealegi eelistan magada ärgnärts.

— Nii, nii... Mis teha, vägisi ei saa armsaks!

Ta sai endast võitu ja ta nägu omandas asjaliku ilme.

— Teil tuleb lihtsasti tualetitegemisega, talis: lõunani on ainult veerand tundi. Pean teid hoiatama, et peale lady Landstone'i on lausa veel kindral Sampstead oma abilaasaga ja veel mõned tähtsad isikud.

— Nii et olete rahul?

— Väga! — vastas mees märkamata Andrey irooniat. — Mere reis algab suurepäraselt!

*

Esimene päev laeval möödus tõepoolest lenasti, nii et doktor Carteril oli põhjust tunda rahuldust. Ta naine võlus kõiki mehi alates habemeta noorukitest kuni halljuukseliste rauladeni. Daamid suhtusid talle heatahtlikkusega ja olid temaga haruldaselt lahked, eriti pärast seda, kui lady Landstone oli arvanud heaks temaga armulikkust westelda.

Pärast lõunavõõki Andrey heitis puhletoolile ülemisel lael. Rattes jalad reisiwaibaga ta nõjatus tagaspidi ja vahtis laugele merele, korraldades mõttes oma muljeid. Tema ümber lebasid samuti kiistoolides mehed, naised ja lapsed. Mõni taktus, mõni luges või vestles naabritega. Doktor Carter jalutas edasi-tagasi laewaarstiga. Negajalt laewalaelle lendas tuulehoog: püüdis wallatult hiskuda meestelt kübaraid peast, fergitas naiste seelikuid, sajis nende juukseid.

Andrey loostas mõttes esimest kirja, mille ta saadab „Evening News“ile. Muljeid pole eialgu just kuigi palju... Võib olla parem on pisut oodata? Tegelikult ta tegi ettepaneku kirjutada Indiast, mitte laewalt...

Mõtisklusi segas gongiheli.

Gnamus reisijaid tõusis ja suundus sõõgisaali teed jooma.

— Kas käsete serweerida teed siia? — küsis steward Andreylt.

— Juba teed? — imestus noor naine.

— Jah, ta joob seda siinsamas dekil. Siin ta ei tarwitse naeratada, vastata küsimustele. Ta tahab ainult, et teda jäätaks rahule.

Kui talle toodi teed, istus tema naabruse peaaegu tühjal laewalael lady Landstone'i poeg, noor Oxfordi üliõpilane, ta silmitses Andrey'd kannis julgelt.

„Kui ta ainult ei hakkaks minuga flirtima!“ — läbistus hirmunud mõte Andrey'l peast.

Ta oleks meeleldi suitsetanud paberossi, aga ta ei sõandanud võtta mälja oma portfigarri, kindlasti targab too poisj kohe ligi oma tule-süütajana.

Kuid noor Vandstone tõmbas ta westlusse ka ilma tulejülitajata. Ta hakkas kõnelema mereveest, Indiast, mida tundis temaenda üteluse järelle „nagu oma taskut“, piimastest sõudewõistlustest Oxfordis. Andrey vastas lühisõnaliselt.

— Kas me ei näe siin partiid tennist? — tegi noormees ettepaneku.

— Tänan, min ei ole erilist tahtmist selleks.

— Võib-olla teid huvitab tutvuda laewaga? Tunnen teda nagu oma taskut.

Kuid Andrey keeldus ka sellest. Ta tahtis ainult lehada kiiktoolil ja wahtida mõttetult merele. Noor Vandstone lõi wiimaks läega ja jättis ta rahule.

En laewal suundus wähehaawal hariliklusesse roobastesse, muutus korrapäraseks, uinutas oma ühetoonilisusega. Laewal wiibivad inimesed tundsid endid kogu muust maailmast lahti lõigatuina, mattajatena, kes paisatud liiskilbale saarele. See lähendas, lihtlas ümber paljud eelarwamused, mis tavalises elus talistawad lähenemist.

Doktor Carter oli wäga, wäga rahul. Ta liikus siin walitud, aris- tokraatjes seltskonnas, millega ta kuival maal juba nii sagedasti kokku ei puutunud. Inimesed, kes asusid kõrgel seltskondlikul positsioonil, westlesid temaga nagu oma sugusega. Ta sai aru, et tunduwal määral mõlg- neb selle eest tänu oma kaunitarist abikaasale, ja oli uhke selle üle.

Jah, oma naisega on tal põhjust uhkustada. Rahju ainult, et Andrey tule pähe mõte saata mingisuguseid artikleid „Evening News'ile“. Muidugi, sellega ta võib teenida. Mõned lisanaelad ei tee kahju. Kuid teadmata, kuidas waadatakse Andrey tööle Rahajangi kõrgemais ringi- des. Võib olla, et seal ei nähta seda heameelega. Pealegi temale, dok- tor Carterile, oli ebameeldiv mõte, et tema naine mingisuguselgi mää- ral, võib olla temast rippumatu.

Kuid ta tõrjus eemale need ebameeldivad mõtted, mis ähwardasid mürgitada ta rõõmu ja uhkuse. Lõppude lõpuks see pole nii tähtis. Tähtis on ainult, et ta abiellus wõluma naisega, kes kõikide pilgud endale tõmbab.

— Andrey, kallid, olge võimalikult lahtem lady Vandstone'iga, — ütles ta naisele. — Pärast oma õde lady Brandmoore'i on see Ra- hajangi esimene daam. Neist teatawa määrani oleneb minu edaspidine tarjäär.

— Te saite ometi juba majori auastmesse, — mis teil veel waja on? — küsis Andrey muigega. — Kas siis tõega sihite kindralitiitlit? Arst kindrali auastmes — see on midagi usumatuult toomilist, peaaegu la-

riksatuur. Kusutlen teid ratsahobuse seljas, walwelseisakus ametiwendade ees.

Mees ei reageerinud sellele naljale.

— Meil oli nii hea õnn! — hüüdis ta unistawalt. — Meisida tema hiilguse õe seltsistamis.

Tema hiilguse õde lady Vandstone suhtus doktor Carterile ilmselt armulikult: doktor oli nii wiisakas, nii teenimiswalmis! Andregle lady suhtus pigut külmalt ja too oli sellega väga rahul. Rõneldud armulikult noore naisega esimesel merereisi päewal, lady jättis ta pärast rahule.

Selle eest kapten pühendas Andregle palju tähelepanu.

See oli ligi wiiekümneaastane mees, tüüpiline merikaru, päewitunud näoga, enneaegselt halliksläinud juustega, merimehe rühiga, selgete finiste silmadega ja heasüdamliku, peaaegu lapseliku naeratusega. Alles suurepärase jutustaja, ta kujutas lõunalauas elawais wärwes oma selilusi metslaste hulgas, elu India dzhunglites, Hiina, Tiibeti, Jaapani kumbeid. Sealjuures pöördus ta peaaegu eranditult Andrey poole.

Wähehaawal hakkas suhtuma temale tõsisemalt ka noor Vandstone. Ta nagu taipas, et sellele noorele naisele ei saa läheneda igasuguste loolustega, mis harilikult tema tutwusringlõnnas olid flirdi pen-aineteks. Andrey hakkas teda iga päewaga aina rohkem huwitama: selliseid naisi ta polnud weel näinud. Ta muutus kuidagi tõsisemaks, püüdis hoiduda lobijemast tühje asju, ja kui Andrey temalt midagi küsis, wastas ta profesjori põhjalikkusega.

Rõige rohlem Andreyd huwitas India, kus tal tuleb elada mõis olla palju aastaid ja mis tundus talle tuhande ime maana.

— Kas tunnete hästi Rahajangit? — küsis Vandstone'ilt kord Andrey.

— Tunnen mitte ainult Rahajangi, waid kogu Udaigori. Nagu oma taskut.

— Ja mõistate kohalikku keelemurratut?

— Peaaegu samuti nagu inglise keelt.

— Niipalju kui tean, Udaigori elanikeks on peamiselt malailased?

— Neid on neljasaja tuhande hinge ümber, kuid nende kõrwal elab kolmsada tuhat hiinlast.

— Teie, tähendab, tunnete malai keelt?

— Jah. Minult hiina keelega on mul wilets lugu. Tahan sel suwel elada hiina linnaosas, et paremini õppida keelt.

— Milleks teil seda tarwis on?

— Suur-Britannia protektoraadi all elawad kümmed miljonid hiinlased ja meil on waja neid mõista.

Ta waatas tähelepanelikult Andreyle, nagu näeks teda esmakordselt, ja küsis:

- Olete inglanna?
- Mitte täiesti, olen hirlanna.

Tähendab, mitte sugagi inglanna. Hirlased suhtuvad meile waenulikult.

- Palun, ärge ristuge mind poliitikasse.
- Kardan, et Rahajangis teil on raske seda wältida. Eurooplasil tuleb seal kogu aeg arendada poliitikat pärismaalaste suhtes.

Samal laewal wiibiw noor lldaigori sultan huwitas Andreyd väga. Mitmel korral hakkas ta söögilauas tema kohta esitama küsimusi, kuid talle wastati ilmse wastumeelsusega, sultanit jiin nähtawasti ignoreeriti. Muidugi, talle osutati wastawat austust: olgu kuidas tahes, aga ta oli jiski üks Malakka walitsejaid, pealegi wõeti ta alles hiljuti wastawate auawaldustega wastu Budinghami lossis.

Sultanit saatsid neli naist: kaks neist olid tema kõrwalnaised, kellest üks polnud wanem kui 19-aastane, kolmas oli wana seltsidaam ja neljas, noor hindutar, lldaigori sultani adjutandi abikaasa. Sultani esimene naine, troonipärija printsi ema, oli jäänud lldaigori: ta wihtas Euroopat ja kaugeid merereise, mis jsendajid talle hirmu, pealegi oli ta alati pisut haiglane.

Sultan sõitis omaenda kottabega ja tal oli laewal omaenda söögisaal. Riidetatud oli ta euroopalikult — ainult peas kandis turbanit, mis jadeses briljantides.

Oma mehelt sai Andrey teada, et teda häiriw sultan oli saanud hariduse Oxfordis.

— Tal on peaaegu walge nägu, — ütles Andrey, — küllap ta soontes woolab ka euroopa werd.

— Võimalik. Kõnelbaks, et ta on muinasjutulikult rikas. Peale muude väga suurte tulualikate ta saab suuri summasid mängumajadest. Inglise walitjuse nõudel need ametlikult juleti, kuid hakkajid warsti uuesti töötama.

— Te kõnelete lldaigori sultanist? — küsis nende juure astuw kapten. — Huwitan mees. Tal on määratu, peaaegu müstiline wõim. Ciriti suur on tema prestiiž muhameedlaste seas: ta wanawanaema oli muhameedlane, nii et tema soontes woolab ka prohmeti werd. Peale selle teda peetakse Maledoonia Aleksandri järeltulijaks. Tema täielik nimi on Aleksander Mohammed Selim. Esiwanemad on tal, nagu näete, wäärikad.

— Kas teie, kapten, usute, et ta tõesti on Maledoonia Aleksandri järeltulijaid? — küsis Andrey. — Arwatawasti see on ainult legend.

— Idamaal on legend nii tihedalt tõelikkusega läbi põimunud, et on raske wahet teha. Jaal juhu! tema loosis jäilitatasse Aleksander Suure mõõka ja pitsatit. Mäe räägikatsje. On see legend wõi tõde, ma ei tea ja mind ei huwita see jutt.

— On see tõsi, et ta omab palju naisi?

— Ei, tõigesi neli wõi wiis naist. Sultani kohta on see enam kui tagasihoidlik.

Samal hetkel ilmus bekile oma adjutandi saatel sultan. Pilakaswuline, sale, kuklininaga, Nooma patriitsi näoga, ta sammus kindlalt adjutandi ees.

Napten terwitas teda aupakkikult, tõstes käe mürtjiserwale.

Na doktor Carter andis sõjawäeliskult au.

Sultan tõstis käe turbani juure, naeratas wiisakalt ja wastas lahkelt terwitusele.

3.

Esimene peatus oli Port-Saidis. Laew ei seisnud siin kaua: — õhtust kestööni. Andrey läks maale. Doktor Carter järgnes talle pooleldi wastumeelselt.

— Need pärismaalased on hirmsad rahanorijad, — hoiatas ta naist. — Nad käiwad siin eurooplastel nii kannul, et neist on wõimatu lahti saada.

Neid ründas tõepoolest, kui nad waewalt olid jõudnud laewalt maale, kümme-kond pärismaalast, oliiwitarwa nägudega mehed elawate mustade filmadega punaste fesside all. Nad karjusid midagi, pakkusid wägisi mingeid mälestusasjakesi, piilibsid tungida ettepoole, tõugates energiliselt teineteist tagasi. Doktor Carter wihastus ja Andrey naeris, ostes hulga iga-sugu tühja-tähja.

— Siit on nii lähedal Kairo. Ja ta Jeruusalemmi on ainult üks öö merejõitu, — hüüdis ta. — Tahaksin nii wäga näha neid linnu.

— Kinnitan teile, midagi huwitawat neis ei ole, — wastas mees.

— Samasugune mustus, samad kerjused.

Andrey wantas temale kiilma waenulikkusega: teda ei huwita miski.

Weel neli päewa edasi laew peatus Adenis.

Kindral Hampstead awaldas soowi näidata Andreyale ja tema mehele linna, milles ta oli mitmel korral wiibinud.

— Võunatame mulle tuttawas restoranis, — ütles ta, — Meid toibetaks nii maitswa kalaga, et laste sõrmed üle!

Andrey neelas ahnelt filmadega Adeni tänawate eredaid wärwe. Millise rõõmuga pildistas ta prantslehadega poolpaljaid lapsi, maalilistes rübalates, kuid kuningliku kõnnatuga tütarlapsi, pilahabemelisi patriarhhe, walgetes luubedes ja wärvilised turbanid peas! Tähtsalt ja aeg-

laselt sammuvad kaamelid astusid vastumeelselt kõrwale ähwardamalt sireenidega patsundavate autode eest. Raubad olid laotud jiiasamasse tä-
nawale ja kaupmehe kurguhäälel kutsusid ligi ostjaid.

Turistidejuhid patsund endid üksteise wõidu Andrey ja tema kaas-
laste teenistusse. Eriti tungiwalt läis peale noor meesiludus maalilistes
räbalates.

— Jätke meid ütlelord ometi rahule! — hüüdis doktor Carter talle
wihajelt.

Juht mõotis teda põlglikult pealaeft jalatallani ja sõnas tafa, kuid
hästi kuuldamalt:

— Ja teie ärge tikkuge meie juure!

Andreyt hakkas mehe pärast häbi ja ta tahtis millegagi heaks teha
tema järsku wäljaastumist. Ta ulatas noorele araablasele hõberaha, kuid
too nagu poleks märganudki seda zhesti, pöördus ringi ja kadus warsti
rahwa hulka.

Andrey tuli laewale tagasi, wäsinud, kuid rahul: nüüd oli tal kül-
lalbaselt materjali artikli jaoks „Evening News’ile“. Ta wõib saata ka
rea huwitawaid üleswõtteid.

Waja asuda tööle.

Rajutis walitses lämmitaw kuumus. Polnud õhku hingamiseks.
Andrey tundis äkki peapööritust, kuid ta sai endast wõitu ja istudes laua
ääre, asus tööle. Waewalt oli ta kirjutanud mõne sõna, kui tundis end
nii halvasti, et julg kiskus tal läest. Ta jõudis waewaga ajeme juure ja
heitis pitali.

— Soopalawit, — konstateeris weerand tundi hiljem laewa arst.

— Kas poleks parem toimetada ta maale? — küsis doktor Carter.

— Ei, mereõht on parim wahend selle haiguse wastu.

Mees rawis teda hoolikalt, kuid see hoolitsus ärritas Andreyd: mu-
resse tema terwise pärast lijanusid alati wäiklased mõtteb walitud selts-
konnast kaptenilauas.

— Lady Brandstone on väga mures teie terwise pärast, kallid. Ta
isegi awaldas soowi teid külastada.

Arstina jättis Carter siin palju soowida: ta oli harjunud rawima
sõbureid, naisega aga oli ta peaaegu abitu. Selle eest ta püüdis lahutada
Andrey meelt weflustega. Armastatud jutunaineis oli iflagi jälle kõrgem
seltskond, kuhu ta lootis pääseda määramiskohal.

— Lady Brandstone on meie wastu nii lahke, et ta kindlasti soowitab
meid parimast küljest oma õele lady Brandmoore’ile, lord Brandmoore’il
aga on lbaigoris määratu wõim. Temast oleneb minu edaspidine ameti-
kõrgendus.

Palawit alanes warsti, kuid Andrey oli weel väga nõrk ja ”egi

mõni minut lugemist wäsitas teda hirmsasti. Veel enam wäsitajid teda westlused mehega, ja ta hingas kergendatult, kui mees jättis ta üksi.

— Homme hommiku randume Tseilonis, — ütles Carter talle ühel oma järjekordsete kirjutistega. — Lady Landstone tahab wõtta ette auto- sõidu ümbruse ja tegi sulle ettepaneku teda saata. Ma pean muidugi selle lahle ettepaneku tagasi lükkama.

— Aga mis pärast siis? — imestas Andrey.

— Ma ei wõi ometi teid üksi jätta.

— Ei, ei, sõitke kindlasti. Te saate ometi aru, et pole sobiw jäära- sele daamile ära ütelda.

— Jah, muidugi... Ta haawuks kindlasti...

Carter las kis end kergesti weenda, seda enam, et ta oli juba wa- rem teinud otsuseks saata lady Landstone'i: see oliäärane au.

Andrey ei õnnestunudki näha Tseiloni. Alles teisel päewal pärast seda, kui laew hiinas antru, et jatkata teekonda, Andrey äkki tundis end wärske ja terve. Naewarst, kes oli asjatundja eesootilistes haigus- tes, ennustas talle, et paranemine saabub äkitselt.

Ta sirutus rõõmsasti, tegi lahtu tualetti ja istus laua taha: waja töötada. Raotades oma ette mustandi märkmed ta püüdis süstematisee- rida neid tehtud märkusi ja tähelepanekuid, et pärast kirjutada kõik puh- talt. Kuid kirjutatu ei rahuldanud teda: Ateni ja kogu laewasõidu kir- ieldus tuli kuidagi lahwtu, wähehuwitaw.

Andrey ohlas: kui raske on kirjutada!

Pahameelega ta kiskus kätt juba walmistkirjutatud artikli, lastes kirjutada kõik uuesti, kuid ei olnud jällegi rahul. Ras wõi nuta, midagi ei tule wälja.

Ei, selleks on waja meeleolu. Ta loobub parem nüüd asjatuteft katsetest. Wõib olla õhtul, kui keegi ja miski teda ei sega, wõi homme. Esialgu ta kirjutab armsale madame Turpinile Calais'sse. Ta ei ole veel sõnagi talle kirjutanud.

Andrey istus kirjutama kirja. Ta kirjeldas üksikasjaliselt sõitu „Rajputanal“, oma ekskursioone maale, Atenit. Sulg aina kihutas üle paberi. Ja sõnad leidusid kõik sobiwad, mis wäljendasid just seda, mida ta mõtles ja tundis. Andrey luges kirjutatu läbi ja rõõmus naeratus ilmus ta näole.

Seda las wõi trüki lohe praegu, — hüüdis ta waljusti. — Waja ainult prantjuse teeleft inglise keele tõlkida — ja artikkel on walmis.

Sel päewal ta esmatordjelt pärast pikka wahetega istus kapteni lōu- nalauas.

— Olen wāga rõõmus, et näen teid jälle wāris termena! — pōõr-

bus lady Vandstone lahkest tema poole. — Saite haigussega kiiresti toime. Pole midagi imestada: teie mees on suurepärane arst.

Ta naeratas armulikult doktor Carterile, kes lõi otse säärama õnnest.

— Tulete midagi homme meie maskiballile? — jättas lady Vandstone.

— Tõesti ma ei tea. Ma pole sellele mõelnud.

— Kindlasti tulete, kallid missis Carter. Teie ärajäämine annaks end väga tunda: olete meie balli ehteks.

— Mul ei ole sobivat kostüümi.

— Te hangite midagi meie juuksurilt. Temal on üsna kenad kostüümid.

Pärast lõunat Andrey läks juuksuri juure.

— Ennää, kus on ideaalne kostüüm teie kehajule, mylady — ütles too.

— Hindu tantšitar?

— Jah. Teile sobib see suurepäraselt.

Vaiad roojast tülikst püksid, lühike brokaadist pihik, pikk kulblõngabega täbipõimitud õhkörn loor — see oli fogu kostüüm.

— Hea tükk, ma võtan selle, — ütles Andrey.

Teise päeva õhtul, enne balli, Andrey oli juba peaaegu valmis iahinguks, nagu ta ise ütles kerge muigega. Katmata osa kehast oli minigitud pronksvärviliseks nagu india tantšitar peabli olema, jõrmekäüned hülgaajid nagu rubiinid, silmad olid varjutatud ja omandasid mandli kuju, huuled olid värvitud erepunaseks. Vaiades pükses lillalise pihikuga ja looriga, mille ta esialgu lõi tagasi, nii et nägu jäi katmatuks, ta oli väga efektne.

Samal silmapilgul kajutisse astunud doktor Carter peatus hõmmastunud lähel.

— Olete hurman, mu kallid. Te saate kindlasti esimese aubinna. Aga...

— Aga, mis?

— Teie jalad... Kas tõesti jäätengi paljasjalgselt?

— Jah, selleks olen hindu tantšitar.

— Jah, aga... Kas te ei arva, et see... pole päris korrektne?

Lady Vandstone'gi ei leidaks seda: tegemist on ju maskeraadiga.

Vähe aega enne balli Andrey väljus ülemisele dekile, mis sel tunnil oli peaaegu tühi inimesest. Ta nõjatus reelingule ja vaatas välja rahulikule merele, mida valgustasid loojuma päikese viimased kiired.

— Imetlete merd, mylady? — lausus äkki ta selja taga mehe hääl.

Andrey pöördus kiiresti: see oli sultan, kelle kõrval seisis tema adjutant.

— Olete mõlum, — ütles ta. — Tunnen omajagu india kostüüme ja pean ütlema, et te olete imesteldavalt tabanud kõik peensused.

Sultan nõustus ta reelingule.

— Babanbaga, et ma nii kombewastastelt teile lähenesin, — jatkas sultan. — Mind ei ole teile tutvustatud. Kuid me oleme juba ammu Euroopast lahkunud ja euroopa eelarwamused on siin üsliiigne ballast. Eraldajin teid juba esimesest päewast muu seletsonna hulgaft. Te muidugi panite tähele, et kõik need dzhentelmenid ja leedid suhtuwad nulle... teatawa umbusaldusjega?

— Ei... Pealegi ma pole selle küsimusjega üldse tegelnud..

— Muidugi. Selge: olete inglanna

— Ei, iirlanna.

— Ah? olen wäga, wäga rõõmus.

— Mispärast?

— Seda taipate pärast Mahajangis. Te ju mõtlete sinna asuda?

— Jah, mu mees sõidab sinna arstina.

— Ma tean, tean kõik. Ma tean rohkem, kui te arwate.

— Kas see tõesti teid nii huwitab?

— Teatawal määral ametikohtustuste tõttu, — muigas sultan. — Pean olema kõigega kursis, mis puutub minu waldkondadesse.

Ta pöördus Andrey poole — ja silmitses teda tähelepanelikult pealaest jalatallani.

— Laitmatu. Üllataw, kui osawalt lõite hindu tantšitari kuju. Aga, kui lubate mul teha wäikese tähenduse... üks detail puudub...

Ta pöördus äkki kõrwalseiswa abjutandi poole ja ütles sellele midagi poolwaljusti. Abjutant tõstis aupakklikult käe lauba ja südame juure ja eemaldus.

— Milline nimelt? — küsis Andrey.

— Hindu tantšitarid kannawad harilikult niinimetatud Siwa märki, ihe meie kolme wägewa jumaluse auks. See on midagi tähe taolist kaliskiwidest — muidugi suuremalt osalt ebaehtfatest. Selline ehe lisab teatawa joone, rõhutab stiili. Kui te mulle lubaksite... Doonan, te juudate wabaneda igasugustest mõttetutest eelarwamistest...

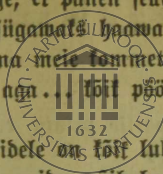
— Ma ei saa aru, mis te sellega tahate öel.

Samal hetkel tuli abjutant tagasi ja ulatas sultanile wäikese kastikefe.

— Ei midagi erilist, — wastas sultan, — palusin teid ehtida oma otsest siin selle Siwa märgiga.

Ta awas kastikefe ja wõttis wäikese kalliskiwides lädelewa tähe, mis oli kinnitatud peene plaatinalee külge.

— Lubage, et panen selle märgi teile ette. Ja teadke, et teie keeldumist loen sügavaks haavamiseks. Kavatsete meie kestel elada, siis peate lohanema meie toimete ja harjumustega.

— Jah, aga... ... loeti pööramad tähelepanu, — waidles Andrey nõrgalt wastu.

— Masکیدele on kõik lubatud. Pealegi töit armawad, et see on järeletehtud ese, mida võib hankida isegi laewa juuksuri juurest.

— Hea küll, ma olen nõus... Et teid mitte solwata... Aga ainult tänaseks õhtuks.

— Eks waatame.

Ja sultan kinnitas Andreyle otsaesisele Siwa märgi. Andreyle näis, et ta tegi jeda väga pikaldaselt

*

Andrey omandas esimese auhinna: hindu tantšitaril oli määratu edu. Dr. Carter jätas ja wõttis tõsise näoga wastu õnnitlusi, nagu oleks Andrey oma auhinna eest wõlgnenud tänu peasjalikult temale.

— Teie abikaasa on küttestaw, — ütles talle lady Landstone. — Loodan, et Rahajangis puutume tihti kokku.

— Teie hiilguš, see saab meile olema suurimaks auks.

Kui ball oli täies hoos, Andrey warus hetke ja läks üles laewalaele. Tuulest kaitstud nurgas, kaptenijilla taga ta nägi sultanit. Nedagi muud laewalael ei olnud.

Sultan nagu oleks teda oodanud ja astus talle mõne sammu wastu.

— Teadjiin, et te tulete, — ütles ta, tumardudes Andrey kae üle.

— Tulin, et anda teile tagasi Siwa märki. — Andrey haakis lahti kalliskimidega üle külwatud tähe.

— Palun teid, jätke see omale mälestuseks meie kohtamisest.

— Ei, ei, ma pean jiski kinni euroopalikest eelarwamistest ja ei saa wõtta wastu kingitust inimeselt, keda waewalt tunnen.

— See wäike ehe on meie tutwuse kinnituseks. Pealegi ma ei tea, mis temaga peale hakata.

— Kinkige ta ühele teie... naistest.

— Ma ei kingi asju, mis kord juba olid kingitud, — ütles sultan külmalt.

— Palun, wõtke! — pakkus Andrey, ulatades talle tähe.

— Hea küll, kui te nõuate, ma wõtan ta, aga ainult hoiule. Rahajangis, ma loodan, saame weel kokku. Võib olla soowite weelkord riietuda hindu tantšitariks, — siis jätan Siwa märk uuesti teie otsaesijel.

— Teie residents asub Rahajangis?

— Ei, Udaigoris. See on üsna lähedal. Sultaniproua näeb teid rõõmuga oma juures. Ta on pisut haiglane ja ei läi wäljas, nii et see oleks talle meelelahutus.

— Sultaniproua? — Amestus Andrey.

— Jah, minu wäina, minu poja, troontpärija printsfi, ema.

— Aga kaks printsessi, kes teid saadawad?

— Need ... on ka minu naised ...

Kõneldes seda, ta waatas otse Andreyle näkku, kuna noor naine kohmetuses langetas pilgu. Noos, mida ta hoidis käes, langes talle märkamatuks maha laewalaele. Sultan tõstis rooji üles, kuid jättis enesele.

Samal hetkel kostsid laewalae teiselpool otšas hääled. See oli lady Landstone kahe dzhentlmeni saatel. Andrey tundis ära oma mehe hääle.

— Teid otjitaske, — ütles sultan. — Gelistan lahkuda.

Ta kummardus Andrey käe kohale ja wajutas sellele pita suudluse.

— Tānan teid, — ütles ta tundesalt.

Mis eest ta mind tänab?" mõtles Andrey waadates eemalduwa sultani pikale, jaledale kogule.

— Homme hommikul oleme Penangis! — teatas mees talle lähenedes, — sealt toimetab rong meid mõne tunniga Mahajangi. Weil on au sõita koos lady Landstone'iga: ta kutsus meid lahelt oma salong-wagunisje.

— Jah, armas misšis Carter, me sõidame koos.

— Tānan teid, mnylady.

— Ja kui teil Mahajangis usaldatawat juhti peaks waja olema, siis armestage minuga! — ütles noor Landstone. — Ma tunnen teda nagu oma taskut. Muide, doktor — ta pöördus Carteri poole, — kuhu te ajute elama?

Doktor Ferris, keda mul on au asendada, jätab meile oma maja.

— Ma tean wāga hästi seda maja! — hüüdis Landstone. — Ta afub kõrgel lingul ja temast awaneb tore waade ümbrusele. Selge ilmaga on näha isegi Udaigor, meie sultani residents.

— Hakkab jaha! — ütles lady Landstone. — Ma lähen parem alla.

— Lubage mul saata teie hüilguft! — kummardus doktor Carter galantseft.

— Palun ... Aga fina — pöördus ta poja poole — ära siin ilig palju flirbi misšis Carteriga: doktor on hirmus armulade. Tõeline Dzhello!

— Ma tõepoolest flirbitsin teiega meelelbi — ütles noor Landstone — kui ta ema ja doktor olid läinud. — Aga ma pisut kardan teid

— Kas tõesti? — puhles Andrey naerma. — Olen ma siis nii hirmuärataw?

— Mitte hirmuärataw, aga väga tõsine. Ja pealegi tõsine ajalehe laastööline! See lootab inimese isu slirtida.

— Meeldib teile slirt?

— Oh ja! See on kõrge huwitawam sport. Arge arwale, palun, et ma täiesti loobusin teiega slirtimaist. Waja ainult pisut harjuda teiega. Rahajangis wõtan selle tõsiselt käsile.

— Teil peab olema palju waba aega?

— Mitte just väga. Töötan isa juures pangas ja wabanen alles kell wiis pealelõunal. Muudugi, minu kasutada on week-endid; reede õhtust esmaspäewa hommikuni olen waba linn. Siis olen täielikult teie teenistuses. Mängime tennist, supleme, teeme elskursioone ümbruskonda — ja slirdime. Minult hoiatan: minu tädi on väga karmide reeglitega daam.

— Lady Brandmoore?

— Jah. Udaigori kindralkubeneri abikaasa. Ta hoiab lippu kõrgel ja temajugune ei mõista nalja.

— Walwab koloonialiigete moraali järele?

— Ja kuibaz veel! Tõeline moraaliapostel seelikus.

— Mul on juba praegu hirm!

— Kirge kartke, ma wõtan teid oma kaitse alla...

4.

Rong saabus Rahajangi warahommikul.

Jaamas Cartereid ootas doktor Ferris. See oli mees aastatelt weidi üle neljakümne, kuid näis kuuelümneaastajena. Ta oli nii lõhn, et pint-sal rippus tal seljas nagu warnas. Torkas silma ta mullakarwa näojume.

— Olen nii rõõmus, et saabusite! — terwitas ta Carterite abielupaari. — Olen hirmus rõõmus! Kui mõtlen, et seefama rong sõidutab mind warsti siit minema Inglismaa suunas, siis tahaksin rõõmu pärast naerda.

Ta seeldas, toimetas üht-teist — üldse käitus nagu külalislahke peremees, kes wõtab wastu kalleid wõõraid.

— Mu naine palub end wabandada, ta ei saanud jaama sõita. Te kutwate temaga hotellis, kuhu asujame eesalgu, kui teete meile jeda au ja lõunatate tänna melega koos.

— Te juba lahkusite oma majast? — küsis Carter.

— Jah. Ta on täielikult teie korralduses. Arasõidu ootel elame praegu laagrikorras. Vähme, mu auto seisab jaama ees.

Nad istusid doktor Ferris'e neljajäse melisse autosse, mis sõidutas nad kiiresti läbi Rahajangi tänavate.

Linn ärkas ja hakkas silmad: majades awati aknad, äridel töseti üles raudses liikluses. Väikedel jõukatel tänavatel väärivate hotellide, pankade ja kontoritega mürisejad trammid ja undasid autopaunad, kuna autotööliste taga istusid juhid-malailased. Siin ja seal lipasid ritshad sõitjate-eurooplastega. Väärivad politseinikud walgetes mundrites korraldasid ristsünnawail liiklust ollimpia rahuga.

— Minu maja asub linnast pisut kõrwal, kuid see on suur paremus — kõneles doktor Ferris. — Seal on rahulik ja vaikne! Palju õhku ja walgust. Soowitan teil jätta omale minu boy'd ja minu kott. Nad warrastawad mõõdukalt, aga hiina teenijaskonnas on see suur haruldus. Palk on tiigine. Kui waja, wõin teile loowutada oma auto.

Ta pühkis ihhtelugu higi laubalt.

— Keetud kuumus! Olen siin juba wiisteist aastat, aga ikka ei suuda harjuda!

Auto peatus wäitese mäkitõuswa aia ees.

— Oleme kohal! — teatas doktor Ferris.

Cottage oli waewalt nähtaw tiheda roheline tagant. Siin ja seal naabruses kerkisid teised suwimajad, mis samuti uppusid roheline.

— Maja juure wiib trepp... Ta on pisut järsk, kuid sellega harjub warsti! — ütles doktor Ferris. — Ennää, siin ongi meie pere!

Trepi juures, aupakkikult kummargile, seisid paks hiinlane ja mitte wähem paks hiinlanna. Mõlemad kandisid sinist pluusi ja siniseid pükse, mis olid täiesti ühesugused. Mõlemad naeratasid meesmagusalt.

Hiinlanna wõttis sügawa kummardusega Andrey käest kohwri.

— See on teie „ama“, s. t. toatüdruk! — seletas doktor Ferris. — Aga see kollanäoline dzgentlmen on tema mees. Ta saab olema teie teenrik, kolleeg. Mõlemad mõistawad pisut inglise keelt. Wast ehk einetate kohe? Kuni laetakse lauda, wõite waadata maja.

Ta juhtis küllalised wäikesesse, pimestawa päikesewalgusega täidetud söögituppa. Mööbel jättis palju soowida. Laua kohal, millel oli laetud kolmele isikule, keerles parw kihulasti.

— Need rumalad hiinlased on aknad halwasti sulgenud, — urises doktor Ferris, tõmmates kõwasti luugid ette. — Näe, kui palju jääski siisse lennanud!

— Korteriis on mutibugi wentilaatorid õhu wärskendamiseks? — küsis doktor Carter.

— Igas toas, — wastas majaperemees.

Ta wadjutas nõõbile ja toast läbistus kuumu õhu juga, mis pani lehwima laudlina ja escriibed.

Päeweile ilmus pitalaswuline, lõhn, kondine hiinlane walgest siidist tuues.

— See on teie majordomus! — ütles doktor Jerris. — Mina olin temaga väga rahul.

Hiinlane kummitas ja lausus waewalises inglise keeles:

— Teie teenistajaks walimis, mister ja mylady!

— Näskide tuua ette! — käjutas doktor Jerris.

— Eine on laual! — wastas majordomus.

Tõepoolest, nad ei pannud tähelegi, kuidas astus sisse hiinlane-teenet ja asetaski kätad lauale inglise eine: bishope'i praetud kartulitega, salatit ja tee teedisega.

— Siin on soowitaw süüa ainult teedetut wõi küpsetatut! — ütles doktor Jerris, kui kõik istusid laua ääre. — üldse, peab pöörama suurt tähelepanu köögile.

Wäikeste wahenegadega kostis wäljast mingisuguse linnu hää! — nii laebliit ja turg, et Andrey hakkas jube. Tema küsimusele, mis see on, doktor Jerris wastas:

— Pärismaalased kõnelewad, et see on hullumeelne lind. Sõsel ta uilgamine jätab kaunis ebameeldiva mulje, kuid sellega harjub ära. Pealegi sõsels võib toppida kõrwad kinni... Nii siis kolleeg, kuidas on? Jätate endale minu teenrid?

— Palju neid on? — küsis doktor Carter.

— Kuus inimest.

— Kas te ei leia, et seda on liig palju tagasihoidlikkude aineliste wõimalustega inimesele?

— Need kuus inimest tulewad teile odawamalt kui üksainus toatüdruk Inglismaal. Minus hüwe, mis on sellel maal!...

Ja Andrey poole pöördudes ta küsis:

— Teie arwatawasti tahate wõtta täna wanni pärast teed? Andke ainult last majordomusele. Minu poolt teile üks praktiline nõuanne: wannist wäljudes hõõruge jalgu piiritusega, ühtlasi hõõruge sellega ka kõrwad.

— Miks seda? — imestus Andrey

— Gon-kongist hoidumiseks. See on eriline haigus, mida põhjustab kohalikud wees leiduw mikroob ja mis tekitab lihelemist, mõnikord isegi halwaloowulisi paisseid. Minu naine kannatas selle all ligi kolm aastat.

Andreyd waldas nukuks.

— Kui teil midagi selle wastu ei ole, ma lähen waatan maja? — ütles ta tõustes.

Ja sammus mööda treppi üles esimesele korrale.

Siin asusid lats magamistuba üksteise vastas. Andrey hingas lergendatult.

Wannitube oli samuti lats. Kumbki ühe magamistoa kõrval.

Andrey astus magamistuppa, mille otsustas võtta endale. Woodi oli laetud baldaiahiinatooli tiheda võrguga. Põrandat latis puhas matt. Ühel seinal Andrey märkas maalitu, kes loogu aja awas juud, püüdes putulaid. Altnaid ei olnud — ja ainult lai uks wiis awarale palkonile.

— Kummaline, pole ühtki akent! — pomises ta.

— Siin magamistubadele ei tehta altnaid! — kuulis ta äkki oma seljataga.

Ta pöördus ehmunult ringi: see oli paks „ama“, kes juba mõne minuti eest tuli sisse nii kuulmatult, et Andrey ei märganud tema juuresolu.

Palkoniuks oli suletud kindla, peaaegu läbipaistmatu võrguga.

— Palju jäästi, lärkseid ja teisi putulaid — seletas ama murtud inglise keeles.

Kui sulid tõid jaamast Carterite asjad, Andrey luskustas end tualett-tarwetega magamistoa kõrval asuvasse wannituppa. Wann wärskendas teda. Altnades magamistuppa ta tõmbas võrgu eest ja wäljus palkonile.

Saabus päew. All aias asteldasid tuhanded linnud ja putukad. Pitt puu, mille nime Andrey ei teadnud, peaaegu puudutas olstega palkonit. Puu kihas igat seltsi lindudest. Paigast teise lendlejid juured kirewad liblikad.

Üks karwane lind lendas peaaegu palkoni juure ja suunas oma ümmargused silmad Andreyle. Üksna lähedal kostis kaeblik weniw hüüd. Andrey tõmbus hirmunult tagasi. Kas tõesti see ongi hullumeelne lind?

Rahunenud weidi, ta püüdis silmitseda läheduses asuwat linna, kuid nägi ainult naabrusemajade katuseid ja osa sadamast. Kaugel weepinnal paistsid liikumatud tumsad kogud. „Arwatawasti sõjalaewad,“ mõtles ta. Peaaegu jilmapiiril, seal, kus meri poolringina tungis maismaasse, lerkis midagi kindlusetaolisi. Võib olla see oligi Udaigor, sultani residents?

Andrey äratas mõtisklusi ta mees. Altnades käigu peal habet ilma peeglita ja nägu seebiwahus, ta lausus:

— Wõtsin äsja wanni. Kas nägite meie kolla? Paistab olewat juur warganägu! Nende pärismaalastega peab alati olema walwel... Mõtlen jüsti osta doktor Terrikselt ta auto. Doktor tahab tõit liitwiderida ja müüb selle odawasti. Mõõbli, tolmunõude ja kõige minu suhtes leppiin temaga juba kolla. Ta annab teile müübud asjade täieliku nimistu. Tema weinikeldri õstsin ka: seal on üsna kenaleji weine. Wae

Jerris warustas end lauals ajals ja nüüd peab ära sõitma. Seda parem meile.

Ta läks oma tuppa ja tuli warsti tagasi täies paraadwormis majori paeltega.

— Waja teha, teha hull wiisi. Ma pärast loostan nimistu. Meil tuleb seada jisse wastumõtupäew... Pole nii lihtne olla peaarsti naine, hehehe! — naeris ta endaga rahul olles.

— Teen, mis juudan, kuid ärge unustage, et mul on ka oma töö, — ütles Andrey.

— Ah ja, see teie reportaazh!.. Noh, selleks juba leiate aega.

— Mister ootab all, — teatas ama, kes kuulmatult oli astunud tuppa.

Doktor Carter kohendas mundrit ja astudes Andrey juure, juudles teda põsele.

— Me sõidame doktor Jerrisega hotell Palace'i lõunatama, õhtust sööme siin oma pesalehes. Tellige hea õhtusööd.

Juba väljudes ta saatis Andreyle õhumusu.

— Te ei usu, kui rahul ma olen, kallid!

Andrey lastus wäsinult toolile ja wangutas pead kurwa naeratsuga. Kas tõesti tal tuleb elada selle inimesega kogu eluaeg?

Tuppa tuli majordomus. Kas mglady ei soowiks üle lugeda pesu, toidunõud — üldse asuda majapidamisele?

— Jah, muidugi. Waja tellida ka õhtusööd.

Ta püüdis kolmel korral teha hiinlasele selget, mida nimelt valmistada õhtusöögiks, kuid mees wastas muutmatult:

— Ärge muretsege, ma juba teen omamoodi. Mglady ja mister saawad olema rahul.

Lõppes sellega, et Andrey jättis talle täieliku tegewuswabaduse.

Carter ja Jerris olid weel all.

— Sõitke üksi, — ütles Andrey neile. — Mul on weel majapidamisega tegemist. Sõidan pärast hotelli lõunale.

Lepiti kokku, et ta wõtab riiksha.

— Lõuna on kella ühe ajal, — ütles doktor Jerris. — Palace-hotelli juba leiate. Seda tunnawad kõik riikshad wäga hästi.

Nad sõitsid ära. Andrey, jäänud üksi kollanäolise majordomuse seltsi, waatas ja luges üle pesu, hõbedat, kristalli, juhatas, kuidas ja kuhu asetada oma poolt kaasa toadud asjad.

— Ma juba teen nagu mõistan, — wastas kõikumatult majordomus.

— Mglady saab olema rahul.

Pärast Andrey riietus ja käskis kutsuda riiksha.

— Riiksha ootab wärawa juures! — oli wastus.

Tõepoolest, päitefestpõletatud tänawa kuumas tolmus seisid kaks kuli raarituga. Andrey istus kaarikusse. Ettepoole rakendunud kuli oli noorem, aga jee, kes jooks järelle, üsna wana. Mõlemad olid kõhnad nagu nahaga ühe lõhnatud luukered. Nad kõhijid ühtelugu kõvasti ja sülitajid.

— Wiist tüüpiühendused, — mõtles Andrey.

Kuid warsti ta tegi tähelepaneku, et kõik wastutulewad pärismaalased kõhiwad ja sülitawad. Sellega tuleb harjuda.

Iga tolmuje tee kääneluga jõudis lähemale sadam laewamastide ja korjinate metsjaga. Raugel wastaskaldal eraldus aina selgemini Udaigori kalkas tema kindlustustega.

Kihutanud piki mereäärset rannatänawat, kulid sõidutajid siis kaarikut linna keskänawail. Siin paistis filma imesteldaw segu tüüpe ja riitustlaade. Jaapanlased ja jaapanlannad lehwikutega ja määratuseurte õlgliibaratega, hiinlased sinistes jitsiseelikutes, malailased hiigelaiaades pükstes, hindud turbanitega. Kirewas pärismaalaste hulgas eraldusid terawalt walged, peamiselt inglased, ameeriklased, peaaegu kõik khatiwärwi ülikondades ja korffimrites. Tuli wastu ka euraasialasi, eurooplaste ja asiaatide segu, tõmmuwalged.

Keskänaw näis Andreyile lõputu. Pangad waheldusid hotellidega, kohwikutega, kinodega, hiilgawate kauplustega, kirikutega, platšidega, kus kerkis mälestusjammakas Tundmata Sõdurile.

— Hotell Palace! — kuulutas wanem kuli.

Wiimaks ometi!

Hotelli jõögisaal oli täis kõigi rasjide ja kõigi mandrite esindajaid. Võuna jõogil Andrey tutvus doktor Terrije abikaasaga. Kuivõrd mees oli kõhn, samawõrra naine oli tüse, kuid näojume oli tal samuti ebaterwe, mullakarwa. Nagu mees, nii oli ka tema õnnelik, et pääseb wiimaks wälja Rahajangist.

Ta tutvustas Andreyd kohaliku peene seltskonna kommetega ja andis talle daamide nimestiku, keda waja külastada.

— Pole mõtet jätta nimelaarte — ütles ta. — Siin ei suhtuta seltele eriti heatahtlikult. Parema on teha wiisi. Iga nime ette tegin nimesõnna ühe, kaks või kolm ristilest, wastawalt isiku tähtsusele. Esiplaanil seisawad muudugi kindralkubernereri abikaasa lady Brandmoore ja tema õde lady Vandstone. Kui ma ei elsi, temaga olete juba tuttaw?

— Oh ja, — sõnas doktor Carter waimustatult. — Julgen tähendada, et lady Vandstone suhtub meile väga armulikul. Lady Hamblead, kes sõitis meiega laewal, oli meie wastu väga lahke.

— Sel puhul mõib teid ainult õnnitleda! — ütles doktor Jerris tõsiselt. — Siin on see wäga wäga tähtis.

Naabrused laua tagant tõusis jaapani abielupaar. Naine, miniatüürne, nutule jarnanemine, oli riietatud oma kodumaa tombe järele erefiinistest siidist laiade käistega kleit. Mees kandis laitmatut euroopa ülikonda. Mõlemad, mööda minnes, ümmardusid wiisakalt doktor Jerrisele ja tema naisele, kes wastajid terwitusele märgatava külmusega.

See ei jäänud Andrey tähelepanu eest kõrwale.

— Millised on siin suhted eurooplaste ja jaapanlaste wahel? — küsis ta.

— Meie ignoreerime neid, — wastas doktor Jerris. — Ja nad hoiduwad ka ise kõrwale. Mäti on neil mingisugused saladused, intriigid. Peate teadma, et Rahajang on tähtis strateegiline baas. Sellepärast need sellid siia poewadki. Hiinlased, malailased ja hindud on siin täiesti kahjutud, kuid jaapanlastega tuleb olla walwel.

— On neid siin palju?

— Ei, ainult kahelks tuhande ümber aga igaüks neist wäärib paari-kümnet pärismaalast.

— Kuidas on lugu malailastega?

Egitades selle küsimuse Andreyd huwitajid kõigepealt suhted kohalike inglaste ja Udaigori sultani wahel.

— Hindraakuberner peab sultaniga niioelda ametlikul keelel sõbralikke suhteid, — wastas doktor Jerris. — Kaks korda aastas kõrgem ametnikkond ja ohwitserid wõtawad osa ballist sultani lossis. Kuid sellest kaugemale asi ei lähe. Järjekordne ball pidi aset leidma kahe nädala pärast, aga see muudeti ära leina puhul.

— Kelle pärast on lein?

— Möödunud ööl suri sultaniproua. Sultan sai sellest teada alles Penangis ja sõitis otsekohe lennukil Udaigori.

— Oli sultaniproua juba wana?

— Kahetümnekuue-aastane. Wiimased kaks aastat ta lebas moobis.

— Kui wana on sultan?

— Siljuti pühitseti ta kolmetümnekahe aasta sünnipäewa.

Mõlemad abielupaarid siirdusid kõrwalsalongi jooma kohwi. Nii olid siin juba kombeks: joodi kohwi ja suitsetati erisalongis.

Sillipliini orkester mängis foxtrotte. Maitre d'hotel käsutas terwet teenrite armeed hindusid, hiinlasi ja malailasi. Ühe naabrused laua taga kõneldi hispaania keeles, teisel — jassa keeles.

— Rahajang jätab suure rahwuswahelise linna mulje, — ütles Andrey.

— See on kõige tähtsusetum linn, mida tunnen, — vastas doktor Jerris.

— Ja kõige prominentssem, — lisas juure ta naine.

— Muidugi, elanite arv poolest ta võib mõistelda paljude suurte linnadega — siin on 70.000 malailast, 50.000 hindut, 8000 jaapanlast ja kuni kümne tuhandeni igasuguste teiste rahvuste esindajaid. Kuid eritaal on siin ainult eurooplastel.

— Neid on palju?

— Seitse tuhande ümber, nendest viis tuhat inglasi. Kuid ka inglise koloonias on tähtsus ainult tuhandel inimesel. Need on kõrgem amet- ja ohvitserkond, pankade direktorid, igasuguste kaubandusettevõtete juhid, laewa- ja meoseltside direktorid. Noh, muidugi ka nende perekonnad. Kõik nad kuuluvad niinimetatud Walgesse Kluppi. Teistel on sinna järelepeetud sisetud.

— Ja millisesse inglise seltskonda osa kuulume meie? — küsis doktor Carter ilmse ärevusega.

— Muidugi kõrgemasse tuhandesse.

— Rii et meil on pääs Walgesse Kluppi?

— Jah ja ei. Te pääjete sinna, kuid teid ainult sallitakse, aga ei soovitata. Sõjaväelasiid läikwad seal ohvitserid mitte alla koloneli aukraadi. Mis puutub minusse, siis eelistan käära Jahtklubis.

— Üldiselt on siin palju snobismi — ütles misjäs Jerris. — Päritolu siin osa ei etenda, kõik on olnud aukraadi ja seisukohast, mida omatakse.

— Samuti aga ka selle väikese maailma juuruste armulikkuseid! — lisas juure tema mees. — Viimases lõpus kindralkubernerist ja tema abikaasast lady Brandmoore'ist.

— Näete, ma kõnelesin teile, — hüüdis doktor Carter võidurõõmjal Andrey poole pöördudes.

Noor naine kummardas pea lohkitasji kohale, et wariata põlglikku naeratust.

5.

Esimesil nädalail Andrey väljus majast ainult ametlikkudeks wiisid. Kuna mees ei ostmud siiski doktor Jerrise autot, ta palkas kuuwiihi kaks kullit ritshaga,

— Siseseade siin läks meile juba oma tubli summa maksma! — ütles doktor Carter naisele. — Waja nüüd tokku hoida. Oma wana auto eest doktor Jerris küsis siiski liig palju. Pealegi tuleks palgata juht. See ei ole meile tasut mööda.

Tegelikult ta sai ise väga hästi läbi ka ilma autota. Igal hommikul tella jaitse waiu major Horn, ta naaber, sõitis oma masinaga Carterite

maja wärawate ette, andis sireenige märku, et ta on siin, ja wõttis Carteri kaasa. Keskpäewa ajal doktor sõitis harilikult koju haigla autos, selle eest ta kästis kõõgis anda enne juhile-hindule.

Pärast lõunajööki ja puhkust, mis kestis kella neljani, ta sõitis jällegi enamjaolt major Horni autos haiglasse ja pärast õhtujööki läks Zahklubisje.

Paaril korral ta tegus julgust ja waatas sisse ka Balgesse Kluppi, kuid teda wõeti seal vastu nii külmalt, et tal kadus isu. Kolonelli õlatuid aga, mis teinuksid ta jelles klubis oma inimeseks, tuli oodata vähemalt neli aastat. Oli, millest sattuda meeleheitele.

Endastmõistetawalt ta tegi ühes naisega wiisidi lady Vandstone'ile ja ootas kannatamatult, millal ta wiimaks kutsub nad oma juure kooswiibimisele.

Kõnelusis naisega rõhutas ta kõwasti kokkusoju wadjadust.

— Waja mõelda tulewikule! Paljugi, mis wõib juhtuda.

Kontrollides majordomuse ja koka arweid ta wihasus ja wandus, kuigi ei teadnud ise, millest eriti kinni hakata.

— Wargad! Noorijad! Sadamiisi saadawad nad meid warsti kergama!

Nende juures ei käinud paljut keegi. Wahel harwa doktor kutsus lõunale ametiwenna wõi mõne kohaliku garnisoni ohwitseri. Küllalised kuni koloneli aukraadini, nende hulgas ka major Horn, pidid rahulduma hariliku igapäewase menüüga; tuli aga lõunale kolonel, siis palus doktor Carter naist lijada juure üts roog, oli aga küllaline üle koloneli aukraadi, siis toodi lauale wahumiin. See, muide, juhtus üksainus kord.

— Need küllalised lähewad meil kalliks maksma! — urises pärast Carter, waadates läbi arwed.

Kord õhtul arweid kontrollides ütles ta Andreyle rõõmsalt:

— Mulle näib, et need kelmid on hakanud vähema warastama. Audude laju on üsna wäike.

— See on minu korraldus, — sõnas Andrey.

Mees waatas talle uudishimulikult:

— Suwitaw! Kuidas te seda saawutajite? Wõi on see leiduri jatlatus?

— Pole mingit saladust. Ma lihtsalt kõnelesin Li'ga (nii oli majordomuse nimi) ja seletasin talle, et meile ei wõi teha selliseid juurearwamisi, nagu endisele peremehele: doktor Ferris oli kolonel, aga teie olete ainult major, nii et saate vähem palga kui teie eelkäija. Ei taipas — ja ennäe selle tulemus.

— Olets pühanud ütlema, et ma olen ainult leitnant — naeris doktor. — Siis ta muutis Olets täieliselt loobunud meid warastamast.

Samal hetkel tuli jesse. Ei, tiri landikul.

Doktor awas kurtse ja ta nägu lõi järema.

— Arwale teie?

— Lady Landstone'ilt.

— Jah. Ta kutsub meid tulewaks pühapäewaks lõunale.

— Kusjuures lõunal saavad wiibima samuti kindralkuberner lord Brandmoore abitaasaga?

— Kuult te seda teate? — küsis mees imestunult ja silmitses terajelt Andreyd.

— Lady Landstone'i pojalt Robertilt.

— Miks te mulle midagi ei öelnud? Ja kas te siis kohtate noort Landonit?

— Ta küib mõnikord minu juures.

— Kas tõesti? See on mulle uudis.

Doktor Carter waatas uuriwalt naisele, kuid selle nägu oli nii muutmatuslik, et ta ärewus hajus.

— Pühapäewal peate riietuma korralikult. — ütles ta.

Andrey muigas: jeni hoolitses mees wähe tema tualettideft. Wäljawaade kohata lady Brandmoore'i tegi imet.

*

Andrey lõpetas tualettegemise. Ta mees kõndis närwiliselt mööda tuba edasi-tagasi: nad pidid kohe sõitma lady Landstone'i juure.

— Olete kindel, et noor Landstone sõidab meile järele? — uuris ta juba kolmandat korda.

— Jah, ta lubas. Kell pole veel kaksteist, ja lõuna on määratud pool ühelt, nii et aega on meil küllalt.

— Aga. . . kas te ei saa aru? Me peame saabuma vähemalt kümme minutit enne lordi ja lady Brandmoore'i. Lõuna korraldatakse nende auks — kõik teised kutsutud on ainult nii öelda tagapõhja.

— Robert kõneles mulle, et lõuna on täiesti intiimne.

— Palju tema ka teab, see teie Robert! Seal, kus wiibiwad kindralkuberner abitaasaga, pole paika intiimsusel. Kõik on ametlik! Muide, ärge unustage terwitada neid õuelniksuga.

— Ka lord Brandmoore'i?

— Muidugi.

Andrey pani peegli ees pähe helebada õlglübara. Tema tualett oli lõpetatud. Nõrkest siidist kleit, sügawa wäljalõikega ja lühikeste käistega, jättis wabaks piimwalge taela ja nagu elewandilunni ratutud täsiwarred.

— Olete ilus, väga ilus! — kiitis doktor. — Looban, et jätate nende hiilgustele hea mulje. Ära unustage kiitusega kõnelemast lady Brandmoore'i ja lady Landstone'i heategemusest. Ja veel üks asi: ärge kõnelge oma ajalehetööst.

— Mispärast?

— See avaldaks ebameeldivat muljet. Majori auastmes arsti abitaanja — ja lorrana. . .

Kostis autopasuna hää! ja varsti astus tuppa noor Landstone.

Ta terwitas, silmitjes Andreyd pealaest jalatallani, kõhatas tunnustawalt ja istus siis hooletult toolile, sirutades jalad välja.

— Kas teil leidub midagi juua? — küsis ta. — Kõri on lüüwanud! Aga on meil veel küllalt.

Andrey käis peale talle anti wiskit soodaga.

— Küllap jõuame minna! — ütles ta, tühjudades ühe söömuga klaasi. — Igawus on ema juures otse tappew! Tädi Brandmoore oma puritaanse moraaliga on ise juba midagi wäärt! Ja kõik muu publik. . . Muide, jaawad olema ka kats huwitawat naist. Reid peeti iludusteks.

— Miks te kõnelete neist minewikuumormis? — küsis Andrey.

— Sellepärast, et teie olete nad täielikult pimestanud. Kogu Raha-jang kõneleb ainult teie ilust!

— Mis te nüüd! Ei wõi olla! — hüüdis rõõmustaw ja meelitatud doktor.

— Ka teist kõneldas, — jatkas Robert.

— Minust! Ma wist ei ole annud põhjust. . .

— Ja kuidas weel andsite! Kõneldas, et te olete hirmus armulade ja hoiate naist lufutaga.

— Mina?!

— Muibugi. Juba kuus nädalat olete siin, ja weel kordagi pole te käinud ei dancingus ega plaazhil. Waene naiswang!

— Missis Carteril wist ei ole põhjust kaewata. . .

— Nimetage mind Roberti juuresolekul lihtsalt nime järele — ütles Andrey mehele. — Ta nimetab mind ka nõnda.

— Kas tõesti? Ma ei teadnud, et olete jõudnud juba saada nii lähedajaks, — wastas doktor külmalt.

Andrey ja Robert puhlesid naerma.

— Näete, ma kõnelesin teile, et ta annab igale Othellole silmad ette — hüübis Andrey. — See õigupoolest ei ole armuladepuus, waid solwatud omandustunne.

— Noh, suurt wähet ma siin ei näe, — sõnas Robert. — Aga nüüd on aeg minna.

Lady Landstone'ile öeldi tihti meelitusena, et ta jarnaneb oma õele lady Brandmoore'ile, kuid teegi poleks julgenud öelda lady Brandmoore'ile, et tema jarnaneb lady Landstone'ile.

Kui lady Landstone oli hilsi oma salongis, ta imponeeris ähestidega, häälega, kogu tehaatusega, niipea aga, kui astus salongi tema õde, lady Landstone kuidagi lahutus, jäi warju.

Oleks wõinud arvata, et Patricia Brandmoore oli pilbi algupärane, tema õde Muriel Landstone aga loopia, pealegi ebaõnnestunud loopia.

Lady Landstone'i lohta öeldi: „Kui paks ta on!“, lady Brandmoore'i lohta: — „Kui imposantne ta on!“ Esmese nina leiti lihtsalt olewat suur, teise nina nimetati kottaninaks. Ja nii kõiges.

Mõlemad olid auahned, isegi ebewad, wäitlased ja omakasupüüdlitud ja suurstasid oma heategewusega. Mida rohkem nad wananesid, seda väljalannatamatumaks muutus ümbrusele nende alati esiletõstataw heategewus.

Kuuludes sünnilt wäikelodanlisse ringlonda mõlemad õed olid teinud hea partii. Nende mehed Brandmoore ja Landstone, kuigi ei omanud tol korral veel tähtsat seltlondlikku positsiooni ega ka suurt warandust, olid paljutootawad noormehed. Ja selle tootuse nad pidasid: üks tõusis tähtsaks auandjaks, teine — suureks rahameheks.

Noorem, Muriel, jumaldas wanemat õde Patricia, pidas teda haruldajelt targaks ja taktiiklaseks, kes mõistab lahendada ka keerulisimaid poliitikalüsimusi. Ta usaldas täielikult Patricia maitset ja andis samas tegumoes krite ja kübaraid nagu wanem õde.

— Mulle on see wäga mugaw!! — kõneles ta. — Mul pole waja murda pead tegumoodide kallal: mis sobib Patriciale, see sobib ka mulle. Oleme nii jarnased üksteisele.

Lady Brandmoore hakkis meeleldi oma kõrwal loopiat: mõrrelles temaga ta ainult wõitis.

Kui Carterite abielupaar ja Robert Jaabusid, lady Landstone'i salongis oli juba külalisi. Lady wõttis doktori ja tema abikaasa wastu rõhutatud lahtusega ja isegi tegi näo, et tahab tõusta neile wastu tugitoolilt, mille täielikult täitis tema tüse kogu. Kuid ta ei tõusnud ja ainult sirutas mõlemale läe.

— Wäga armas teist, hakkis major, et tulite ja töite kaasa oma abikaasa. — Te wiist ei ole veel tuttawad minu mehega? Saage tuttawaks.

Rõhn külaspuine, hallide wurrubega mees kummardus Andrey läe kohale, siis end uuesti sirgu ajades waatles teda warjamatu waimustusega. Arstil surus ta tugewasti läti.

See oli Briti Panga direktor lord Landstone.

Tema ja ta naine hakkasid lutsutud külalisi üksteisega tutvustama.

— Kindral Grosvenor... kindral Mac Loan abikaasaga.. aseadmiral Tonchill... lady Sumner...

Doktor Carter kummardus sügavasti, surus meeste käsi, suudles daamide läkese. Nõik lemas järele: ta saab ühendusse tõelise suure seltskonnaga!

— Vanade ahiude loosolek! — jostistas Robert Landstone Andreyle kõrva.

Andrey ahwardas teda wargsi sõrmega.

Warsti awanesid mõlemad pooled monumentaalfetekt udest, mis wiisid wäikestest salongist suure ja noor ohwitser leitnant Trovere-Smith teatas erutatud häälel:

— Siilgused lady ja lord Brandmoore!

Õtselohe lady Landstone ühes mehega ruttasid ukse juure ja mees- ja naiskülalised seadsid end ritta kummalegi poole uft.

Õtimefena astus sisse lady Brandmoore, masjiwne, wäärilas, majesteetlik, malbe naeratuslega tugewasti kosmeetikast lohendatud näol. Ta landis larmilõikelist heledit siidkleiti, mis oli laelani sulatud.

Temale järgnes ta abikaas kindraluberner, pitataswuline mees, weelgi kõhnem kui tema kälimees Landstone, siledaksrafeeritud näoga, larmide liihikelspligatud juustega, mis olid täielikult hallid. Mõneks sekundiks ta waimustatud pill peatus Andrey.

Algas külaliste terwitamine. Lord Brandmoore surus käsi, ütles paar lahket sõna.

— Rõõmustan wäga telega tutvuda! — ütles ta Andreyle. — Minu naisele poeg Robert kõneleb teist waimustatud wäljendust. Seameelega nendin, et ta pole liialdanud.

— Major Carter, — esitles talle lady Landstone.

— Terwist, major! — ütles lord Brandmoore. — Meie kõneleme tänna weel pisut.

Pärast tuli järg tutvuda lady Brandmoore'iga.

— Loodan, et saate end Mahajangis hästi tundma! — ütles ta Andreyle armulikult. Siis pöördus ta doktor Carteri poole — Wäga rõõmustaw, doktor. Ode ütles mulle, et mängite wäga hästi bridzhi. lihel minu lähemal lesknäbalal näitate meie oma osawust. Muidugi wõtate ka oma abikaasa ligi.

Hindu teener, walges siidkunes ja roosa turban peas, teatas heas inglise keeles, et lõuna on serweeritud.

Doktor Carter ja Andrey paigutati peaaegu laua lõppu, noorte hulka. Andrey istus Roberti ja leitnant Trovere-Smithi wahel. Robert tegi talle poolwaljusti humoorikaid tähendusi lauawiihijate kohta, üks neist oli nii täpne, et Andrey turtlatas naerma.

Õtsetohe lady Brandmoore ja lady Vandstone heitsid tema poole laetwa pilgu. Doktor Carter ehmus nii, et läks näost walgeks. Andrey punastus.

Et seisukorras hiljuti heaks teha, lady Vandstone hakkas doktor Carteriga kõnelema meesõduist „Rajputanal“.

Andrey tundis ära, et keegi laua all wajutab talle jalale. Ta mõtles, et see on leitnant Trovere-Smith; kuid too oli pöördunud näoga oma teise naabrina poole ja tal oli nii süütu ilme, et Andrey jures alla tekkinud kahtluse.

Samal hetkel keegi jures laua all uuesti ta jalga. Mõeld ei wõinud olla kahtlust: see oli leitnant! Andrey taipas seda temale heidetud üle. Lää tähendusrikkast pilgust.

Ta tõmbas jalad oma tooli alla ja küsis Robertilt poolwaljusti:

— Minu naaber leitnant Trovere-Smith on abiellus?

— Jah. Ta naine oleks weetlew, kui ta ei laotaks niipalju teie juuresolust.

— Milline õieti on tema teenistus??

— Ta on lord Brandmoore'i adjutant. — Tähtis isik! Ma ei soowita teil temaga tülitseba.

— Kegi kui ta mõtleks mulle jalale astuda?

Kõstis eemaliskatatavate toolide kolm: külasised tõusid lauaft. Kõik siirdusid kõrwalsalongi.

Seal lady Brandmoore laskus sohvale, kõik teised asetust pisut eemale: Andrey wõttis istet laugemas nurgas.

Tema hiilguks kutsus järgimööda daame oma kõrwale istuma. Igasühhega neist ta weistles armulikult mõne minuti, mille järele sellise auosaliseks saanu tõusis ja loowutas oma koha teisele daamile.

Waatamata sellele, et wentilaatorid töötasid kõigeft jõust, salongis oli lämmatawalt kuum.

Andrey pillas kogemata maha oma lehwiku ja kummardukes seda tõstma, ta tõukas üht tooli. Lady Brandmoore heitis talle häwitawa pilgu. Minut hiljem Andrey juure astus majaproua ja aetas talle läe õlale.

— Minu õde, lady Brandmoore, palub teid oma juure!

Andrey lähenes kuulekalt kindralkuberneri abikaasale ja tema kutsel istus ta kõrwale sohvale.

— Dotan teid oma juure laupäewa hommitul, — ütles lady Brandmoore. — Minu juure koguneb daamide heategew komitee. Teie eelkäija doktor Ferrise abikaasa aitas mind alati meelelbi. Loodan, et la teie piilata olla melle kasulik.

— Tänan, teie hiilguks. Teen kõik, mis minu wõimuses.

— See rõõmustab mind. Kuulsin oma õepojalt, et teie... kirjutate?

— Saadan ainult aegajalt kirju Londoni „Evening News’ile“.

— Tean, tean, see on hea leht. Noh, mis siis, kirjutage. Looban, et tunnete end veel kohal hästi. Muide: kas mängite tennist. Salvasti? Aga golfi? Ei? Ja bridži ka ei mängi? See ei jobi, mu armas.

Andrey wailis ja istus edasi sohwal. Viimaks püüdis ta lady Landstone’i tähendusrikka pilgu: on aeg tõusta.

Andrey tõusis kiiresti ja eemaldus.

Doktor Carter, kes mõni minut enne seda oli sisse astunud, päris huiwiga, mida lady Brandmoore talle kõneles.

— Ei midagi erilist. Alult lästis ilmuda tema juure laupäewa hommikul heategewa komitee istungile.

— See on wäga, wäga hea. Me saame siin wähehaawal oma inimesiks. Rujutlege, minu eelkäija ei awaldanud mulle seda, et ta oli ühtlasi nende hiilguste, eriti lady Brandmoore’i, ihuarstiks. Saan ka selle toha. Mulle ütles seda äsja lord Brandmoore ise.

— Viisapalka te ju selle eest ei saa, — tähendas Andrey.

— Ei, aga... Kas te ei mõista, kui tähtis see meile on? Kui mul õnnestub nendega kui arstil...

— Nad mõlemad on wist täiesti terwed, nii et teil ei ole nendega kuigipalju ära teha — muigas Andrey.

— Ärge ütlege midagi! Kui ma ei elji, lady Brandmoore kannatab migreenihoogude all.

— Milline õnn! — naeris talle peaaegu näkku naine.

Samal hetkel astus nende juure lord Landstone.

— Kuidas te arwate, doktor? Kas ei tee meile lahju tänane Isunajöö? Kas ta polnud ilials raske? Kõlad peatsib öieti saama arstiteadusliku hariduse... Muide, lady Brandmoore otsib teid, doktor. Ta tahab teiega kõnelda.

Doktor Carter ruttas tema hiilguse juure.

— Ennäe, siin ongi meie noorsugu! — ütles Andrey’le lord Landstone. — Tema seltskonnas tunnete end paremini kui meiega, rautadega. Olete tuttawad?

Ei, Andrey weel ei olnud jõudnud nendega tutwuda ja lord Landstone esitles neid üksteisele.

— Rapten Wilford oma meetlewa abitaasaga... Missis Florence Trovere-Smith... Missis Andrey Carter, uus täht meie taewas...

Mõlemad daamid olid noored ja wäga ilusad. Rapten Wilford oli umbes neljakümneaastane mees, tugewa kauni tehaehitusega, pruuniks-

päewitunrad näoga. Andregle hakkas ta kohe meeldima. Selle wäitese jeltakonnaga ühines warsti ka Robert.

Waheajal doktor Carter, lüües rinna ette ja siludes peegli ees juul-
seid, astus salongi, kus wiibis lady Brandmoore.

Lady ulatas talle armulikult läe suudluseks.

— Istuge, major, juhatas ta talle istme oma kõrwal, — loodan, et mu mees ütles teile juba, mida me teilt ootame?

— Tema hiilguis rõõmustas mind teatega, et mul saab olema au-
pidada end teie niiõelda majaarstiks. Teen töit, mis minu wõimuses, et
wäärida teie austawat usaldust.

— Ma ei lahtle selles, major. Eriliseks raskuseks me teile ei jää: oleme
Jumalale tänu täiesti terwed. Muidugi ülewäsitamine annab end mõni-
tord tunda. Mehel on nii palju wastutusriskast tööd ja ka minul ei ole
lerge. Wastuwõtud, waeSte eest hoolitsemine...

Seda lõnekdes ta tõstis kannataja ilmega läe laubale.

— Kannatate ammugi juba migreeni all, hiilguis?

— KuSt te teate? — imestus lady Brandmoore.

— See on kufeline wilumus.

— Jah, ma kannatan ammugi juba selle all. Wiimasel aastal lähe-
wad peawalud terawamaks. Doktor Ferris arwab, et see tuleb maksast.

— Ma ei julge eitada wana ametiwenna arwamist, aga kui teie
walusid põhjustaks maksa seisuford, teie hiilguisel ei oleks nii laitmatu
näowärw. Kas te ei tunne aegajalt liikmewalu? Näitels sõrmedes?

— Jah.

— See on artriit. Mitte just nii terawal kujul, kuid waja wõtta tar-
witusele abinõud. Paewal andsin lady Landstone'ile, kes kannatas neu-
ralgia all, mõned tabletid omaenda retsepti järgi. Wõimalik, et tal on
weel tabletite järel. Wõtke see sisse — ja wiie minuti pärast on walu
nagu käega pühitud.

— Te olete imetegija, doktor! Ma küsin kohe õelt järele, kas tal on
weel tablette.

Osutus, et lady Landstone'il oli kolm tükki.

— Üllataw, kui kiiresti nad mõjuwawd! — hüüdis ta. — Minu wa-
lad kadusid otsekohes.

Lady Brandmoore wõttis siinsamas tableti sisse, siis doktori nõuande
peale nõjatus diiwani seljatoele ja sulges silmad.

Minuti kolme pärast ta awas nad nuesti ja waatas doktorile lahke
naeratusega.

— Väls mööda! Teete tõepoolest imet, doktor

— Kui lubaksite, kuulaksin teie hiilguse läbi. Ilma selleta on õige diagnoos võimatu.

— Olge heas, ~~istuge~~ minna juure sisse homme hommikul. Dotan teid. Aga nüüd — ~~uagemiseni~~ mu armas doktor! Pean minema külastuste juure.

6.

Andreyl oli raske ilma autota. Mehe soovitusel tal tuli teha rohetearwulisi wiijute ja ainsaks edasiliikumise võimalusjeks olid talle ritshad. Rappumine neis mööda tolmujeid teid wäljakannatamata luumuses polnud eriti meeldiv.

Kui ta kord palus Vi'd tuua talle iüiriauto, naeris hiinlane hamaste wälkudes ja wastas:

— Siin on nad wäga haruldased. Wähesed taksoautod, mis linnas leiduwad, on hotellide teenistuses.

— Aga miks neid nii wähe on?

— Keelatud.

— Milline loulus! — hüüdis Andrey.

— Kui Rahajangis lubataks pidada taksoautosid, 40.000 kuli sureksid nälga! — seletas Vi.

Kui Andrey kord tegi märkuse mehele, et tuleks siiski soetada omaenda auto, mees keeldus kategooriliselt: neil on juba selletagi läinud maailmatupalju raha sisselaselele Rahajangis. Waja pisut kannatada. Nõite ei ja korraga!

Peaegu kõigil Andrey uutel tutawatel olid omaenda autod: Wilfordidel, Robert Vandstone'il, Trovere-Smithidel. Mabel Wilford istus ise kogu ni rooli taga ja juhtis wäga hästi masinat. Trovere-Smith pakus Andreyle mitmel korral oma autot, kuid Andrey lükkas tema pakkumise kategooriliselt tagasi, ta ei suutnud unustada, kuidas leitnant eimesel kohtamisel wajutas laua all talle jalale. See isand on liig ettemõtlik! — ütles Andrey endale.

Küll aga ta mõnikord sõitis autos tema naise Florence'iga, kes meeldis talle oma otsekoheuse ja awameelsusega. Kord Florence sõidutas ta rannale, supelmajade juure, kuhu pealelõunati kogunes Euroopa seltskonna koorekiht.

Seal on kolm basseini, üks teisest sügawam. Iga basseini kohal lerkisid hüppetornid wettehüppajaile mitmesuguses kõrguses. Mehed ja naised näitaksid üksteise wõidu oma osawust. Andrey, kes oli hea ujuja, sööstis peaga eespool alla kõige kõrgemalt hüppelaualt ja kadus ligi minutiks ajaks wee alla.

Kuigi wesi polnud eriti jahe, suplemine märskendas siiski, Andrey oles supelnud meeleldi iga päew, kuid tee oli pikk, wõõraid autosid wõis

lasutada waib erandjuhtumell ja sõit rikkadega wäitas teda liialt, kõnelemata sellest, et tüdise raske hingeldamine ja alaline kõhimine tegid teda närwiliselt. Ta oli ebanormaalne näha, kuidas sinine jürijärg eeljooswa tuli seljal, kuidas tema enam läbi higist, eriti õlaluude wahel. Tagapool joosawat tuld ta ei näinud, küll aga kuulis tema rasket hingamist ja mõttes nägi aina suurenewaib higilaitse seljal. See rikkus Andreyt kogu naudingu ja ta eelistas loobuda sõitusest rannale.

Uued tuttawad kutsusid Carterite abielupaari tihti mõnesse labareesse või dancingusse. Andreyle pakkus see meelelahutust, kuid ta mees harilikult teelus, kui aga mõttis kutsu wastu, siis pahandas igakord:

— Mul ei ole aega sääraseks lõbustusteks! Olen tööinimene, tõusen wara üles, ma ei või weeta öid tantsumõrandal.

Andrey kuigi tuttawaid ta nimetas põlgawalt „logelewas noorfooks“. Kuigi ta ise polnud wanem mõnest selle „noorsoo“ esindajast, mängis ta solliidi, tõijse inimese osa. Tõelikult ta ei olnud iialgi noor ja juba koolis nimetati teda „wanameheks.“

Oli weel üks asjaolu, mis sunnib teda kõrwale hoidma ühistest labareede külastamistest jne.: kuigi jageli kogu seltskonna eest maksid teised, aegajalt tuli siiski maksta ka temal, ja see wiis ta kauaks ajaks tufajesse meeleolu.

Ei, tema eelistab pärast tööd astuda sisse Jahtkluppi, kuhu kogunejad seltskonna kaalu ja seisukohaga inimesed, solliidid ja tõijised, aga mitte Wilfordi või Robert Landstone'i taolised tuuletallajad. Nendega wõis mängida partii kaarte, kõnelda edasijõudmiseft teenistuselal, wiimastest kõrgendustest ja ümberpaigutustest. „Roorte“ seltskonnas aga tundis ta end nagu mitte omas sõiduwees: nad kõnelesid ühtesõodu poliitikaft, kirjanduseft, spordist. Kõik see oli talle wõõras, wähetuttaw ja näis millegipärast snobismina.

— Snobid, täielikud snobid, — kõneles ta Andreyle.

Mõnikord tuli neil kõnataada kellegi juures neist „snobidest“ ja igakord ta pöördus kogu halwas meeleolus: wõõras heaolu tekitab temas labedust, hästikorraldatud majapidamine teistel, aristokraatlikud kombed „neil snobidel“, ifegi nende laimamatult õmmeldud ülikonnad...

— Enam ma nende juure ei lähe! — teatas ta Andreyle, kui nad olid teel koju.

— Ma ei mõista, mis teil nende juures nii wastumeelt oli, — imestas Andrey.

— Nende snobism läib mulle närwilele.

— Aga milled see siis awaldub?

— Kõiges, igas ühtlasjas, igas lõnas ja zhestis.

Mõhlem ei jäänud Andrey temalt teada.

„Snobid“ oleksid meeleldi rahuldunud maid Andrey seltskonnaga, kuid tal oli ebanüganu teha külastäite ilma meheta, ja ta tihtipeale külastas sellised ettepanekud tagasi.

— Ei, — ütles ta pool naljatades, pool tõsiselt. — Ma ei või jätta üksi oma meest partneri. Tema töötab, mitte nii nagu meie, päewawar-gad, ja temaga tuleb arvestada.

— Aga kas meie ei tööta? — waidlesid talle wastu „snobid“.

Tõepoolest, ta Wilford ja Trovere-Smith ja isegi muretu hullur Ro-bert Randstone olid hommikuist õhtuni tegewuses, kuid nad jiski leidsid aega lõbustusi.

— Ka mina pean töötama, — motiveeris lõpuks Andrey oma keel-dumist küllakutsetest. — Mul ei ole selliseid jookswaid arweid pangas nagu teil. Olen ka oma töös olnud hooletu, kogu nädala jooksul ma pole saat-nud ühtki kirja oma lehele.

Wahel harwa ta wõttis wastu kutse tassile teele, kuid lõunatest või õhtusöökidest hoidus kindlasti kõrwale, seda enam, et ta ei wõinud oma-lord kutsuda enda juure: mees pidas seda üleliigseks pillamiseks.

Andrey tualetid jätsid palju soowida: mees arwas, et pole waja nende le raha raiskata. Pealegi Andrey lord mööda minnes ütles talle, et tualetikuludest ta wabaneb, sest Andrey ise teenib nii palju kui tal selleks tarwis. Rahjaks ta lootused enam-wähem kindlale teenistusele ei täitunud: tal ei leidunud küllalbaselt materjali artiklite jaoks. Et tut-wuda kohaliku eluga, oleks ta pidanud sellele rohkem lähenema, lohtama inimesi, külastama Rahajangile lähemaid paiku, kuid selleks olid tema ainelised wõimalused liialt piiratud.

Tal ei jatkunud raha hädawajalikkudekski tarweteks. Mehelt raha paluda ei tahtnud ta mistki hinna eest, mees aga seda ise ei taibanud wõi tegi näo, et ta ei taipa. Andrey teadis ammugi, et Carter on wäiklane ja kolkuhoidlik, nüüd weendus ta, et see ei ole kolkuhoid, waid ihnsus. Ja selle inimesega on ta seotud kogu eluajaks!

Kord tutwus ta Wilfordide juures „Rahajangi Teatraja“ wäljaand-ja mister Reginald Westwoodiga. Nad westlesid elawalt kirjanduse ja teatri üle. Westwood oli ilmsesti waimustatud Andreyist.

Noorel naisel ei jäänud see märkamata ja ta otsustas kasutada mo-menti, nagu ta endamisi muiates mõtles.

— Kas te ei wõtaks mind oma lehe kaastööliseks? — küsis ta.

Seda lausust ta rõhutatult hooletu tooniga, nagu oleks see mõte talle ainult mööda minnes tulnud pähe, mis teda õieti wähe humitab. Kuid ta jüda põksus ärewalt wastust oodates ja ta pidi end tugewasti pingu-tama, et säilitada wälist rahu.

Mister Westwood silmitses uurimalt seda ilusat, noort, igas suhtes humilamat naist. Üldiselt ta ei usalbanud palju naiste kirjanduslikku

andi, eriti veel kõrgemast seltskonnakihist naiste juures. Ta oli lohanud palju prouakesi-kirjutamishaigeid, kes ründasid toimetusi ja väljaandjaid oma kirjutiste pattumiseega.

Kuid see misiss Carter wiist ei kuulnud nende hulka, ta on liialt tõsine, mõtkil.

— Selge, kes oleks juba mõnikord katsetanud ajakirjanduse alal? — küsis ta.

— Jah. Olen Londoni „Evening News'i“ kaastöölisel. Siin on mu kaastöölise-kaart.

Nende sõnadega ta wõttis läelotist ja ulatas mister Westwoodile hiljuti Londonist saadud toimetuse kaardi.

— Teil, tähendab, on juba teatud staazh, — wastas väljaandja. — See muudab asja. Olen väga rõõmus, kui aeg-ajalt annate meile mõne artikli. Millistel teemadel eelistaksite kirjutada?

— Kõigest wähehaawal. Midagi westluse taolist lugejannadega.

— Näiteks kirjandusest ja teatriuundistest, moest?

— Jah, ka moest. Naisi huwitab see kõige rohkem.

— Moeärid, rätsepap, kiiharategijad hellitawad teid siis üksteise wõidu. Te wõiksite sellest saada mõndagi tulu.

— Kardan, et mul selleks puudub wajalik ärisoon.

— See tuleb. Igal juhul wõite kirjutada meile.. Kord wõi kaks nädalas.

Samal õhtul Andrey wõttis asja innukalt käsile. Kuid töö edenes halwasti: ikka ei tulnud wälja nii nagu waja.

— Proowin kirjutada madame Turpinile! — ütles ta endamisi. — Nii wõib-olla saab sellest rohkem asja.

Ja tõepoolest „kiri“ tuli väga elaw. Andrey luges selle weelkord täbi, tegi mõned wäikesed parandused ja saatis siis „Rahajangi Teataja“ toimetusele. Rahe päewa pärast Andrey artikkel oli trükitud ära lehe esiküljel. Samal päewal mister Westwood ulatas talle tšheki kolmele naelale.

— Teie wäite artikkel oli väga lene, — mu kallid kaastöölised, — ütles ta Andreyle sealjuures. — Jatkake samas waimus. Soowitan teil kõnelda suuremate moeatelseebe juhatajannadega. See kuulub nüüd teatama määrani teie kohustuste hulka ja wõib teile olla tuluks.

Sealjuures heitis ta wargi pilgu noore naise tualetile. Andrey taipas ja punastus.

10.

Age wihamawaling täitis kohinaga aia, langes pladinal palkonile, trummeldas lõwasti wastu aknaid ja fatust.

Andrey ärkas ja süütas elektri. Ta oli üleni laetud higiga, isegi woodilinalad naeru hiaistalik. Iõil ümberringi õhtus kuuma niiskust. Kuu-

mus mattis hinge kinni. Seinad ja lagi mustendasid putukaid; otse woobi kohal Andrey nägi paari jiselikku, kes lahtiste lõugadega püüdsid väikesti kihulasi.

Ma wist panin palloniukse halvasti kinni — mõtles noor naine.

Kuid woodis talle wõrgu alt wälja tulla ta süski ei jõudnud. Ülitades wälja elektrika püüdis jääda magama.

Kui ainult ei tutses mees! Waatamata kõigile jõupingutustele ta ei suutnud mõita endas süüsilist wastikusetunnet selle inimese wastu. Pealegi mees enne kui tema juure tulla või harilikult klaasi wiskit, tildse siin Rahajangis ta harjus wiskiga ja iga õhtu minnes oma tupp, või hea tubli klaasitäie.

— Siinses ilmastikus on see vajalik, — kõneles ta. — Wäga hea desinfitseerimiswahend.

Oles joonud, tuli ta, tihti tetsöö ajal, Andrey juure ja tahtis jagada õrnu. Andreyale oli see piinaks.

— Palun teid Jumala nimel, jätke mind rahule! — tõrjus ta. — Ma tahan magada... Pealegi siin on nii lämmatav.

Kuid joobnu tangelaelsusega mees jattas naise piinamist heksitustega kuni wiimaks jäi magama tema tõrwale üleni higine, suu lahti.

Andrey püüdis pääseda sel teel, et leeras uuse lullu, kuid mees leibis abinõu pääseda tema juure palloniukse laudu, kusjuures noaga lihtlas tagasi seespoolse riiwi.

— Olen teie tõttu päris haige! — kõneles Andrey. — Ma ei suuda seda taluda. Kas te tõesti ei saa sellest aru?

Wastuselt mees awalbas narre lahtlustusi. Kas ei ole Andrey wiimati kellegi teisega sõlminud õrna wahetorra? Võib olla mõnega nende snobide hulgast? Küll ta juba selgitab selle asja!

Andrey lebas lahtiste silmadega ja meenutas inetut tšeeni, mille oli talle äsja korraldanud mees. Kostis tugev koputus. Noor naine wõpatas. Kas tõesti jälle tema? Aga ei, tuul kolistas luuki.

Worsti Andrey silmad hakkasid kinni wajuma. Üni tõmbas pehme karuse läpaga üle ta näo ja ta uinus, kuid ärkas worsti jälle, ja tõusis ehmunult woodis istukile: ta oli kuulnud hullumeelset lindu! Lind nähtawasti istus pallonil ja wäikeste waheagadega häälitseis laeblikult, jüdamiseshaanarawalt.

Ei, magada ta enam ei saa. Ta andus uuesti mõtiskelule. Wiimaseil päewil oli ta külastanud mitut moeateljeed Waleji printsi prospektil. Ta mõeti wastu wäga lahtelt, kiideti tema artiklit „Rahajangi Teatajas“, awaldati täielikku walmisolekut anda talle materjali tulewasteks artiklitels — ja see oli kõik. Minult ühes ateljees lubati talle 50 protsenti hinnaalandust, kui ta peaks soowima sealt midagi tellida.

See oli muidugi väga vastuvõetav, kuid häda seisis selles, et tal polnud ka poolt vajalikult rahast. Ta ei saanud kasutada nii ahmatlemat hinnaalandust.

Uued ja uued mõtted täitsid ta pea. Ta ei olnud veel koostanud meenulid homseks lõunaks. Homme on lestinädal, s. o. päew, millal ta mees harilikult teeb wistid lady Brandmoore'ile. Sealt ta saabub väga tõrgendatud meeleolus ja suurepärase söögiisuga. Lõuna peab olema rikkalik — muidu sajab rahena etteheiteid: majapidamisele kulub maailmatu hulk raha ja teda siin peaaegu veel näljutatakse.

Ei, waja töötada, teenida, et mitte olla ärarippum sellest inimesest. Raha ta seda abielu niikuinii wälja ei kannata. Warem wõi hiljem ta lastestab selle kooselu ja siis tuleb tal om tööga end toita.

Ta keeras uuesti tule põlema, wõttis oma märkmiku ja pliiatsi, mis ta õõjeks alati pani padja alla, siis sirutades wõrgu alt läe wälja, wõttis portsiigarri, tuleküütaja ja tuhatoosi — ja asus energiliselt tööle.

Ta kirjutas palawikulise kiirusega, nagu oleksid need minutid loetud, mis tema kasutuses veel seisis. Ta kirjutas kergesti, peaaegu ilma maha tõmbamata, ja tundis, et tuleb hästi. Töö lastestas ta ainult sels, et läita uut paberossi. See andis ergutust: talle näis, et ilma paberossita ta ei suudaks kirjutada.

Kui päike tõusis ja tema kiired wõimsalt tungisid tuppä, tehes wiletstaks ja üleliigseks elektrivalgustuse, oli tuhatoos täis paberossiotsi ja artikkel lõpetatud.

Endaga rahul kuid jõuetuseni wäsinud Andrey kustutas tule, heitis uue padjale — ja uinus.

Teda kirjutas ere telefonihelin.

Ta wõttis kuuldetoru.

— Hallo, kes kõneleb?

Tundmatu noor hääl kõneles midagi tundmatul keelel. Armatawasti hiina keelel.

— Ma ei saa teist aru! — hüüdis Andrey. — Kõnelge inglise wõi prantsuse keeles.

Wastusels ta kuulis lõbusat naeru. Müüd tundis ta ära kõneleja, see oli Robert Landstone.

— Terwitasin teid walltuimas hiina keeles, mida kõnelewad ainult õpetlased ja mandariinid, — ütles ta. — Ju tshi sanhu jan gishen. See tähendab: „Terehommikust mu kallis sõber!“ Kas te tõesti ei saa aru nii lihtsast asjust? See on paha! Kian tshu tshan, nagu meie, hiinlased, ütleme. Aga nüüd laske kää inglise keeles. Kas teate ka, armuline proua, mis kell nüüd on? Raksteist!

— Ei wõi olla!

— Siiski, see on tõsi. Korralikud inimesed on ammugi tööl ja teie mõnulete veel woodist.

— Ma töötasin poole ööb.

— Kirjutate artiklileid teoseid?

— Jah. Ehatespeate rõnats end kadeduse pärast hauas ringi. Noh, kõnelge ruttu, mis teil waja oli. Ega's te ilma põhjuseta hakanud mind nii wara äratama.

— Seda ma usun. Mul on teile midagi öelda. Peaaegu riikliku tähtsusega asi.

— Ma kuulan!

— Soowige mulle õnne. Ma omandasin jahipawiljoni.

— Ennitslen—. Nii on tõesti riikliku tähtsusega.

— Arwake ära, kus kohal?

— Kusagil inimtühhjal saarel?

— Ei. Udaigoris. Tema kõrguse Udaigori sultani isiklikul territooriumil. Jah, nii see on, armuline proua. Noh ja nüüd. Rutsun kõige aupakkitumalt teie kirjanduslikku hiilgust wääristama oma külastäiguga minu nut pawiljoni juba esimesel week-endil.

— Olen meelitatud ja wõtan rõõmuga wastu teie kutse, aga... Kas te minu meest ei kutsu?

— Wõite ka tema kaasa tuua.

— Ei, nii on ehamugaw. Teie peate ise teda kutsuma

— Wõib. Teate mis? Ma sõidan praegu teie juure!

— Palun!

Andrey riputas kuuldetoru üles, hiippas woodist wälja ja hakkas riietuma. Roberti poolt teatatud uudis walmistas talle rõõmsa erutuse. Weekend Udaigoris — kui huwitaw see võib olla! Andrey mõtles kogu aja noorele sultanile. Seal Rahajangi naabruses, lahesopis, tertsis kindlusena tema lojs. Kogu Udaigor tundus Andrey'le kuidagi müstiline ja ümbritsetud saladusega, ning kõik saladuslik weetles teda. Ta wiibis siin juba wiis kuud, aga siamaani tal pole olnud juhust astuda salapärase Udaigori territooriumile! Nüüd tänu sellele armsale Robertile awaneb wiimaks selline juhus.

Andrey waatas kella: weerand kolsteist! Kell üksteist pidi tulema arhitekt. Oli waje määrata kindlaks maja remont. Ja ta lõuna suhtes pole mingit korraldust veel tehtud. Ei, ta on halb perenaine, hoopis wilets perenaine!

Andrey helistaz. Otseskohe tuli sisse kuuldamatul sammul paks ama.

— Arhitekt käis juba, — teatas ta. Tema ei tahtnud äratada perenaist ja selleks polnud ta wajadust. Kõik on juba korraldatud ja tööliied asuñid tööle.

— Aga lõuna? Mis saab lõunaga? — Küsis Andrey ärevalt.

— Röögis ei saa teha, — teatas ama. — Wiim tungis õõsel läbi akna ja korstna ja hõõs lõi wett täis. Tõeline uputus.

— Mis siis teha? — hüüdis Andrey meeleheitel.

— Proua ärge muretege, — kuulis ta äkki majordomuse Vi häält.

Ta waatas ehmunult ringi: neil hiinlastil oli imesteldaw omadus ilmuda sinna, kus neid ei oodata. Ta ei märganudki, millal Vi sisse ilmus.

— Mõtlesid ja juba midagi wälja, Vi?

Jah. Ta on mõelnud. Võib juurepärast saada läbi ka ilma lõõgita. Ta walmistab oma toas raudahjul hea lõuna.

— Hiina roogadega?

— Pooleldi hiina, pooleldi inglise. Mister saab olema rahul.

Vi naeratas mõistatuslikku hiina naeratust, mis alati wiis Andrey segadusse. Mida wäljendab see naeratus? Röömsat walmisolekut teenida? Teadmust oma üleolekust neist rumalatest taipamatutest eurooplastest? Hiinlaste naeratusega ei wõi ta iial harjuda — ega lahenda selle salastusliku mõtet. Sellega tuleb juba leppida.

Vi ja ama wäljusid — walmistama pool hiina, pool inglise lõunat.

Andrey riietus ruttu ja sammus alla lõõki.

Peatudes läwel ta jahmatas: see oli katastroof! Röök oli nagu pärast weeuputust. Põrand oli üleni wee all. Pliidi kohale oli kinnitatud lahtine wihmawari — nähtawasti taitsels wihma wastu. Kuid ka wari ei aidanud: pliit ujus samuti wees. Kats töölisi töötajid röögis arhitekti juhatusel.

— Hirmus, — hüüdis Andrey. — Mis me nüüd tegema hakkame?

— Siin on waja tõsi remonti, — ütles arhitekt. — Eriti kannatada saanud on lagi.

— Kui palju aega wõtab säärane remont?

— Kolm päewa. See läheb maksma vähemalt wiiskümmend naela.

— Wiiskümmend naela? — hüüdis Andrey hirmunult. — Minu mees ei nõustu miski hinna eest nii suure summaga.

Arhitekt lehitas õlgu. Võib, muidugi, teha ka odavamalt siin sawitada, seal pait peale panna. Aga juba esimene wihmawaling lõhub selle lõõki ja röögis on uuesti uputus.

Varsti tuli tagasi doktor Carter. Andrey häälestus ta suhtus taunis rahulikult teatele, et remont lähes maksma wiiskümmend naela.

— Minu pärast maksu wõi jada, — ütles ta üksteisest. — Mina jeda ei maksa.

— Aga kes siis?

— Mejaomanik. Kindlustasin end eripunktiga ostulepingus. On midagi uudist?

— Landstone helistas.

— Lord Landstone? erutus doktor.

— Ei, tema pole Hobert.

— Noh, see inoos humitab mind wähe. Perekonnas tal ei ole mingit tähtsust, ja tädi Lady Brandmoore, peab teda tuulepeaks. Mis tal waja oli?

— Ma pärast ütlen, lõunalauas.

— Muide, loodan, et lõuna on walmis? Olen hirmus nälgine

— Teen kohe korralduse.

Astudes söögituppa ta nägi, et Li katab juba lauda.

— Aga, kus on lilled?

Osutus, et wihmawaling oli purustanud wiimseini kõik lilled aias. Ja Andrey oli ometi nii suure armastusega nende eest hoolitsenud. Ta asendas mitte enam päris puhtad juurätid uutega ja tõstis eesriide laia weneetsia alna eest. Wihm oli ammugi üle. Pimestaw päikesewalgus täitis aeda, mis tundus täiesti ümbermuudetuna. Nagu meele tud rõõmuft siristajid linnud ja lendlejad puult puule. Shus keerlesid lihulasteparwed.

Andrey kutsus mehe lauda.

— Em... ragu, — ütles ta, jidudes salwräti ette.

Ta haistis liha ja torkis seda laua tahwliga..

— Humitam, mida see kelm Li on jia jisse pannud!

— üsna maitsem, — ütles Andrey proowides.

— Wõi weel! Teile meeldib ju kõik eksootiline! Eksootiline ja eksofentriline... nagu need teie snobid...

Ta waatas uurwalt Andreyle ja lisas iuure:

— Teil on täna wäinud ilme.

— Töötasin palju.

— Aha! Teie uue sõbra jaoks?

— Kellest te kõnelete?

— Ärge tehke end nii naiiwiks. Etseene korraldama ma teile ei hakka, ainult ilmaaegu warjajite minu eest oma suhteid mister Westwoodiga.

— Millistest suhetest te kõnelete?

— Kogu Rahajang teab, et teete kaastööd tema lehes, — ainult mina ükji ei aimanud midagi.

— Aga siin polnud midagi warjata. Jah, ma töötan selle lehe juures. Wiist midagi huffamõistewat selles pole.

— Em... mitte kõik pole sellel arwamusel. Lady Brandmoore näitaks...

— Ei kiida heaks minu kaastööd ajalehis?

— Ei. Ta leiab wastupidi, et see on noorele naisele samasugune meelelahutus nagu iga teine.

— Aga?

— Aga kingimisel, et see ei kisu teda eemale ta perekondlikkudest ja ühiskondlikkudest kohustustest. Kuudas ta ei olets, teie, mu kallis, asetažite mind hirmus rumalasze seljukurda.

— Mit wiijil?

— Sellest, mis teeb mu naine, ma pidin saama teada lady Brandmoore'i laudu.

— Teil jääb ainult röömustada, et teil on nii hea informatsiooniasukas! Lady Brandmoore nähtawasti kogub hoolikalt kõik linna teelepeksu.

— Teie unustate, et kõnelete Rahajangi esimesest daamist. Mulle näib, te wiiksite leida teise tooni.

— Ja mulle näib, te wiiksite suhtuda suurema austusega ja usaldusega oma naisele. Mis puutub lady Brandmoore'i arwamisse, see huiwitab mind wähe. Tean ainult, et ma ei tee midagi hukkamõistetawat.

— Keegi sellest ei kõnelegi. Mul ei ole midagi selle wastu, kui teete kaastööd Vondoni lehele, kuid „Rahajangi Teataja“ on siin kõigil silma all. Seda loeb siin igaüks ja kui kõrgemates ringides wandatakse wiltu teie kaastööle selles lehes... Peaksite arwestama minu ühiskondliku seliskohaga, kallis!

— Arwestan ainult sellega, et teie mind siin kõiges kitsendate, et mul ei jattu raha isegi riiksha jaoks. Saate teie sellest aru, kõrgesti austatud härra major? Mul on tingimata waja teenida raha! Lady Brandmoore'il on hea kõnelda, tema ei tunne millestki puudust. Aga minul, kordan weel, on waja teenida raha. Ja ma wotan wastu esimese töö, mille woin saada ja milles pean end osawaks. Seda öelge ta oma lady Brandmoore'ile, kui ta ta edaspidi hakkab segama asjusse, mis temasze põrmugi ei puutu.

— Andrey! Ma ei saa aru, miks te nii ägestute! Lady Brandmoore tunneb nii suurt huwi teie wastu...

— Olen liigutatud, kuid eelistaksin, et ta tunneks minu wastu wähem huwi.

Andrey pigistas närviliselt suuräti kofku ja tõusis laua tagant.

— Andestage, kuid mul ei ole isu. Lähen pisut oma tuppa.

Ja ta wäljus.

Jõudnud oma tuppa, ta wiskus tugitoolile ja latis näo kättega. Ta surus waewu alla tahtmise nutta, nagu ta oli nutnud lawlepõlwes, kui keegi teda solmas.

See lady Brandmoore läis talle närwilele. Rabane wäikekobanline naine, kes saatus¹⁶³² tahtel oli tõstetud kõrgeimale sotsiaalse piramiidi astmele, kuid jäi¹⁶³² wäikekobanlaseks. Mida ta tahab temast, Andrenst? See würtspood¹⁶³² tahtel, piiratud mõistusega prowintslanna kujuk- les, et peab wäina¹⁶³² tema Andren, oma kõrge kaitse alla. Ja ta nägi esimesest päewast, et Andren pole nende seas, teda võib alistada oma tahtele.

Sellel lady Brandmoore polnud harjunud. Ta oli harjunud, et kõik tema ees aupakkisult kummarbus — ja sattus lorruga wastupa- nule. Kõik tema mehele alluwate abikaasad roomasid orjalikus alandus- ses tema ees, ainuikski misjäs Carter läitus allakriipsutatud liseiswuse- ga. Tõsi küll, ta suhtus lady Brandmoore'ile wäliselt aupakkisult, kuid selle aupakkisuse taga tundus külmus, wõis aimata wõõrastust.

Ei, Rahajangi esimene daam, nagu teda nimetas doktor Carter, ei ellinud. Ta aimas, et Andren ei tunne tema wastu poolehoidu, ja pea- aegu esimesest kohtamisest hakkas ta noort naist wihtama.

Kuid doktor Carterile osutas ta seda enam tähelepanu.

— See major on suurepärase inimene! — ütles ta kõigile ja iga- lihele. — Nii kaswatatud, delikaatne! Ja milline tähelepanuwäärne arst!

Ta tundis, et Carter kummarbus tema ees mitte ainult wäliselt, waid on ka siimast täis aukartust tema kui Rahajangi esimese auwandja abikaasa wastu, ja et see aukartus on siiras, tuleb loqu südamest.

Kui kahju, et sel armsal doktoril on selline naine!

— Ta ei sobi mitte sugugi Carterile! — kõneles ta oma õele, lady Vandstone'ile. — Nii sugune ninakas ja egoistlik! Mul on doktorist wae- setest nii kahju.

Lady Brandmoore wõttis Carterit meeleldi enda juures wastu. Esialgu ta tuli regulaarselt, kindlaksmääratud tundidel tema juure kui arst. Migreenist arstis ta wana daami warsti termeks. Täeliskult ta oli liisna hea arst ja teda õigustatult peeti heaks diagnoosipanijaks. Selle- sena mõistis ta wäga hästi, et lady Brandmoore'i haigused olid põhjus- tatud mitte ainult ilmastikust, millega ta ei suutnud harjuda, waid ka liigsest toitumisest, eriti maiustamisest. Endastmõistetawalt ta ei julge- nud sellest ladinle sõnagi lausuda.

Ta noomis teda aupakkisult sellepärast, et ta tegeleb liiga palju ühis- kondlikkude küsimustega.

— Mikute sel moel oma termise, hiilgus! — kõneles ta. — Peate meeles pidama, et teie elu on liialt tähtis loqu Euroopa kolooniale siin. Mis me hakkajime tegema ilma teieta?

Kaks korda nädalas tella 5 ja 7 wahel lady Brandmoore'i juures mängiti brikzhi. Doktor Carter sai warsti alaliskes küllaliskes neil „in-

tiimsetel bridzhiõhtutel", nagu lady Brandmoore neid nimetas. Ta mängis osawasti ja püüdis eriti, kui lady Brandmoore oli tema partneriks: ta teadis väga hästi, et iga kõige wäiksem laotus wihastab seda wäike-lodanlist naist. Tuli alati nii wälja, et doktor Carteriga ta ei laotanud, waid mõitis.

— Teiega on äärmiselt rasked mängida! — ütles ta Carterile kord pärast õnnestunud partiid.

See oli öeldud täiesti jiralt.

— Jah, doktor Carter on haruldaselt armas ja meeldiw inimene, mitte selline nagu tema abikaasa, see jüdametu uhkustaja.

Saades oma õepojalt Robertilt teada, et Andrey hakkas töötama „Rahajangi Teataja“ juures, lady Brandmoore'is süttis teraw pahameel. Kohalikus inglise koloonias sünniwad sellised asjad ja temalt ei peetagi wajalikuks küsida, kas see temale ka meeldib! Nii võib iganäks teha, mis talle aga pähe tuleb.

Tore on ka „Rahajangi Teataja“ wäljaandja Reginald Westwood. Alles neil päewil ta lõunatas tema, lady Brandmoore'i, juures — ja ei lausunud sõnakestki oma uuest laastöölistest. Kõit konspireeriwad, püüa-wad selja taga teda tüsata. Westwoodile ta seda ei andesta. Sieti ta oligi temale alati antipaadne, see wanapois, kes igal pool awalikult näitab end oma armulesega — lahtlase kuulsusega segawerelisega.

Eriti wihastas lady Brandmoore'i, et Andrey kirjutas kohalikus aja-lehes moodidest. Siimaani tooni andis moe alal tema, Rahajangi esime-ne daam, — nüüd mõtles temaga konkureerida see Jumal teab kust wälja-tulnud tõusik.

— Ja pane tähele: ta kirjutas oma artiklile alla lihtsalt „Andrey“ — kõneles ta oma õele lady Landstone'ile. — Selles tundub mingi wälja-lutse awalikule arwamisele. Kas ja ei leia?

Muidugi, lady Landstone leidis seda. Ta nõustus alati ja kõiges oma kõrgeliseiswa õega.

— Kõige halwem on, et see wastik misjäs Carter kujutleb endast launitari! — watas ta õli tulle.

Jah, ka see wihastas lady Brandmoore'i — seda enam, et Andrey ilu oli üksmeelselt tunnustatud. Tõsi, Mabel Wilford ja Florence Tro-vere-Smith olid ka weetlewad, kuid nende wiisklust lady Brandmoore ei kartnud. Kui ta ilmus salongi, majesteetlik oma mõimu aupaisetes, ta pimestas nad täielikult. Andrey'ga seda ei olnud. Teda pimestada ta ei suutnud. Ta nägi waluga, et meeste pilgud nii noortel kui wanabel pöördujid temast palju allpool seiswa sõjawäearsti naise suunas. Pea-aži, Andrey oli termelt kaskümmendwiis aastat noorem.

Mõitlus oli juba liialt ebawõrdne. Lady Brandmoore ei teinud

omale ses suhtes mingeid illusioone ja waen Andrey wastu mürgitas pikkamisi ta hinge.

*

Andrey oli ümber jäänud mõttesse, et ta ei märganud, kui astus sisse ta mees.

Carteril oli lühikest aega ilme.

— Ma pean teilt andeks paluma, — ütles ta. — Ma tõepoolest ei mõelnud sugugi, et teist mõivad olla sellised wäljaminekud. Et teil aegajalt wõib minna tarwis raha tualettidele, wäljasõitudele. Pealegi arwastan, et teenite küllaldaselt sulega. Wähemalt teie ise asetate oma tööle teatawaid lootusi. Igal juhul see oli eksitus minu poolt. Ma püüan seda parandada.

Ta ulatas Andreyale isheki.

— Siin on teile esialgsedeks kuludeks... Isheki kümne naela peale.

Noor naine oli ilmsesti hämmastunud: kust äkki saarane heldus?

— Kui soovite, — jättas Carter, — annan teile iga kuu kümme naela teie isiklikuks kuludeks.

Andrey imestus lasmas weelgi.

— Ei, sellist ohwrit ma ei wõi teilt wastu wõtta, — ütles ta tõsiselt. — Ütleme, et see on mulle jõululinkitus. Tõsi, praegu on küll alles nowembri algus, kuid me ruttame pisut ette.

Ta otsustas lasutada ära mehe hea meeleolu.

— Unustasin teile öelda, et Robert Landstone kutsus meid weelendile oma jahipawiljoni, mille ta omandas Udaigoris. Mis puutub minusse, siis wõtan ta kutse wastu.

— Kas tõesti? Suwitab see teid nii wäga?

— Tahan näha Udaigori. Mul on seda waja artiklite jaoks Londoni „Evening News“ile.

— Aga ma ei saa teid saata ja üksi jätta mõista mister Landstone'i juure pole nagu ikka sobim noorele naisele.

— Ma ei ole seal üksi: kindlasti kutsutakse ka Mabel Wilford ja Florence Trovere-Smith.

— Säärasel juhul mul ei saa midagi olla teie wiisi wastu — ütles doktor Carter külmalt. — Millal te sinna sõidate?

— Järgmisel laupäeval.

— Hea küll. Loodan, et te enam ei ole minu peale pahane?

— Aga ei sugugi. Wastupidis, te ilmutasite täna sellist suurmeesust. Mees süleles teda ja waatas talle silmi.

— Nii et te täna õõsel ei peida end minu eest luku taha?

— Ah, siis selles seisab asi! — mõtles Andrey. — Tema heldus lasab end seletada.

Tal oli tugew soom anda mehele tšheff tagasi, kuid ta sai endast mõitu.

— Niisjäs te ei lüüsta üst? — ujutles mees.

— Eks waatame. Aga niiküld laste mind minna, pean torraldama majapidamist.

Kuid mees ei tahtnud teha.

— Kuulge, mu sõber... Palun teile wäilest armusobingut.

— Suwitaw.

— Kuna minu sagedased õised külastäigud wäjitawad teid, leppigem kokku, et ma tulen teie juure ainult ülepäewiti.. Sigemini ülesõõ.

— Olete hirmus inimene! — hüüdis Andrey end lahti kiskudes.

— Jsegi jääraستesse intiimasjadesse kannate raamatupidamist.

Ta wabanes wiimats ja sammus trepist alla.

Talle wastu tuli Qi, kiri käes.

— Misjise jaoks, — ütles ta. — Post Euroopast.

„Evening News'i“ numbrite wahel lebas kiri. Andrey waatas ümbriskule ja hüüatas rõõmsalt:

— Calais'st. Madame Turpinilt!

„Mu armas Andrey.

Teie pillpostkaart (mulle, olgu öeldud, wäga kunstipärase wäljatöötusega) jõudis minuni lähe kuu pärast. Jätusin otseskohe wastust kirjutama, kuid lurbusega mõtlen, et möödunud weel laks kuud kuni ta jõuab teieni. Baubelaire'il ei olnud õigus, kui ta kinnitas, et maailm on otse alandawalt wälle, mina isiklikult leian, et ta on liig suur: mõnikord läheb waja terwelt neli kuud, et laks üksteist armastawat olendit wõlksid wahetada mõtteid.

Ma tunnen teist wäga suurt puudust, kallis sõber. Calais ise, millega olen nii kokku kaswanud, näib mulle igaw ja furnud ilma teieta. Ette lohtusin öbede Tremon'idega; ta nemad tunnewad teist puudust, kuid mind pahandas nende kinnitus, et teie olete „deserteerunud.“

Kas teate, kallis, kes asus teie kohale panjonis? Kujutlege, proua Brugge, see würtspoodniku naine, kellega ma teid lord tutmustasin. Teid shokeeris juba siis tema hirmus inglise keele hääldamine. Niiküld see isik õpetab tütarlastele Shakespeare'i ja Dickens'i keelt. Baestel öbedel Tremon'idel ei olnud walikut.

Kuidas tunnete end, kallis, seal Keskriigis — pardon, Siina wabariigis? Maailmas on wilmaste aastate jooksul sündinud nii palju muudatusi, et wõib segi minna. Kujutlen, kuidas seal on kõik teile uus, huwitaw! Siina mandariinid, lohed, loonuselujlised pealatted, pääsulesepesad maitsistitena — see on täiesti uus maailm. Annaksin palju, kui wõiksin kas wõi sihe filmagagi helta piltu sellele

imebemaale. Alamaegu ei helnud meie rahmuspoet Viktor Hugo, et — Hiina see on Pandora last, mis ääreni täidetud üllatustega.

Ons see too, et Hiina lihab bandiitidest? Lugesin neil päevil, et rühm bandiite on tunginud kallale reisiijaterongile, tapnud palju reisiijaid ja röövitud kait paljaks? Kui see pole ajalehe väljamõeldus, jäärane too wõib wiia karbadele mõtetele: kas tõesti suure Konfuutsiuse järeltulijad wõiwad langeda nii madalale?

Andke edasi mu südamlit terwitus teie aumäärsele abikaasale. Olen weendunud, et elate weel ilka mesinädalaid, seda jumalate andi waestele Maa lastele.

Kui mõtlen, et meid lahutawad mandrid ja ookeanid, ja et ma wõib-olla iial enam ei näe teid, tõmbub mu süda walu pärast tõkku. Te läbistufite mu elust kui õrn tuuleõht, kui hele maihommi külma ja pimeduse taustal.

Raitsku teid Jumal, mu kallis. Palwetan alati teie eest!

Teie Christine Turpin.^a

P. S. Teel postkontoris se kohtasin geograafiaõpetajat Brunot'd. Ta ütles mulle, et Rahajang ei asu Hiinas waid Malakkas. Mina aga lobisen siin Jumal teab mida Taewapoja riigist. Kirja ma siiski ümber ei kirjuta. Otjin täna Entsüklopeediliseft sõnastikuft wälja Malakka. Tutwun vähemalt laudseft temaga.

Kiri liigutas Andrey'd sügawasti. See wana madame Turpin! Kui romantiline ta on. Just nagu tooliplika. Need kõrgelennulised laused, see uhke rüü, millesse ta mähib kõige lihtsamadki mõisted... Kogu tema olemuseft õhtub prowintslikkust, kuid temas on ka midagi terwlikku, armastust wääriwat.

Rahju, et ta pole siin. Temale wõiks mõndagi usaldada, palju mõtteid wõiks temaga jagada.

Andrey otjustas teha madame Turpini eeskuju järele ja tutwuda entsüklopeedilise käsiraamatu laudu Malakkaga. Peansjalikult teda huiwas muidugi ldaigor.

Ta otjis raamatukogust, millest suurem osa oli pärit doktor Ferriseft, wälja entsüklopeedilise sõnastiku ja hakkas lehitsema. Seal oligi wiimaks ldaigor.

„lidaigori würstiriit asub 1 fr. 28 min. põhjalainse all“... Roh, see on wähe huwitaw. „Tal on ümmarguelt 500.000 elanikku, neist 350.000 malailast, samapalju hiinlast, umbes 65.000 hindut... Väljameedu: 39 miljoni dollari eest kautshukki ja 3 miljoni eest muid tooraineid... Minu-ükki ldaigori toll annab 4 miljonit dollarit puhastulu aastas...“

Andrey kortfutatas pahajelt laupa: need luidwad statistika andmed

huwitaſid teda wähe. Udaigoris teda huwitas ainult ſultan. Ah, ſiin ta ongi!

„Nus ſultan pönueneb legendi järele Matedoonia Aleksandrist. Ta nimi on Aleksander Muhamed Selim. Tema juurepärane loſs, mille ehituſel töötajid parandad inglise ja itaalia arhitektid, aſub teſt ſuurt parki.

Sellel kohal laſteſtas teda Robert Landſtone, kes tuuleleerisena jõõstis tuppä.

— Ja mina otſiſin teid logu majas. Harrastate kirjandust? Kord wõib ka teie kohta lugeda entſüklopeediliſeſt jónaſtituſt „Geniaalne naiſkirjanit Andrey Carter“... Roh, ſee ei tule weel nii ruttu ja eſialgu olen õnnelik, et figureerin teie jõprade hulgas. Sedawiiſi ſatun minagi wiimaks ajalukku.

— Jätke järele, Robert, ärge pilgate waest naiſterahwaſt. See ei ole kriſtilik.

— Kuulan jóna. Olete üſſi?

— Nagu näete.

— Minu kutſe „weekendile“ tähendab wõtate waſtu?

— Jah, aga ma jõidan üſſi, ilma meheta.

— Milline õnnetus! — hüüdis Robert koomiliſe hirmuga. — Pole midagi parata, peame ajama läbi ilma teie kõrgeſtiauſtatud abiſkaajata. Ma ütletſin iſegi...

— Tean juba ette, et te midagi head ei ütlet. Wõite end jääſta jelleſt waewaſt. Kas Wilfordid tulewad?

— Muidugi.

— Ja Trovere-Smith'id?

— Tõenäolikuſt küll.

— Sääraſel korral wõite armeeſtada ka minuga.

— Olen wäga õnnelik. Selge: juudate wara üles tõuſta?

— See on ſuhteline mõiſte.

— ütletme ſell kuus hommikuſ.

— Jah.

— Siis on tore. Tund aega annan teile walmiſſeadmiſeks. Loo-
dan, et jelleſt jatkub iſegi kaunile naiſele? Täpselt ſell ſeitſe ootan teid autoga wäljas. Lou-Eu on meil ſadamas mootorpaadiga waſtas.

— Kes ſee niisugune on?

— Minu jõber. Andekas hiina noorpoet. Teatawa määrani teie ametiwend. Sõit mootorpaadis wõtab poolteitſt tundi aega.

— Miſpäratſ nii kaua. Udaigor aſub ju üſſna lähedal.

— Nandume tütt maad laugemal. Minu palazzo, kui lubate teda nii tituleerida, asub meelitus, peaaegu ütsildases paigas. Ümberringi on ainult tautshuljand, iga puu all werejanuline tiiger.

— Uuh, kui hirmus! Ja mida peab taasa wõtma?

— Mugaw! Põrandaühtond, paar tugewaid saapaid — ja mõnesuguseid magamistarbeid. Need on mul wälewõitu.

— Teie palazzo asub sultanilosjist laugel?

— Tunni autosõidu tee. Kui soovite, korraldame sinna ekskursiooni. Robert wantas tella ja tõusis.

— Juba seitseme peal ja tell kahelja on onu, lord Brandmoore'i juures kutsutud eine. Sain tänu sellest osa wõtta. Kas teid ei kutsutud?

— Nähtawasti mitte. Wastasel korral mees poleks wiinitanud seda suurt rõõmu mulle teatamast, — ütles Andrey naeratades. — Sigust öelda, ma ei kahetse sellepärast kuigi palju. Need kutsutud lõunad ja õhtusöögid oma hiina tseremooniatega ajawad mulle igawuse peale.

— Aga jüski on tahju, et teid seal ei ole. Wõiksite seal kohata wana tuttavat.

— Keda nimelt?

— Udaigori sultanit Aleksander Muhamed Selimit.

— Tõesti?

— Jah. Onu sai teada, et sultan wiibib täna Rahajangis ja katutas juhust, et teda õhtusöögile kutsuda. Seda nimetatatse sõbralikkude suhete ülalhoidmiseks naaberriigiga. Rõrgem poliitika! Wõite kirjutada sellel teemal artikli oma Londoni lehele.

Andrey kuulis halwasti Roberti loba. Sultan, keda ta juba peaaegu pool aastat polnud näinud, aga kellele ta endale märkamatuks logu aja mõtles, täna on lord ja lady Brandmoore'ide külaline. Tema, Andrey, oleks wõinud ka seal olla...

Ja esmatordselt ka kahetjes, et teda ei kutsutud kindralkuberneri losji õhtusööaile.

7.

Sõ enne „weekendi“ Andrey weetis rahutult. Selline oli ta juba lapsepõlwes: kui tal seijis ees midagi erilist, pidulikku, ta ei saanud magada.

Alles hommiku eel wajasid ta silmad kinni, kuid ta magas ärewalt, kartes jääda hiljaks. Seda jüski ei juhtunud ja täpselt tell kuus hüppas ta woodist wälja.

Ta tõstis eesriided aktualet ja heitis kiire pilgu taewale. Päew töötas tulla kaunis. Ei ühtki pilweraaju. Selles taewalinas eralbus terawate

piirjoontega filmapiirile mets. Pinnud terwitasid rõõmsa widinaga algawat päewa.

Warsti tekkis taewa idatüljes purpurne riba. Ta laswas suuremaks ja heledamaks ja mõne minuti pärast oli kogu ida nagu tulekahjutumast wallatud. Kõik ujutati kogu maa üle pimestawa walgusmerega. Metsa tagant tekkis aeglaselt ja majesteetlikult efile päike.

Andrey tundis uut energiatõusu. Teda ootab ees nii palju uut ja huwitawat. Täna näeb ta esmakordselt dzhunglit. Wähemalt Robert linnitas talle, et see on tõeline dzhungel tiigritega, leopardidega, pantritega. Ega ta asjatult poleks just selles kohas löönud üles oma jahitelti, nagu ta ise ütleb.

Kuuldamatult astus sisse „ama“ ja hakkas Andrey'd aitama asjade kottupanekul.

— Proua kannab pükse? — küsis ta uudishimulikult, silmitsedes willaseid spordipükse. — Suimesed hakkawad naerma.

— Aga kas hiinlannad ei uhtelda pükstes?

— Selleks on nad hiinlannad!

— Pole wiga, küll täib. Ma ju sõidan dzhunglisse ja seal näewad mind ainult metsloomad.

Pükste peale Andrey tõmbas selga liihikeste käistega poolopluusi ja pähe korkkilmri, mida siin peeti naistemoe wiimajeks karjeks. Kilmri all ta nägu näis üsna lapelik. Üldse kogu riietus sobis talle imehästi, rõhutamades tema ilu ja graatsiat.

Ta waatas endale peeglis ja mõtles endamisi, et näib üsna poisikesena.

Ama silmitses teda ilmse heameelega.

— Proua on nii ilus! Ja noor! Just nagu kahetsateistkümnene aastane.

— Kas härra tõusis juba üles.

— Ma ei tea. Vähen küsin boy'lt.

Ta wäljus ja tuli mõne minuti pärast tagasi.

— Härra tõusis juba üles, — teatas ta.

Andrey astus mehe juure sisse. Carter tegi ettevalmistusi habemeajamiseks ja oli ilmsesti tujane: ta sel ööl Andrey keeldus teda sisse lastmast.

Ta silmitses naist pealaeft jalatallani.

— Minu ülikond nähtawasti ei meeldi teile? — küsis Andrey.

Wastuse asemel mees haaras ta sülelusse ja latis teda kirklike juudlustega.

— Olete hurman! — pomises ta lämmatatud hõinal.

Andrey kiskus end lahti.

— Ma pean ruttama.

— Mikka! rülete tagasi?

— Esmaspäeva õhtul.

Ta sirutas nühkle täe. Carter tahtis teda uuesti enda vastu tõmmata, kuid ta hoidus tõrwale.

Laskudes trepist alla ta leidis end film filma vastu noore hiinlasega. Hiinlane kandis kollasest jiidist ülitonda, ta filmi warjasid suureb mustad jarmprillid, täes hoidis ta tuldlaunistustega musta lehmikut.

Ta lumardus Andreyle tseremoniaalselt, nagu nõuawad hiina hea seltskonna lomberd.

— Kas olete Vandstone'i sõber? — küsis Andrey.

— Parim sõber. Võib öelda ainus truu sõber, — hüüdis hiinlane naerdes.

— Robert! Kuidas ma teid kohe ära ei tunnud. Olete tõepoolest wirtuoos maskeerimises. Kuft te jääraje rüü saite?

— Wahetajin oma sõbraga poeet Dou-Su'ga. Aga ärgem laotagem aega: mu auto ootab wärawas. Kus on teie pagas?

— See on liiafs waljusti öeldud: mul on ainult wäike kohwer ja teft padja ja linaga.

Mõni minut hiljem nad istusid autosse. Seal ootas juba Dou-Su. Robert tutwustas neid.

— Saage tuttawaks, andekas naisajakirjanik Andrey Carter ja geniaalne poeet Dou-Su.

Geniaalne poeet surus tugewasti andeka naisajakirjaniku lätt ja waatas talle lahtelt oma lühinägeliste filmadega.

— Robert on mulle teist nii palju head jutustanud, — ütles ta. — Ta kõneleb waimustusega teie teoste stiilist.

— Wean kihla, et ta ei ole lugenud ühtki rida minu niinimetatud teostest! — wastas Andrey lõbusalt. — Ta lihtsalt irwitab minu üle.

— Kas siis naljatada ei wõi! — urises Robert.

Ta istus rooli taha, Andrey ja Dou-Su — tagaistmele.

— Väki teele!

Sõidul kihutas mööda head, kuid nähtawasti ammugi remonteerimata teed. Nuna Robert hakkas kohe arendama meeletut kiirust, auto hüples tugewasti ja ühes temaga hüplejib ta Andrey ja Dou-Su.

— Te raputate mu hinge wälja, — hüüdis Andrey Robertile naerdes. — Sõidutage mind vähemalt elawana Udaigorisse.

Palamus suurenes. Andrey wõttis korkliiwri peast ja wastutungimtuul sajis wallatult ta juultseid.

Robert vaatatas temale tagasi ja naeris.

— Kui näitaksite end selliselt minu tädi salongis, — muigas ta. Auto käänas tõnalteele ja peatus äkki väitese palmisalu juures.

„Mida nüüd teha?“

„Peaa ümber viotuma,“ ütles Robert. „Oh, ärge kohkuge, lõit läheb väga wiisakalt, meil on selle rüü all riided. Aga ma ei wõi sellises mas-
kifostüümis ilmuda jahklaewale.“

— Jahklaewale? — küsis Andrey. — Mõtlesin, et sajutame härra Lou-Su mootorpaati?

— Ei, programm on muudetud. See on üllatus ja nimelt teie auks.

— Ma ei mõista.

Robert tõmbas hiinlaserüü seljast ja seisis nüüd lühitestes pükstes ning poolosärgis, nagu Andrey seda kandis.

— Tõmba ometi see naeruwäärne jakk maha, — ütles ta Lou-Su'le. — Sul on ju ta poolosärg seljas. Ja wõta juhيراتas niikauaks kui ma kollase wärwi maha pühin.

Kümme minutit hiljem olid nad juba sadamas.

Wäike sadam, milles lebasid ankrus jahklaewad, ärkas parajasti lajakate ja weelilindude keerises. Purjepaadid otijid tuulesuunda. Nad manööwerdasid ja äkki lõid nende purjed platkatades lahti tuules. Väikse mootorpaat, millel lehwis roheline lipp, seisis kaldal ankrus. Kaks walgesse rietatud malai madrust seijid walweasendis. Noor nāgus merewāe lipnik aitas Andrey'd paatitulekul. Mootor mürises ja paat ajas liiklewele kundes wao sādewasje wette.

— Kellele kuulub see mootorpaat? — küsis Andrey Robertilt imes-
tunult.

— Ta kuulub sultan Aleksander Muhamed Selimile! — wastas Robert teeseldud tõsidusega. — Sultan andis ta meie käsutusse.

— Ah, jätke naljatamine!

— Aga ma ei naljata. See on üllatus, mille teie jaoks walmistasin. Eile, õhtujöögil onu juures mul oli wõimalus westelda sultaniga ja ma jutustasin talle eelseiswast ekskurtsioonist. Olesite pidanud nägema, kuidas ta elustus, kui ma ütlesin, et teie tulete lādaigori! Ta tegi otsekohhe korralduse, et meie käsutusse antaks see paat. Muidugi, ta mõtles see-juures ainult teile.

— Mis weel! Mispärast te seda arwate?

— Armas Andrey, ma ei ole ometi pime ega loll. Ta küsis teie üle sellise huwiga! Olen walmis kihla wedama, et ta on teisse armunud.

Andrey punastus ja wihasstas lõplikult Roberti üle.

— Teil on ainult lollused peas!

— Kui hakkate mind siin solwama, ma ei ütle sõnagi enam, kuigi mul teie jaoks on wāāa huwitaw uudis.

— Rujutlen!

— Jah, sultani! Ta palus teile edasi anda ... Muide, see ei humita teid põrmugi ja ma annan parem.

— Siis loelge ometi te hirmus inimene!

— Ta saasab teile järele minu parviljoni oma adjutandi firdar Nakmani, kes teid tänuksid Udaigor-Lama tähtsamate paikadega. Sultani kawatseb teie ains lorralsbada lõuna- wõi õhtusöögi.

Andrey punastus weelgi sügavamalt.

— See on väga armas tema poolt, — pomises ta. — Olin weendunud, et ta on ammugi unustanud meie kohtamise.

— Selliseid kui teie, armas Andrey, ei unustata. Te wõtate muidugi sultani kutse wastu?

— Jah. Keeldumine solwaks teda. Pealegi mul on huwitaw waadata tema lossi ja pisut tutwuda Udaigoriga.

— Kuidas õigupoolest nimetatakse sultani resident'i? — küsis Andrey Lou-Su poole pöördudes.

— Udaigor-Lama, — wastas too. — See on väga wanaaegne linn. Kuid Udaigor-Baru, mida te, loodan, ta saate näha, on täiesti uus, euroopa ilmega moodne linn. Selle eest wõlgneb ta tänu sultanile. Üldse sultan on maagi kultiweerimiseks palju teinud. Tema algatusel loodi raudteede wõrk, ehitati koolid ja haiglad, seati järele täielik niisutusüsteem. Minult loodub ümberringi ei ole moderniseeritud ja wanad lossid seisawad täiesti puutumatuks.

Robert oli wahenajal kadunud. Mõni minut hiljem ilmus ta uuesti madruse saatel, kes tõi kandiku toiduga.

— Eine on valmis!

Robert ühes madrusaga kattis jünjamas lael laua kolmele isikule.

— Kui launis see kõik on, pomises Andrey, waadeldes jünikuldses hiina serwiisi. — Milline waimustaw portselan!

Meri täitus hiina paatidega. Nauguses, purpurwärmiliste pöõfaste kestel ilmus nähtawale kaluriküla: umbes sada malai onni ja hiin ja seal hiina majad terawate katustega (kõik wähenдатud hiigelsuurte kookospalmide naabruse tõttu).

— Kuidas on selle wäitese sadama nimi? — küsis Andrey.

— Kumba. See on üks saare arwutuisi wäikest lahtedest. Aga meil on ka üks suur sadamat.

Paat aeglustas läiku ja hakkas laweerima hulgaliste weesõidukite wahel, alates sõjalaewadest kuni pargasteni ja wäikeste purjelateni.

— Hurraa, maa, — hüüdis Robert paadist wälja hülpates.

Andrey ja Lou-Su järgnesid talle.

Kuumus muutus kohe wähem lämmatawaks. Lähedast metsast õhus wärskust. Sadama taga oli roheline wäljal uhlere lillepeenardega ja

neist jooksid igas suunas punase liiwaga üle riputatud teed. Dzhunglist hoovras puude, männikute ja rohtude würtsilist aroomi.

Nannal potas teinistlõlõnda suurepärase lahtine Paakarb, üleni niikis, mis järeas päiksepaistel. Kooli taga istus autojuht-malailane pil-lade hallide murubega, kisse ees seisis sirgena malai teener. Mõlemad olid finistes kullaga tikitud mundrites.

Auto taga seisis weoauto pagasi jaoks.

— Teie sõber sultan on külalislakte peremees, — ütles Robert.

Kui nad kõik kolmeseji olid istunud autosse, soovitas Lou-Su auto-latuse üles tõsta.

— Pilwed tõusewad! — ütles ta. — Hea vihma üle mõiks nüüd rõõmustada: kuivanud maa ihlab niisutust.

Tõepoolest laugel läänes kuhjujib mustad pilwed ja nende ääred olid nagu jula kuld. Megamiji kuld tuhmus ja kadus, pilwed muutusid üleni mustaks ja warsti kostis lauge kõnelõmin.

— Kile on weel laugel, — teatas Robert taewale maadates. — Kui ta ainult ei rikuks meie weekendi.

Auto kihutas hullumeelisa kiirusega, nagu põgenedes äitese eest. Tõeliskult ta jooksis sellele vastu.

— Üns see dzhungel? — küsis Andrey erutuselt lämmatatud häälel.

— Jah, malai dzhungel — wastas Robert. — Otselohke hüppawad igast küljest wälja tiigrid.

Kõiki kostis nii kõrwulufustaw lārgatus, nagu oleks maa kilomeetri-pikkuselt ümberringi lõhkenud, ja taewaluugid tehti lahti. Algas kujuk-lematult tugew vihmawaling.

Tee kattus warsti weega ja kuna see oli jilkutatud punase kruusaga, näis ta nüüd werisena. Arabinal tagus vihm ülestõstetud autokatusele. Weejoad tungisid külgebelt sisse ja Andrey, nagu ta teised, oli warsti läbimārg.

— Wiimaks ometi! Siin ongi minu palazzo! — hüübis Robert.

Auto, leerates pisut kõrwale, peatus lahe kingu wahel, mis olid ahedalt läbi kaswanud orhideedega. Andrey waatas ringi, otjides filma-bega „palazzot“. Ta nägi ainult kummalist bungalow'd, millele nagu kogemata oli peale tõstetud hiina pagoodi katuz.

Kõiele ilmus malailane-teener. Oleks wõinud arvata, et ta kandis kaht vihmawarju, liht, mis asendas tal liibarat peas, ja teist, pila warre otla, külaliste jaoks.

— Nuttu vihmawarju alla! — käjutas Robert Andreyd.

Teenri saatel, kes hoidis tema kohal vihmawarju, Andrey jooksis ehituse.

Muumikas jõõgitaas Robert oli korraldanud midagi haaritaolist terve patareiga mittemäärwiliisist pudeleist, mis sisaldasid igasuguseid weine ja likööri. See teisel pool otsas asus reisiribiblioteek. Seintel rippusid jahitrofeed, püssid, rewolwerid ja hiina grawiirid. Hiigellai waibaga kaetud diivan ja kumargune laud pilliroo-toolidega täiendasid sisse- seadet.

Walgustus oli primitiivne: petroolilamp ja paar steariinküünast.

See oli ainus suur tuba. Ta asendas jõõgituba, salongi, kabinetti ja peremehele ka magadistuba. Külgedel asujid weel mõned tillukesed toad külaliste jaoks.

— Näete kui primitiivne palazzo mul on, — ütles Robert. — Ei gaasi, elektrit ega weewärki. Tehnika areng pole siamaani weel jõudnud: ta jäi kinni dzhunglite sissekäigul. Muide, on olemas ka wannituba ja woodid on kaitsstud nii tugewate wõrkudega, et ükski tiiger nende wahelt läbi ei pääse.

— Aga putukad siiski pääsewad? — küsis Andrey naeratades.

— Kui nad on alla meetri läbimõõdus, — pareeris wastu Robert.

Sellal, kui nad istujid laua ääre, tormas bungalow'sse sisse abi- elupaar Wilfordid. Algajid terwitused, küsitlused.

— Waandake, kui armas ta on! — ütles Mabel Wilford.

Ta osutas oma käsiwarrel istuwale tillukesele ahwile, kel oli tõsine rauganägu.

— Ta on nii kurb, — tähendas Andrey!

— Seft et ta on üksinda. Ta wajab sõpra. Ei ole hea, kui ahw on üksinda — wastas Mabel.

Tema mees oli paindumas püssi, padrunitasku ja muu jahimarustuse koorma all.

— Patrik kawatseb täna tõsiselt jahiretketele, — ütles Mabel. — Ta on sõjakaas meeleolus ja kindlasti otsustanud kedagi tappa. Ükskõik keda: lõwisiid, tiigreid, elewante, ja nende puudusel kas wõi süütuid papagoisiid.

Pärast kaunis põhjalikku lundh'i, mis koosnes pooleldi malai, pooleldi euroopa toitudest, wäike jahijeltsfond tantjis tuni wäimuseni grammofonimuusika saatel.

Andrey meenutas hiljem jeda einet kui proloogi oma teisele elule: suur elutuba, bunaharajah'i purpurses pöösad, mida ta oma kaaslaste naeru all kohmetult kepikestega piilidis suhu tõsta, grammofoni rumbad ja folkstrotid improviseeritud „balkil“, kus Wilford tantjis temaga ja Mabel Lou-Suga, kuna Robert ahwiga ringi hüples. Pärast puhkust, mille igakõrs meetis oam toakeses matil, astus sisse sultani adjutant fir-bar Raman, kes üllatunud aga wormilikult kummardus oma rooja- punase turbani all.

„Palun wabandust, kui ma liig wara tulin ja teie puhkust segasin,“ ütles ta Andrey poole pöördudes, kes temas tunnetas india ohwitseri „Rajputanalt“. Tema kõrgus tegi mulle ülesandeks teid homme, laupäewa õhtuks, ennele tutuuda, samuti ka härra Vandstone'i ja tema külasliji.“

— Würst on waga kalle, — ütles Andrey, — juba sõit mootor-jahil oli suurepärase nauding. Ja mis puutub homme õhtusse...

Ta waatas oma sõpradele küsimalt.

— Selge, et me kõik tänuks wastu võtame, — vastas Robert.

— Tema kõrgus, — jatkas sõbrar edasi Andrey poole pöördudes, — eeldab, et teie Udaigor-Lamat ja tema ümbrust veel ei tunne, ja tegi mulle meeldiwaks kohustuselks teid täna pärastlõunal ringi sõidutada, kui see teile huwi peaks pakkuma.

— Ja kuidas veel! Võiksime kohe sõita. Mabel, kas tulete kaasa?

— Ma olen pisut väsinud, ja siis lubasin Patrikule, et tulen talle järele, ta läheb õnnetuid loomi taga ajama.

— Arwate, et ma võin shorts'ides sõita Udaigor-Lamasse? — Jõustas Andrey Mabelile.

— Te ei hakka ometi siin tualetti tegema? Aga on teil homme õhtuks kleit?

— Väike õhtukleit. Ja teil?

— Sama väike kleit.

— Ma olen otsekohes walmis, — ütles Andrey sõbrarile. — Panen ainult troopikaliivri pähe ja toon oma kodaki.

— Mida me kõigepealt vaatame? — küsis ta autos istet võttes.

— Sõidame piki mereranda, see kestab umbes kolmveerand tundi. Sealjuures möödume tema kõrguse jahipawiljonist ja võiksime seal mõne minuti peatuda ning tasji teed juua.

Andrey oleks meeleldi küsinud, kas ka tema kõrgus seal on. Ta soovis seda kohtamist ja kartis seda ühtlasi.

— Ja pärast?

— Pärast vaatame huvitawamaid templeid. Näitaksin teile hea meeleka ka meie botaanikaeda, aga lardan, et selleks ei jätku meil aega.

Auto saabus malai külla. Andrey awaldas soowi küla waadata ja auto peatus.

Rogu küla oli ehitatud waiadele. Hurtjiluisse pääses mööda kitsast püstiasetatud redelit, mis jõhels tõmmati üles. See oli kaitseks weepu-tuse ja metsloomade eest. Tihealt ümber onnide kaswajid lookospalmid, millede rasked wiljad luktubes olensid wõinud purustada onnide latused. Su oli korraldatud kanakuutideks, muula- ja seebraadadeks.

— Leidub siin ka kistjaid metsloomi? — küsis Andrey.

— Nad on siin väga haruldased. Enamus neist on taganenud im-
meste eest sügavamale džunglitesse. Seal leidub veel tiigreid.

Sirdar osutas väga paremale, mägede juunas, millede nõlgu katjib
lõrged palmimetsad.

Sõidut liitus edasi pikki mereranda ja džungli serva, mis lohati
ulatus üsna raskelt läbi. Nõitjal lasuajid purpurpunased pööslad,
mis eemalt nägid põlvkatenähtena. Reid nimetatigi „metsatuledeks“. Nogu
rannik näis olevat teetides. Sügavamal, seal, kus algas džungel, võis
näha sahraankollaseid ja roosipunaseid puid. Nõit tundus olevat eba-
reaalne, kunstlikult maalitud.

Midagi süüraast Andrey polnud warem näinud. Baza seda kõike kir-
jeldada aga kuidas? Kust võtta vajalikud sõnad, et anda lugejale kujut-
lus troopika looduse imedest?

— Waadake alla, proua, — katkestas ta mõtisklused sirdar. — Kas
näete seda punast katust. See on tema kõrguse jahipawiljon. Võimalik, et ta
teid seal ootab.

Warsti võis näha orus asuwat pawiljoni.

— Tema kõrgus on siin! — ütles sirdar. — Ma näen usse juures
tema autot.

Miks talle ei öeldud otsekohe, et sultan ootab teda? Milleks need wäi-
tesed sõjakawalused. Selles oli midagi idamaist — ja see sundis Andreyd
olema walmel.

Pawiljoni ümberkaigul asusid kaks malai sõdurit, plüüsid seljas walwe-
seisatus. Kui auto jõudis ligi, nad andsid au, langetades plüüsititub.

Sirdar juhtis Andrey suure sinise õliwärwiga ületõmmatud tупpa,
mille seinad olid tihedalt täis igasuguseid jahitrofeesid, tiigrite, pantrite
ja teiste loomade päid. ümber seinte ulatus poolringis kummaliselujuline
diivan, laetud paljude lilleliste patjadega. Siin ja seal oli wäikeste suit-
setamislaudude mustast puust, elewandiduust inkrustatsioonidega. Muud
mööblit toas ei olnud. Põrand oli laetud kallite pärjia waipadega. Kae-
st rippus alla määratusuur kroonlühter.

Nõit selles pawiljonis omas rohkem mauri kui malai stiili.

Ukse juures lebas inglise dogge. Andrey sisse astudes ta sirutas
välja oma muusikilised käpad, haigutas magusasti, sirutus ja heitis
uesti maha.

Andrey hakkas kahtlustawalt ringi waatama. Nõit näis talle kum-
maline, ebaharilik. Ta toodi juba, nagu oleksid neil temaga mingid erilised
plaanid. Kas tõesti sultan on wõimeline naise usaldust kurjasti tarwi-
tama? Waewalt küll. Kuib sellisel juhul, mida see nõit tähendab? Ei, siin
on midagi korraast ära. Ega asjata neist idamaa walitsejast jutustata
igasuguseid lugusid. Jdas waadatakse naisele lihtsalt, ilma ideoloogiliste

ja romantiliste mustusteta. Kui ta meeldib, omandatakse ta — ja lõpp, tahab ta seda mõistagi. Kui sultan kujutleb, et ta temaga võib niisama hoolimatult talitada nagu ülestõit sellega oma hindu või malai naist, siis ta ei ole väga õnnelik.

— Olen õnnelik, et näen teid jälle, madame! — kuulis ta äkki sultani häält.

Sultan oli tulnud sisse vastasukest, mille poole Andrey parajasti istus seljaga.

Ta tõusis sultanile vastu.

— Wabandage, — jatkas sultan, — et ma nii kaua lastsin teid oodata. Mind pidas kinni mu Ibrahim. Ta oli mängides läe katki lõiganud ja ma pidin jiduma haawa.

Andrey märkas alles nüüd, et sultan ei olnud üksi: ta hoidis läetõrwal tõmmut umbes seitsmeaastast poisikest, kel olid peened näojooned ja juured mustad silmad.

— Minu poeg ja troonipärija Ibrahim! — tutvustas sultan.

Ja ja poja wahel walitses tõepoolest suur sarnasus.

Andrey waatas poisikese lätt.

— Andestage, sir, kuid jide on halwasti tehtud.

Ta uuendas sidet haige sõrme ümber.

— Kui armas poisike! Ja kuidas ta teile sarnaneb. Mõistab ta inglise keelt?

— Ta kõneleb teatama määrani nelja keelt: hindustani, hiina, malai ja inglise keelt.

— Tema ema ...

— Suri hiljuti.

Sel hetkel laks teenrit weeretasid sisse laua, mis oli laetud tee jaoks.

— Teenime endid ise, — ütles sultan, kui kõik kolm istusid laua ääres. — Võib teile kangelamat?

— Jah. Minu kodumaal juuakse kangelat teeb. Täna.

Ta sirutas Andreyle lahtise kullast portfigarri. Selle ühel küljel olid kui esimesel kohtamisel laewal. Täna oli ta ilma turbanita ja aina wõitis sellest, sest olid näha ta tumedad juuksed, mis kaunilt raamisid kõrget laupa. Nüüd ei olnud tal ka kõrwarõngaid, mis andsid talle juba liialt idamaise wälimuse.

— Te suitsetate?

Ta sirutas Andreyle lahtise kullast portfigari. Selle ühel küljel olid paberosid ja teisel — kuiwanud roos.

— Tunnete ära?

Andrey punastus.

— See on roos, mille te mulle suuremeelselt annetasite laewal. Minule jääb ta loogu aja wärskel.

Omas kohmetules Andrey püüdis jutunaine juhtida teistele roobastele.

— Ma tahaksin heameelega näha Udaigor-Damat, — ütles ta. — Kas Ibrahim sõidab meiega kaasa?

— Ei, ta peab loosi tegagi minema. Teda ootab õpetaja. Ta töötab palju, mu pois. Teda kui tulewasel sultanil tuleb nii palju õppida! Ibrahim, jäta misjagi Garteriga jumalaga. Ma loodan, et sa teda meie juures tihti näha saad.

Poijsite sirutas Andreyle läe. Andrey tõmbas ta oma sülle ja suudles teda mõlemale põsele.

— Ta hindab kõrgelt teie hellust, — ütles sultan, kui poijsite wiidi ära. — Ta ema on surnud ja teised printsessid ei armasta teda. Waene Ibrahim!

Andrey oli erutatud. Kuidas oleks ta tahtnud öelda, et ta heameelega tegeleks selle meeldiwa lapsega, ümbritseks teda armastuse ja hellusega. Kuid ta sai endast wõitu ja ei öelnud midagi.

Wärsti istujid nad autosse, mis sõidutas neid nüüd mööda head asfalteeritud teed.

— Mida te kõigepealt tahaksite näha? — küsis sultan.

— Seda, mis te peate huvitawaks. Teil on siin kõik hästi tuttam, mina aga ei tea, mis tähelepanu väärib.

— Oh... Mætate mind raske ülesande ette.

— Ma ei tahaks teid liiafs loormata. Juba see ekskursioon ise valmistab mulle suurt mõnu ja annab mulle hulga uusi muljeid.

— Muljetest teil, ma arwan, pole puudust. Olete wist juba tutmu.

— Aga... kas te siis ei tee kunagi autol jalutusjõite?

— Kujutlege, ma ei ole seda kordagi näinud.

— Aga... kas te siis ei tee kunagi autol jalutusjõite?

— Ei.

— Mispärast siis?

— Mul ei ole autot.

— Mis?

Sultan waatas Andreyle, nagu too oleks öelnud, et ta juba kolm päewa pole midagi sõonud.

Kaua mõlemad waitijid. Sultan nähtawasti ei suutnud kuidagi harjuda mõttega, et sellisel daamil ei ole omaenda autot.

— Nüüd kohe jõuame ühele Udaigor-Dama elawaimale tänavale — lastestas ta lõpuks waituse. — See on lõbustuste tänav. Siin on palju dancinguid, laululohwituid, mängumajajid. Ingliseid panewad mulle süüts, et ma lõike seda sallin oma wärstiriligis, aga kui mõtleksin kõik need lõbustusajutused sulgeda, tekiks siin rewolutsioon.

— Mispärast?

— Sellepärast, et nende ümber elatab end peaaegu pool kohalikult rahvast.

Andrey waatas huiwiga ringi. Mõlemal pool tänavat asusid dancingut, kohwitarabateed, warietee-teatrid. Siselikultel seisis munda reis reklaamteetrid. Mõnagumajasid ei wõinud wäliselt ära tunda: nad wältsisid häbelitult, wõinud tarjumat reklaami.

Kõnniteedel liitus kirew rahwahulk. Ta koosnes peaaegu eranditult malailasist, hiinlasist ja hindudest, kuid oli ka ütsikuid eurooplasi, peaaesjalikult inglasi, teda wõis ära tunda kordliiwritest.

Nähes sultani autot, millel ilutses sinine kullaga lipp, pärismaalased peatusid, tõstisid aupakkisult käe esitels lauba, siis huulte ja wiimaks südame juure — ja kummardusid sügawasti. Andrey märkas, et malailased annawad au suurema iseteadmusega ja enesewäärtuse tundega kui hiinlased.

— Tahate waadata hiina linnaosa? — küsis sultan.

Oh jaa! — wastas Andrey walmisolewalt. — See on nii huiwita. Sultan andis juhile tänu peatuda.

— Pareim kõnnime pisut jala. Nii näete palju rohlem.

Ta aitas Andreyt autoist wäljuda.

Kitsas mäkketõusew tänav oli igast küljest täis firewaid lippudena allarippuwaid äriksite. Need olid üleni kaetud kummaliste, eurooplase filmale harjumatute kirjatahtedega, mustade ja kuldsete märkidega, milledest paljud paistsid fantastiliste putukatena. Andrey ei mõistnud neist midagi, kuid aimas nende taga mingit salapärašt mõtet, midagi tähtsat ja tähendusrikast.

Ta waatas ringi nagu wõlutult.

— Zumal, kui uudne see kõik on mulle, kui huiwita! — pääses ta huulilt.

— Te ei ole weel iialgi näinud hiina tänavat? — küsis sultan.

— Ei.

— Aga Kohajangis on ka hiina linnaosa!

— Jah, kuid see on nii kaugel kesklinnast.

— Pealegi harrab inglased waatawad temale nagu katsušt mürgitatule.

— Teie nähtawasti ei armasta inglasi?

— Olen õnnelik, et teie ei ole inglanna, waid olete iirlanna, põitles ta wastusest kõrwale.

Kogu waite tänav teadis warsti, et teda austas oma külastäiguga sultan ise kellegi noore lady saatel. Wärawate ja äriuste juures seisis rühmadena uudishimulikud, kummardusid sügawasti ega pööranud silmi lüdaigori kästijalt ja tema daamilt.

lilalpool tänaw oli laiem ja awaram. Müstilise kirjaga laetud lõuendid harmenešid.

— Kui tahate wadada kas wõi ühtainust templit, istume parem jälle autosse? — ütles sultan. — Nega ei ole enam kuigi palju.

— Tahan ainult teha paar üleswõtet, — wastas Andrey, wõttes õlast oma todaki.

— Garrastate fotokunstist?

— Teatama määrani see on minu amet.

— Mis te sellega tahate öelda?

— Saadan oma artikleid ühele Londoni ajalehele ja illustreerin neid üleswõtetega.

— Ja teile maksetakse selle eest hästi?

— Jah. 3½ naela artikli eest ja 10 šillingit üleswõttest.

Sultan hoidis waewu tagasi naeratust: Andrey peab seda heaks tasuks!

Nad istusid neile fogu aeg järgnewasse autosse. Minutit wiis hiljem auto peatus kiwitrepi ees, mis wiis templisse. Mõlemal poolel asusid wäikesed poed, kus müüdi pühi esemeid. Nende sissekäikudel seisid wõi liikitajid maas flegmaatilised, unised kaupmehed. Trepiastmed olid laetud istuwate ja lebawate kerjustega, kätetute, jalutute, pimedate ja ninatutega. Aeskele jäi waewalt läbikäit kahele inimesele.

Andrey, wallatud hirmust ja wastikusetundest, püüdis mitte wadada mõlemale poole teed lebawatele moonutatud kehadele.

— Miks te ei pildista? — küsis sultan naeratades. — See huwitaks kahtlemata teie lehte.

— Ma ei usu, — wastas Andrey põllemalt. — Selliseid üleswõtteid on inglise ajalehis nii palju awaldatud, et nad on publiku ära tüüdanud.

Trepp, mis paistis lõpmatuna, tõi nad awarale terrasile, mis oli nii tihedalt läbi kaswanud uhtete lillede ja palmidega, et nende tagant peaaegu ei olnud nähagi pisut eemal asuwaid pagood. Nende juure wiisid roosa kruusaga üleriputatud jalgteed.

Pagoodide sissekäikude ees lebasid kummuli maas preestrid kirjudes siidkumbedes... Palweid katkestamata nad tõstsid sisseastujate poole paljad pead safrankollaste filmadega. Tundes ära sultani, nad kummardusid tema ees samasuguse aukartusega nagu jumalakujude ees.

Andrey tundis peapööritust lillede wirtsiliseist aroomist, mis segunes templi wiirukisuitsuga.

Pentemplitis preester süütas tule, et walgustada tähtsale külalisele ja tema daamile jumalate kujusid.

— Need on Sõja ja Rikese jumalad, — seletas Andreyle sultan.

Neil olid lohutawast julmad näob, moonutatud wastikui arimassiideist.

„Ja selleid jumalaid inimesed kardawad!“ mõtles Andrey.

— Waadake siia! — ütles talle sultan wäikesele basseiniile pagoodi teisel. — See on pühade küpplonnade tiik.

Neid oli nii palju, et nad järjest ronisid üksteise peale. Mõned, nähes inimesi, sirutasid wälja oma wäikesed pead, ronisid basseini äärele, kuid pärast laskusid uuesti wette.

— Mõned neist on kuni 200, isegi kuni 300 aastat wanad, — ütles sultan. — Saja-aastasest wanusest elawad nad üle esimese nooruse. Selge, kas teil jatkub julgust külastada Madude Templit?

— Oh jaa. Ma ainult ei tahaks teid külitada: teid on ju jee kõik arwatawasti ammu ära tüüdanud.

— Teiega on mulle kõik uus ja humitaw.

Madude templis Andrey esimesel silmapilgul ei märganud midagi. Ta nägi ainult kummalise arhitektuuriga altarit, rohkearwuliste sammastega, milliste ümber põimusid mingisuguste Andreyile tundmatute taimede paljud warred. Külalisi jaataw preester lõi mitmel korral gongi ja hakkas siis taja laulma mingisugust püha laulu. Wäädib, mis põimusid ümber sammaste, alustusid, hakkasid liikuma, ronisid üksteise peale, tõmbusid keerdudesse ja hargnesid lahti.

Andrey silmitses neid lähemalt ja wõpatas. Need olid maod. Igast küljest nad tõstsid kitsad pead wäljasirutatud keeltega. Näis, et neid on siin tuhanded. Nad ronisid nüüd mitte ainult mööda sambaid, waid ka mööda massiivseid metallnõusid altaril, mööda pagoodi seinu ja wõlwe. Nis madu ajas end äkki peaaegu Andrey näo ees sirgu ja waatas temale oma wäikeste terawate silmadega näkku.

Noor naine põrkas lohkunult tagasi. Sultan pani käe ta piha ümber ja surus teda kergelt end wastu, nagu tahtes teda kaitsta.

— Ärge kartke, nad ei tee teile midagi. Ainult ärge end liigutage.

— See on hirmus, — sõjistas Andrey. — Ma tahaksin siit ära minna....

— Rannatage mõni minut. Nüüd on parem mitte liikuda.

Sõnakutselikult nagu hirmunud laps Andrey surus end tema wastu. Andmata endale aru, mis ta teeb, ta pani pea tema rinnale. Selim surus ta weel kõwemini enda wastu. Ta tundis kerget peapööritust ja sulges silmad. Miski libises ta jalge juurest mööda, kuid ta ei reageerinud sellele: teda waldas kummaline üksteisõigus.

Taas kostis gongihelid. ümberringi kostis tasang kahin.

— Lõppenud! — ütles sultan. — Nüüd jääwad nad uuesti magama, mitte awada silmad.

Andrey awas filmad ja waatas ringi. Kõik oli nagu enne, sel hetkel, kui nad astusid kätte pöördi. Altarihammade ümber põimusid wään-
lastud, mis omast jumalatoowa nõela. Glawaid liaane põimus ta pü-
hobe altarinõude ümber, kohutawalt inetute jumalakujude ümber ja
seintel.

— Jumala pööras, tahme siit ära! — palus Andrey.

Sultan wõttis ta käe alt kinni ja juhtis ta templist wälja.

Al, järju kiwitrepi jalal neid ootasid kaks autot: üks kuulus sul-
tanile, teine oli Roberti poolt saadetud Andreyale järele.

— Suurima heameelega saadaksin teid teie sõprade juure, — ütles
sultan, — aga lardan, et see tekitab teile ebasoowitawaid arutlusi.

Andrey waatas talle tänuliku naeratusega.

— Jah, teil on õigus. Ma sõidan parem üksi. Homme näeme?

— Rahjaks teiste seltskonnas! õhtusöögile tulewad ju ka teie sõbrad.
Homme kell 11 hommikul minu adjutant sõidab teile järele, et wiia teid
muhamediusu templisse. Seal on pidulik jumalateenistus.

— Teie ei tule?

— Ei. Mind wõetaks wastu suure tseremooniaga ja mul ei õnnes-
taks hetkekski jääda teiega üksi.

Ta aitas Andrey Roberti autosse.

— Selle eest, — jatkas ta, — ma palun Jumalat, et homme õhtul
teile, just teile, puhleks õitsema langh-wa.

— Mis see on?

— See on puu, mida wõib leida ainult Penangis ja Ubaigoris. Ta
õitseb ainult kaks korda aastas, täpselt keskööl, kuid päewil, mida ei wõi
ette näha. Kohe pärast päikesetõusu ta õied langewad maha. See on nõi-
buslik, unustamatu waatepilt. Nuna langh-wa sel aastal weel pole
õitsenud, wõib loota, et see juhtub õige pea. Wõib-olla homme. Ma pal-
wetan selle eest.

— Ka mina palwetan... omal wiisil...

— Mulle meenus ühe malai poeedi luuletus. See wäljendab nii
hästi minu hingelist seisukorda.. Just nüüd praegusel filmipilgul.

— Võite mulle selle öelda tõlles?

— Ainult wiimased read. Kuulake:

Sina oled mu õnnetäht
Walgustad mulle pimeduses
Kui sina mulle kustud
Eiis ei sin ma elu põlismetsa.

— See on nii kaunis! — ütles Andrey unistawalt.

Sultan tõstis ta käe oma huulte peale pitaks juudlusets.

— Homseni!

Jõudes tagasi lossi sultan võttis wanni ja läks siis poja juure. Nad mõlemad elasid lossi tiirhoones, kus toad olid sijnustatud euroopalikult.

Selim püüdis lossi aga hoida poega oma juures: tema naised printsessid elasid eraldi, keski tiirhoones. Poistese eest hoolitses wana truu naisteenija Rinta, keda wõis täielikult usaldada. Ta oli laua rawinud ka hiljuti surnud sultani laasat ja oli kõigest südamest kiindunud tema pojasse.

Oma teiselt naiselt, printsess Zihilt, sultanil oli tütar, kuid ta suri taheaaastajelt... Kolmas naine jäi wiljatuks. Pärast sultani laasa surma mõlemad unistajid kirglikult asuda tema lohale, aga selleks pidid nad sultanile sünnitama poja. Mõlemad wihtasid wäikest Ibrahimit.

Need olid waid ilusad emaloomad, kellele sultan ei saanud suhtuda tõsiselt. Nad äratasid mõnikord temas iha — ja ainult. Nende seltskonnas tundis ta surmawat igawust. Minult kadunud Zobeida, Ibrahim ema, sisenDas talle austust. Tema haigus kurwastas Selimit väga. Ta kutsus parimad Rahajangi arstid, kuid need ei teadnud panna kindlat diagnoosi. „Weremürgitus“ — kinnitasid nad mitte just väga weendunult.

— Ta on lihtsalt mürgitatud, — urises wana Rinta. — Kui printsessid saaksid mürgitada ka poistese, nad ei tõhtleks silmapilkugi.

Selim tahtis wõtta Ibrahimile inglise guvernanndi, kuid Rinta, saades sellest teada, oli väga rõhutatud meeleolus, ta wihtas kõike, mis tuli Inglismaalt. Temaga aga pidi sultan arwestama, sest ta oli ainus inimene lossis, kes lapse wastu tundis tõsisest südamest poolehoidu.

Tuli tellida wälja guvernant Austraaliast.

Kui isa astus sisse, Ibrahim lõpetas parajasti oma õhtusöögi.

— Sa oled ühji, isale? — tõusis ta Selimile wastu. — Miks ja ei tulnud tagasi selle ilusa daamiga?

— Sa näed teda homme, mu poisu. Nüüd aga on sul aeg magama minna.

Kui Rinta oli pannud lapse magama, Selim läks oma armastatud warjulisse peidupaika. See oli wäike pawiljon kes aeda wäikese sise-õuega, mille keskel wulises purfkaew.

Pawiljoni seinad ja lagi olid wärwitud Malakkas armastatud sinise wärwiga. Sisustus oli lihtne, ühegi toreduse jäljeta. Minult põrand oli kaetud raske pärsia waibaga ja kirjutuslaua all lebas tiigrinahk. Snure jalongi üht nurka täitis wäike, kuid hästi walitud raamatukogu. Seintel rippusid mitmed grawiürid ja portreed — nende hulgas ka sultani ema,

tema poja Ibrahim ja tema kadunud naise omad, kõik kolm ühe Londoni kunstniku teosed.

Ühes nurgas seisis raadioaparaat ja selle kõrval mustast puust jaapani nikerdistega laual hõbedane telefon. Laeist rippus ilus kroonlühter kolme elektrilambiga.

Selim helistas, Mõne minuti pärast astus sisse tema adjutant firbar Naman.

— Ma jään õhtust siin, — ütles sultan.

Nuni teenrid katkisid lauda, ta küsis adjutantilt üht-teist seltskonna kohta, kes oli kogunenud Robert Vandstone'i jahipawiljoni. Adjutant hakkas kõnelema malai keeles. Nuid Selim, osutades filmadega hääletult liikuwale teenreile, käjutas:

— Kõnele inglise keeles.

Adjutant hakkas ütsiltsjalikult jutustama noorest Vandstone'ist, Wilfordidest, poest Dou-Sun. Sultan tegi kannatamatu zhesti.

— Mida sa tead missis Carterist?

— Ta on juba ligi aasta abielus, kuid lapsi neil ei ole. Mees on karjerist ja püüab kõigeft hingeft laby Brandmoore'i armulikku poolehoidu, keda rawib. Nad elawad rohkem kui tagasihoidlikult; neil ei ole isegi autot, Missis Carter on heast iiri perekonnast, kes Manchesteris oli wäga lugupeetud. Missis Carter teeb kaastööd Londoni „Evening News'ile“ ja „Mahajangi Teatajale“.

— Kõike seda ma tean. Kõneleb, et ta peaaegu millalgi ei läi wäljas mehega koos. Aga ütsi?

— Wäga harwa.

— Ütsi wõi kellegagi koos?

— Ei iial ühegi mehega. Harilikult ta wiibib wäliseses seltskonnas: Wilfordid, Toovere-Smithid...

— Hea küll. Müüd asja juure. Kas Dou-Sun tuli tagasi?

— Jah. Tal oli täna Udaigor-Baras kohtamine inglise peandunikuft fir Eric Temple'iga.

— Jutt oli jaapanlastest?

— Jah. Sir Temple leiab, et teie kõrgus awab jaapanlastele liig laialt sissepääsu Udaigoris. Ta meenutas kontingendi olemasolu, mis piirab jaapanlastele wäljaantawate sissepõidu-lubade arwu.

— Udaigori jaoks ei ole mingit kontingenti.

— Sellele juhtis fir Temple'i tähelepanu ka Dou-Sun, kuid too finnitab, et jaapanlased kasutawad külalislahkust, mida neile pakub Udaigor, ainult selleks, et siit tungida Mahajangi. Inglise wõimud nõuawad, et jaapanlased, kes asuwad Udaigoris, siia ka jääksid.

— Põhjust, mis nad nõuavad.

Sultan mõtles helle.

— Alaliselt ühitleda nendega ma siiski ei taha. Teeme naa, et arvestame nende poolt avaldatud sooviga. On veel midagi huvitamat?

— Rahajangi hindustuberner on väga rahul, et arvasite heaks nimetada tema kättemõõre lord Ralph Landsto ne'i Metallurgia ühingu administratiivnõutogu viitsepresidendiks.

Sultan muigas.

— Häälteenamust nad selles ühingu siiski ei omanda.

— Teie kõrguse kujul inglased omavad väärilise partneri — tähendas Raman aupakkliku kodususega.

— Loodan, et nad selles varsti weenduvad... Nohkem ma jänd sinni ei pea. Tean, et sul on veel palju tööd. Head ööd!

— Head ööd, kõrgus.

— Homme hommikul ja saadab missis Carteri muhamediusu templisse.

— Saab täidetud.

Selimi isa, sultan Suleiman, eemalbus Malakkast ainult selleks, et minna palverännakule Mekkasse. Ta kõneles hindu, malai ja hiina keeli, kuid ei tunnud ega tahtnud tunda ühtki euroopa keelt.

Sajandite tsel tel tema riik elas Eliami ülemvalitsuse all. 10. mail 1914. aastal Eliam loomutas oma õigused Inglismaale. Pepingule wastawalt Udaigori sultanid walisjesid edasi, kuid nende juure komandeeriti inglise emissar peanõuniku tiitliga. üldiselt inglased jäsksid Udaigori sultanite enesearmastust ja jätksid puutumatuks nende õigused ja prerogatiivid. Nad teadsid, et just Udaigori sultanid, kuigi nende wälistiriik polnud iseendaft just kuigi suur, omasid kõrge lugupidamise ja austuse logu muhamediusu maailmas, targem oli sellestõttu neid mitte ärritada.

Kui Udaigor siirdus Inglise protektoraandi alla, oli Selim 12-aastane. Tollekordne inglise emissar sir James Hayre, tark mees ja peen diplomaat, saamutas sultanilt niipalju, et tema poja juure wõeti inglise kaswataja. Veel rohkem: 1918. a. pärast maailmasõda ta weenis sultanit saata oma poeg Oxfordi õppima.

Inglismaal Selim wiibis 3 aastat ja selle aja tsel tel weetis ta ainult õppe-waheajad kodumaal. Inglismaal sõbrunes ta kahe noormehega: inglase Lionel Standingiga ja prantslase Fernande Darvillier'ga. Wiimasega sõitis ta mitmel korral weekendile Prantsusmaale ja hakkas seda maad armastama.

Inglismaal mõeti teda küll vastu ta koolisõprade perekonnas, kuid ta tundis sealjuures suurt külmust ja tagasihoidu. Teda nagu taheti hoida aupakkimise laugimise.

Tal peaaegu algselt kerge flirt Standingi õega, kellele meeldis tore noormees lüdaagrit; aga kui tütarlapse omased seda märkasid, Selimi ei kutsunud enam suurt ja isegi tema sõber Lionel muutus ta vastu märgatavalt külmemaks.

Üliõpilaskorraldusel Londoni kõrgema seltskonna preilid ja noored daamid, saades teada, et ta on malailane, suhtusid talle teatava hõlmatsapanuga, nagu rõhutades, et ta on neile alama rasvi esindaja. Üks noor tütarlaps teelus temaga tantsumast etteläändel, et ta on väinud, kuid minut hiljem keerutas waltitaktis teisega.

Need, iseendast tühised pistes ajasid noore Selimi maru, tema südamesse ajus aegamisi jägaw wihawaen inglaste vastu.

Ühel õhtul ta istus kõrwuti noore inglannaga.

— Kõneldaks, et lähemale üliõpilaskorrale tuleb mingisugune malai prints, — ütles tütarlaps. — Kui ta ainult ei mõtleks mind tantsuma kutsuda, ma ei wõi kannatada neid wärwiliisi.

— See wärwiline prints, teda te nii kardate, olen mina! — wastas Selim püsti tõustes.

Sellejuures ta wihahoos pigistas puruks klaasi, mida hoidis käes, ja weristas oma täht. „Inglastel tuleb mulle kallilt maksta selle were eest!“ — ütles ta enesele.

Peaõunil James Hayre, kes lootis, et elu Oxfordis teeb tulewase sultani inglaste sõbraks, oli arwestanud walesti: Selim hakkas neid wihtama.

Kord, kui ta jäi jõuluks Oxfordi, kuna kõik teised sõitsid laiali oma kodudesse, tema sõber Darvillier küsis talt:

— Kas tõesti keegi kaaswõitlejast ei kutsunud teid külla?

— Mind humitab nende „Christmas“ wäga wähe! — wastas Selim.

— Teate mis? Sõidame minu juure koju! Võppude lõpuks ülesõit Ramanche'ist wõtab ainult mõne tunni aega.

Selim mõttis kutsu vastu ja weetis lõbusalt pühad. Prantsusmaal temale suhtuti liigutawa südamlikkusega. Wastumeelselt istus ta pärast uuesti laewale, mis wiis ta udusele, talle ebameeldiwale Inglismaale!

Oxfordist ta pidi enneagu lahkuma: ta isa, sultan Sulcimar haigestus ja küsis kutsuda ta wälja telegrammiga.

ludaigoris oli sündinud muudatus: James Hayre'i asemel inglise peaõunikuks sultani juure oli nimetatud jir Eric Temple.

— Mõnikord on mul temaga raske toime saada — ütles Selimile isa. — Olen wana ja haige. Sina pead mind aitama walitsusasjus.

Ta tuli ikka sagebamini tagasi poja abiellumise küsimuse juure.

Abielluda! Selim ei olnud sellele veel mõelnud. Tema seltsimehed Orfordis oleksid pühkunud naerma, kuuldes et tema kawatseb abielluda: seal, Inglismaal, abiellutakse hilja. peaaegu juba küpses eas. Ei, ta eelistab esialgu jääda waba. Pärastpoole näeb!

Udaigoris andus ta abnelt lugemisele: Orfordis polnud selleks aega: loengud, sport, lõbustused täitsid nii hästi või halvasti kui see läks, kogu elu. Siin, kodus, oli tal hull waba aega ja ta luges wahetpidamata. Luges raamatuid ajaloo, kirjanduse, filosoofia, kunsti waldlondadest — kõike, mis sattus ette.

Ta tutwus Udaigoriga, mida tal edaspidi tuleb walitseda, ja wanges pead: kui halb oli siin kõik! Inglismaal ja Prantsusmaal oli kõik teistiti. Siin pole ei häid teid, ei korralikult siustatud haiglaid, koolidest juba hoopis kõnelemata. Waja kõike seda halata korraldama.

Wana loss Udaigor-Wamas oli talle kallis oma traditsioonidega, oma minewikuga: tema esiwanemad olid elanud selles peaaegu tuhande aasta kestel. Iht-teist selles lossis oli jäänud puutumatuks, kuid paljugi oli restaureeritud malai või mauri stiilis. Uldiselt aga oli see algupärane arhitektuur, mis kõneles laugest ja hiilgawast minewikust.

Sellewastu loss, mille inglise komissari õhutusel püstitas endale Suleman Udaigor-Warus, lõi kas noorele Selimile walusalt pilma oma maitsetuse ja banaalsusega.

Uldiselt wana sultan ei armastanud ei euroopa kultuuri ega euroopa mugawust.

— Need inglased tahaksid siin kiirrongid sisse seada, maanteeid ehitada ja aina uusi kooli awada. Miks see kõik!

Poeg waidles talle aupakkisult wastu, et selles suhtes inglastel on õigus, et waja tingimata tõsta maa kultuurset tasapinda.

— Inglise võib lüüa nende oma relwaga! Kui jääme wana, isaisade aegse elumiisi juure, neelawad nad meid lihtsalt alla, nagu nad on neelanud ennegi palju teisi mahajäänud rahwusi. Teie saatcite mind Euroopasse õppima ja esimene asi, mida seal õppisin, oli sügaw auartus kultuuri ees.

Ma raputas laitwalt pead, kuid Selim ei annud alla.

— Udaigor on rikas mineraalide, metallide, kiviõie, kautshuki poolest, — ja kõik see warandus seisab puutumatuks. Meie ei mõista kasutada meile looduse poolt jagatud suuri ande.

— Kas sa tõesti tahad, et inglased weaksid meile oma insenere ja ehitajaid?

— Miks mitte? Ilma nendeta ei saa läbi. Ehitagu, laewatu, rajagu teed, ja kui meil neid enam pole tarwis, tõstame nad ukse taha.

Juba Selimi esimene kohtamine inglise peanõunikku sir Eric Temple-iga wiis tolle waimuastusse.

— Minu eelläija talitas wäga targasti, nõudes, et tulewane sultan õpiks Oxfordis, kirjutas ta jamal õhtul Rahajangi kindralkubernerile. — Selim on tüüpiline eestsooplane ja temaga wõib hästi koos töötada.

Wana sultan andis wähehaawal töit asjaajamise pojale üle.

— Pärast minu surma ja käänad ikka töit omamoodi!

Selim juhtis asjatult läbirääkimisi sir Temple'iga uute kaubandus-tööstuslike ühingute loomise, teebe ehitamise, maapõuewarade eksplua-teerimise üle. Uute ettemõtete eesotsas seilib, Selimi nõudel, pooleldi inglased, pooleldi malailased ja hiinlased.

Wana sultan raputas ikka weel laitwalt pead.

— Aga kuidas on sinu abiellumisega? — küsis ta pojalt.

— Abiellun ainult walge naisega, nagu oli minu ema ja samasu-guse kaunitariga nagu tema.

— Sinu ema oli gruusia wärstitar, aga wene revolutsioonist saadil on wärstid Gruusiast kadunud. Sul tuleb otsida mujalt.

Warsti ilmus Udaigori sõjapõgenejad Gruusiast, rikkast ja suursugu-sest Dwalianide suguharust. Pärast seda kui Wenemaal oli puhkenud re-wolutsioon, wärst Dwaliani põgenes perekonnaga esiteks Konstantinoo-polisse, sealt Harbiini, wiimaks Pekingisse, Shanghaisse, Songkongi. Nad elasid waesuses, peaaegu lertjustena. Hädaft päästis neid pärandus, mille keegi kauge sugulane, kes ammu juba oli emigreerunud Indo-Hiinasse, jättis neile Rahajangis.

Nad sõitisid otsekohe wälja Rahajangi. Siin noore Zobeida ilu ära-tas tähelepanu. Kuigi ta oli muhamedlanna, käis ta katmata näoga ja tõmbas ainult templis tšhadra näo ette.

Selim tutvus temaga ühel wastuwõtul kindralkubernereri majas. Noor Zobeida meeldis talle otsekohe ja ta ütles isale, et ta oleks nõus temaga abielluma.

Wana Suleiman ei tahtnud sellest kuuldagi: tema poeg, tulewane Udaigori lästija, kelle soontes woolab Muhamedi werd, ei wõi abielluda naisega, kelle nägu on näinud teised mehed!

— Kuni mina olen elus, ma ei luba seda! — teatas ta.

Muide, ta ei elanud kuigi kaua: pool aastat hiljem läks ta hauda ja mõne aja pärast Selim abiellus noore kaunitari Zobeidaga.

Teisel aastal sellest abiellust sündis Ibrahim. Arst ütles, et Zobeida ei saa enam lapsi. Aga mis siis, kui Ibrahim haigestub ja sureb? Kõit wõib juhtuda! Siis jääb troon ilma pärijata.

Ei, jäärane mõimalus tuleb iga hinna eest ära hoida.

Ja ta abiellus teistkordsest. Kui aga ta teine naine ei annud talle poega, ta wõttis omale weel kolmanda naise. See osutus koguni wiljatuks.

Selim kustutas eleehtule ja heitis diivanile. Ta armastas mõnikord siin unistada oma ühilduses warjupaigas, kuhu leegi ei tohtinud ilmuda kutsumatult.

Nüüd oli ta väga ühildane. Zobeida oli jurnud, teised lats naist aga... Nendega Selimi ei olnud kunagi tihedat sidet. Nad ei mõistnud teda, tema ei mõistnud neid. Minus, mis neid huvitas, olid ilusad riided, kaunistõhnalised wõided, wäikesed intriigid ja keelepels. Selimi wiis meeleheitele nende kohutaw ebakultuursus. Mõlemad olid ebaukslikud, uskufid halba filma ja lausumist, kõnelesid alati tunnustest, läisid ennustajate juures, kartsid nõidu. Neil oli väga udune ettekujutus Euroopast ja wiimasel reisir koos Selimiga Inglis- ja Prantsusmaal käitufid nii, nagu oleksid sattunud maadesse, mida ajustawad üsiloomulikud olendid.

Selimi mõtted siirdusid märkamatuks Andreyse. Alles nüüd taipas ta, et kogu aja, kōik need kahetja kuud kohtamisest saadil laewal, ta ei lakanud mõtlemast temale. Kuidas ta erutus, kui Robert Vandstone hiljuti ütles talle, et Andrey kawatseb tulla Udaigori!

Kas ei suhtu Andrey temale samasuguse waenulise umbusuga nagu inglased? Tōsi, ta ei ole inglanna waid iirlanna. See on hoopis teine tõug. Iiri- ja Inglismaa wahel on kogu aja mingisugused tülid. Ei, Andrey ei wõi temale nii suhtuda. Ta tunneb seda otsekohe. Wastupidi, nende wahel oli mingi wastastikuse sumpaatia ja arusaamise fluidum. Ta luges seda Andrey silmist. Gile, madude templis, Andrey surus end nii usaldawalt tema wastu. Inimesele, kes on talle wāhe sumpaatne wõi üksteiskne, ta hingelise erutuse silmapilgul nii ei läheneks.

Ei, Andrey ei jaga tema suhtes inglaste arwamusi. Kes teab, ehk ta aja jooksul hakkab teda koguni armastama. Tōsi küll, ta on abielus, kuid Selim on weendunud, et ta ei armasta oma meest. Tema adjutant Raman tuli samasugusele järeldusele. Jah, ta ei armasta meest, ei kōi kutsagil temaga seltsis, ja wiist isegi on sunnitud teenima omale wāitestels wāljaminekutets raha. Raman kõneleb, et doktor Carter on äärmiselt ihnus. Neetud inglanel!

Carterilt Selimi mõte siirdus inglastele üldse. Mis nad ilmaaegu ajawad nina püsti? Mis annab neile õiguse waadata teistele rahmustele ülalt alla? Kas malailased, hindud ja hiinlased ei omanud juba tuhandeaastast kultuuri tollal, kui kōik need britid, angelid ja saksid õgijid weel toorest liha, katsid end loomanahkadega ja elasid peaaegu mutiaukudes?

Selim ei suutnud laua rahuneda. Ta tundis peaaegu jüüsiliselt, kui bas meri walgub talle pähe. Kuidas ta mõistab wihaslada, kuidas wi-hata! See tuleb wōib-olla sellest, et tema soontes woolab mitmesuguste tõugude ja rahwaste werd.

Lootes rahuneda ta teeras elektri põlema ja lähenes raamatuko-
gule. Milline raamat võtta? Millises keeles?

Wäheste kõhtkuse järele ta peatus Rabindranath Tagore raamatul
„Rodu ja maailm“ hindu keeles.

„Tagore mõtab rahuleolati rahustawalt!“ — mõtles ta heites
raamatuga diivanile.

Selim ei eskinud. Eugemine rahustas teda. Lugenud läbi mõne pea-
tüki, ta sulges raamatu ja langes otsekohe sügawasse unne.

*

Tulnud tagasi Robert Qandstone'i jahipawiljoni, Andrey jutustas
teda seal ootawale sõpradele oma elamuajast, kuid millegipärast waitis
sellest, et teda oli saatnud sultan.

Heites oma „puuri“ magama ta arutas laua mõttes selle päewa
sündmusi. Nende keskohas seijis sultan. Elamused ja muljed, millistes
Selim ei esinenud, olid ta mälestuses kuidagi tuhmunud.

Rahamatult jälgis teda mälestus madude templist. Hirmu tõttu ta
oli tol korral surunud end kõwasti sultani wastu ja isegi pannud pea
ta rinnaile. Sultan hoidis tema ümbert kiini.

Mõttel sellele tungis kõik weri talle pähe. See on ju peaaegu ro-
maani algus! Ent, milline romaan on võimalik tema ja selle idamaa
kroonikandja wahel?

Loikus! Kõik see on kujutluse mäng. Ta on abielus, Selimil on pea-
aegu terve haarem. Jah, ja nad kuuluwad eri rassidesse. Võimalik, et
tema on hakanud sultanile meeldima — kuid kas võib sellest järeldada,
et sultan on temasse kõrwuni armunud! Tõsi, ta peaaegu tegi talle ar-
muawalduse. Ja siis see roos, mida ta nii armastusega hoiab kuude kes-
tel! See malai poeedi luuletus, mille ta temale deklameeris!

Andrey püüdis meenutada sõnu:

Sina oled mu õnnetaht

walgustad mulle ööpimeduses...

Aga mis edasi tuli — seda ta ei mäletanud! Kui kahju! Andrey pin-
gutas mälu, kuid ta huuled lausujid waid neidsamu sõnu:

Sina oled mu õnnetaht...

Ja nende sõnadega, mis näisid talle nii tähendusrikastena, ta un-
nus magama.

Ta ärkas hommitul Roberti energilise koputuse peale.

— Argake, Rahajangi Weenus! Päike on juba sajal korral saatnud
teie juure oma kiiri! Kell on pool kümme. Wann on walmis, eine wal-
mis, kõik me oleme walmis. Teil seisab ees wiisit templisse. Lõpuks, siin
on teile kiri!

Ta pistis kirja wähetese awatud ukse prao wahelt läbi.

Riri oli Selimilt. Minult kolm rida:

„Mõttein loogu öö Teile. Dotan kannatamatult õhtut. Minu auto sõidab Teile järele kell kahelksa. Teie Selim.“

— Kui hea ta on! Hüüdis Andrey õnnestatult.

Giljed ärewad mõtted olid kadunud nagu mustad pilved päikese eest. Andrey tundis uut energia ja värskuse juurewoolu. Seisab ees veel üks huvitav päew! Mida see kõik talle võib tulla?

Ta hüppas woodist wälja, mõttis wanni, jõi tassi kohwi, riietus ja kell pool üksteist oli täiesti juba „lahinguwalmis“, nagu ta ise ütles.

Warsti sõitis talle järele sultani adjutant ja weerand tundi hiljem astus ta tema saatel muhamediusu templisse.

Kui suur oli kontrast templitega, mis ta oli näinud eelmisel päewal! Juba wäljapool, templi jüskeläigu ees, walitses segamata rahu. Ei olnud terjuseid, kes seawad waatamiseks wälja oma lehawigu, kes laebliksust oigawad, wõi laulawad peenikese häälega, kes teewad wastikuid grimasse. Templis endas ei olnud hirmjate peadega jumalaid, pungisilmadega ja keeled wälja sirutatud, polnud kilpkonne, madujsid, lämmatawaid lõhnu, millistest läis ringi pea.

Templihoone ees oli lai muruplats üleni täis lilli. Ja kui Andrey astus templisse sisse, hoowas talle sealt wastu rahu ja waitse keskenduse õhkond.

Waatamata pimestawalt heledale päewale templis walitses poolhämamus: tumedad klaasid peaaegu ei lasknud läbi päikest. Sinistest samastest lewis samuti rahu. Ripplist alla rippuwad lambid walgustasid tuhmilt seinu, mis olid peaaegu ilma ühegi ilustuseta, ja waipadega kaetud põrandat.

Raman juhtis Andrey tähelepanu altarile.

— See on mauri kultuuri meisterteos! 13. sajandi meistrite töö. Wandake seda niherduft, neid elewandiluust intrustatsioonid!

Andrey ei suutnud kaua pöörata silmi sellelt skulptuuriselt imetuselelt.

— Euroopas ma ei ole näinud midagi sellesarnast! — õhkas ta.

Altari taga asuw sultani mausoleum üllatas teda oma suursuguse lihtsusega.

— Siin kõik kutsub waitsele keskendunud palwele! — ütles ta. — Siin ei häiri ega hirmuta kõik need monstrumid, peletised ja maod, sellega on täidetud kõik hiina ja hindu templid.

Siin, mõtles ta, palwetab ka noor sultan. Palwetab oma jumalaile oma keeles. Aga mina? Kellele ma palwetan? Ah, ma ei ole nii kaua enam palwetanud, et olen unustanud, kuidas seda tehakse...

Jõudes tagasi Robert Landstone'i bungalow'sse, Andrey teadis eepuusi külalisi: kapten Gerald Trovere-Smith oma naise Florence'iga.

Kaptenit Andrey tahtles kaunis külmalt: ta ei suutnud unustada, kuidas too lady Landstone'i juures lõunasöögil wajutas laua all tema jalale.

Kapten oli wõimast nāgus, sõjawäelase munder istus temal laitmatult ja oli wõimast weendunud oma wastapandamatuses. Naisi ta wõttis „rinnaga“, nagu ta ise ütles, ilma mingisuguste eelmängudeta. Tema juhtlauseks oli: „Kiirus ja riinnal!“ Ja see strateegia andis harilikult tulemusi. Juhtus, tōsi küll, mõnikord, et ta oli sunnitud taganema, nagu näiteks Andrey puhul, aga see ei heidutanud teda põrmugi: sõjas ei saawutata alati wõite — mõnikord tuleb kannatada ka kaotusi!

Ühena kolmest kindralkubernereri abjutandist kapten oli tema juures midagi erikāskude täitja ametniku taolist. Sigemini mitte lord Brandmoore'i enese, waid tema abikaasa juures. Talle tehti ülesandeks koostada wastuwõttudele kutsutawate isikute nimestikud, korraldada ball, „garden-party“id“, mõtelda wälja mänge ja meelelahutusi. Ühtlasi ta andis lady Brandmoore'ile edasi Rahajangi inglise koloonias liikuwad kuuldused ja teelepekku.

Ta mängis hasartfelt, jōi palju ja mõistis panna jooma telfi. Üldiselt see oli täielik nautija ja elupõletaja.

— Olen mängija! — kõneles ta iseenda kohta. — Peatrumbiks minu mängus on naised. Kui selle kaardiga kaotan, tuleb mul tunnistada end wõidetuks ja telwad maha panna.

Andrey ees ta ei mõelnudki relwi maha panna. Esimene ebaõnn teda ei heidutanud. Kord, jäädes Andrenga üksi, ta püüdis tema ümbert kinni wõtta.

— Käed eemale! — hüüdis noor naine, põigeldes kõrwale tema süleluse eest.

— Milleks Jssand Jumal siis mulle käed andis, kui mitte selleks, et naisi kaisutada? — pareeris Gerald wastu.

— Mõtlefin, et nad wõiwad sobida ka millekski targemaks. — Üldse, ma ei saa teist aru, kapten: teil on selline kaunitar-naine ja teie olete walmis talle truudust murdma esimese wastujuhtuwa naisterahwaga.

— Ainult wõlunatega! — täiendas kapten. — Teie aga olete mitte ainult wõlur, waid ka kaunitar. Pealegi, te ei tunne minu naist. Säärastele pole patt truudust murda.

— Igall juhtumil minuga te küll talle truudust ei murra,

— Mille üle wõin ainult kahetseda!

*

Kapten Trovere-Smith ühes abikaasaga olid ka kutsutud sultani juure õhtusöögile.

Kui kōit olid riides, komandeeris Robert:

— Tankidesse! Sõit tuleliinile algab!

Wäike seltskond ühes autos, millest üks oli saadetud sultani poolt, asus teele lossi. Teel lahutati, püüti ennustada kuidas möödub õhtu-
joot.

— Suvitam, millega saitan meid jõudab! — ütles Wilsford. — Oieti
ta peaks meid loovutama inglise leunaga, — austusest Suur-Britannia
kõlaliste vastu.

— Aga mina arwan, et eine saab olema malai roogadest, — waid.
Ies wastu tema lõrwal istum naine.

— Gi, eine saab olema iiri roogadejt! — awalbas arwamist kaptin
Trowere-Smith, pilgutades kawalalt silma Andrejle.

Ta istus Andrey kõrmal ja püüdis, teistele märkamatult, võtta noore naise piha ümber tinni.

— Kas te ei tahaks minuga kohta wahetada? — küsis Andrey eespool istuwalt Wilfordilt.

— Waga hen, misjies Carter, — wastas too. — Kardan ainult, et
ees teil on ehamugaw.

— Dgal juhul mugawam tui taga. Pealegi ma wiſt tülitan lap-
tenit.

— Kui nii, siis wahetan mina mister Wilsfordiga kohad, — otjustas
lapten. — Siis missis Carter ei tarwitse karta, et ta mind tülitab.

Nii ta teqiaq.

Varsti mõlemad autod sõitsid laiale heledasti valgustatud loosi-
dule. Seda ümbritsesid mauri stiilis arkaadid.

Walweohwitser juhtis nad hiina rõdule, mis üleni säras kristallis ja peeglitel. Siin ootas neid sultani adjutant sirdar Raman. Mõõda uhkelt sisustatud salongde pitta amfilaadi ta juhtis nad awarasse „patio'sse“, s. o. siseõue.

Seinab ja pörand olid siin peen mosaiiklöö. Igas neljast nurgast asus tahesjanurine bassein hallikaslinisest marmorist. Igalihe kohal neist leijsid hiigelsuured kotlad laialilaotatud tiibadega. Iga lotka noast kerkis pursskaewu weejuga, mida kunstipäraselt walgustasid mitmewärmilised elektrilambid.

Nest patio'd seisjs suur kristallis ja hõbedas särav laud ja selle ümber väikesed nikerdatud mustast puust taburetid liikeliste patjadega. Väikesed ventiilaatorid lehitajad seintele asetatud stiilsetes pottides lootoki ja magnooliaid.

Andrey waatas ringi nagu wõlutu. Tõstes silmad üles ta nägi tähtedes särawat taewast; nagu tumedale sametile olid külwotud brisjandid. Põssi nurga tagant ujus suursuguse aeglusega wälja kuu ümar ketas.

— Kui wärste siin on! — hüüdis Robert. — Siin maal me wõls
harjunud nii wähele tuumusega.

Sultan astus sisse. Ta oli rietatud lihtsasse smolingisse ilma mingisuguste eheteta, ilma pärlite ja aumärgideta, täiesti samasuguselt nagu Robert või Wilford. Nõgi turbanit ei tolnud tal peas.

Termitades külastaja ja Alles lõbusalt:

— Olete Andrey näljased! Ma ei teadnud, millise einega teid kostitada: hiina, inglase või euroopa omaga. Ja siis läksin kompromisssi peale: kätsisin valmistada menüü... Nagu restoranides... Igakuks valib road oma maitse järele.

— Säärasel korral teie kõrgusel pidi olema terve armee kollasid! — tähendas Mabel.

— Nõigest üks diviis, — vastas Selim naeratades. — Noh, kallid külalised, olge heaks, asuge lauda.

Ta istus Florence'i ja Mabeli wahel, Andrey oli tema vastas.

Sultan oli suurepärase mehele ja mõistis huwitavalt arenada teeskustelu. Wilfordiga ta kõneles jahist, kapten Trovere-Smithiga poolo-mängust, Robertiga spordi võistlustest Oxfordis, daamidega tualettidest, hiina maalikunstist, jaapani nikerdiist. Kui ta hakkas jutustama loojast, kus nad parajasti viibisid, jäid kõik teised wait ja kuulajid tähelepanekult Selimit.

— Üks see tõsi, et selles loosis hoitakse teie esivanema Maledoonia Aleksandri mõõka ja pitsatit? — küsis Andrey.

— Jah, — oli vastus, — korral tiibhoones. Kui see teid huvitab, näitan teile pärast oma väikest muuseumi.

— Kas teie sugukond tõepoolest põlvneb Aleksander Suurest, kõrgus? — küsis mitte just eriti taktiliselt kapten, kes oli jõudnud juba pisut waadata klaasipõhja.

— Ma ei tea, vastas sultan naeratades. — Tean ainult, et inimesed seda usuvad.

— Aga mis legend see on salapärase kangh-wa lillega? — ei jäänud kapten rahule. — Missis Carter kinnitas meile teie sõnade järele, et see puu puhleb õitsele täpselt kesköö ja tema õitseaneg lõpeb koidikul. Olen juba ammu kuulnud midagi selletaolist, aga ma pida sin seda luuletajaks väljamõeldiseks, nagu neid nii palju liigub Idamaal.

— See ei ole väljamõeldus, kapten! — vastas sultan rahuliku väärilusega. — Kõnelesin tõesti kangh-wa missis Carterile. Ütle sin isegi, et palwetan selle eest, et kangh-wa puhkaks õitsema täna öösel. See on täiesti võimalik.

— Kas tõesti? — rõõmustas Andrey. — On selles suhtes mingeid andmeid?

— Jah. Siin on selleks erilised asjatundjad. . . Nagu need Euroopas, kes kepikese abiga uurivad, kas vastaval kohal maa sees leidub min-

geid metalle. Meil nad lasutawad ka kopeist: kui see puundutusest kange-wa wastu hakkab wärisema, see tähendab, et puu warsti puhkeb õitsele.

— Ja täna kopeite wärises? — küsis Andrey jätendawi silmi.

— Jah.

— Mii et täna kopeid te puhkeb õitsele?

— Looban. Pealegi pool tundi enne seda, kui kange-wa õied lõõwad lahti, nad nagu teatawad sellest ette erilise tugewa lõhnaga. See on jiiin suure tähtsusega sündmus. Kogu lidaigor tuleb wälja tänawaille. Keegi ei maga. Tähtsast uudisest teatatakse iplikult ja telefoni laudu, ühest linna-otsast teise.

— Jah, see peab küll olema haruldane waatepilt! — ohlas Andrey.

— Ei tohi ka unustada asja niioelda utilitaarset külge: kange-wa õitest eraldub mahla, mis awaldab terwendawat mõju filmadele, aga jiiin väga paljud kannatawad filmahaiguste all — peaaesjalikult liig ereda päikesewalguse tõttu.

— Mis karwa on ta õied?

— Piimwalged. Kõik ümberkaudsed metsad muutuwad walgeteks, kui õied puhkewad. Aga ainult mõneks tunniks. Koidikul kaob kogu see wõlu: kange-wa õis elab waid wiis tundi.

Pärast einet kõik tõusid lauast.

— Teie kõrguse juures jiiiuakse palju paremini kui minu onu, Mahajangi kindralkubeneri juures! — tunnustas awameelsushoos Robert, kes oli pisut kuritarwitanud sultani kangeid weine.

— Teie meelitate mind, — wastas Selim põiklewalt.

Ja meeste poole pöördudes lisas juure:

— Mu härrad! Sigarid ja liköörid on sellel laual. Palun, teenige endid!

Mabel ja Florence ei sõandanud eemalduda oma meestest, kates, et nad joowad endid joobnuks.

— Soowite waadata lossi? — kummardus sultan Andrey ees.

— Oletsin wäga rõõmus.

Selim juhtis ta läbi saalide, seletades ja näidates midagi, ruid Andrey nägi ja kuulis halwasti. Tal oli kogu aeg eelaimdus, et koke juhutub midagi tähtsat.

Arkaadide all Selim juhtis ta pingile istuma ja istus ije tema kõrwale.

— Olete ebausklik! — küsis ta.

— Miks te minul sedä küsite?

— Nastat wiis tagasi üks fakiir ennustas mulle, et minu elus saabub järst pööre ühe euroopa naise tõttu. — Kui ainult kange-wa puhkeb õit-

sele detsembrikuu seitsmeteistkümnendal ööl. Noh nii! Täna on 17. detsember ja minu kõrwal istub euroopa naine.

— Kas tahaksite, et teie elus juuniks pööre? — küsis Andrey tasa.

— See on juba juudimud! — vastas Selim sama tasa. — Ma kirjutasin teile, et mõtlein teie üle teie peale. Mul olnuks võimalus näha teid täna hommikul ¹⁶³² ja iga tund päeval, kuid eelistasin oodata õhtut. . . et selgitada, kui võrd teid wajan. Ja ma weendusin. . . et elu ilma teieta oleks mulle tühi, mõttetu ja jirutu. Mõte sellest, et homme pöördute tagasi Rahajangi oma mehe juure, on mulle wäljakannatamatu. Pean nägema teid. . . iga päew, iga tund. . .

Ta jäi wait.

— Aga kõigepealt on waja selgitada üks mind piinaw küsimus.

— Kõnelge.

— Peate lubama mulle, et wastate ausalt ja siiralt.

— Luban.

— Selge, kas jagate inglaste eelarwamust minu tõu suhtes? Ja. . . kas mõiksite armastada wärwiliest rasjast inimest?

— Minule teie ei ole teisest rasjast inimene.

— Olen malailane. Minu lapsed mõiwad olla tumedanahkised nagu oli mu isa. Ta nahawärw oli tumeoliwi karwa. Palun teid, õelge tõtt. . . kuni pole hilja.

— Ah, see on ükskõik. — ütles Andrey kannatuslega hääles. — Me kumbki ei ole ju wabad!

— Te põiklete wastusest kõrwale.

— Kui ma teid armastaksin. . . Ja kui meie mõlemad oleksime wabad. . . Minule oleksite ainult teie üksi maailmas.

— Ma tänan teid!

Sultan lattis näo kättega ja istus minut aega jügawais mõtteis. Siis awas ta näo, waatas ainiti Andreyle ja wõttis ta käe.

— Ma armastan teid!

— Aga. . . meie tunneme üksteist nii wähe. . . Ja üldse, sellest ei tule midagi wälja. Mõtelge ise. . .

— Armastus ei targuta!

— Meil oleks parem lahkuda ja üldse mitte enam lohtuda.

— Kui täna teistööd puhkeb õitsema langh-wa, sünnib meie elus pööre.

Samal hetkel nad nägid neile lähenewaid kapten Trovere-Smithi ja Wilsfordi. Kuski kostis teelpühkideorkestri-muusika.

— Jumalad tadestawad mind mu õnnes ja wõtawad minult mu

elu ilusaimad minutid, — ütles Selim tõustes. — Vähme, kallid! Teie saate näha meie uue patiole.

Nõid pöördusid tagasi patio'sse. Seal oli laud juba ära koristatud, nii et keskkoht jäi maha. Sultani kutjel külalised istusid seinte ääres asuwaile diivanitele. Suuldamatul sammul läbistusid patioist teenrid, langes anumaid juitsewate lõhnarohtudega.

Kõiksid tšembalo-helid. Sellega ühinesid veel mingisugused instrumendid. Orkester, warjatud palmide taha tihemikku, oigas ja nuttis kümnetel häältel.

Õitsekohe jooksis paremalt ja wajakult poolt sisse rühm tantsijaid ja tantsitare. Need olid wiie-kuneteist-nastajed noorukid ja tütarlapsed. Nad olid peagu ühesarnaselt rietatud lergeisje helesiniseisse tuunikatesse, tütarlappi wõis poistest eraldada ainult selle poolest, et nende laubal säras Shiwa märk.

Õjalgu aeglase, siis üha kiirenewa tempoga arenes wõlutud waatlejate ees muinasjutuliselt kaunis tantsu jümsoonia. Noorukid tungisid aina kindlamalt tütarlastele peale, nood taganesid koketse graatfiaga. See meenutas pigem mängu kui tantsu. Puhuti mõlemad rühmad lähenesid tihedalt üksteisele: siis noorukid ja tütarlapsed, puudutamata üksteist tatega, kuid laskamatult waandates üksteisele silmadesse, tantsisid, kõitudes graatfiiliselt kogu kehaga, kusjuures pea jäi täiesti liikumatuks. Aga lord, kui mõni nooruk püüdis mööduda tütarlapsest, jõuda talle seljataha, tütarlaps hirmehüppega tõkestas ta tee ja, asetades käed puusa, hakkas wäljakutsuwalt tema ees tantsima.

Waatamata jellele, et wentilaatorid töötasid kõigest jõust, kuulus aina suurenes. Jäätükid, mida teenrid tihtilugu asetajid õhu wärskendamiseks basseinidesse, sulajid kiiresti. Shus keerlesid tuhanded kärbsed ja lendlesid kirjud ööliblikad.

Andrey peagu ei näinud tantsu: ta mõtles Selimi sõnadele ja kange-wale. Selim ütles, et pool tundi enne keskööd on juba teada, kas puhkeb öitsele see nõiduslik puu: enne seda, kui awanewad ta oied, lewib üle kogu lidaigori kange-wale omapärane aroom. Siis. . . siis, wõib-olla otjustub tema saatust!

Nuu oli jõudnud torkida juba taewawõlwi keskkohta ja kallas kawatut walgust patiole. Shk oli täis kaunisõhnaliste juitfurohtude aroome. „Kas tõesti kange-wa enne öitšengut lõhnab veel tugewamini?“ küüsis endalt Andrey.

Wargji ta wantas oma kaellella: kell näitas 25 minutit kaheteistkümmne peal.

Puudus veel ainult viis minutit kuni lõhnawa signaalini! Kui ainult kange-wa sel söögil puhleb õitsele... Võib-olla Selim eksis? Võib-olla eksisid ka makadale, kes rajasid oma ennustuse sellele, et lepike kange-wa'd puudutab hõlts wärisema? Ah, kõik jään idamaal on täis legende, mis iial ei muutu tõeliseks.

Jäi veel ainult kolm minutit... kaks... üks...

Põksuwa jüdamega Andrey eksis filmadega Selimi. Teda ei olnud.

Weel üks minut ja kõik on lõppenud

Et wähegi rahustada oma erutust ta wõttis paberossi ja läites selle hakkas suitsetama. Tubakal oli mingi kummaline, ebaharilik maitse. Selles oli midagi magusat... Wõi ei, paberossil oli nagu ananase maitse.

Andrey! käis pea kergelt ringi. Talle tundus, nagu hingaks ta sisse kloroformiga läbiimbunud lillelõhna.

Akki täitus õu waljude hõisetega. Orkester waitis, tantsud lakkasid. Andrey kuulis sumedalt waimustatud hüüete kaja.

Kellegi käsi lastus ta õlale. See oli Selim. Ta nägu säras õnnest, filmad jätkendasid.

Kange-wa puhleb täna söögil õitsele, Andrey! — ütles ta pühalikult, püüdes suruda alla erutust.

Teenrid kandisid sisse kruusid wiinadega, kuid keegi ei puudutanud neid. Kõik olid wallatud magusast erutusest: kange-wa puhleb õitsele! Väljast kostisid gongide ja mingijuguste Andreyle tundmatute muusikariistade helid. Kogu linn juubeldas: kange-wa puhleb õitsele!

Zooksis sisse jirdar Raman.

— Autod on ukse ees.

Andrey waatas paluvalt Selimile: ta tahtis nii heameelega jääda nüüd temaga üksi! Selim mõistis ja ütles poolsofinal midagi Ramanile. Too asetaski osawa manööwriga kõik teised külalised autodesse. Kui nad olid sõitnud waatama, kuidas puhleb õitsele kange-wa, anti ette sultani auto.

Selim asetaski Andrey istuma, istus ise ta kõrwale ja käskis juhil sõita piklamihi läbi Udaigori tänavate.

Kogu linn oli wallatud ärevusest. Tänavail tungles pidulik meeleolu rahwahulk. Inimesed õnnitlesid üksteist erutatult nagu suurte pühade puhul. Oh! kajas gongilöökidest, kirikutehade helinast, autosireenide hõigetest. Rikshad murdsid endile waewaga teed sadade autode ja jalakäijate murru keskel.

Andrey waatles pärani silmi jeda ennenägematut pilti ja ta jüdan läbiistas magus wärin millegi ebahariliku ootel. Nüüd tohe sünnib ime!

Atti hakkas puudest langema rohket lund. Suurte helmetena see lat-
tis maa, majade latid. Kõik ümberringi muutus valgeks.

— Mis see on? küsis Andrey erutusest lämmatatud häälel. — Kust
tuleb niid lumi?

— See ei ole lumi, langh-wa puhleb õitsele! — vastas Selim pi-
bulikult. — Rangh-wa õitseb!

Auto lähenes metsasalgale, mis tiheda rõngana ümbritses linna.
Selim kästis juhil peatuda.

— Astume minutiks wälja, — ütles ta Andreyle. — Seda on waja
näha päris lähedalt.

Andrey wäljus Selimi abiga autoist ja lähenes metsale. Tema ees
oli ime, mis näis talle nõidusliku muinasjutuna, wäga kaugena tõelik-
tusest. Rangh-wa õitses. Ja kuidas ta õitses! Igal oksakesel ilutles niid
kuus kuni kaheksa walget õispuhma.

Malailased ja malailannad, hiinlased ja hiinlannad wäljendasid
suures erutuses oma waimustust. Paljudel olid käes kannud, tassid ja
laugid. Nad asetasiwad need puude alla, et neisse nõrguks terwendawat mahla.

— Dieb jooksewad werd! — ütles Selim.

— Jah, walget werd! — vastas Andrey. — Nad leinawad oma lü-
hikest elu.

Kõstis improwiseeritud orkestrite mängu, weel walgumalt helisesid kl-
rikutellad, weel pibulikumalt lajas õhl gongilöökidest. Naised laulsid wanu,
aegade pärandusest nendeni ulatunud laule. Nii lauldi wõib-olla juba
tuhanded aastad tagasi, kui puhles õitsele langh-wa, nii laulsid nende
kauges eesimad. Noorukid ja tütarlapsed tantsisid lillelistel lagenditel.

Jõudnud Andregga palmisalu warju, Selim haaras ta ümbert kinni
ja surus ta tugewasti enese wastu. Andrey lõi pea tagasi ja süles sil-
mad. Selim kiindus ta huultesse pilaks, kirglikult suudlusjeks.

— Andrey, langh-wa õitseb! Meile....

Nad istusid uuesti autosse ja see sõidutas nad piki metsaserwa, läbi
erutatud rahwahulgist kihawaid nagu lumega üle külwatud tänawaid.

Rangh-wa surewad dieb, olles nutnud wälja kõik oma pisarad, sul-
gusid ja pudenesid maha. Kõige rikkalikult õitsele puhkenud puud kustusid
aegamisi nagu tõrwikud, millede leegid tuul kustutab.

— Mul on waja minna tagasi Robert Landstone'i pawiljoni! — üt-
les Andrey, surudes end Selimi wastu. On juba wäga hilja, warsti
hakkab loitma.

— Ma ei suuda teist lastuda!

Selim haaras Andrey oma sülelusse.

— Te peate juba täna saama minn omais. Rangh-wa on õitsenud!

— Ei, ei, — hiskus noor naine end lahti. — Mitte täna, mu kallid.
Teine kord... Ma palun teid...

— Hea küll. Ma kuulan sõna.

Selim sai eudast mõitu ja wabastas Andrey sülelusest.

— Sead ääd, mu lalkis. Homseni! Juht sõidutab teid Landstone'i pawiljoni.

*

Pawiljonis juba loit magasid peale kapten Trovere-Smithi. Ta nähtawasti ootas Andrenb.

— Wiimaks ometi! — hüüdistas. — Teie seanss selle poolmetslasega wenis õige pikale!

Andrey mõotis teba põlgliku pilguga pealaeft jalatallani ja tahtis mööduda oma tuppä. Kuid kapten astus talle ette.

— Kas tõesti minul, inglasele, on wähem õiauk meie naistele kuljellel metslasel?

Ta tegi katse Andrenb sülelda.

— Naabalas! — hüüdis Andrey.

Ja bungalow waukust häiris laskuw kõrwakiil.

— Teil tuleb mulle selle eest lalkilt maksta! — ütles kapten Trovere-Smith tigevalt.

11.

Sada aastat tagasi, kui inglased wallutasid Rahajangi eesmärgiga ehitada sinna strateegiline baas, oli see tuhandeaastase ajalooa linn merirööwliste pesa.

Sajandite kestel ta pidi maksuma kümneft Udaigori würistidele. Alles 19-da sajandi algul Rahajangi sai inglise kolooniats; tema tollaegne walitseja Aleksander Muhamed Gasfibi loowutas ta Inglismaale kahe miljoni naelsterlingi eest. Ta seadis ülles tingimuse, et sultaniloks jäilitataks ja restaureeritaks, kuiwõrd see wajasit, mauri stiilis.

Terwelt 16 aastat nägid lossi kallal waewa inglise arhitektid. Sultanite uhkeft mauri lossift oli jäänud järele wäga wähe. Niinimetatud rooside lossil, mis asub praegu Rahajangis, on wäga wähe ühift mauri stiiliga.

Noor sulda Selim ei armastanud rooside lossi. Ta, tõsi küll, pentus selles oma harwadel sõitubel Udaigori ft Rahajangi, korraldas seal aegajalt wastuwõtte, kuid unistas sellest, et lõhtuda ta lõplikult maha ja püstitada tema asemele uus, mis tõeliselt teeks au mauri arhitektuurile.

Elamistõlbulikus seisukorras oli ainult üks Rahajangi lossi tiibhoone. Ja ühes selle tiibhoone tubadeft noor suldan, nädal pärast mälestusriikast ääd Udaigoris, ootas Andrenb.

Ta kirjutas talle, et ootab teba. Kell wiis pealelõunal. Kui Andrey tõesti teba armastab, ta tuleb. Ja Selim teab kindlasti, et ta teba ar-

mastab. Ta ei kuulu temale küll veel täielikult, kuid ta on andunud temale juba silmadega, kuuluga, loogu oma launi teha wärinaga.

Jah, ta tuleb. Nüüd korraldas juba kõik. Ta ootab Andreyt malai linnaosas, kuhu ta siia. Täpselt kell viis.

Selim waatas järjekorras, loendab minuteid. Snn on nii lähedal. Mõttes ta näeb Andreyt juba järele astumas. Kuidas ta teda armastab! Kui wastupandamatult tõmbab teda enda poole Andrey järam ilu!

Puudus veel mõni minut wiielest. Kohe on ta siin. Selimi süda tahab rinnust wälja hüppata. Ta kuuleb samme. See on tema!

Selim hüppab püsti ja jookseb ukse juure. Ei, see ei ole Andrey. Ainult kiri temalt.

Selimi meeleolu langeb filmapilkselt. Ta ei saa midagi aru. Mispärast Andrey ei tulnud? Milleks see kiri?

Ta awab masinlikult ümbriku ja loeb:

„Armsam, ma ei tule Teie juure, ma ei wõi Teie juure tulla. Palun Teid, ärge piinate mind ja püüdle mind mõista. Meie mõlemad oleme seotud ja ühineda meie ei saa, warastatud õnne mina aga ei taha. Selleks olen liig uhke. Kui saaksin Teie armukeseks, tuleks mul waletada, teeselda, petta, ja jeda ma ei suuda.

Kui oleksin kindel eneses selles, et mul jatkub jõudu Teile wastu panna, ma tuleksin, et isiklikult öelda Teile kõik, mis mul on südamel. Kuid ma ei usu oma jõusse, ma tean, et esimesel hetkel anduksin Teile loogu hinge ja ihuga. Sellepärast ainult kirjutan Teile.

Mu armsam! Teie armastus meenutab mulle langh-wa õitsengut. Ta puhkes waid üheks ööks — talle on määratud kohe jälle närubuda!

Ärge otstige minuga kohtamist: kõik Teie pingutused on asjatud. Uskuge, nii on parem meie mõlemale. Meie armastus annaks meile wõib-olla mõned minutid õnne, kuid neid tuleks lunastada paljude kannatusaastatega.

Olage hästi, armsam. Kui suudate, unustage...”

Selim luges kahel, kolmel korral kirja läbi. Elis hakkas ta toas ebasi-tagasi kõndima. Jah, Andrey ei tule. Ja tal on õigus. See, mida Selim talle pakkus, ei wääri ausat inimest. Ta tahtis teha temast oma armukeset, panna kaalule tema ausa naise nime. Ei, see oleks kuritegu. Andrey on õigus: nad kumbki pole wabad, ja kuni pole purustatud wadad kõiditud, mis neid seowad, Andrey ei wõi ega saa kuuluda temale.

Kuid ta saawutab wabaduse mõlemale. Ükskõik, millise hinnaga seda tuleks osta. Ta ei ole neid mehi, kes annawad alla ilma wõitluseta.

— Ta saab minu omaks! — hüüdis ta waljusel. — Kui ta taewas
ja põrgu minu wastu peatib tõusma!

*

Jõudnud tagasi majai linnaosast, kus ta teda ootawale jirdar Ra-
manile andis ühe kerge tultani jaoks, Andrey läks oma tuppa ja heitis
woodisje. Tal oli ruume nagu tuleks ta kalmistult.

— Ma ei ole terve, — ütles ta amale. — ütle härrale, et ta ei
tuleks siia. Mul on palawik ja ma magan...

— Ohtusöögile proua ta ei tule alla? — küsis wana teenija.

— Ei, einetagu härra ühesinda.

Alma raputas murelikult pead ja wäljus toast.

Andrey lebas lahtijälmil ja ta mõte kandus sinna, malai linnaosja,
roofide lossi, mille ühes ruumis teda ootas armastatu.

Getkel, mil Selim luges tema kirja, oli ta siidamega tema juures.
Hoop, mille ta talle oli annud, tegi talle endale haiget. Lohutadagi ta ei
wõi teda! Ta nägi oma ees Selimi kohmetanud nägu, kui ta erutuselt lä-
heba häälega esitas talle küsimuse: „Kas wõiksite armastada inimest tei-
sest raskest?“

— Waene pois! Loodetawasti mõistab ta, et see polnud sellepärast.

Andrey küeb, mis ta waibal oli risti pannud, olid jääkülmad, kuigi
toas oli hirmus palaw. Lõpmatu libedus segunes ta meeleheitesse.

— Mul ei ole õnne! Mul pole iial olnud õnne!

Katlamatult niisutajid pisarad ta lahwatuud põski. Ta kordas endale
neidsamu sõnu nagu Calais's? „Oh, mu rifutud elu!“

Wõib-olla oli wiga tema enda juures. Miks oli ta armunud Selimisse?
See oli hullumeelsus. Miks armutakse üldse? Ta armastas Selimit, sest et
Selim teda armastas. Kes teab üelda, mispärast armutakse? Kes on oma
tunnete isand?

Uks awanes tasa, Herbert... Andrey sulges filmad ja teeskles, nagu
magaks ta. Wastikusetunne, mis ulatus wihtamiseni, täitis teda. Ta kuu-
lis, kuidas mees lähenes woodile. Nüüd oli ta üsna woodi juures...

— Kui ta mind ainult nüüd ei juudleks...

Aees pidi nüüd kummarduma ta woodi kohale, sest Andrey tajus
tema lõhna, tema tubaka lõhna. Miks jäi ta sinna seisma? Miks waatas
ta talle nii pikalt? Mida püüdis ta mõista?

Carter eemaldus. Ukse lõhkatus, mida suletakse. Wiimaks! Andrey hin-
gas kergendatult. Temas walmis kindel otsus lastestada kõik jüdemed
Carteriga.

Järgmine päew oli pühapäew. Kindlasti juunenud kombe järele Ra-
hajangi inglise koloonia tähtsamad liikmed, kindralkubermariia eesotjas,
wiibisid jumalateenistusel kohalikus anglikaani kirikus.

Wäljawaade minna kirikusse mehega, terwitada tuttawaid, lobiseda nendega tühiseist asjust hirmutas Andreyd. Ta tõusis wara üles ja riie- tudes kiiresti lahkus majast, et hulkuda laua jähitult mööda tühje täna- waid.

Tagasi jõudis ta teispäewaks, pärast jumalateenistuse lõppu. Car- ter kõndis närviliselt mööda tuba edasi-tagasi. Ta tundis juba ammu, et midagi on korraist ära. Juba mitu päewa, sest saadit, kui Andrey läis lidaigoris „weefendil“, ta ilmselt wäldib jääda temaga nelja filma alla. Võib ta luskustab end hoolikalt oma tupp. Tõsi, ta warem ta ei wõt- nud teda eriti meeleldi wastu, kuid nüüd ei saa temaga üldse enam kõ- nelda.

Ja Carter otjustas wahelorrad naisega klaarida.

— Mispärast te täna ei tulnud minuga kirikusse? — küüis ta An- dreyt karmilt. — Kas te tõesti ei mõista, millise mulje see jätab kohaliku koloonia ringides?

— Koloonia arwamine huwitab mind väga wähe, — wastas Andrey rahulikult. — Ma lihtjalt ei tahtnud minna kirikusse — olin pisut haiglane.

Ta laslus wäsinult toolile. Wälimus oli tal tõesti väga kurnatud. Mehele torkas see tahtmatult filma.

— Mis teiega on? Te ei ole tõepoolest terve? Kui nii, siis peate end rawima.

— See pole tähtis, — ütles Andrey. — Ma pean teiega kõnelma.. tõijelt kõnelema...

Carteril hakkas ebanugaw. Ta tundis, et läheneb midagi ärewat, mis võib rikkuda tema rahu, lüüa ta wälja tema harilikust roopast.

— Ma kuulan teid.

Nad istujid salongis. Üks kõrwalasuwasse söögituppa oli awatud ja oli näha, kuidas Li komando all teenijad askeldasid lauakatmisega.

Doktor Carter sulges ukse ja istus Andrey wastu.

— Laske siis kuulda.

— Ma palun teid! Mis mul öelda on, see on nii raske... nii piinlik... Olite lord minu sõber: täna tahaksin tolle sõbra poole pöö- ruda. Olen nii õnnetu!

— Teie — õnnetu?! Mis te sellega tahate öelda?

— Ma ei wõi jääda edasi teie juure.

— Mis?!

— Jah. Me peame lahkuma. Ma sõidan siit ära.

— Sõidate ära? Mis lollus see on? Kuhu te sõidate?

— Ükskõik kuhu. Galais'sse, Inglismaale, Zirimaaale.

— Ma ei saa midagi aru! Kuuaks tahate ära sõita?

— Jääbawalt!

— Olete hulluks läinud!

Ta hüppas püsti ja hakkas mööda tuba ringi jooksuma.

— Jah, te olete hulluks läinud. Mis ajast saadit tegite sellise otsuse?

— Mõni päew tagasi.

— Kas annate endale aru oma sõnadest? Sõita ära, et üldse enam mitte tulla tagasi. See tähendab... ütlege kohe, et soovite minust eemalduda.

— Ma tahan lahutust.

— Lahutust! Te ei tea, mida kõnelete. See on... Ta kõneles erutatult sammudes ühe tooli juurest teise juure ja seades esemeid ühest paigast teise.

— Te tahate lahutust? — jatkas ta — ja kujutlete, et see on niisama kerge, lihtne?...

— Teist väljapääsu ma ei näe. Millist anduda illusioonidele. Ma ei tee teid õnnelikult ja ka teie ei suuda anda mulle õnne. Parema lõpetada see vääritud abielusuhetöödia!

— Kuulake, Andrey, — kõneles mees nähtawa pingutusjega säilitada rahu. — Võib-olla tõesti ma olen ühes või teises asjas teie ees süüdlane... Võimalik, et olin liig pealekäinud, nõudlik...

— Mitte selles ei seisja asi.

— Ma lähen laugemale: võimalik isegi, et minu abiellumine teiega oli eljitus.

— Teie saite sellest alles nüüd aru?

— Ei, ma märkasin ammuagi, et teie mind ei või sallida... Vähe-malt mõnest ajast saadil! — hüüdis Carter vihaseilt.

Seisatudes Andrey ees ta waatas minutiks talle terajelt silma.

— Kes ta on?

— Kellest te kõnelete?

— Kes on see, keda te armastate? Sest teil on armuke! Mind te ei peta.

Andrey kannatas rahulikult ta waate wälja ja wastas niisama rahulikult.

— Jah, ma armastan.

Carter tundis soowi söösta naise kallale ja lägistada teda.

— Ja te wajate lahutust selleks, et minna tema juure?

— Ma just sellepärast tahangi ära sõita... et mitte enam kohtuda temaga.

— Tähendab, ta on siin, Rahajangis?

Ta haaras naise kätt kinni.

— Selge mulle ta nimi! Ma tahan teada ta nime!

— Kas see pole lihtsõit? titlen sulle, et ma ei näe teda siia enam.

— Te olete tema armuke?

— Kui ma olen tema armuke, ma ei põgeneks tema juurest.

— Ma ei usu teile! Ma ei luba teil ära sõita, kas kuulete! Mitte siia!

Andreg tõusis ja sammus nõi poole.

— Andreg!

Sellest hüldest tõstis piiriti meeleheide.

Carter oli langenud tugitoolile ja latis näo täiega. Hetkeks oli Andregi tema kõrvalt lahju.

— Kirge tehke sellest turbmängu, Herbert. Tõeliselt te ei ole mind siia armastanud.

— Kuudas te mõite seda kõnelda?

— Teile ainult näis, et armastate mind. Teile oli lihtsalt vaja minu teha. Kui te tõesti mind armastaksite... Nojah, mis sellest kõnelda! Teie mind ikkagi ei mõista.

Samal hetkel astus sisse Xi ja kandis ette, et lõuna on laual.

Peavalu ettekuändel Andreg läks oma tuppa. Ka doktor Carteril polnud isu. Kuid oli vaja teenijate ees pidada kinni välisest kombest ja ta istus üksi laua taha suures söögitoas.

Pärast lõunasööki ta lufustas end oma tuppa ja kõndis laua edasi-tagasi mööda kabinetti. Ta unustas isegi oma hariliku lõunauinaku.

Ei, lahutuselt ei mõi juttugi olla. Tehku Andreg, mis tahab, aga lahutust ta talle ei anna. Pealegi see on vastuvõtmatu lugu. Peaaegu skandaal! Tal tuleb võtta süü endale. Üldse, kõik see on hirmus teeruline. Teadmata veel, kuidas vaatab asjale tema otsekohene ülemus. Lord Brandmoore näitels. Muide, palju tähtsam on, kuidas suhtub lady Brandmoore. Võppude lõpuks tooni annab siin tema...

Ta peatus äkki teisel tuba ja lõi endale lastatades vastu laupa. Aga mis siis, kui pühendada kõigesse just lady Brandmoore. Kui lady Brandmoore'i arstile on talle tema majants alati lahti. Ei tohi kaotada aega. Kui Andreg on endale midagi pähe võtnud, ta ei rahuldu enne, kui saavutab oma eesmärgi.

Ta riietus ja sammus väljakäigu poole.

— Herbert, te lähete ära? — kuulis ta äkki Andreg häält.

— Jah. Pean tegema ühe visiidi, — pomises Carter kohmetuses.

— Tähtsin teilt midagi paluda.

— Olge heaks!

— Ma olin teie vastu awameelne...

— Mitte päriselt. Tema nime te mulle siiski ei öelnud.

— Selleks mul ei ole õigust. Võin avaldada ainult oma saladuse aga mitte võõrast.

— Oletame, *Milda* siis soovite?

— Ma palun teid, ärge tõnelge sellelegi, mis mele vahel juhtus. Ärge pidage kellegagi nõu.

Carter vaatatas naistele peagu ebauslikku hirmuga: ta näeb teda läbi, see lummaline naisterahvas! Kuidas võis ta aimata tema kavatlusti?

— Pole vaja segada meie ellu teisi, — jatkas Andrey. — Vähemalt mitte nüüd. Kas lubate mulle seda?

— Aga ma ei mõelnudki... Millest teile see pähe tuli?

— Tänan teid. Nüüd olen rahulik.

Lady Brandmoore'i juure lähen siiski, mõtles Carter. Võib olla mitte täna vaid ühel lähemal päeval. Andrey ei saa sellest teada: lady Brandmoore on ta ise humitatus sellest, et kõik see eialgu jääks saladusse.

*

Andrey otsus oli kõikumatu: ta peab lahajangist lahkuma.

Vaja saada ainult lahutust. Herbert ei taha praegu sellest kuuldagi, kuid lõpuks ta annab siiski järele.

Kiipea kui ta saavutab lahutuse, sõidab ta kohe minema. Ilma et näeks veel lord Selimit. Kõige parem on sõita Inglismaale. Seal on tal palju sõpru, ja ta leiab nende abiga mingi teenistuse. Kõigi Euroopasse sõiduts on vaja palju raha, kuid Mabel ei teeldu andmast talle laenu. Ta saadab selle raha Mabelile pärast tagasi. Võib-olla ta saab Londoni „Evening News'i“ juure aatalise töö. — siis võib ta saada avarangi, mis võimaldab tajuda juurema osa võlast.

Kas tõesti ta sõidab ära, ilma et oleks näinud Selimit?

Ta ohlas. Vaene Selim! Talle meenusid tema viimased sõnad:

— Kui te teatjite, kui ütsildane ma olen!

Lõpuks ta pole sugugi nii ütsildane: tal on poeg, naiseb, on oma rahvas, teda ta valitseb, kuna aga Andreyt tõepoolest ei ole mitte midagi, mis lõidaks teda eluga.

— Härra sõitis ära? — kuulis ta korraka häält.

Ta võpatas: lävel seisis Li. Andrey ei suutnud siitamaale harjuda teenijate hääletu ilmutisega.

— Härra sõitis ära? — kordas Li küsimust.

— Jah. Miks sa küsib?

— Juba tund aega all ootab bog kirjaga proua jaoks.

— Miks sa mulle warem ei annud ille kirja?

— Ootasin, et härra sõidaks ära.

Ta naeratas kaasteadja ilmega.

— Bog ei anna. ütleb, et peab andma prouale käest kätte.

— Tulgu siia.

Minut hiljem ei tõi tuppa sinisesse luube riidetatud malailase. —
Missis Carter? — tüüp malailane heas inglise keeles.

— Jah, ma olen missis Carter. Anna kiri jia.

Malailane õpetas pilguga ei-le.

— Jäta meid üksi, — käsutas Andrey oma teenrit.

— Kui too väljus, malailane võttis oma laiaist käisest kirja ja ulatas
selle Andreyale. Noor naine ohlas: ümbrikul oli Selimi käekiri.

— Tema kõrgus ootab vastust!

— Hea küll. Mine esialgu välja. Ma kutsun su pärast.

„Minu kallis, — kirjutas Selim. — Teie kiri wiis mind meeleheitele,
aga mida rohkem korbi seda lugesin, hajas raske kurbus mu südamest ja
andis maad heledaile lootustele. Eriti püüis mul mees üts lause: „Ma
armastan teid!“ Seda kirjutasite täies teadwuses sellise tunnistuse täht-
suse.“ Teie armastate mind — ainult see on mulle tähtis. Nõik muu on
ebaoluline. Isegi see, et me mõlemad, nagu te rõhutate oma kirjas, ei ole
wabad. Jah, mu arm, see on ebaoluline piisaja, tühine taktistus, mida
terge kõrvaldada. Mis puutub minusse, tallestan warsti kõik jidemed
ja olen täiesti waba. Ärge kartke, ma püüan anda teile mitte poolikut,
waid täieliku õnne. Uskuge mind, ma ei peta teid.

Mul on tingimata waja teid näha. See on eriti tähtis meile mõle-
male. Äärmiselt juhul võite mulle telefoneerida minu isiklikul telefonil
Udaigori. Eljan numbri.

Mu arm, ilma teieta kuiwan ma nagu puu kõrwes. Palun teid,
saatke mulle selle kirja tooja laudu kas wõi paar sõnakest — et mul jat-
kuts jõudu kannatada ja oodata suurimat õnne, millest wõib unistada
inimene.

Teie Selim.”

Milline õnn! Kuidas Selim teda armastab!

Andrey surus kirja südame wastu, siis suudles ta allkirja.

Kiiki ta mõte tumestus: Selim wõib weel mõelda, et ta tahab teda
panna end naima! Zumal, kui ta tõesti seda endale nõnda seletas? Ei,
see on wõimatu. Rii wõib mõelda waid naisest, teda wihtatse.

Waja talle wastata. Aga mida? Ta palub kohtamist, kuid see on
wõimatu. Wähemalt praegu. Wõib-olla hiljem, kui mõned asjaolud
selguwad.

Andrey võttis kirjapoogna ja kirjutas kiiresti:

„Armastan teid rohkem kui kunagi enne.

Andrey.”

Alleepinud ümbriku kinni ta helistas.

— Anna see kirja saatjale! — käsutas ta.

Vihaalandwad mehed on wähem ohtlikud kui vihaalandwad naised. Mehe vihanooled lastewad tihti märgist mööda ja mürk on ebõigelt annustatud. Kriminaalajalugu tunneb währe mürgisegajaid mehi, seewastu on aga palju tuulaid mürgisegajaid naisi.

Gerald Trovere-Smith, teda Andrey oli tabanud südamesse, ja kes ei suutnud leppida, et Andrey lükkas tagasi tema, kõikwõitwa mehe, kellel alati oli edu naiste juures, wihtas Andrey'd, kuid tema naine Florence wihtas teda weel palju rohkem.

Abielundes kolm aastat tagasi Geraldiga Florence teadis, et ta mees on parandamatu naistekiit, kuid suhtus tema armuseiklustesse üleolewa naeratusjega.

— Need on ainult wallatused! — kõneles ta omastele ja sõbrataridele, kes teda hoiatasid. — Minu Gerald on armuseikluste fokuja, nagu on olemas tubakatooside või pudelikiitide fokuja. Teda ahwatleb waid jaht liblikate järele — püüdes waewalt kinni lühe, ta wiskab selle kõrwale ja hakkab kihutama järele teisele.

Mees armastas teda omamoodi. Florence teadis seda ja rahuldus sellega.

— Kui inimene neli nädalat kuu jooksul on õnnelik, siis ta võib loobuda „weekendidest“ — kõneles ta. — Wekendid jätan teistele naistele.

Ta teeskles muretut naist, kes weendunud oma perekonnaõnne kindluses, kuid südames ta wärises selle pärast tõsiselt. Armastades sügawalt oma meest, ta oli salajas armutade igale noorele naisele, kes ta mehele wõinuks meelbida. Ta pidas musta nimestikku nende kohta, kelle wastu mees las või lühikeseks ajaks tundis õrna poolehoidu. Lõppes seiklus, siis tõmbas Florence wastawa naise nimestikust maha, tehes sealjuures äärele märkuse „sai kätte“ või „lahkus pita ninaga“.

Kui mõni naine juba liialt wani wastu ja sellega weel enam sütitas Gerald'i iha, Florence oli talle wiha. Ta oleks peaaegu hiiudnud sellisele järeleandmatule:

— Aitab wigardamisest! Anna juba lord alla, et ta sind rahule jätaks!

Siiamaani ei wõitnud ükski naine tõsiselt Gerald'i südant: kõik need olid waid möödaminewad armumängud, kerged liblikad, teda ta ajas taga.

Andrey oli teistsü. See oli tõsine wõistlejanna. Florence taipas seda tsekohe. Andrey põlglik wõitlupanu ajas Gerald'i aina enam põlema. See polnud enam kerge armumäng, waid tõsine kirg. Kui Andrey talle järele ei anna, olen ma kadurid! — mõtles Florence meeleheitel.

Jumal, kuidas ta wihtas seda noort kaunitari, kes jättis oma warju nii tema kui ka teised weetlewad lüdaigori naised!

Jah, see oli õhtul mõistlejanna. Ja mis kõige halvem, tal polnud ühtki nõrka kohta. Ei taanud millestki tinni hakata. Ta jäi liig kauaks Florence'i musta nimesest. Ah, kui saaks tema nime vastu teha märkuse, et Gerald on juba saanud oma eesmärgi ja jahtunud oma fireobjekti vastu. Kuid sellest Florence ei võinud unistadagi.

Kiiki sai ta teada, et sellel uhkel Andrey on mingisugune wahelord sultaniga. Malailasega, madalamast tõust inimesega, kellele põlgusega suhtub iga tõeline inglane!

— Niiud oled ja kullake mu käes! — hüüdis ta kahjuröömsalt.

Samal päeval pasundas ta kogu koloonias laiali jutu misjäs Carteri romaanist sultaniga. Uudis läis salongist salongi, seda kommenteeriti igal võimalikul viisil, puhuti määratu suureks. Sellest kõneldi muudugi ka juba kindralkuberneri lossis. Lady Brandmoore wangutas murelikult pead: ta nägi selles solwamist inglise aule, peaaegu kogu Inglismaale. Igal juhul see heitis warju Rahajangi inglise kolooniale ja tema, kindralkuberneri abikaasa, arwas end kutsutud olewat koloonia puhtust ja head nime kaitsma.

Florence oli kindel, et lady Brandmoore kutsus ta oma juure ja kuulab üle selles asjas: Trovere-Smithid olid ju koos Andreyga Roberti jahipawiljonis koloonia aule saatusklikul weekendi päewal.

Robert tahtis Andreyd oma kaitse alla wõtta, kuid ema ja tädi, lady Brandmoore, naersid ta wälja:

— Wõi weel! See sündis ju sinu katuse all ja sina nagu kunagi külastahle peremees tahad teda kaitsta!

Jutustati, et Andrey meetis kogu öö sultaniga teadmata kus, et teda nähti teisel päewal koos sultaniga Rahajangi malai linnaosas, et igal ööl talle jõidab järele sultani auto ja wiib ta kuhugi.

— Kas tõesti doktor Carter sellest kõigest midagi ei tea? — küsisid endist mõlemast soost tühjajutu-terijad.

Mõned olid kindlad, et doktor on kõigega kursis ja meelega süleb silmad, et asja mitte lasta areneda standaaliks.

Criti sügawalt wõttis kõike südamesse lady Brandmoore: eks seisnud ta ju walwel inglise koloonia au eest.

— Mida wähem sellest asjast kõneldatakse, seda parem on see kolooniale, — ütles talle mees. — Lõppude lõpuks võib olla, kõik on ainult tühi teelepeks.

Kuid lady Brandmoore'i oli raske fõrd wõetud positsioonist wälja lüüa: tema seisis walwel ja hoidis lippu kõrgele.

— Ja kuidas tema sellele suhtus?

— Ta mõtles määrida armulademat Othellot, kuid sai aru, et mind sellega ei hirmuta. Ta tuleb leppida tõsiasiaga. Sieti mul on taht lahju. Ta läitub loogu jes loogu wõrdlemisi lojaalselt. Ta andis mulle isegi sõna, et ta seft sellelegi ei tõale ega laeba. Pean tunnustama, ma lartjin, et ta läheb ja pihib lart lady Brandmoore'ile. Lady Brandmoore on talle kõigi asjade mõõdupuuks ja kõrgeimaks lohtunituks.

— Te usute, et ta peab oma sõna?

— Mul ei ole põhjust selles kahelda.

— Aga mina mõitjin teile tõendada, et ta murdis oma lubaduse.

— Ei wõi olla!

— Ta palus eile telefoniteel lady Brandmoore'i wõtta wastu teda eraforraliselt. Lady muidugi nõustus ja ta sõitis otsekohe tema juure. Wõite kindel olla, et nende westluse teemaks ei olnud Briti laewastiku juurendamine!

Andrey wangutab peab ja naeratas libedalt.

— Ta läks jisti otjima lohutust „Rahajangi esimehe daami“ juurest! Rujutlen, kuidas nad mind sarjasid!

— Te teate, et homme lady Brandmoore'i juures on daamide heategewa komitee istung?

— Jah. Ma sain ka kutse.

— Kas tõesti? Noh, ja mis? Lähete?

— Mits mitte? Kui ma ei ilmuta, see ainult walaks õli tulle?

— Peaegu teil on õigus.

Mabel tõusis juba, et lahkuda, kuid peatus läwel.

— Te wõib-olla einetalkjite täna õhtul meiega? — küsis ta. — See lahutab teid pisut.

— Tänan teid, kuid ma eelistan neil päewil mitte kuskil läia. Wähe-malt püüan wältida sõpru... et neid mitte kompromiteerida!

— Jumal hoidku! Me oleksime wäga, wäga rõõmsad. Aga ma ei tunni... Selge, kas ma mõitjin teile mislegagi olla lajulil?

— Slegi wäga: mul on waja raha.

— Kui palju?

— Umbes kakskümmend naela. Neiji peale. Rardan, et mul ei jattu. Annan teile tagasi kohe pärast Inglismaale saabumist.

— Hüwa, hüwa. Ma toon teile kohe homme wõi laadan postiteel.

— Pareem oodate, kui ma teile helistan.

*

Doktor Carter wäljus lady Brandmoore'i juurest kuuma peaga. Ta tundis wajadust pisut wärskenduda, loanda mõtteid ja hakkas jhitut hulluma tänawail.

Tema naine on mingisuguse malai würsti, poolmetslase armule. Milline häbi! Kui ta oleks sõlminud armuühenduse eurooplasega, omenda tõust inimesega, kellega oleks võinud veel kuidagi leppida, kuid wahetada teda doktor Carterit, kellegi mustanahalise wastu... See oli juba liig!

Kas tõesti ta ei jõudnud veel saada tolle metslase armuleks? Lady Brandmoore ei jõandanud seda otselohke kinnitada, kuid tundus, et ta on selles weendunud.

Tema naine on selle neetud sultani armule! Egas ta ilmaaegu poleks wiimasel ajal nii langekselt leeldunud teda, oma seaduslikku meest, õõsel oma tuppä lastmest.

Mis ta nüüd küll teeb? Säärane seisukord on wäljalannatamatu mõlemale. Andrey peab midagi otsustama. Nähtawasti ta on tõsiselt nõuks wõtnud siit ära sõita. Tõsi küll, lady Brandmoore on weendunud, et ta ei sõida kuhugi, et see on ainult tühi ähwardus, kuid Andreyt võib loote oodata. Tema soontes ei woola asjatult iiri weri.

— Jgal juhul — ütles talle lady Brandmoore, — teie ei tohi lubada, et ta ära sõidaks. Teie olete mees ja otsustaw sõna peab kuuluma teile!

Kerge öelda! Mine saa hakkama säärasega nagu Andrey! Ah, kui kuidagi saaks wältida standaalit! Andreyt on tõit ükstapuha, kuid tema, Carter, peab mõtlema oma karjäärile, oma heale nimele. Kõit see lugu heidab kahtlemata talle warju...

Peaagu alateadlikult, andmata endale aru, ta tõndis kodu poole.

— Ma laitsen end, kurat wõtku! — hüüdis ta waljusti, juba lähenedes majatrepile.

Ta kõneleb lohe praegu Andreyga otseloheselt. Ta ütleb talle, et kaugel seisab tema hea nimi, kogu ta karjäär. Ta ei luba õõnestada tema poolt nii suure waewaga loodud perekonna kodukollet.

Andreyd ei olnud all. Carter sammus trepist üles ja läks otse tema tuppä.

Andrey ei olnud ka siin. Toas walitses korratu, nagu harilikult enne ärasõitu. Ama ladus lahtiselt toolil seiswasse lohwrise asju.

Doktor Carteri süda hakkas ärewalt welsma.

— Mis sa siin teed? — küsis ta.

— Panen proua asju koku.

— Aga kus proua ise on?

— Sõitis ära.

— Kuhu ta sõitis?

— Ma ei tea.

— Ilma asiadeta?

— Proua mõttis laasa ühe lohwri ja laskis mul ülejäänud asjad panna teise.

— Ta ütles, et tuleb tagasi.

— Ei. Proua ütles, et ta saadab teisele lohwriale järele.

— Millal ta ära sõitis?

— Neli viis.

— Kirja ta ei jättnud?

— Ma ei tea. Proua ei rääkinud midagi.

Carter saatis Ama wälja ja jooksis mööda tuba kui haawatud loom puuris.

Jooksis ära! Mlegi jumalaga ei jättnud! Ta ei jõudnudki öelda oma mõjuwat sõna, mida lady Brandmoore talle nii soovitas. Kus nüüd läheb lahti keelepels!

Muidugi, lady Brandmoore wõtab ta oma kaitse alla, nii et tema tarjäär saab wähe kannatada, aga jeda itlagi wältida ei saa, et tema nime juust suhu ei kantaks. See on ju niisugune mainustoit keelepelsuharastajaille.

Jooksis ära... Selline kergemeelsus. Millega ta arwestab? Millele loodab? Kui tal oleksid tõsised wäljawaated sellele neetud sultanile, ta jäänuks siia. Naised on üldse ogarad, aga see Andren purustab kõik rekordid.

Talle meenus lady Brandmoore'i lause:

„Kui teie naine ära jookseb, on ta kadunud! Mis ta sellega tahtis öelda? Et Andren hukub sõna otseses mõttes, sest tal ei jatku jõudu elada?

Waja küsida Li!t. Võib olla tema teab midagi.

Doktor helistab. Kuuldamatult awanes uks ja läwel seisis hiinlane. Ta nägu oli nii ükskõikne, et ta kõige osawam süsjonomist ei olets sellest midagi wälja lugenud.

— Kuhu proua sõitis?

— Ma ei tea.

— Oli täna tema juures keegi?

— Jah. Missis Wilford.

— Mis kellajal?

— Neli pool viis.

— Ja millal proua ära sõitis?

— Neli viis.

Kui olets mingisugunegi lõng. Ta helistab otsekohe missis Wilfordile. Li seisis hetke oodates ja wantas doktorile, kes nähtawasti oli unustanud ta olemasolu.

— Ma wõin minna?

— Dota natule!

Doktor tundis lorraga wiha selle ülskõitse hiinlase vastu. Ta teab arwatawasti paljus, aga temalt ei saa midagi wälja pigistada.

— Peale mis siis Wilfordi kedagi ei olnud?

— Ma ei näinud.

— Waletada.

Ta tiskus wihaselt üksteise järele wälja lauakaelad ja soris kõik läbi, mis neis oli, kuid ei leidnud midagi. Siis ta hakkas sorima paberikoris. Talle sattus pihlu lõhtirebitud ümbrik. Postmarki ümbrikul ei olnud, kuid selle eest oli ldaigori wapp.

— Näiud ma näen, et sa mulle waletasid, — pöördus ta Li poole.
— Kes tõi selle kirja?

Li waitis.

— Kuule, kui sa mulle ütled kõik, mis sa tead, annan sulle kolm-kümmend dollarit, kui sa aga langeksid edasi waitid, kihutan ju minem. Said aru?

Ta wõttis rahatõist kolm kümnendollarilist paberit ja aetas lauale. Li wahtis tõõrbi rahadele ja lausus siis ikka ühesuguselt ülskõitse ilmega:

— Kirja tõi malai boy.

— Uha! Sultanilt, jah?

— Ma ei wõi teada. Boy tahtis kirja anda proua enese kätte. Pärast tuli misjäs Wilford. Proua pani asjad kohwrisse, käskis kutsuda ritsha ja sõitis minema.

— Kuhu ta käskis kullil sõidutada?

— Grand-hotelli, aga Grand-hotelli ta ei sõitnud

— Kuft sa tead?

— Kulid tulid tagasi ja ütlesid mulle.

— Kuhu nad siis ta sõidutasid?

— Sadama tänawale. Seal ta saatis nad tagasi.

— Hea küll, wõid minna.

Doktor wistas Li'le paberrahad. Hiinlane tõstis nad maaft ja wäljus.

Ah nii on siis see asi! Andrey peab salaja kirjawahetust sultaniga! Siin on terve wandeselts. Ja see Mabel Wilford nähtawasti etendab wahetalitaja osa.

Õõigepealt waja talle helistada — wõib-olla õnnestub temalt midagi teada saada.

Ta pigistas wihaselt kofku lõhliise kirjaümbriku ja wistas ta nurka, kuid pärast tuli talle mõte, et see on suurepärane süütõendus Andrey vastu. Ta tõstis ümbriku maaft, pilus selle hoolikalt sirgels ja peitis kirjatastusse.

Jah, waja telefoneerida Mabel Wilfordile. Seda kõigepealt. Pärast näeb, mis edasi teha. Ta wõttis kuuldetoru

— Salloo! Mister Wilsfordi korter? Rõneleb major Carter. Olge lahkled, kutsuge telefoni juure missis Wilsford. Mis? Ei ole kodus? Juba kell neli sõitis ära? Kuhu? Te ei tea? Tänan.“

Doktor Carter hakkas ülesti mööda tuba edasi-tagasi löndima. Mõistlenuk tüll aega ta helistas lady Brandmoore'ile.

— Mis? Sõitis ära? — hüüdis too säärase pahameelega, et Carter tundis end süüdistatuna. — Teate mis, kallis major: sõitle tänä õhtul minu juure. Kella poole ühetja ajal. Mu õde, lady Landstone, tuleb ka. Arutame üheskoos asja läbi.

Täpselt kell pool ühetja doktor astus lady Brandmoore'i salongi. Lady wõttis teda wastu pidulikult kurwa ilmega, nagu inimest, kes asja natnud lähedase inimese.

— Mu waene sõber!

Lady Landstone surus osawõtklikult ta kätt.

— Tunnen wäga teile kaasa, kallis major!

Kallis major paigutati istuma. Ta osutus lahe naise, Rahajangi esimese ja teise daami wahel.

— Jutustage kõit! — soowitas lady Brandmoore.

— Rahjuts, ma tean nii wähe. Tean ainult, et tänä kella wile paitu mu naine kohwriga lahtus majast. Enne seda keegi malailane oli toonud talle kirja. Leidjin lõhkitistud ümbriku. Kui ma ei elsi, see on sul-tanilt.

Mõlemad daamid waatasid kordamisi hoolikalt üle lõhkitistud ümbriku. Jah, polnud lahtlust, see oli sulttanilt!

— Minu juures oli asja Mabel Wilsford — ütles Brandmoore. — Pidajin wajalikult selgitada mõningaid asjaolusid, mis on ühenduses selle õnnetu looga... Eri. tema osa selles. Seft minul olewate andmete järele oli ta teie juures pool tundi enne... teie abikaasa kadumist.

Lady Brandmoore oli nii süwenenud lohtu-uurija ossa, et doktor Carteril oli tunne nagu inimesel, kes kutsutud ülekuulamisele.

— Lubage küsida, teie hiilgus, mis ütles teile see daam?

— Tal nagu polnud aimduftki missis Carteri põgenemisest. Ta on weendunud, et teie abikaasa ei ole astunud üle saatustlikust piirist ja weel ei ole teile truudust murdnud. Pange tähele, doktor: weel ei ole truudust murdnud.

— Aga missis Wilsford oli meil wähe aega enne... minu naise kadumist. Kas tõesti ta ei pannud midagi tähele? Kas tõesti mu naine sõnagi ei lausunud oma otsusest?

— Ei. Ta mõtles nii wähe... ärasõidule Rahajangist, et lawattes tulla homme minu juure heateqewa komitee istungile. Ta ise oli õel-nud seda missis Wilsfordile.

Lady Brandmoore wahetas õega pilgu ja lisas juure:

— Te saate aru, major, et pärast seda, mis on juhtunud, ma ei wõi wõtta oma juures wastu teie abikaasjat. Minu juure kogunewad kõik lugupeetud daamid, parima seltskonna esindajad. Ma ei wõi asetada neid lähemõttelisse seltskonda! Looban, et te saate minuist aru, major?

— Täielikult, hülga! Aga, kuna ta lahkus kodust... ja wiibib ei tea kus... ma ei usu, et ta ilmub teie koosolekule.

— Võimalik, et ta on siiski veel Rahajangis ja ilmub homme minu juure. Et teatava määranä heita wäljakutset awalikule arwamusele. Sellesed naised on kõigele walmis.

— Kui ma teda näen, ma hoiatan teda.

— Täna teid, mu sõber. Selge: kas teie abikaasjal oli küllaldaselt raha, et wõtta ette pikka reisi?

— Tõesti, ma ei tea, — sõnas arst lohmetult. — Ma ei usu...

— Olen weendunud, et ta ei sõitnud kuhugi ja warjab end siin samas Rahajangis.

— Teie hülga ei arwa, et ta... wiis ära sultan?

— Ei. Seda ta ei julgeks. Ta saab wäga hästi aru, et meie, inglased, tõlgitsekse seda kui waenulist akti. Lord Brandmoore on ses suhtes järeleandmatu. Rahju, et ta on praegu wäljasõidul.

Lordi äraolekul moraalne wastutus kõige eest, mis sünnib koloonias, lebas temal, Rahajangi esimesel daamil, ja tema seisab walwel!

— Teen kapten Trovere-Smithile ülesandeks kõrwalteede laudu wälja uurida, kas ei peatu teie abikaasa mõnes kohalikus hotellis, — ütles ta. Edasi näeb siis, mis teha.

14.

Lady Brandmoore kutsus oma juure kogu daamide heategewa komitee kaasa lorda aastas: ülestõusmispuhade ja jõulu eel. Rewadel ja hilisjõuigel korraldati balle heategewaks otstarbeks ja ettevalmistustööd jaotati daamide wahel.

Kindlastkujunenud korra järele koosolekud algasid kell 10 hommikul. Täpselt kell 10 kõik kutsutud daamid pidid olema koos: lady Brandmoore ei sallinud mingeid kõrwalteelsummi.

Mabel Wilford, kes ka kuulus daamide komiteesse, oli sel hommikul juures ärewuses. Ta oli weendunud, et Andrey wiibib linnas ja, mine tea, wiimaks ilmub veel lady Brandmoore'i koosolekule! Ta ise eile kõneles, et wõtab sellest osa. Kui ainult ei tuleks skandaali!

Ta wõttis telefoniühenduse Robert Landstone'iga.

— Ei tohi lasta sündida, et Andrey ilmub teie tädi juure! — ütles ta.

— Teen, mis minu wõimuses. Walwan kindralkuberneri lossi jisse.

käigul, kuid ma ei vastuta tulemuste eest, — vastas Robert. — Pealegi on kell juba kolmpeerand kümme. Nuni ma losji juure jõuan, on Andreg mõib-olla juba sees, heategewa komitee koosolekul.

— Sultanist oleks midagi kuulnud? — küüis Mabel.

— Ei. Rohkajin ¹⁶³² tema adjutanti sirdar Namanit ja mul jäi mulje, et tema ¹⁶³² ühegi teadmatuses Andreg suhtes.

Mabel asus raste sõdamega teele lady Brandmoore'i juure.

Vestibüüilis ta küüis walweametnikult, kas misjäs Carter on juba saabunud.

— Ma ei tea öelba, — vastas see. — Saabus nii palju daame!

Lady Brandmoore'i erasalong oli tulwil daame. Seal seisid ridadena toolid nagu kontserdi wõi loengu ajal. Ges wäikesel poodiumil asus prejiidiuimi laud, mille taga harilikult istusid lady Brandmoore, lady Landstone, kindraliproua Hampstead ja kapten Trovere-Smith, kes täitis sekretäri kohuseid.

Täpselt kell 10 ilmus sifemistest ruumidest, walweohwitseridest saadetult, lady Brandmoore. Temale järgnesid lady Landstone, kindraliproua Hampstead ja kapten Trovere-Smith.

Nõit daamid tõusid püsti.

Lady Brandmoore sammus majesteetlikult oma kohale ja andis daamidele märku istet wõtta.

Ta omistas sellele rituaalile määratud tähtsust.

— Ma ei taha seda enese pärast, waid ainultsi Inglismaa prestiižhi pärast! — kõneles ta. — Minu mees on ju teatawa määrani siinne asetuningas.

Ja ta läitus asetuningannana.

Eisenedes saali Mabel esialgu ei märganud Andregd, kuid mõni minut hiljem, kui koosolek oli awatud, ta nägi hirmuga teda ühes wiimastest ridadest. Lady Brandmoore heitis pilgu paberile, mille esitas talle kapten Trovere-Smith, ja helistas kella. Selles osas, täpselt nagu kohtu-uurija ja moraalkaitsja osas, ta tundis end täiesti omal kohal. Ta hoidis lippu kõrgel.

— Mu austatud daamid, — alustas ta. — Alwades heategewa komitee järjekordse koosoleku, mille eesotšas mul on au seista, loen oma meeldiwaks kohuseks awalbada sügawat tänu kõigile siia kokkutulnutele. Nii, mis meid siin ühendab, wäärib seda, et annakšime talle kogu oma jõu. Nõit teie, kes järgnesite minu kutsele...

Ta laskis heatahtliku pilgu üle saali káia — ja ákki ta hál lattes, nagu oleks teda miski tugewasti állatanud. Tekkis waheneg. Daamid watasid arusaamatuses üksteisele. Wáhehaawal kóitide pilgud suundusid

Andrey! oli selge, et just tema juuresolu nii hõrmas ladv Brandmoore'i.

Mabel tardus: otsetohe puhkeb standaal! Kuid ladv Brandmoore sai varsti võitu oma erutusest ja lõhata des jattas:

— Kõit teie, kes te järgne site minu kutsele, täidate ausalt oma kohuseid. Meie koloonia, mu daamid, on üksainus suur perekond. Kaugel kodumaa st, meie palavalt armastatud Inglismaa st, peame kaitsma siin tema au ja väärikust. Igahel meist lasub suur tõblaine vastutus kõige eest, mis sünnib selles perekonnas. Rahajangis on ülekaalus meie wõõrast werest ja tõust inimesed: hiinlased, hindud, malailased. Meie, inglased, moodustame siin väikese rühma, aga siiski me oleme siin tõelised kultuurikandjad.

„Kuhu ta sihib? — mõtles Mabel piinatult. — Säärased kõne jid pole ta veel kunagi pidanud!

— Seepärast pole panna imeks, et meile on suunatud kõigi pilgud. Sellele palju on antud, sellest palju ka nõutakse. Ja meie peame terawalt walwama selle järele, et teegi meie perekonnast ei talduks kõr wale wooruslikkuse teel...

— Ah nõnda! — ütles enesele Mabel. — Otsetohe puhkeb standaal.

— Konstateerin uhtlusega, — jattas ladv Brandmoore, — et siiamaa ni ükski daam, kes kuulub Rahajangi heasse jeltkonda, ei ole heitnud vähimatti warju inglise koloonia aule. Rahjuts — ladv Brandmoore ohkas paljutähendamalt — üks meie seast on nüüd moodustanud turwa erandi. Ta ei ole hoolinud meie koloonia parimatest traditsioonidest ja määrab selle nime. Ma ei nimeta seda daami nime järele. Annan talle minuti aega selleks, et ta ise, Enal algatusel, lahkuks siit, sest siin ei ole tema paik.

Tekkis rõhum waitus. Kõikide pilgud suundusid uuesti Andrey le. Mabel waatas temale hirmunud silmadega. — Jssand, kui ta ainult pead ei kaotaks! — mõtles ta. — Kui ta tõepoolest püü si ei tõuseks ja jaalist ei wäljuts!

Kuid Andrey istus nagu nõiutu, ta ei suutnud endale nähtawasti aru anda, mis siin õieti sünnib.

— Minut on möödas, — tallestas waituse ladv Brandmoore. — Möödas on ka teine minut, kuid konstateerin kahetlusega, et daam, teda ma pidasin silmas, ei järgnenud minu ettepanekule ega lahkunud jaalist. Kui walus mul ka pole, olen sunnitud nimetama teda nimepidi.

Ja tõustes majesteetlikult ta sirutas käe Andrey suunas ja sõnas pidulikult:

— Proua Carter teie loht ei ole siin. Lahkumae siit

Mulle oli wapustaw. Neegi daam kiljatas hüsteeriliselt. Mõned, kes istusid Andreyt laugelal, tõusid püsti, et paremini näha.

Andrey tõusis ~~hoolesti~~.

— Siia ukses ma aruain, et tulen heategewa komitee koosolekule, aga olen sattunud ~~hoolesti~~! — ütles ta lady Brandmoore'i poole pöördudes.

Kõikid protestid ja pahameelehüüded.

— Jah, myladny, kohtus! — jatkas Andrey, pöördudes juba kõigi poole. — Ja see kohus waewalt aitab kaasa Inglismaa prestiižhi tõstmiseks, sest ta teeb otuse, ilma et ehitaks mingeid süüitendusi. Aga ma alistun — ja lahtun siit.

Ja uhtest püsti päi, mitte nagu mõidetu, waid nagu mõitjanna suunbus ta ulse poole.

Sel hetkel Mabel oli uhke oma sõbratari üle ja oletas heameelega juudelnud teda kõigi nende daamide kuste, kes otse paisusid oma wooruslikkuse teadwusest. Kuid ta ei julgenud isegi demonstratiivselt wäljuda koos Andreyga: sellega oletas ta oma mehe asetanud raskestse seisutorda.

Kui komitee koosolek oli lõppenud, ta jooksis esimesena saalist wälja ja ajas otjima Andreyd. Kuid noorest naisest polnud enam vähimatti jälge.

Mabel küistles tuttawaid, helistas telefonil doktor Carterile, Robert Landstone'ile, „Rahajangi Teataja“ toimetusse — keegi ei teadnud midagi.

Wahepeal Andrey, wäljudes kindralkuberneri lossist, astus esimesele möödumale trammile ja jõitis linnaääre. Seal oli ta eelmisel päewal pärast seda, kui sai Mabelilt teada, et ta mees hoolimata antud lubadusest kaebas lady Brandmoore'ile kõik ära, üürinud toa ühes teisejärgu hiina wõõrastemajas.

Jätnud sinna oma kohwri, ta läks sadamasse küsima järele, millal wäljub lähim laew Euroopasse. Ootus, et järgmisel päewal, kuid pileet Marseille'ni maksis 30 naela, Andreyt aga oli kõigest weel 15.

— Ilma Mabelita ei saa siiski läbi! — ütles ta enesele.

Ta lootis kõnelda temaga pärast daamide heategewa komitee istungit, kuid „Rahajangi esimese daami“ jäme käitumine lükkas ümber kõik ta arwestused. Ta pöördus tagasi oma hotelli, millest hiina poeet Lou-Su oli lord kõnelnud talle kui puhtast ja korralikust.

Seal andis ta end üles oma neipõlwe nime all. Eurooplasi seal peatusid ainult äriasjus Rahajangi saabunud hollandlased ja portugallased. Inglise ja prantslased eelistasid rikkamaid hotelle kesklinnas.

Jga! juhul selles tagasihoidlikus hiina hotellis keegi ei mõinud teda ära tunda ja keegi ei tunnud huwi tema wastu.

Lufustades end oma tuppä ta elas mõttes uuesti üle äsjase alanduse. Püüas tõiud tal luttu. Minult rutemini põgeneda sellest hirmasest Naha-
jangist, sellest tõrjutusest, hirmus piiratud mõistusega promint-
sjaalsest lady Brandoni, kõigist neist oma wooruslikkusega uhkus-
tawast, kuid rahulolewast, wõõrastawast daamidest, keelepõljust, intriigidest,
wastastikusest üksteise jälgimisest.

Jah, ära sõita. Aga kuidas? Waja iga hinna eest saada kottu Ma-
beliga. Helistada talle telefonil? Ehl wõib-olla parem kirjutada talle.
Nii üks kui teine on rüstantne: saadakse teada, kus ta wiibib, ja jälle algab
jaht. Ilmub mees, hakkab kauplema, nõudma, paluma. Ei, tal oleks raste
temaga lohtuda. Selle inimesega on tal kõik lõpetatud. Ta tahab püsti-
tada müüri enese ja Carteri wahel, tõmmata kriipsu oma õnnetu abielule.

Lõpp! Nüüd on ta waba. Ah, kui ta wõiks üheski filmipilguks näha
Selimit! Kui õnnelik ta oleks! Aga ei, see on wõimatu. Ta sõidab ära,
ilma et jätaks temaga jumalaga.

Siljem, juba Inglismaalt, ta kirjutab Selimile. Seda ta otjüstas
kindlasti ja muutmata.

Ta tundis äkki juurt wäsimust. Reha oli nagu läbi peksetud.

„Minult mitte haigestuda!“ — mõtles ta filmi sulgedes.

Seda waldas roidumus. Oli tahe heita woodisse ja uinuda, mitte
midagi näha ega kuulda. „Kas tõesti jään woodisse?“ — läbistus tal
peast. Ta oli kuulnud, et troopikalistes maades haigus tuleb tihti oota-
matult, ilma mingi üleminekuta. Inimene tunneb end suurepäraselt —
ja äkki ilma mingi nähtawa põhjuseta wajub maha!

Jesand, kas tõesti temaga juhtub samuti? Haigestuda siin, juhusti-
lus peatuspaigas, täiesti wõõraste inimeste keskel, see oleks hirmus!
Siin ei ole isegi telefoni, et kutsuda arsti, anda endast teada. Kuigi...
ta nagunii ei telefoneeriks kellelegi. Wast ehl Mabelile? Mabel on tema
wastu nii sõbralik... Jah, ta teatab Mabelile... Kuid toas ei ole tele-
foni... Ta on eraldatud kogu maailmast..

Kui halvasti ta end tunneb! Milline hirmus nõrkus! Kas tõesti see
on palawik?

Tal hakkas äkitselt külm. Tundus, nagu ei wõiks ta millestki sooja
saada. Weri peitis nagu haamriga meelekohtadele... Ja süda läheb pa-
haks nagu laewal tugewa lainetuse ajal. Pead pigistaksid raudsed klambrid.

Ta heitis diivanile, tahtis sirutada kae tella järele, et kutsuda teeni-
jat, kuid meenutas, et ta pani ukse seestpoolt lukku, ja teegi ei pääse tema
juure järe. Ükskõik... Tal ei ole kedagi waja... Kui ainult Selim tu-
leks... Ta paneks talle pähe Shiwa mürgi... üleni kaetud briljan-
tidega...

Andrey kaotas meelemärguse.

Robert Landmann ja abiellupaar Wilsfordid ei teadnud enam, kust otsida Andrey. Rahajangi teda ei olnud. Nad wõtsid telefoniühenduse sultani lossiga Udaigor-Lamas, kuid ka Selim ei teadnud midagi ja tema adjutant ei teadnud. Ramani kihutas ühtejärke autol lossist Rahajangi ja tagasi.

Mabel oli päriselt pea laotanud: ta kartis, et Andrey sügawa südamepõhjani solwatud lady Brandmoore'i taktitust väljastumiseft toimib midagi mõtlematut. Oli ju sellest õnnetust hommikust möödunud juba ligi 36 tundi ja Andrey kadus nagu wette!

— Homme saabub mu onu, lord Brandmoore, — teatas Mabelile Robert. — Ta on inimlikum kui tädi ja wõtab Andrey leidmiseks energilised abinõud tarwitusele.

— Kui see ainult ei oleks liig hilja! — ohlas Mabel.

— Lollus! — waidles Robert wastu. — Teile, daamidele, wiirastuwad alati igajugused koledujed. Olen kindel, et Andrey warjab end mõnes pärismaalaste hotellis. Neid on Rahajangi ääresades palju.

— Kas te ei arma, et ta sõitis Euroopasse?

— Sellest ei wõi juttugi olla. Küüsiin kõigist laemakontoriteft järele.

Udaigor-Lamas erutus ja närwitses sultan. Tal ei olnud juba kolmandat päewa teateid Andreyft. Robertilt ta sai teada, et Andrey oli lahkunud mehe juureft ja sõitnud ära teadmata kuhu. Kui Andrey tõesti armastab teda, ta peaks talle andma endast teadet.

Nüüd olid nad mõlemad wabad... Tõsi, Andrey ei olnud veel saanud lahutust, kuid see on waid tühine wormitäide. Mis puutub teemasse, sultanisse, ta on juba täiesti waba. Eile mõlemad ta naised lahkusid lossist ja läksid tagasi oma wanemate juure. Ta jagas neile heldelt kingitusi, lubas neil wiia endiga kaasa terve kuhja kallisehteid. Nad, muidugi, nutsid pisut, kuid lohutusid wäga ruttu ja muretsesid hoolega selle eest, et kõwemini täita täis kohwrid.

Jah, nüüd on ta waba! Nüüd ta wõib abielluda Andreyga. Lahutuse saab Andrey kergesti: tema, Selim, leiab juba wiisi, kuidas hankida doktor Carteri nõusolu! Aga kummaline, et ta endast mingit märku ei anna. Kirjale, mille ta mõne päewa eest saatis usaldatawa inimesega, Andrey wastas waid üheainsa lausega: „Armastan teid rohkem kui kunagi enne.“ Ja rohkem sõnagi! Ei kirjutanud, millal nad wõiwad kokku saada, mida ta kawatseb teha. Võimalik, et ta kartis mehe tagajutulekut ja rutuga piirdus nii lühikeste wastusega.

Juba kolmandat päewa ta hoiab teda piinawas teadmatuses.

Selim helistas ja läskis saata oma juure firdar Ramani.

— Sa pead ta leidma! Jga hinna eest! — ütles ta oma adjutan-

dile. — Sõida doktor Carteri juure — mõib-olla ta on tulnud koju. Wõi parem helista enne, kui saad teada, et ta on tulnud tagasi, püüa temaga kokku saada ja ütle talle, et ma ootan, et olen piinatud, ei leia rahu. ütle talle, et ma olen juba waba.

— Kardan, kõrgus, et missis Carter ei ole tulnud tagasi. Selleks on ta liig uhke.

— Waenese! Seda solwati nii sügawasti! See lady Brandmoore oli tema wastu nii julm. Keetud inglased! Nad peawad mulle selle eest tal-
lilt maksma. Muide, kuidas on jaapanlastega?

— Nad ootawad, et kõrgus olutaks nelle seda au ja wõtaks nad jutule. Teie lugesite nende kirja?

— Jah. See on parem ära põletada. Igal juhul mul on nüüd käes relw inglaste wastu. Mõib-olla wõtan weel täna need jaapanlased jutule.

Ta asetab firdarile kae õlale ja lisas juure:

— Sõida täna õhtul Rahajangi. Sa õõbid Noofide lossis ja homme hommikul püüa otsida üles missis Carter. Ma tean, et ta warjab ent linnas. Homme peab ta olema leitud. Kuuled? Ma loodan sinule!

Samal õhtul Raman külastas Rahajangi politseiülemat. Too mui-
bugi juba teadis juhtunust.

— Tulen teie juure ilma tema kõrguse teadmata, — ütles Raman — on teil mingeid andmeid proua Carteri asupaiga kohta?

— Tean ainult, et ta ei ole kuhugi ära sõitnud ja et ta ei peatu üheski euroopa hotellis. Minu mehed jatkawad otsinguid.

— Tänan teid. Mul on teile suur palwe. Kardan: pöördun teie poole ilma tema kõrguse teadmata. Kui see lugu peaks sattuma ajakir-
jandusse, tema nimi ei tohi ühelgi juhul saada nimetatud...

— Hea küll. Wõtan teatavaks.

Raman lahkus politseiülema juurest rahustatuna ja asus uuesti otsima, kihutades kuni hilisööni linnas ringi.

Hommikul ta kõneles sultaniga telefoni teel ja teatas, et ta on sat-
tunud jäljele.

— Weel pisut kannatust, kõrgus. Andke mulle paar tundi aega. Arwan, et weel täna me leiame proua Carteri.

— Kes on need „meie“?

— Mind aitawad nõu ja teoga mister Robert Vandstone ja tema sõber hiina luuletaja Pou-Su.

— Hea küll. Informeerige mind kõigest. Telefoneeri sagedamini. Ma ootan. Kui waja, sõidan Rahajangi.

— Wabandage, kõrgus, kuid see wõiks ainult otüümilt raskestada. Teie äratate kõikjal tähelepanu.

— Jah, sul on õigus. Nii siis, ma ootan teateid.

Mõni tund hiljem Raman helistas uuesti sultanile.

— On teile, kormus, tuttav miss Greenwoodi nimi?

— Ei, aga mis siis?

— Me saime teada, et ühes hiina hotellis Rahajangi lähedal üüris paari päeva eest toas seegi noor daam ja kirjutas end sisse selle nime all.

— Küsisid ja tema võimaluse kirjeldust?

— Jah. Kirjelbus läheb tokku. Võimalik, et see ongi proua Carter.

— Sõida otsekohe sinna!

Kõlmme minutit hiljem Raman, Robert ja Dou-Su sõitsid hiina hotelli ette.

— Näidake mulle teie juures peatuvate reisijate nimekirja — nõudis Raman hotelliperemehelt.

Siinlane täitis otsekohe nõudmise.

Robert ja Raman hakkasid raamatut kiiresti lehitsema.

— See on tema käekiri! — hüüdis Robert. — Ma tunnen seda väga hästi!

Raamatusse oli Andrey käega kirjutatud: „Miss Mary Greenwood Manchesterist.“

— See on tema! — hüüdis Robert. veelgi suurema weendumusega.

— See daam läks eile pärastlõunal oma tuppa ja ei wasta koputusele, — ütles hotelliperemees.

Raman jooksis telefoni juure ja kutsus wälja sultani.

— Missis Carter on leidud... Hotellis, millest ma teile juba kõnelesin. Chaussee tänawal number 223... Ta on eilsest jaadit toas luku taga ja ei wasta ega awa uft.

— Otsekohe uks sisse murda! — hüüdis sultan suures ärevuses. — Kutju telefoni teel wälja ameerika haigla ülemarst! Ma sõidan kohe sinna.

Ameerika haigla ülemarst doktor Roads istus toolil diiwani ees, millel lebas Andrey, ja mureliku näoga katkus ta tuifsoont.

— Sm... Kui see ainult ei oleks menningiit!... Praegu on veel raske panna diagnoosi.

— Dooban, et ta on wäljaspool hädasohtu, doktor? — küsis sultan ärevusega arstile filma waadates.

— Seda ma ei arwa. Suhtum on igatahes kaunis tõsine.

— Võib olla on parem ta praegu siit ära wiia?

— Praegu veel ei mõi.

Sultan ohlas sügawasti ja suunas filmad Andrey näole. Noor naine oli tundmatuseni kõhnenenud, filmad sügawale sisse langenud, ninaots teraw. „Peaaegu nagu surnul!“ — mõtles sultan piinatult.

— Doktor, te päästate tema, eks ole tõsi?

— Teen kõik, mis minu võimuses. Rahjaks oleme laotanud palju sega. Talle on vaja waga hoolikat rawi. On teil kedagi pöetajat?

— Jah. Ma tordaidan selle kohe.

Selim wäljus koridori, kus ootajid Raman, Robert ja Lou-Su.

— On lootust, kõrgus? — jõostis tema juure Robert.

— Jah. Kuid ta leikuford on tõsine.

Ja pöördudes Ramani poole sultan ütles:

— Sõida otsekohe St. Mauritziuse kloostrisse ja too siia õde Marta. Ätle, et mina sind saatsin.

Kui Selim haige tuppa tagasi pöördus, waatas arst murelikult kella.

— Mind ootab raske haige, kas võiks kõrgus jääda siia kuni minu tagajutulekuni? Loodan tulla toime poole tunniga.

— Hea küll, doktor. Võite minna. Ma jään siia.

Arst wäljus, ja Selim istus ta kohale haige woodi juure ning wõttis ta käe.

Lunneb Andrey tema ära?

— Andrey! — jõistis ta.

Setteks noor naine awas filmad, waatas temale ja ta näole ilmus õnnelik naeratus.

Kas ta tõesti tundis tema ära?!

Kuid juba sules ta uuesti filmad ja ta rinnast lerkis sügaw ohe, peaaegu oigamine.

— Andrey!

Noor naine jäi liikumatuks ja suletud filmadega.

— Andrey! Sa ei tunne mind ära? Olen Selim — Udaigori sultan... Ma armastan sind rohkem kui oma elu. Küüid olen ma waba, täiesti waba. Ma abiellun sinuga ja me saame õnnelikuks.

Kuid Andrey wailis ja ta nägu oli jubedalt elutu.

Selimit waldas hirm. Kas tõesti kõik on lõppenud? Kas tõesti ta laotab tema?

Kaua istus ta liikumatult, hoides Andrey kätt oma käes ja waadates ärewusega talle filmisse.

Sellisena leidis ta arst, kes tuli tagasi õe Marta saatel.

See oli pifalaswuline tugew naine energiliste näojoonte ja kindlate liigutustega. Ta oli rawinud sultanikaasat Zobeidat ja sultan tänu-tähels annetas St. Mauritziuse kloostrile kolmtuhat naela. See helde annetus parandas kloostri wankumalöönnud ainelist alust tunduvalt, sest kloofter kulutas palju raha oma hiljutiaawatud haiglale peale.

Õde Marta terwitas aupakklikult sultani, lähenes Andreyale, katjus ta tuiskpoont ja hetkeks waatas talle teraselt näkku.

— Ega ei ole hädasohtu, doktor? — küüis ta.

Ka arst kontrollis haige pulsilööke.

— Märgatav paranemine. Kui ta edasi nii läheb, on ta pääsnud.

— Oh ja, ta saab termeks! — hüüdis öde Marta tuliselt. — Kõrgus võib olla üsna raske.

— Teil on vaja puhata, — ütles arst Selimile. — Olete hirmus lahvatu. Nüüd on juba hilja — sõitke koju ja heitke woodisse.

— Ma ei saa magama und. Lubage mul siia jääda.

— Ei, ei. Haiget te sellega ei aita ja, mine tea, jääte viimaks veel ise haigeks.

Selim oli sunnitud alistuma. Enne ära minekut pidas ta tarvilikult arstile ja öde Martale teatada, et Andrey on tema mõrjsja.

— Kui ta saab termeks, wiin ta altari ette.

Ja heites haigele täis armastust pilgu ta wäljus. Ääwel pöördus ta ringi:

— Doktor, kas ma võin teile veel sel ööl telefoneerida?

— Hea küll. Nüüd on kolmweerand kümme, võite mind wälja lutsuda ütleme kesköö ajal. Aga mitte hiljem: teil on endal vaja magada.

— Tänan teid, doktor!

Koridoris Selim waatas imestunud siin ootawale Ramanile. Näis, et ta oli tema sootuks unustanud.

— Sa oled siin? See on väga hea. Kuule, sa pead mulle osutama sõbraliku teene.

— Kõik, mida kõrgus soowib.

— Ära lahtu siit. Jää siia termeks ööks. Võid üürida omale toa ööks — arwatawasti leidub mõni waba tuba samal koridoril. Kää tihhti kuulamas, mis on haigega — ja telefoneeri mulle... ütleme iga poole tunni tagant.

— Võite minule loota! — kinnitas Raman, saates sultani auto juure.

16.

Skandaal, mis leidis aset daamide heategewa komitee koosolekul, andis uut ainet keelepessule ja mitmesugustele arutlustele. Siindmus puhuti fantastilise suuruseni üles. Jutustati, et Andrey ei tahtnud ära minna, et teda tuli wiia wägise, et mõned daamid langejib üleelatud erutusest minestusse ja lady Brandmoore'il endal hakkas nii halb, et tuli lõpetada koosolek.

Edasi lanti suust suhu, et Andrey warjab end kuskil lahtlases hiina punkris, et ta on sultaniist jäänud rasedaks, et keegi nägi neid väga lahtlases poosis. Kõnelbi, et doktor Carter on teinud kindlasti otsuseks tappa sultan: teda olewat nähtud hulkumas rewolwer käes Mooside lossi ümber. Mis aga puutub lahtutusse, mida ta naine nii väga ihkab, siis sellega ta miski hinna eest ei nõustu. See — kommenteerijid mõlemast looft tühja-

jutu-meistriks — oleks Nandaal, mis heibaks warju kogu kolooniale ja langetaks Inglismaa prestiiži. Idas: ei saa lubada, et mingisugune pärismaalasest mürstite mõtaks inglasele naise.

— Lady Brandmoore wandus, et ta ei luba sellist alandawat kapitulatsioon! — teast tõelda. — Ja tema juba wiib oma tahtmise läbi!

Peale väheste grandite kogu Rahajangi inglise koloonia mõttis kindla seisukoha doktor Carteri poolt. Ta oli märter, peaaegu kangelane, kes kaitses Inglismaa au. Andrey mõisteti üksmeelselt hukka, pandi wande alla. Temale waadati kui naisele, kes unustanud oma kohustused mitte ainult mehe, waid ka Inglismaa ees.

— Muide, ta polegi inglanna, waid iirlanna — kõneles Florence Trovere-Smith. Temale Inglismaa au on tühi sõnakõks.

Sultanile suhtuti warjamatu waenuga: tema jõandas solwata inglise meest! Säärased asju ei andestata.

Kõik kiitsid heaks lady Brandmoore'i käitumise.

— Tema kaitses inglise koloonia au ja wäärikust! — kõneles kapten Trovere-Smith, es ei unustanud Andreyt saadud kõrwakiilu.

Kõiki intrigeeris väga, kuidas suhtub asjale kindralkuberner lord Brandmoore.

Samal ajal lord Brandmoore, keda tema sekretär kogu aja informeeris kõigest, mis sünnib Rahajangis, otjustas lühendada oma inspektioonireisi ja tulla tagasi koju. Pealegi talle andis telegraafiteel nõu tagasi tulla inglise emisjar sir Eric Temple: „Wahejuhtumil wõiwad olla eba-meeldiwad tagajärjed,“ motiweeris ta oma nõuannet telegrammis.

Lord Brandmoore pöördus Rahajangi tagasi äärmiselt halwas meeleolus: tema auwäärne abikaasa oli jälle keetnud pudru, mida pole nii kerge süüa! Häda on temaga! Kuipalju kordi on ta teda palunud, et ta ei pistaks oma nina, kuhu pole waja, et ta ei teeks poliitikat. Har-rastagu oma heategewust, korraldagu balke, mängigu bridzhi, etendagu Rahajangi esimese daami osa, teiste samasuguste hanede ees, nagu ta ise on — kui ta ainult ei segaks end tema asjadesse, ei pretendeeriks teha ajalugu. Nuni mees on kodus, ta hoidub weel pisut tagasi, aga tar-witseb lord Brandmoore'il las wõi 24 tunniks ära sõita, ja ta wõib olla kindel, et armuline proua wistab jälle mõne idiootliku wembu.

Kui mõtelda ainult, et ta millalgi armastas seda lolli iseennast täis olemat naist. Tõtt rääkis see filosoof, kes ütles, et naist õpid tund-ma alles siis, kui laskab teda armastamast.

Rosmaan sultani ja proua Carteri wahel tegi lord Brandmoore'ile muret. Nähtawasti sultan on otjustanud Andreyga abielluda. Kuid sel-les proua Carter peab saawutama lahutuse senisest mehest. Tema, lord Brandmoore, teeb kõik, mis võimalik, et seda mitte lasta sündida. Tu-leb mõjutada doktor Carterit, anda talle mõista, et kõrgemates ring-

Lõdubes nähtaks selles Inglismaa esindaja kapituleerimist teisest alamast tõust inimesest.

Kõike seda kannatas muudugi kergesti korraldada, kuid tema auväärne abitaotleja jäi järele lohutawalt taktitu väljastumine muutis asja keeruliseks ja raskes selle hõpsis. Proua Carteri awalik solwamine wihastas sultani, kes juba ei peatu millegi ees, et saawatada oma eesmärgi — kas wõi selleks, et maksta lätte solwajale.

Lordil ei olnud enam kannatust: ta tahtis kiiremini liikwideerida selle ebameeldiva asja.

Kui ta saabus kindralkubeneri lossi, ei olnud ta naist kodus: lady Brandmoore oli sõitnud tõukoerte näitusse, mis oli korraldatud tema patronaazhi all.

„Seda parem“, mõtles lord Brandmoore, „mul on rohkem aega selgitada kõik asjaolud!“

Ta kutsus oma juure kabinetitüüema.

Mr. Marrow oli väga kohusetruu ametnik, kuid ta ei omanud kuigi juurt ettenägelikkust.

— Ebameeldiw lugu! — lohtas teda lord.

— Jah, teie hiilgus! Enneks lady Brandmoore ilmutas selles asjas palju takti.

— Arwate seda?

— Jah. Kõik kiidawad mylady tegumiiši heaks.

— Hm. . . Selge, mis on proua Carteriga? Kas on juba teada, kus ta wiibib?

— Jah, ta leiti väga haigena ühest hiina hotellist.

— Haige? Jsegi väga? — küüis lord Brandmoore hirmunult.

— Nii ma kuulsin. ükiklasju ma ei tea.

— Mister Marrow, wõtte waewaks otsekohe koguda andmeid misshis Carter seisukorra kohta ja tehke mulle ettekanne. Kõige parem, wõtte telefoniühendus minu õepoja Robert Vanstone'iga. Tema on asjaga kursis.

— Kuulen. Tahtsin weel teie hiilgusele teatawaks teha, et jaapanlased nähtawasti walmistawad meile ebameeldiwat üllatust. . .

— Meeldiwaid üllatusi pole ma neilt kollanäolistelt kunagi oodanud, — katkestas kindralkubener. — Kuid nendega tegeleme hiljem — esialgu kõnelge minu õepojaga.

*

Raman weetis kogu öö hiina hotellis. Peagu iga tunni tagant ta telefoneeris sultanile.

Tema telefoniteated muutusid üha rahustawamaks: palawik oli langenud, Andrey tuli juba ajutiselt meelemärgusele ja tema enesetunne oli märgatawalt paranenud.

Hommiku eel, kui Selim vaibus liihikesse põgusasse unne, teda äratas uus telefoniheli. Seeford helistas doktor Roads:

— Soovin ööna, sõrmas: missis Carter on päästetud! Ta on juba niivõrd toibunud, et teda võib jät üle wiia. . . kas wõi näiteks St. Mauritsiuse kloostrit haiglasse.

— Ma tänan teid, doktor. Kas ma võin praegu sinna sõita?

— Jah. Minult mitte kauaks. Haiget ei tohi ilmaaegu erutada. Muide: niipea kui ta tuli meelemärgusele, ta nimetas teie nime.

— Poole tunni pärast olen hotellis! Nägemiseni, armas doktor! Samal päeval Andrey wiibi üle kloostrit haiglasse.

Ta oli veel väga nõrk, magas peagu kogu aja ja ainult harva awas minutiks silmad. Kui Selim istus ta woodi juures, ta naeratas talle õrnalt ja surus õhetawa põse ta läe vastu. Selim silitas taja ta juukseid ja ettewaatlikult, et teda mitte erutada, surus huuled ta läele.

— Kuidas end tunnete, kallid?

Mõnikord Andrey naeratas õrnalt wastuseks, nagu püüdes linnitada, et tunneb end suurepäraselt, kuid palju sagedamini ta ei kuulnudki küsimust ja jäi otsekohe jälle magama.

— See on hea, et ta magab, — kõneles õde Marta, kes ei eemaldunud peaaegu üldse woodi juurest. — Magades ta kogub jõudu.

Andrey paranes silmnähtawalt, jeda enam, et arsti läsu peale teda toideti rikkalikult lojutawate ekstraktidega. Ta põskedele ilmus wähehaawal tagasi endine puna. Ta püüis aegajalt ikka rohkem ärtwel ja surudes armastawalt põse vastu Selimi kätt, waatas kaua talle silmadele.

Nad peaaegu ei kõnelnud üksteisega: arst soowitas Andreyd mitte wäsitada. Pealegi toas oli alaliselt õde Marta, kes ennaistalgawalt hoolitses Andrey eest ööd kui päewad, magades ainult mõne tunni siinlamas diiwanil.

— Warsti, warsti olete päris terve! — kõneles ta Andreyle — siis mõite minna koju.

„Kodu“. . . Andrey ohlas raskesti: on's tal veel kodu? Ta ei pöördnu ometi tagasi inimese juure, teda veel nimetataks tema meheks!

Ta lebas tundidewiisi ja mõtles. Oli, millest mõelda! Mis ootab teda? Järsku meenutas ta solwamiist, mille osaliselt ta oli saanud lady Brandmoore'i poolt, ja pisarad tõuüb talle silmi walust ja häbiist. Et warjata neid, ta pöördus seinale poole, wõi siis, kui ta woodi juures istus Selim, surus veel tugewamini oma näo vastu ta kätt. Sultan aga, nagu aimates, mis sünnib ta südames, silitas ta juukseid, nagu öeldes: „Ära kardada, olen sinuga! Ma ei lasse sind alandada!“

Nüüd asus Setim ajutiselt Rahajangis oma Nooside loosis. Kaks lorda päewas, hommikul ja õhtul, talle toodi lennukil Udaigor-Lamast posti. Ta wõttis wastu wõid oma adjutandi Namani, kes kandis talle ette edasilükkamatuid kirju ja tallele ta ditteeris wastused kiiretele kirjadele.

Kõrwaliisist istuti ta wõttis üheainsa lorda wastu waid jaapanlastes Kiroto ja Jatasumi ja ajas nendega salajast juttu.

Kui nad lahkusid, ütles ta Namanile:

— Neid jaapanlasi läheb mul tarwis. Teata inglise emissarile, sir Eric Temple'ile, et soowin teda näha.

Nga kui Naman wõttis juba telefonitoru, sultan peatas ta:

— Ei, ootame veel pisut. Parema kutsu sija Robert Vandstone. Sir Tempeli'ga on veel aega.

Robert ja abielupaar Wilfordid, kuigi ka nemad olid inglased, äratajid Selimis austust ja usaldust: need olid ainsad inimesed, kes suhtusid sõbralikult Andreyle. Robert ei kartnud isegi awalikult tema kaitsjeks wälja astuda. Kui lord tema tädi lady Brandmoore nimetas Andreny tema juuresolekul langenud naisterahwaks, protesteeris ta tulijest:

— Mina pean seda „langenud naisterahwast“, nagu teie teda nimetate, wõrratult kõrgemaks paljudest niinimetatud ausateist naistest!

Tädi heitis talle häwitawa pilgu ja ohlas sügawasti: niisugune on see tänapäewa noorsugu!

Tagasihoidlikum polnud Robert ka lord Brandmoore'i wastu, kes lohe esimesel tagasihjoudmise päewal küsitles teda Andreny suhtes.

— Sa oled nähtawasti temasse armunud! — ütles lord talle naljatades, kuuldes, millise waimustusega Robert kõneleb Andreny'st. — Tema heaks oleksid wiist isegi walmis tädile sõda kuulutama.

— Armumisest ei ole juttu, — wastas Robert. — Kuid ta on wäga humitam naine, kellel siinsed wooruslikud matroonad pole wäärt kingapaelu lahti päästma! Ja ma soowin talle südamest palju õnne.

— Milles sa näed seda õnne tema jaoks?

— Abielus sultan Aleksander Muhamediga. Nad armastawad teineteist.

— Sinu arwates sultan on walmis temaga abielluma?

— Oh ja! Selleks ta lahutab end isegi oma kahest naisest.

— Aga sa unustad, et proua Carter ei ole waba!

— Ta saawutab lahutuse.

— Kahtlen wäga, et doktor Carter nõustuks lahutusega! — tähendas lord Brandmoore kuival.

Tema tooni järele Robert taipas, et ta mingisugustel poliitilistel kaalusustel ei tabaks. et doktor Carter ja Andreny lahutuwad.

— Neetud poliitika! — pomises ta kindralkuberneri lossist mäl-
jubes.

Onu juurest ta lossis. Nooside lossi, kus teda ootas sultan.
Sultan teavitab teda nähtawa rõõmuga:

— Ma tahaksin teiega nõu pidada.

— Kõrgus ajab minule liig palju au. Siamaani ei ole keegi mi-
nuga nõu pidanud, mind lihtsalt ei wõetud tõsiselt — wastas Robert
naeratades.

— Seda parem: mina teen alguse! Teate mis, kallis sõber: mõne
päewa pärast misjäs Carter wõib lahutada kloostris haiglast. Mul tuleb
nüüd lahendada küsimus, kuhu teda paigutada selle päewa ootel, millal
ta. . . saab wabaks naisteks.

— See tähendab: saawutab lahutuse?

— Jah. Teile on paremini teada kõiksugu Euroopa nõuded. Saate
aru, ma ei taha ühelgi juhtumil teda kompromiteerida. Wähemgi wari
ei tohi langeda temale. . . vähemalt mitte minu süü läbi.

— N. . . nojah, see on hea küsimus!

— Mõtlesin lord pakkuda talle ajutist ulualust siinjasas Nooside
lossis, kusjuures ma ise muudugi elaksin siit kaugel, Udaigor-Pamas.
Aga ma lardan, et inglased waatawad sellele wilstu. Pidage meeles, et
tegemist on tulewase Udaigori sultaniprouaga.

— Olete weendunud, kõrgus, et doktor Carter annab talle lahutuse?

— Kui ta on dzhgentlmen, ta ei hakka naist wägisi enda külge
kõitma.

— Nardan, et teie, kõrgus, hellitate ses suhtes liig suuri illusioone.
Mina isiklikult ei pea doktor Carterit kaugeltki dzhgentlmeniks. Ja siis,
mulle on teada, et ta ei taha kuuldagi lahutusest!

— Võimalik, et ta on nüüd ärritatud ega suuda külmaereliselt
hinnata tekkunud olukorda. Aga kui ta pisut rahuneb, saab ta aru, et
lahutus on ainus wäärikas wäljapääs sellest olukorrast.

— See wõib wenida pilale. Minu arwates oleks parem jätta proua
Carter esialgu kloostrisse. Wahenjal peaksite kõnelema minu onu lord
Brandmoore'iga.

Märgates sultani huultel skeptilist naeratust Robert lisas juure:

— Minu onu on tark, taktiline ja õilis mees. Mulle on teada, et
ta tahetseb sügawasti solwamist, mida tema abikaasa proua Carterile
lastis osaks saada. Ja ta teeb kõik, mis võimalik, et seda kustutada.

— Nii et te arwate, et oleks hea mõjuda lord Brandmoore'ile?

— Jah.

— Wõib ju proowida. Kõik oleneb sellest, mil wiisil mõju awalda-
takse. Küllap juba midagi leian. Igal juhul ma olen teile wäga tänu-
lik. Soitke mõnikord minu juure lihtsalt niisama lõunale.

Saotnud Roberti ära, sultan kutsus Ramanl.

— Sõidan üdaigse Samasse. Palu jaapanlasi telefoniteel otsekohe sinna jõita. Tahän jättata nendega läbirääkimisi.

— Kõrgus, kui lubate mul awaldada oma arvamist... Mulle näib, see wäga riskantne. isegi hädaohtlik. . .

— Ja siis, kui ma üldan selle ette: mul on waja awaldada mõju kindralkubernerile.

Samal ajal, kui see kõnelus leidis aset sultani ja Roberti wahel lady Brandmoore, kes enne seda ei soowinud kuulbagi sellest, et doktor Carter annaks naisele lahutuse, püüdis nüüd weenda arsti, et ta peab otsekohe lastma end lahutada.

— Nii on läinud liig kaugele — kõneles ta temale. — Nüüd teab logu Rahajang, et teie naine on sultani armuke. Peate ametlikult katestama kõik jidemed selle naisega — et mitte määrida mundri au, mida kannate."

"Mundri au" oli wiimasel ajal lady Brandmoore'i armastatuima's wäljenduseks.

Doktor Carter ei julgenud talle wastu waielda, kuid teisest küljest lord Brandmoore andis talle selgesti mõista, et peab lahutust ebasoowitawaks. Waeneke oli nüüd sahe tule wahel.

— Kardan, et tema hiilguis ei liida heats lahutust, — ütles ta kõheldes lady Brandmoore'ile.

— Minu mees on geniaalne diplomaat — wastas lady wäärikalt. — Kuid intiimasjus meie naised taipame rohkem kui ükski diplomaat.

Jättnud doktor Carteriga jumalaga lady Brandmoore läks mehe kabinetti.

— Naalul on inglise mundri au, — alustas ta. — Waja võimalikult kiiremini teha lõpp sellele standaalsele loole.

— Kõnelete abielupaar Carteritest? — küsis lord Brandmoore.

— Jah. Doktor peab andma naisele lahutuse.

Lordil maksis palju waewa saada endast mõitu.

— Olete siin küllalt kokku soperdanud — ütles ta. — Nüüd jätke juba minu hooleks kõik seda jälle joone ajada.

— Lubate endale kõnelda minuga sellisel toonil? — hüüdis lady wihaseft.

— Kuulake, mis ma teile ütlen, kallis sõber.

Lord tõusis tugitoolilt ja mõõtis oma naist põlgliku pilguga.

— Kuulake, mis ma teile ütlen: terwelt kolmkümmend aastat olen ametis sellega, et teha heats teie taktitusi.

— Mis? Te julgete kinnitada, et mina toimin taktitusi?!

— Ja milliseid weel! See standaal teie heategewa komitee koosolekul waewalt soodustab meie prestiiži tõusu. Kui kuulduis sellest ulatub

Londoni, ei jää meil muud üle, kui pallida lohwrid ja lahkuda Rahajangist!

— Ma ei saa aru, mis te sellega tahate öelda?

— Püüan teha selle seda arusaadavaks. Te käite nüüd peale, et doktor Carter annaks naisele lahutuse?

— Jah, Ma arvan, et mundri au...

— Jätke rahule munder, ta ei puutu ssa. Geldame, et doktor Carter, kes täielikult on teie mõju all, tõesti annab naisele lahutuse. Saades wabaduse naine abiellub otsekohe sultaniga.

— Seda halwem talle!

— Te ei saa ikka veel aru?

Lady waatas mehele hirmunud pilgu!

— Siis saab ta ju Udaigori sultaniprouaks — jattas lord. — Tuleb wälja, et teie solwasite mitte mingisuguse doktorikese naist, waid sultani abikaasat, kellel suur autoriteet kogu muhamediusu maailmas. See võib asetada Inglismaa wäga ebameeldivasse seisukorda: Londonis püütakse igati ülal hoida sõbralikke suhteid pärismaa walitsejatega, wälditakse hoolikalt kõike, mis võiks neid solwata, siin aga ilmub lady Brandmoore ja alandab sügawasti tulewast Udaigori sultaniprouat! Kas tõesti te arwate, et sultan suhtub rahulikult solwamisele, mille osaliseks sai tema wäljawalitu? Ja London kuibab teie arwates sellele suhtub?

Ta waatas hetkeks naisele läbitungiwalt. Naine langetas pilgu ja waikis.

— Nüüd saate aru, mis ma ei taha, et doktor Carter annaks naisele lahutuse? Gelistan, et Andrenj oleks proua Carter, aga mitte Udaigori sultaniproua. Pealegi, tahan säilitada sõbralikke suhteid sultaniga.

— Aga... pomises lady Brandmoore, — Udaigor on nii wäike riigike!

— Asi ei seis Udaigoris, waid sultanis. Kordan, tal on suur autoriteet kogu muhamediusu maailmas ja ta võib seda kergesti ära lasutada meie wastu. Jaapanlastega on ta ka suhetes, mis mulle pole veel selged.

— Mispärast te warem seda kõike mulle ei öelnud?

— Sellepärast, et lootsin, et pikkade aastate jooksul, mis elame Rahajangis, olete siiski üht-teist õppinud. Muide, praegu pole aeg sellisteks waidlusteks. Waja niipalju kui võimalik tehtud wead heaks teha.

— Aga ma juba kõnelen doktor Carterga!

— Kõnelge temaga veel lord. Minupoolsest kutsuge ta täna lõunale. Kutsujate juba ledagi?

— Ei.

— Seda parem. Siis võib talistamatult kõnelda. Palun, laske mind kõnelda doktor Carteriga.

Rahajang kui rahvas staatregiline baas oli ammugi jaapanlastel pin-
nats jilmas, kuga hiljaks nende liitumiswabadust India ookeanil. Tõni,
Suur-Britannia ja Jaapani wahel ametlikult walitsewad kõige sõbrali-
lumad suhted, kuidas 1632. aastast hoiab, seda hoiab ka Jumal. Teadmata
kuidas kujuneb rahvuswaheline seisuford tulewikus, isegi wõrdlemisi lä-
hedases tulewikus. Waja olla kõigele walmis. Kriitilisel momendil Inglise
laewastik, omades nii tugewa baasi nagu Rahajang, wõib tergesti eral-
dada jaapanlased läänes, eriti Sumatrast, Jaawast, Borneost jne.

Et mitte lasta tekkida säärasel wõimalusel, jaapanlased püüdsid
ajustada Malakkal wõimalikult rohtem oma inimesi, peaaesjalikult sõja-
wäelasi ja insenere, kes olid Tokio walitsuse usaldatawaks agentideks.
Kuidas nad oma asjaga kontreetselt toime tulewad, seda näeb hiljem,
esialgu oli waja saata Rahajangi wõimalikult rohtem jaapanlasi.

Briti wälisministeerium taipas hädaohtu ja saatis Rahajangi lord
Brandmoore'i, et ta wõtaks hädaohu wastu tarmitusele energilised abi-
nõud. Waewalt asunud kindralkubeneri kohale ta pani maksma kontin-
gendid wälismaalaste suhtes: jissesõiduluba Rahajangi anti põhimõtte-
liselt ainult wäikesele arwule wälismaalastele: tegelikult kontingent oli
maksew waid jaapanlaste suhtes.

Kuid jaapanlased ei pannud relwi maha. Nad hakkasid tungima Ra-
hajangi hiinlaste nime all. Lord Brandmoore tõwendas kontrolli kolla-
nahaliste üle. Politsei walwas teraselt immigrantide üle, kes esinesid
hiinlastena, need aga, kes osutusid jaapanlasteks, saadeti ilma pikema
jututa maalt wälja.

Rahajangist wäljasaadetud asusid harilikult Udaigori territooriu-
male, millele kontingent ei ulatunud. Lord Brandmoore pöördus mitmel
korral Briti emissari poole Udaigori walitsuse juues, sir Eric Temple'i
poole, palwega, et ei lastaks jaapanlasi tungida Udaigorist Rahajangi.
Emissar tegi ettelandeid sultanile, kuid midagi positiivset ei suutnud
saawutada.

Järgmisel päewal pärast lord Brandmoore'i tagasitulekut teba kü-
lastas sir Eric Temple.

— Nõõmustan wäga teie tuleku üle — terwitas teba kindralkuber-
ner. — Aga nähtawasti te ei ilmunud ilma põhjuseta.

— Jah, tulin nende jaapanlaste pärast, kellest mul oli iuba au kõ-
nelda teie hiilgusele.

— Kiroto ja Jakasumi?

— Jah. Teil on üllataw mälu!

— Mäletan wäga hästi sõpru, aga weel paremini waenlasi, — nae-
ratas lord Brandmoore. — Need on kats inseneri, et ole?

Ta kutsus sekretäri wälja ja dikteeris talle järgmise kirja sult-
anile:

"Teie kõrgas! Pärasid Kioto ja Zafasumi, kelle kohta sain sooda-
said andmeid meie saatkonnalt Tokios, tahawad pöörduda teie poole
palwega kontseptsiooni taastamiseks, et eksploateerida lausihulit teie metsa-
alade läänepoolsetes piirkondades. Nad on weendunud, et see moodustab mitte
wäikese tähtsusega tuluaallika lidaigorile. Juhitud soowist olla kasulik
teie kõrgusele, luban endale toetada nende palwet. Wõtke vastu minu
juurima lugupidamise tunnustus".

— Raske see masinal ümber kirjutada ja tooge mulle allakirjuta-
miseks, — käsutas lord Brandmoore.

Tal oli palju tööd ja ta oleks meeleldi jätnud nüüd sir Temple'iga
jumalaga, kuid too nähtawasti ei lawatsenud weel lahkuda.

— On weel midagi huwitawat? — küsis kindralkuberner.

— Jah. Wäga tähtis asi. Sellepärast ma öieti sõitfingi.

— Ma kuulan.

— Nii, tunnustan, on pisut piinlik. Eile õhtul kutsus mind enda
juure sultan. Selle loo pärast proua Carteriga. . .

— Ahha?!

— Ta on huwitatud sellest, et doktor Carter annaks võimalikult
kiiremini naisele lahutuse. . . wältides igasuguseid lahutusega ühendu-
ses olewaid ebameeldivaid wormitäreid.

— Aga see on wõimatu! Ma ei wõi asetada sellisesse seisukorda
inimest, kes kannab sõjawäelase mundrit!

— Sultan nõuab seda. Ta finnitab, et teie majas solwati süga-
wasti tema mõrsjat. . .

— Mõrsjat!

— Jah. Ta peab proua Carterit oma mõrsjaks. Noh ja ta arwab,
et teie hiilguis, teatawa määrani moraalse kompensatsioonina. . . peate
mõjutama doktor Carterit.

— Aga ma ei wõi seda teha! — hüüdis lord Brandmoore wihafelt.
— Doktor Carter, kes on weendunud, et tema naine rikkus abielu, ta-
hab pöörduda kohtu poole. Saate aru, milline skandaal see oleks? Nii
ulatuks isegi Londoni kõrwu. Me teedaksime siin sellise pudru, et seda
süüa oleks juba väga, väga raske. Ja ma otsustasin asja mitte lasta
minna skandaalini. Meie kutsusime täna doktor Carteri oma juure õh-
tusöögile just eesmärgiga weenda teda selles, et ta ei tõstaks skan-
daali. Wõite seda öelda sultanile.

Sir Eric Temple hakkas pühkima rätiga laubale tõusnud higi.

— Pole just kõige meeldiwam ülesanne! — pomises ta. — Aga et
mitte unustada, sultan küsis minult, kuidas suhtuks sellele kohalik ing-

lise seltskond, kui proua Carter abiellumise ootel asuks elama Rahajangi Nooside lossis.

— Ja mis teie talle vastasite?

— Soovitsime tal mitte teha seda, — et mitte liialt ärritada meeli.

— Jshand, nagu sellel nüüd oleks mingi tähtsus! Kui pea maha mõetud, siis ei leinata juuste järele. Ta kardab proua Carteri reputatsiooni pärast? Pärast seda, mis on juhtunud, olgu Nooside wõi milline tahes loss — ainult mitte seda üht olulist üksikasja. Kui teil veel on kõnelemist sultaniga, mõtte talle öelda minu arvamise selle kohta.

Sir Eric Temple kohtas sultaniga veel samal õhtul.

Ta ei saanud küll päris osawalt toime temale pandud ülesandega, kuid Selim taipas olukorda.

— Tema hüljus skandaali kartuse ettekäändel tahab takistada mind abiellumast praeguse missis Carteriga. Võtan seda teatavaks, — ütles ta kuniwalt.

— Kardan, et kõrgus ei saanud minust päris öieti aru. Kindral-kuberner püüab wältida skandaali. . .

— Ja selleks tema abikaasa korraldab awaliku skandaali sellele, kes warsti saab minu naiseks. — lõpetas sultan irooniliselt. — Seda euroopa diplomaatiat ei taipa ma iial. See on minu jaoks liig peen.

Ta jättis sir Temple'iga jumalaga ja sõitis kloostrihaiglasse külastama Andreyd.

Andrey oli juba niivõrd paranenud, et arst lubas tal teha väikesti jalutuskäike kloostri aias.

Oli õhtu. Neda ujutas üle hele kuuvalgus. Oli walge nagu päewal.

Selim kõndis pikkamisi Andreyga palmide-allee, toetades õrnalt tema käsiwart.

— Veel mõni päew ja te mõtte lahutada haiglast, kallid, — ütles ta.

— Kuhu ma siis lähen? — küsis noor naine nõrgalt.

— Ärge kartke, ma korraldan kõik. Teadke, et ma kogu aja elan ainult teiega ja teile. Teadke ka, et õige warsti te saate minu naiseks Jumala ja inimeste ees.

— Kardan, et mu mees ei nõustu lahutusega.

— Ta sunnitakse nõustuma.

— Kes sunnib?

— Rahajangi kindralkuberner. Mul on suurepärane wahend, millega talle surwet awalbada.

Ja endaga rahulolewalt ta patustas küljetaskule.

— Sain äsja lord Brandmoore'ist kirja, mis on minu käes juurepärastets relmaks.

See oli liti, milles lord Brandmoore toetas sultani ees lahe jaapani inseneri palvetantliku ekspluateerimise kontsessioonile.

18.

Doktor Carter ol väga meelitatud kutsest Brandmoore'ide juure lõunajöögile. Andrey põgenemine ja üldse kõik see standaal, nagu selgub, mitte ainult ei teinud talle lahju, vaid tõrgendajid veel tema aktiivaid. Seales warem kuberner ja tema abikaasa ei olnud nii lahked tema vastu.

Saades teada, et Andrey on haige, Carter sattus äremusse. Mitte sellepärast, et kartis Andrey elu pärast; ei, ta kartis, et Andrey hakataks lahetsema, tega aga mine tea, süüdistataks veel viimaks julmuses oma naise vastu.

Huuitaw, mis ütlemad täna lord ja lady Brandmoore.

Kindralkubeneri loosis ootas teda üllatus, mis teda sügawasti liigutas ja erutas: ta oli weendunud, et lõunale peale tema on kutsutud veel vähemalt inimest kümme, osutus aga, et kutsuti vaid tema üksi. See oli märgiks erilisest tähelepanust, peaaegu sõbralikust poolehoiust — ja selle poolt? Võiks peaaegu öelda, Rahajangi asetuninga ja tema abikaasa poolt.

Lõuna mööbus tõesti väga koduses õhkkonnas. Vanas kõneldi Euroopa uudistest, ilmast, Malakka kommetest ja viisidest, kuid keegi ei lausunud sõna sellest, mis doktor Carterit eriti huuitas. Selle eest, kui mindi üle kõrwalsalongi kohwi jooma, lord Brandmoore võttis nii öelda härjal sarwist.

— Kallis major — ütles ta, ulatades talle sigari, — kõnelgem nüüd asjast, mis meid kõiki erutab. Lady Brandmoore,, järgnedes oma hea südametutsele, jagas teile wiimasel ajal mõningaid nõuandeid, mis tunnistawad tema mõttekäigu üllusest, kuid mis waewalt oleksid mõistlikud. Ta tunnistab pärast seda ka ise, mis teeb au tema selgele mõistusele. Eks ole nii, kallis?

Lady Brandmoore noogutas nõusoleku märgiks. Mehe toon rahustas teda: ta oli lootnud kuulda halwemat. Nüüd weendus ta jälle lord, et tema mees on õhgentlmen ja peen diplomaat.

— Olen väga rõõmus, kallis, et meie arwamised ühte lähewad. Looban, et teie, major, asute ka meie waatepunktile. Te saate kindlasti aru, et lahutusel antud tingimustes oleksid teile väga halwad tagajärjed.

— Siilguis, mulle näis, et see on ainus võimalik väljapääs mulle. . . Pealegi kohus arwatawasti asub minu poole. . .

— Selles ma ei tahtle. Võppude lõpuks, kannatajaks pooleks, muidugi moraalses mõttes, teie. Nõit Rahajangis on weendunud, et teie naine murdis teie kunapust, mitte ainult platooniliselt, kui nii tohib väljenduda. Nõit on põhjend teie abikaasaa käitumise üle. Avalik arvamine on teie poole. Kohus muidugi ajub ka teie poole.

— Aga kui asi on nii, hülgus. . .

— See on praegu nii. Kuid, kallis major, on vaja mõista wadata ka tulewikku. Praegusel hetkel Rahajangi avalik arvamine asuks teie poole, kui alustaksite lahutusprotsessi, sest teil on sügawalt õigus. Aga. . . mõnikord on parem oma õigust mitte kasutada. See on tark juhtumõte, nii poliitikas kui ka eraelus. Oletame, et teie võidate protsessi (milles veel tuleb lahelda). Proua Carter väljub kohtusaalist süüdlasena, mis võib-olla on väga õigustatud. Te ärge unustage, et Udaigori sultan mõtab seda väga südamesse ja teil ei ole kasulik teda ärritada. Siin Idamaal tuleb olla eriti ettevaatlik.

Doktor Carter ei saanud millestki aru.

— Hülgus ei arwa ometi. . .

— Mulle on kõigepealt tähtis hea wahelord sultaniga. Meie, inglased, teame väga hästi, kui suur on tema prestiiž muhamediusu maailmas. Kui inglise kohus lahutusasjas annab meile rahulduse, sultan peab seda endale isiklikuks solwamiseks, tema aga on kättemaksuhimuline inimene. Ta võiks tõsta meie vastu usulise liikumise, millega pole nii kerge toime saada. Ei, abielulahutusprotsessi tekitab meile määratult palju pahandust ja teie, kallis doktor, oleksite tahtmatult sellise eba-meeldiva seisukorra väljakutsujaks. Teie võib-olla pandaks veel süüis, et teie ei ohwerdanud oma wäikesi isiklikke huwisi isamaa kasuks.

Doktor nihutas end toolil ärewalt jia-jinna ja püüdis logu aja midagi öelda, kuid nähtawasti ei tihanud.

— ütlen teile otsekohe, kallis major, — jatkas lord Brandmoore.

— Kui mõtleksite wiia asja kohtuni, teil tuleks pärast seda lahkuda Rahajangist. üldse, teie karjäär võiks jelle all tugewasti kannatada.

— See on otse pööranne — hüüdis lady Brandmoore.

Mees waatas talle pisut märgatawa muigega.

— Võib-olla, kallis, kuid waja arwestada tõelikkusega. Ja mis kõige tähtsam, waja arwestada majori huwidega. Wähemgi mõtlematus võiks palju kahju teha. Aga kui majoril õnnestuks suruda alla oma õigustatud wiha, ohwerdada isiklik tunne kodumaa huwidele, hindaksid kõik teie eneseohwerdust wääriliselt. Mina oleksin esimene, kes kummar- dub teie isamaalikkuse ees. Ja lady Brandmoore samuti.

Lady Brandmoore waatas mehele hirmunud silmadega. Kuidas ta selle kõik teemas! Tuleb wälja, et tema, lady Brandmoore, on kowa la-

hutuse wastane, ometi mitte laugemal kui alles eile ta andis selleks tuliselt nõu. Ah, need diplomaadid!

— Teie hiilgus ei arwa, et kui ma keeldusin lahutusest. . . et see ei teeks mind. . . naerumäärtselt?

— Jumal hoidku, major. Äirge unustage, et meie ka midagi tähendame Rahajangis. Minu naine, julgen mõelda, annab teatava määrani tooni meie koloonias. . .

Lady Brandmoore ei saanud kuidagi mehest aru: kõneleb ta tõsiselt või ainult pillab teda?

— Kas pole tõsi, lallis, te olete minuga ühel arvamisel? Ja kui major tooks ohwriks oma iislikud huwid üldisele asjale, me püüaksime teha nii, et tal ei tuleks kahetseda. Mina, näitels, nimetasin ta sõjaväehaigla teise direktori kohale. Kuidas te arwate, mu sõber, major sobiks kindlasti sinna?

„Minu sõber“, j. o. lady Brandmoore, otsustas wiimaks wõtta oja mehe diplomaatlikust mängust: ta teeb ju ikkagi oma tahtmise järele.

— Jah, muidugi, — tõttas ta nõustumata. — See oleks majorile vähemalt wäike wastutasu.

— Säärasel korral pean seda asja otsustatuks: major, te asute warsti sõjaväehaigla teise direktori kohale.

Doktor Carterile tõusis isegi higi laubale rõõmsast erutusest, nii kiirest, etse muinasjutulisest teenistustõrgendusest ta ei julgenud unistadagi.

— Ma ei tea, kuidas tänada teie hiilgust.

— Laske olla, major, olen ka omalt poolt teile ühte-teist wõlgu.

— Teie hiilgus?

— Jah. Inglismaa prestiiži heaks ohwerdate oma iislikud huwid. Meie aga esindame siin Inglismaad.

Kende sõnade juures lady Brandmoore ajas end sirgu teadwuses oma tõrgest wastutusest ja waatas walgult arstile. Too taipas samuti seisukorra tõsidust ja ta nägu omandas mureliku ilme: teatava määrani kandis ka tema moraalselt wastutust Inglismaa eest.

19.

Andrey magas halwasti sel ööl. Onnelikud inimesed kannatawad mõnikord samuti unepuuduse all nagu õnnetud.

Andrey aga oli õnnelik. Küüd teadis ta, et Selim armastab teda tõeliselt ja et ta tema pärast on walmis kõigeks.

Ta on esialgu weel siin kloostrahaiglas. Kuid siia ei jää ta kauaks. Kuhu ta siit sõidab, seda ta weel ei tea, aga küll Selim juba kõik korraldab. Täna launatab ta temaga Koošide lošis ja nad töötawad ühes-

loos wälja sõjaläigu plaani. Ta ütles juht nii: „sõjaläigu plaani“ — nagu peatšid nad sõda. Oieti see ongi sõda. Eks ole nende wastu rel-
wastunud loogu Aahajangi inglise koloonia.

Jah, täna ehk ei sõda pärast haigust Andrey wäljub haiglast ja lohtab Selimiga, mitte haigetoas, waid Nooside lossis, millest ta nii palju on kuulnud. Ta tunneb end wärskena, täis jõudu ja energiat. Mis siis, kui tuleb sõdida, tema on walmis! Ta ei ole neid, kes lahtu-
wad lahinguwäljalt, niipea kui tunnewad piisirohuhaisu.

Ei see tuli öde Marta. Ta nägu säras.

— Te näete täna kõrgust, mis siis? Andke talle edasi, et kõik on sü-
gawasti liigutatud tema headusest. Alostri eestseisjanna juba tänas
teba kirjaga.

— Milles asi seisab? Mis eest te teba tänate? — küsis Andrey.

— Jah, aga tema kõrgus annetas meile termelt 5000 naela! Mõ-
telge, wiis tuhat naela! Nüüd wõime saada jisse raadiumirami labora-
tooriumi, osta grammi raadiumi wähihaigete rawimiseks, awada
weel mitu haigetuba. Ja kõige selle eest wõlgname tänu waid teile.

— Minule? Milleks siin mina?

— Lugege seda kirja, mille tema kõrgus saatis meile ühes tšhe-
figa. Alostrieestseisjanna andis selle mulle, et ma näitaksin teile.

Kiri oli kirjutatud prantsuse keeles ja sisaldas waid paar rida:

„Ennastalgawale ödedele, kes rawisid termelt minu mõrša,
awaldan sügawat tänu ja tunnustust.

Sultan Aleksander Muhamed Selim.“

Ja Andrey oli pisarateni liigutatud.

— Ma olen nii õnnelik! — ütles ta süseldes öde Martat.

Marsti sultani auto sõidutas ta Nooside lossi.

Laud oli laetud lahele inimesele wäikeses salongis, kus olid heledad
siidtapetid ja alendel alla lastud eesriided, millestest läbi tungisid siiski
leestpäewase päikese põletawad kiired, mängeldes kristallil ja hõbedal.
Andrey ja Selim istusid wastamisi nii lähedal üksteisele, et nende põl-
wed peaaegu puutusid kokku. Nagajalt nad kummardusid üksteise poole
üle laua ja nende huuled ühinesid pilas suudluses.

Kohwi joid nad helesinise siidiga ületõmmatud diivanil, mille ees
oli wäike ratastel liikuw laud. Niipea kui teenrid olid serweerunud
kohwi ja wäljusid, Selim ja Andrey, pannes tassid lauale, langesid üks-
teise embrusse.

— Minu igatsetu! Mu ainus! — sosistas Selim kirglikult, tattes
suudlustega noore naise näo, juukseid, laela ja rinna. — Sa saad weel
täna, kohe praegu, minu omaks!

— Ei, ei, talis! — kiskus Andrey end lahti tema kaisutulest. —

Ole mõistlik. Nüüd pole enam palju oodata. Nannata, ja lasjaid mu kõik ära! Kui nüüd keegi tuleb, tuleb. . .

— Keegi ei tule siia ilma kutsumata. Miks ja äkki hakkasid lõnema prantsuse keelt?

— Sellepärast, et tean, see on sulle armsam kui inglise keel. Pealegi inglased on hirmus komme isegi lähedastele inimestele võltsida „teie“, aga mina tahaksin täna võltsida sulle „sina“. . .

— Andrey, sa oled imetlusväärne naine!

Nüüd seisib Andrey peegli ees ja korraldas soengut. Selim lähenes talle ja suudles ta kätt. Hetkeks noor naine vaatas talle niisole pilguga, siis võttis kättega ta pea ümbert kinni ja suudles teda huultele.

— Armas! Kas see tõesti ei ole kõik unenägu? Tead mis, istume nüüd siia ja lõneleme rahulikult. . . Mis minust nüüd saab? Pärast haigust tunnen end nagu uuesti sündinu, mil tuleb alustada uut elu, aga ma ei tea, kuidas ja millest seda alustada. Alles mõni nädal tagasi tegin kindlasti otsuseks jäädavalt lahkuda siit, pöörduda tagasi Euroopasse. . .

— Aga nüüd? — ütles Selim, vaadates armastavalt talle silmi.

— Nüüd ma ei või kujutleda elu ilma sinuta. Ja ma tahaksin alati, alati olla sinuga! Mitte iialgi sinust lahkuda!

— See on ka minu palawaim igatsus. Kui aga kats inimest armastavad üksteist, ei suuda mingisugune kuri jõud neid lahutada.

— Armas. . . Aga kuidas sa endale kujutled lähemat tulevikku. Rahu ma nüüd lähen?

Ta langetas pea Selimi õlale ja ta filmad omandasid unistama ilme.

— Milline õnn oleks jääda sinuga!

— See on võimatu, kallis. Tõsi, Rahajangi kindralkuberner andis inglise komisjari sir Eric Temple'i laudu mõista, et ta ei näe selles midagi hullamõistetavat.

— Milleks siin lord Brandmoore?

— Kuidas milleks? Sa pead teadma, kallis, et meie sinuga seisame nüüd teataval määral Briti välispoliitika keskkoas. Meie vastu tunneb hui mitte ainult Rahajang, vaid võib-olla ka London. Küsimus sellest, kas sa saad minu naiseks, rõõmib une ja rahu mitte ainult kindralkubernerilt.

— Sul on nii palju huumorit! — ütles Andrey talle armastavalt filma vaadates.

— Rahjuts kohaliku inglise koloonia suurusel ei ole seda sugugi.

Ja Selim jutustas ükspäraselt diplomaatlikest seletustest, mis aende romaan Rahajangis väja lutsus,

— Ma ei saa siiski aru, miks lord Brandmoore minu lahutusele nii vastu seisab! ütles Andrey.

— Selleks on tal mõised põhjused: ta ei taha, et sina saaksid Udaigori sultani pruutiks. Sest pärastel korral tema auwäärt abikaasa, see loss hani, solwas sind. Mitas mitte pruua Carterit, waid tulewast sultankaasat. Lord Brandmoore'il oleks suuri pahandusi, ta peaks andma aru Londoni ees ja wõiks tergesti kaotada oma koha.

— Niijäs ta ei taha, et saaksin wabaduse?

— Ta kardab seda. Sest pärastel korral saaksid minu naiseks, s. o. Udaigori täskijannaks. Nuid ära muretse, ma saawutan oma eesmärgi. Mul on käes hea relw.

— Usun sinusse, armas. Ja ma tean, et sina wäljud wõitjana, sellesed, nagu sina, wõidawad alati.

— Waja hoolikalt arwestada wälja kõik käigud. Nõigepealt ei tohi anda ainet teelepeksule. Paigutaksin su meeleldi meie laulatuse ootel kas wõi siiasamasse lossi, aga siis langetaksid Rahajangi tühjajututegijad sinule kogu oma silmakirjaliku wooruse raskusega. Oletsid ja nõus ajutiselt asuma wälisesse hiina majja?

— Nõõmuga!

— Mul on waadatud walmis üks selline majake. Wäljastpoolt jätab ta enam tagasihoidliku mulje, kuid seest on ta väga hästi korraldatud. Inimesed arwawad, et ja elad seal omaenda kulul, ja sa wõid ka tõepoolest töötada sulega. Pärast aga, kui saawutame lahutuse. . .

— Mis saab siis, armas?

— Siis saad Udaigori sultani pruutiks — ja me oleme õnnelikud, nagu ilus kuningatütar ja kuningapoeg muinasjutus.

— Minu ilus kuningapoeg! Aga ma tahaksin siiski pärast ka töötada.

— Kirjutada oma lehtedeale?

— Aga miks mitte?

— Ole lahke, aga ma arwan, et sul leidub ka huwitawamat tööd.

— Näiteks?

— Udaigoris on tööd kui murdu. Minu würstiriik pole Jumal teab kui laialdane, kuid minu hoole all on siiski ligi miljon inimest. Kende seas on palju waeleid, haiged, kes wajawad abi. Maa wajab koole, haiglaid, häid teesid. Tööd on ülleliagi palju.

— Ja mina aitan sind selle juures! — hüüdis Andrey waimustust. — See on nii suur õnn!

— Aga enne seda tuleb minna läbi puhastustulest. Sind loobitakse mudaga, sind boikoteeritakse.

— Kuule, kallim: kas sul ei ole Euroopas mõnda sugulast, sõbra-tari — üldse kedagi lähedast inimest?

Andrey süvenes mõttesse.

— Tõesti, ma ei tea. . . Mul on üks sõbratar, aga. . . ei, sellest ei või mõeldagi.

— Mis päral?

— Sain hiljuti temalt kirja. Ta asjad on halvad, ja nii kauge reis pole talle tasutavõõba?

— Rahatüümus langeb siin kõrmale! — ütles Selim kindlalt.

— Sa solwad mind, kui kõneled minuga nii, nagu oleksin ma sulle täiesti võõras inimene. Kõik, mis mul on, kuulub meile mõlemale. Kõnele, keda sa mõtled?

— Madame Christine Turpin'i Calais'st. Ta oli minu vastu nii hea.

— On ta üllis?

— Jah. Tal ei ole mitte kedagi! Mina olin talle ainus lähedane inimene.

— Ja sa armad, et ta nõustuks siia tulema?

— Ma olen selles weendunud. Ta on pisut romantiline ja unistas alati kaugetest reisidest eksootilistes maades.

— Seal ei löida teda mistki eriti?

— Ei. Vähemalt niipalju kui mulle teada.

— Suurepärase. Kirjuta talle, et ta viibimatult sõidaks wälja Udaigori!

— Aga armas. . . teekond ise võtab ligi kaks kuud aega! . . .

— Ohuteel kõigest nädala.

Andrey puhles lõbusalt naerma.

— Kujutlen madame Turpin'i lennukis! Ei, see on täiesti võimatu. Kui ja ainult tunneldid teda. Ta ei julge ühegi hinna eest.

— Aga sa kõneled, et ta on romantiline?

— Oh jaa!

— Säärasel korral haarab ta rõõmuga kinni võimalusest, mis viib wälja hallist argielust maale, mis tundub talle olevat täis imefid.

— Võimalik, et sul on õigus. See oleks alles tore!

— Anna mulle tema aadress.

— Madame Christine Turpin, Alia tänav number 34, Calais.

Selim kirjutas üles.

— Täna on teisipäev. Kui veel täna saata talle telegraafiteel raha, ta saab selle kätte homme hommikul, kõige hiljem homme õhtul. Tal on vaja sõita Brindisini, sealt wäljuda lennukil üle Ateena ja Aleksandria Kairose, Kairost ohuteel Bagdadi — jne. Ma koostan ja näitan sulle täpse teekonna plaani.

— Kui madame Turpin nõustub, jälgin kogu aja seda teekonda ja wõttes saadan teda. Olen weendunud, armas, et ta sulle saab meeldima.

Ta on nii hea! Ja suhtus mulle nii liigutawalt! Aujutlen, kuidas ta on üllatatud, kui saab telegraafilise rahajaadetise!

— Ja ühiklasjalise telegrammi, milles ja talle selgitab asja.

— Jah, muidugi. Alma sellest ta ei saa millestki aru.

Andrey, ütleni wõlatus erutusest, süleles kuumalt Selimit.

— Mõnikord näle tundub, et olen sattunud nõiutud kuningriiki ja sina oled selles walitsew hea wõlur.

— Noh, ja sina, mu kallis?

Ta waatas kaua uuriwalt Andreyle silmisse, siis suudles neid õrnalt.

— Sina oled selle kuningriigi hea haldjas!

Andrey surus end tema wastu, lõi pea tagasi ja kinnisilmi ulatas oma huuled.

— Ma armastan sind! — jostistas ta.

Selim suudles teda pikalt ja kirglikult. Siis haaras ta tema kätte ja kandis diivanile.

20.

Pärast Andrey ärasõitu madame Turpin tundis end wäga ühiklasjalasena ja hüljatuna. Ta elu oleks nagu kaotanud igajuguse mõtte. Megi wanad tuttawad, kellega ta enne tihti kohtas, kelle juures tihti weetis õhtuid ja keda wõttis oma juures wastu, ei huwitanud teda enam. Galais ilma Andreyta näis talle jurnud ja inimtühi. Keegi ja miski selles ei pakkunud talle huwi.

Et kuidagi lühendada aega, heitis ta warem magama ja tõusis hilja, lugebeks mitu tundi woodis, ja kui raamat tüütas ära, hakkas ta unistama kaugelest eksootilisest maailmest, kus kõik on ebaharilik, kus loodus ja inimesed on erilised, kus isegi päike paistab ja tähed säravad teifiti.

Tema romantiline loomus ihlas sinna, neisse tundmatutesse maailmadesse, mis ahwatlejad teda oma salapärasusega. Müüd omandasid nad tema silmis weelgi suurema wõlu: seal oli ka tema armas Andrey. Austi seal. . . Hiinas, Indias või Indo-Hiinas — ükskõik: „seal“ — see oli kõik tundmatu, wäljaspool Euroopa piire, mõistatuslik, eksootiline maailm, mis asustatud mõistatuslike olenditega, täis imeid.

Seft jaandit, kui „seal“ on tema armas Andrey, madame Turpin ümbritses end raamatutega Kauge-Ida üle. Esiälgu ta luges palju Hiinaft, seft kujutles, et Mahajang asub taewapöegade riigis; pärast, weendudes oma elsituses, hakkas seda rohlem lugema Indo-Hiina ja Ma-lakka üle.

Kord hommikul, kui ta, lehades woodis, luges weel lord üle Andrey kirja, kostis ere kellahelin. Kes see wõis olla? Atrialandia oli juba läi-

nud. Värs ära la juba passija, kes ilmus kaks torda päewas, hommikul
ia pärast lõunat. Nohkem leegi madame Turpini juures ei läinud.

Ta wõttis hommikukingitli ümber ja läks awama ust.

Tulija oli Rahamühelise pangast.

— Teile on telegraafiline rahasaade!

Madame Turpin watas hetkeks ametnikule nii, nagu see oleks tea-
tanud, et Nobeli ¹⁶³² ~~komitee~~ määras talle auhinna tema „Keeleõpetus kõi-
gile“ eest.

— Rahasaadetiis?! Kuft kohast?

— Rahajangist. Siin on telegramm.

Madame Turpin wõttis telegrammi, awas selle oslamatult, kiskudes
ta peanegu pooleks, luges siju — ja lastus abitult ukse kõrwal seiswale
kohwile.

Telegrammis seisis:

„Olen kirjeldamatult õnnelik, kuid wajan teie juuresolu stop Palun
teid lennata wälja Rahajangi aeroplaanil, mis wäljub Brindisist järg-
misel esmaspäewal stop Kuue päewa pärast olete Rahajangis stop Osu-
tate sellega mulle hindamatu teene jääte siia minu juure elama stop Saa-
dan telegraafi teel sõiduraha stop Telegrafeerige wastus Rahajangi Hii-
na tänaw 124 Dotan lannatamatuslega Suudlen Teie Andrey.“

Madame Turpin hõõrus filmi, nagu tahtes weenduda, et ta ei maga.

— Kirjutage alla, et olete lätte saanud!

Ametnik ulatas talle rahalaardi.

— 30.000 franki!

— Mis?!

30.000 franki! ... Andrey! ... Kuft ta sai niipalju raha?? ... Wõib-
olla sai paranduse?

Ja otsekohse sõita sinna ihaldatud imedemaale? ...

Saatnud ametniku ära, madame Turpin luges weelkord telegrammi
üle, siis äkki hakkas mõttetult mööda tuba ringi jooksuma.

— Andrey kutsub mind! Ta wajab mind! Ma ei tohi wiivitada
minutitki! — ütles ta endale.

Ta riietus palawikulise kiirusega. Kõigepealt waja telegrafeerida
Andreyle, siis sõita pank, siis ...

Jah, mis siis? Ah jaa, waja kiiresti liiwideerida kõi! ja sõita Brin-
disisse, sealt aga ...

Isjand, kas see tõesti pole unenägu? Kas tõesti ta sõidab Andrey
juure sinna imedemaale?! Ja weel lennukil! Ta ei ole weel lennukit ise-
gi mitte ligidakt näinud, siin aga ... Terwelt kuus päewa! Kuue päewa
pärast ... Ei kahelja, võib olla isegi kümne ... Waja ju enne oma asjad
korraldada, siis sõita Brindisisse ... Aga kümne päewa pärast on ta kind-
lasti Andrey juures!

Joostes noore tütarlaste kergusega trepist alla ja mööbudes majahoidjast, kes imestas tema kohmetu ilme üle, madame Turpin jõudis tänavale, peatas esimeste mööduva taksi auto ja kihutas panka.

— Saite päranduse, madame Turpin? — naljatas samaljaarsetl talle hästi tuttav pangakassnik.

— Jah, Madam! — vastas madame Turpin samal toonil vastu naljatades.

Talle ette laotud paki tuhandefrangilisi pangatähti pistis ta rutuga läekotti ja isegi ei sulgenud seda.

— Sedawiisi ahwatlete ainult wargaid kiusatusel! — ütles talle kassahoidja. — Võiksite raha paremini hoida, muidu võib iga tänamapoiss selle teilt lerge waewaga käest ära kiskuda.

Madame Turpin sulges kiiresti käekoti ja kihutas telegraafikontorisje.

Seal seisis ta kaua sulg käes telegrammilehe kohal. Polnud põhjust sõnadega eriti kolkühoidlik olla: tal on käekotis terve warandus! Kui ainult oleks soojalt ja tundeliselt öeldud! Wäheste mõtiskluse järele oli teist malmis:

„Armas Andreg, ma pole iial olnud nii õnnelik stop lendan esmaspäewal wälja Rahajangi stop ootan kannatamatusega jälleenägemist ootan palju imedemaalt stop Suudlen tuhat korda teid armastaw Christine Turpin.“

Telegrammi wastuwõttem ametnik nähes, et see on adresseeritud Rahajangi, wangutas pead.

— Läheb palju maksma.

— Pole wiga. Kui ta ainult kiiremini kohale jõuaks!

— Saatte kiirpostiga — muigas ametnik. — Siis on teie telegramm weel täna Rahajangis.

— Võib ka seda!

Ametnik uuris mingisugust tabelit, siis arvestas pliiatsiga paberile.

— Tuleb maksma 547 franki, madame!

Silmagi pilgutamata madame Turpin wõttis tuhandefrangilise rahapaberi ja ulatas ametnikule.

Telegraafist sõitis ta reisibüroosse, mida pidas tema wana tuttav härra Bonvoisin.

— Olge lahked, õelge mulle, millal wäljub Brindisi lennuk Rahajangi suunas? — küsis ta.

— Tahate kirja õhupostiga saata?

— Ei, ma tahan ise lennata Rahajangi.

Bonvoisin wõttis prillid ninalt ja hakkas neid rätikuga pühkima, samal ajal wahtides ükssilmi madame Turpinile.

— Täna ei ole ometi 1. aprill, madame!

— Ma tean seda ja uskuge, ma ei mõtle sugugi naljatada. Kõsin teilt veel tord: millal ma liub lennut Brindijist Rahajangi suunas?

— Tuleval esmaspäeval, täpselt kell pool üks päeval.

— Leidub niikuilgi waba kohta?

— Teie teenistustele walmis, madame! Selge, on see tõsiselt?

— Ma ei ole weel kindlalt olnud nii tõsine!

— Aga ... kas on teile teada, mis selline reis läheb maksma?

— Ma just seda tahtsingi teilt küsida.

— Umbes 14.000 franki!

— Seda ma arwajin. Olge lahke, reserveerige mulle koht lennukil Brindiji-Rahajang.

— Madame Turpin, ma olen nii üllatatud!

— Üsun. Mõni tund tagasi ma polnud ise wähem üllatatud. Rahustuge ja öelge, kui palju pagasit ma wõin endaga kaasa wõtta?

— Selle järele, kui palju teie ise kaalute.

— Jätke nali, härra Bonvoisin!

— Ma ei naljata sugugi: Igal reisi ajal on õigus wõtta endaga seda rohkem pagasit kaasa, mida wähem ta ise kaalub. Kui te näiteks kaalute 85 kilo ...

— Ma kaalun 56 kilo!

— Ainult? Säärasel korral wõite wõtta endaga kaasa 44 kilo. Pagasi eesi tasutakse eraldi. Üldse, see on kaunis kallis lõbu; mulle ei ole see tasu järele, aga teie nähtawasti olete loteriil wõitnud miljoni. Riisits, te soomite lennupiletit Brindiji-Rahajang? üks ots wõi mõlemad.

— Ei, ainult sinna. Ma ei tea weel, millal tagasi tulen.

— Teieks klassis?

— Esimeses! — parandas madame-Turpin walgust.

— Hm... Esimese klassi pileti hinna juure kuulub ka tasu toidu eest ja peatumine hotellides. Teile antakse täpne plaan, kus märgitud peatused ja hotellid. Loodan, et pass on teil korras?

Jah, pass oli tal korras. Waja ainult wiserida see Briti konsulaadis.

Pool tundi hiljem ilutses madame Turpini passil määratusuur pitser, mis, nagu talle näis, awas talle uufe salapäraseesse, iga minutiga tugevamini ahwatlewasse Rahajangi.

— See on omamoodi „Seejam, awa end!“ ütles ta naeratades konsulaadi ametnikule, ja osutas wärskelt pandud pitserile.

Madame Turpin armastas wäga luuletliji sõrdsu.

Sel ööl nägi ta unes end kogu aja kohutawa kiirusega kihutamas tormiste ookeanide ja tuldpurustawate wulkaanide kohal. Lennukit, milles ta istus, ajasid taga suuriad, skorpionid, mitmepealised koletised. Ta langes ühtelugu kiwina alla lainete keerisesse wõi wulkaani tulihurku. Mõni-

Lord lennut süttis polema ja loitis hiigeltõrwikuna. Madame Turpin tartus hirmust, lootas meelemärguse ja wahetewahel karjatas metssikult.

Samasugused paimajalitud unenäod piinasid teda ka teisel ööl.

— Ma karwan, et ma ei kannata seda lendu wälja! — ütles ta ärasõidupäewal ärgates tõristajale. — Ega see pole naljaasi, kuus päewa lennukil, ja veel mitme tuhande meetri kõrgusel. Isegi wilunud lenduril hakkab pea ringi läima.

Tugewasti erutus ta ka rongil, mis sõidutas ta Brindisisse. Kui tal õnnestus hetkeks tulaastuda, nägi ta kohe unes peadpööritavaid lende peadpööritawas kõrguses, tuktumist, katastrooje, tulikahjusid. Ärgates oli ta üleni taetud külma higiga. Kogu tee mõtles ta hirmuga Brindisist ja eelseiswast õhumatlast.

Brindis, enne lennukisse ajumist, tal jalab nõtkusid ja teda waldas selline nõrkus, et teda tuli peaaegu kätel jätta lenda.

— Kui jõuaksin vähemalt Ateenani! — oigas ta. — Kui mul juba on määratud hukkuda, siis puhaku mu jäänused Sokratese, Plato ja Aristotelese luude kõrwal!

Propeller hakkas würiwema, lennut eemaldus maast, tõusis õhku. Lõpp kõigel! Otsekohhe tuleb midagi hirmsat.

Madame Turpin sulges silmad, kuid seda hirmsat ei saabunud. Ta ei tunnub vähimatki wapustust. Ta isegi ei tunnub, et ta lendab. Ta unustas täielikult igats juhuts laaja wõetud palderjanitilgad, rahustawad pillid ja pudeli nuuspiiritusega.

Wähehaawal ta rahunes. Waadates alla ta ei näinud ei kohawat ookeani ega tuldpurskawaid mägesid. Paistis ainult õigenurkselt planeeritud linnad, külad, põllud, niidud.

Madame Turpin hakkas waatlema ümbrust. Ta silmad hakkasid kinni wajuma: kats unetut ööd andsid end tunda. Ja ta jäi magama.

Ärkas ta alles Ateenas. Ta jäänustel ei olnud ikka saatuse poolt määratud jääda puhlama Sokratese, Plato ja Aristotelese luude kõrwale.

Waevalt wäljunud aerodroomil lennukist, ta istus autosse ja sõitis waatama Areeka pealinna, mille nimega tal oli seoses nii palju romantilisi kujutlusi.

Airos ta waatles waaraoe jäänuseid, seisis waißes harduses püramiidide ees, jamal paigal, kus Napoleon olewat kutsunud nelikümmeend sajandit tunnistajaks, et tema on maailma juurim wäejuht, maailma päästja.

Aleksandriat, Bagdabi, Karahhi, Kalluttat ja Singapore'i ta waatles ainult pealiskaudselt, wiiskuse pärast: neeb ol'd tema arwates linnad-tõusikud, kellega temal polnud jao ei midagi legende ega suurte tangelaste nimesid. Pealegi teda walitsas aluseks wõetud teinatematus: ta tahtnuk kiiremini jõuda „tõotatud maal“, Rahajangi, millest tal

mõni kuu tagasi polnud mingit ettekujutust, mis aga nüüd talle oli kõige huvitavam, müüasjutulisem linn maakeral. Seal elas ju Andrey ja seal teda, madame Turpini, ootasid tuhanded imed!

Shuteekonnas niisuguse vahemaa näis talle lõpmatu pikk. Issand, kui ometi juba Lord jaotis maanduda Rahajangi aerodroomil! All arwatawasti juba ootas teda Andrey, waadates ühtelugu piktsilmaga taewalaotusse, et kas ei hatta sealt juba paistma must punkt, mis aina suureneb ja wiimaks omandab hiiglasliku teraslinnu kuju. See lind kannab oma wõimsatel tiibadel Rahajangi külalise laugelt läänest. „Aeeleõpetus kõigile“ autori, madame Christine Turpini Calais'ist.

Ta kujutles elawalt lennuki maandumist, lohtamisestseeni Andreyga aerodroomil, suudlusi, laelustusi, rõõmuhüüde. See oli nagu peaproov enne esietendust. Kuid etendus ei tulnud jüski säärane, nagu teda omale kujutluses maalis romantiline madame Turpin. Kõigepealt näitelawal ei olnud peatangelast: asjatult madame Turpin lennuki lastudes otjäs aerodroomile kogunenud rahwa hulgast Andreyd.

Jah, Andreyd ei olnud. Tema asemel aerodroomil oli Robert Landstone. Ta silmitses teraselt kõiki wäljuwaid naisreisijaid. Kõhna nagu pajuwäät inglannat hobuse näoga, kodakiga üle ühe öla, ta waewalt wääris pilguga. Andrey poolt antud kirjeldusega madame Turpini kohta see ei sobinud sugugi. Ei sobinud sellega ka monumentaalne daam, kelle Robert mõttes ristas joonusriisteks: arwatawasti mõne rikkatslänud laupmehe naine!

Jäi weel kolmas naisreisija. Jah, just sellisena kirjeldas teda Andrey: umbes neljakümnegastane, tagasihoidlikult riietatud, mitte paks ja mitte peenike, „head naiselikku kaswu“, intelligentse näoga, mida walgustawad elawad sinised silmad. Pealegi daam waatas rahutult ringi, nähtawasti kedagi otjides ja ta näol awaldus ärewust.

Robert astus ta ligi ja kergitas kübarat.

— Madame Turpin Calais'ist?

— Jah. Ma otjin proua Andrey Carterit!

— Ta tegi mulle meeldiwaks ülesandeks kohata teid. Lubage esitle-
oa: Robert Landstone.

— Wäga rõõmustaw!

Ta silmitses noortmest teraselt. Muidugi, see on see ärtu äks! Andrey armastab teda!

— Mis on proua Carteriga? Loodan, ta on terve?

— Nüüd jälle täiesti terve? Aga ta oli tõsisest hädahus.

— Ei wõi olla?

— Mõtlesin, et te teate kõik!

— Ah, ma ei tea midagi! Kirjand tulewad mõnikord terwelt lats-
kuud. Kus ta nüüd on?

— Siit mitte laugel. Pool tundi autosõitu, ühes hiina villas, mis kannab nime „Barjatubopärl“.

— „Barjatubopärl“? Kui weetlew! Kui romantiline jüin kôit on! Aga õelge, mis Andrey ije ei ilmunud aerodroomile? Kui ta on täiesti terve...

— Äji seisab selles, — ütles Robert aidates ta autosse, — et tekkunud olukorras sultan arwab, et tema mõrsja...

— Mis?! Misjugune sultan? Misjugune mõrsja?

— Ma kõnelen proua Carterist... Ta on praegu küll veel proua Carter, aga sultan peab teda oma mõrsjaks...

„Waat sulle mis! —“ läbistus madame Turpini peast. — „Õsutub, et ärtu äsj ei ole mitte see noormees, waib mingisugune sultan! Sõna tõijes mõttes imedemaa!“

— Nii te ütlete, et proua Carter...?

— Ma eelistan, et ta ije teile kôit seletaks, — pomises lõplikult segadusse astub Robert.

Auto läbistas kesklinna ja kihutas mööda hiina linnaosa tänawaid. Madame Turpin otse põles kannatamatusest. Mis on Andreyga? Mis on tema mehega doktor Carteriga? Milleks jüin sultan? Wõib-olla doktoriga on midagi juhtunud? Ta wõis surra soopalamifku... Wõi on see troopikalamif? Madame Turpin ei teadnud, milline palamif nimelt mõllab troopikamais, kuid millegipärast kujutles endale, et jüin surrafse nimelt palamifku.

— Waene doktor Carter! — õhtas ta.

— Mifs te teda nii kahetsete? — imestus Robert.

— Kas temaga jüis midagi pole juhtunud? Ta on elus?

— Elus ja terve. Selles suhtes ta ei wõi kaewata. Ta sai ameti tõrgenduse ja minn onn suhtub talle wäga heatahtlikult.

— Teie onn?

— Jah. Minu onn on Rahajangi kindralkuberner.

Madame Turpini häämastus laswas iga minutiga. Sultan, kindralkuberner... Kindralkubeneri õe. wõi wennapoeg tuleb talle aerodroomile wastu... Waat, mis tähendab imedemaa! Ta jüin, mine tea, pannafse veel wiimaks kindralkubeneri lossi elama! Wõib-olla koguni sultani lossi!... Küll ifta imestafjid kôit Calais's, kui nad jeda teafjid... Aga, mis ühifst wõib Andreyll olla sultaniga? Arwatawasti mingisugune Suleiman wõi Ahmed, wana pika habemega ja kallistikiwides sädewana turbaniga peas, hirmsa kõwera mõõgaga, millega ta raiub maha sõnakuulmatute päid. Ja haarem on tal muidugi ka. Aga, mis jüis, kui ka Andrey...? Waene laps! Wõib-olla tema, madame Turpin, jõuab teda veel päästla!

— Oleme kohal! — kattes Robert tuulekeerisena ta peast läbistunud mõtted.

Minut hiljem ta oli juba Andrey süleluses. Külmates ta suudlustega üle, madame Turpin wõttis ta pea oma läte wähele, waatas talle teraselt silma ja lausus hõlguwa ohkega:

— Waene laps!⁶³²
Andrey puhkes naerma.

— Ma pole veel iial olnud nii rikas kui nüüd! Muidugi selle sõna laudses mõttes. Igal juhtumil, te ei tohi mind kahetseda, madame Turpin! Teen teile veel täna ükspätsjalise ettekande kõigist asjaoludest, aga nüüd wiin teid teile määratud tubadesse.

Ta juhtis madame Turpini läbi siseõue wäikesesse ühekordsesse tiibhoonesse.

— Siin on teie maja. Teie teenistuses on siin toaneitši ja kaks boy'd. Rahjaks nad kõnelewad ainult malai, hiina ja inglise keelt.

— Mis mulle on samuti hiina keeleks.

— Armas madame Turpin, te peate õppima ühe neist kolmest keelest, s. t. malai, hiina wõi inglise keele. Muidu riskite jääda siin arusaadamatuks naiselks. See on väga romantiline, kuid väga ehamugam. Te ei mõista isegi endale lõunasööki tellida ja teile antakse prae ajemel kivistunud pääsukesepesa.

— Jumal, kui romantiline see on!

— Aga mitte söödaw!

Päraniilmi wõttis madame Turpin mauri stiilis õuet „patio't“, kus asus marmorbassein, mosaiikpõrandat ja kalleid waiwu seintel, toredaid lilli ja palme. Tiibhoone ustel wõtsid teda sügawate kumardustega wastu „ama“ ja kaks boy'd. Ta astus tõelisse imederiiki tuhandest ja ühest ööst!

— Siin on teie magamistuba, siin söögituba, siin salong — juhataks teda ta riiki Andrey. — Loodan, et tunnete end siin hästi. Arwatawasti olete reisirilt tulles nälgjane? — Käsen otselohke tuua teile einet.

— Kõigepealt tahaksin wõtta wanni: pesta endalt maha Egiptuse, Araabia ja India tolmu!

— Selles kõrguses, kus teie lendažite, ta waewalt tõusis teieni! — wastas Andrey naeratades.

Madame Turpin lastus äkki mõttetult toolile, kattis näo kätega ja — hakkas nutma.

— Mis teil on, kallis? — sõöstis Andrey hirmunult ta juure.

— Ah, kõik need elamused... Kõik wiimased päewad... Seda on liig palju... Nagu tuulekeeris oleks mind haaranud... Reerutas — ta paiskas nõidusliffude unelmate riiki.

— Aga miks te siis nutate?

— Nõõmu pärast, kallis Andrey! Kus mul siin olidki need palderjani tilgad. Olen hirmuast erutatud!

Varsti ta rahunes. Wann ja dushh aitafid selleks omajagu kaasa.

— Võib-olla heidate enne lõunasööki pisut puhkama? — tegi Andrey ettepaneku.

— Ei, tänan, armas. Ma.. ma... Mul on piinlik tunnistada, kuid ma...

Ta puhles äkki lõbusasti naerma.

— Rujutlege, Andrey, magasin maha peaaegu kogu ülelennu Brindijst kuni Rahajangini! Kartsin, et ma kogu luue päewa tsel ei saa silma kinni, aga magasin nagu mutt. Küllap wiist erutusest.

— Jgal juhul leiutafite uue patenteeritawa wahendi unepuuduse wastu! — naeris ka Andrey.

Pärast lõunasööki (millal madame Turpin asjatult ootas, et pakutaks pääsutepepsi) Andrey asetask oma lülalise istuma salongi sohvale, pani ta ette karbi sigaretti ja pudelikele likööri.

— Müüd kuulale. Jutustan teile kõik, mis olen elanud üle seist saadik, kui lähime lahtu. Teie kaardid, kallis madame Turpin, ei waletanud... õigemini, nad ei waletanud täielikult...

— Täheandab, ärtu äss?...

— Pisut kannatust. Ma jutustan kõik järjekorras.

Ja ta hakkas jutustama. Rahulikult, nagu oleks tegemist mõõra naisega — wõi nagu dikteeriks ta kellelegi oma walmismõeldud romaani.

Madame Turpin kuulas, suitsetas ühe sigareti teise järele, kõige erutawamail kohtadel laskis kuuldawale hirmu, waimustuse, wiha ja põlguse hülüdeid. Ta silmad pildusid hetketi wälte, teda waldas kogu aeg tahtmine wäljendada millegagi oma suhet tegelaste ja sündmuste wastu kurbmängus, mida teeras tema ees lahti Andrey.

Seal ta ongi, sultan! Madame Turpin mõtles seda kohe: ärtu äss. Juba Calais's ta ennustask tema ilmumist näitelawale. Mis puutub sellesse wastikusse lady Brandmoore'isse, siis tema, madame Turpin, juba paigutats ta õigele kohale! See loll wäikelodanlane mõtles õpetada moraali ja korralikkust Andreygale, kelle wäikest sõrmegi ta ei wääri. Lord Brandmoore nähtawasti ei ole halb inimene, kuid oleks ta tõsine mees, siis ostaks ta ka oma naist õpetada. Aga kui armas on see Mabel Wilford! Kindlasti peab temaga tutwuma ja teda tänama südamliku suhtumise eest armisa waele Andrey wastu. Robert, see on ka tore poisj. Seda wõis kohe ta näost lugeda. Milline õnn, et Andreyt leidusid jiiiski sõbrad! Ja see romaan sultaniga! Kas see pole muinasjutt tuhandest ja ühest aastast?

— Aga kuidas on lahutusega? — tujis ta. — Kas doktor Carter sellega nõustub?

- Jätšin kõik Selimi hooletks.
- Kes see on?
- Minu peigmees, sultan!
- Kas ta nimi ei plegi Suleiman või Ahmed?
- Tema täisnimi on Aleksander Muhamed Selim.
- See kõlab juba hästi! Sultan Aleksander Muhamed Selim. Ja te armate, et ta saavutab lahutuse?
- Tema saavutab kõik, mis tahab!

Madame Turpin süvenes mõttesse. Kui ainult Andrey oma naiivsus ei kujutleks asja liig lihtsalt. Ja siis... kes teab? See sultan on tõrwni armunud, aga kui asi wenib pitale... Criti kui ta ka ilma abiellumisetä mõistab omandada Andrey'd... neid muhameedlasi ei tohi usaldada. Nad on harjunud omama terweid haaremeid naissi. Waja wadata, misjagune jaks see õige on. Küll ta juba tema käsile wõtab! Ta ütleb talle, et ei luba mängida Andregga. Selleks ta jia sõitiski. Ta peab seisma walwel wäse orwutuse huwide eest.

Warsti saabus ka sultan. Tema ja madame Turpin'i wahel arenes elaw westlus. Selim jättis madame Turpin'ile parima mulje. Eritaks ta ei sarnanenud sugugi muinasjuttude sultanelle: see oli pigem laitmatu euroopalik dzhentlmen. Teisels ta kõneles nii head prantsuse keelt, et see lepitanuks madame Turpini tema paljude pattudega. Kolmandaks, ta nähtawasti armastas Andreyd. Madame Turpin tundis pööraselt huwi, kuipalju on sultanil naissi, ja esitas talle selle küsimuse wäga peenel diplomaatlikul wiisil:

- Loodan, kõrgus, et wäike saab olema teie peanaine!
- Ja ainus! — wastas sultan naeratades.
- See tähendab kuidas? Teil on ju...
- Ma olen nüüd täiesti waba!
- Teil ei ole ühtki naissi?!
- Kujutlege, ei ole.
- Aga kuidas siis jääb haaremiga? — hüppas madame Turpin peaaegu toolilt.
- Seda pole mul kunagi olnud.

Madame Turpin näis isegi weidi pettunud: sultan — ja korraga, iial pole olnud haaremit! See oli kõigi tema kujutluste wastu. Tema kujutluses sultan istus jalad ristis enda all suitsetades hiigelsuurt weepiipu, peas briljantides säraw turban, tema ees aga tantšijid lõhutantsu kõik tema naisjed, launitarid kogu maailmast.

Ei, see ei sarnanenud sugugi sultanile. Madame Turpin hakkas isegi kaotama lugupidamist tema wastu.

- Olete kindel, kõrgus, et doktor Carter annab wäikesele lahutuse?

— Ma ei tahtle jelles.

— Na mina ei tahtle, kui asi seisaks waid doktor Carteris, aga nagu mulle Andrey ütles, ta seisab täielikult kindralfubneri ja eriti lady Brandmoore'i poolt.

— Nendega jame tuba toime... ühendatud jõul!

— Minuga wõite täielikult arvestada. Mäti ja kõiges! — ütles madame Turpin, teadlik oma ülesande tähtsusest.

21.

— Tahaksin nii meeleldi sõidutada sind oma juure Udaigor Lamasse!
— ütles Selin Andregle. — Wejilennufiga oleksime weerandtunniga seal. Näitaksin sulle lossi, milles hakkad walitsema...

— Ei, kallis. See saaks otsekohe teatawaks Mahajangis ja annaks uut ainet keelepõhisele.

Selin alistus ohates.

Ugal õhtul kella wiie ja kuue wahel ta saabus autos ilma sultani wapi ja liputa Hiina tänawale ja külastas Andrey'd Pärli willas.

Jätklikult wõi oma adjutandi Ramani kaudu ta juhatas selle ajutise warjupaiga sijustamist oma armsama jaoks, walis mööblit, waipu, pilte, andis juhataji selle kohta, kuidas sijustada iga tuba.

See liigutas väga Andreyd.

— Wõiks arvata, et sa kawatset mind eluksajaks siia lufutaha pan-na! — kõneles ta naeratades Selimile.

— Üegi, kui sul tuleks wiibida siin waid üks päew, peab see warjupaik olema sinu wääriline! — wastas sultan. — Ära unusta, et sa oled tulewane Udaigori sultanikaasa.

Erilise hoolega jälgis ta Andrey isiklikkude tubade sijustamist. Seinad kaeti tumesini ja pronksiwärwiliise siidiga, riputati neile wana-aegsed hiina grawüürid, pörandad kaeti kallite pärjia waipadega.

— Sa muudad selle maja lossiks! — ütles Andrey talle naeratades.

Madam Turpin ei jõudnud esimesel päewal küllalt imstada ja isegi pahandada sultani helduse üle.

— Need ärtu ässad on üldse hirmus kergemeelsed! — kinnitas ta. — Olge lahked, milleks ta kannab siia kogu kõi need rikkused? Te sõi-date ometi kohe pärast pulmi Udaigori lossi!

Kuid wähehaawal asi hakkas talle meeldima, ta leidis siin täiesti ko-hase, isegi wajaliku olewat nii siilse mööbli kui kallid waibad, haruldased grawüürid ja gobeläänid.

— Ärge unustage, kallis, et teie olete Udaigori tulewane kaskijanna!
— kõneles ta Andregle weenwalt. — Teie peigmeest see mõnetuhanda-naelaline lijakulu weel pankrotti ei aja. Muide, kas olete iuba küinud järele, kui juured on tema tulud?

— Andmeid ma jelle lohta ei logunud, — naeratas Andrey, — kuid juhustlikult sain teada, et Selimi tulud on umbes neli miljonit naelsterlingit aastas.

— Kui liigada sulle juure teie kirjanduslik honorar, saate kuidagi ots-otsaga kottu, — naeris madame Turpin.

Andrey naeratas ta humbert kinni ja suudles teda.

— Te ei tea, kui õnnelik ma olen, et teie nüüd minu juures olete.

— Kui saate sultaniprouaks, pole teil mind enam tarvis. Pärast teie pulmi sõidan ma otsekohe tagasi oma Calais'se.

— Arvate, et ma teid lasen! Te jääte siia minu juure.

— Ei, ma sõidan tagasi Calais'sse!

— Aga mina ütlen teile, et te jääte siia! Siin käsutan mina... Wähemalt hakkau warsti käsutama — ja häda neile, kes julgewad mulle wastu halata.

Ja naerdes leerutas ta madame Turpin'i mööda tuba.

— Sultan Aleksander Muhamed Selimi nimel kuulutan teid Udaigori eluaegjeks wangiks!

— Laske mind lahti! Laske hinge tõmmata!

Madame Turpin kiskus end Andrey käest lahti ja langes jõuetuna diivanile.

— Ei, tõepoolest, ma kõnelen tõsiselt: ma ei wõi ometi elutsajaks siia jääda!

— Ous teil nii suur igatsus Calais' järele?

— Seda ma ei ütle. Eriti suurt igatsust mul tema järele ei ole, seda enam, et mul pole seal ühtegi lähedast inimest. Aga... mis ma siingi hakkau tegema?

— Siin? Tööd on siin nii palju, et ei jätks aega ega jõudu kõike ära teha.

— Millisest tööst te kõnelete?

— Ärge unustage, et siin Udaigoris elab ligi miljon inimest. Nende hulgas on palju haigeid, waeleid, abiwajawaid. Ei ole häid loole, pole korralikke teid...

Ja Andrey kordas innuga kõike, mis talle hiljuti oli kõnelnud sultan.

— See on tõelise elu töö! Tahau kõik oma jõu sellele pühendada. Kas tahate mind aidata?

— Muidugi, see on väga ahwatlew, aga... Meie mõlemad oleme siin mõõrad, ei tunne keelt...

— Malai keele wõib kergesti ära õppida. Selim kinnitab, et see on häämsastawalt kerge keel. ühteainsasse häälikusse on teinelnud ühinenud

mitu sõna, koguni terve lause. Näiteks „ma tahan süüa“ on malai keeles lihtsalt „jog“, ja „ma olen juba söönud“ — „jag“. Näete, kui lihtne!

— Jah, lihtsam juba enam ei või olla.

— Teie mõistate siin oma „Ameerikaõpetuse kõigile“ malai keelele ümber töötada.

— See on idee! ¹⁶³² Madame Turpin ohlas. — Kardan jiski, kallid Andrey, et teist saab halb sultaniproua. Olete väga ebatõeline. Te ei tea jedagi öieti, kuidas on lugu lahutusega.

— Selle asja võttis endale Selim. Ma usaldan teda täielikult.

Samal ajal Selim ootas Udaigor-Lamas jaapanlasi. Ta oli hoolikalt välja töötanud sõjakäigu plaani.

Ta oleks tahtnud nad ammugi vastu võtta, kuid ta eelistas lasta neil oodata. Kui Raman talle teatas, et nad on kohal, andis Selim käsu:

— Too nad minu juure kahetümne minuti pärast! Ärgu nad arvaku, et mul nii juur igatsus on neid näha.

Täpselt 20 minutit hiljem mõlemad jaapanlased seisisid Selimi kabinetis ja kummardusid sügavasti.

— Istuge, härrajed! — ütles sultan kahele toolile kirjutuslaua juures.

— Kui teie kõrgus armulikult lubab mul väljendada, kui õnnelikud meie... — tahtis alustada üks neist.

— Jätame selle, härrajed! — katkestas teda Selim. Me lohtame siin mitte selleks, et mõistelda üksteisega peentes kommetes. Tean ilma selletagi, et olete hästikasvatatud džhentlmenid, teie omalt poolt ei tahtle et ka mina võin olla lahke. Siirdume parem asja juure.

Mõlemad jaapanlased paljastasid rõõmsas naeratuses hambad ja noogutasid peadega nõusoleku märgiks, siis, nagu taibates antud olukorras naeratusel ebasõbralikust, muntusid äkki tõjistikts.

— Mulle on teada, — jatkas Selim, — et teie ühing on juba asutatud ja et tehasehoone ehitusega on juba algust tehtud. Loodan, et täidate täpselt minu poolt üles seatud tingimused. Tööd peab tehtama suurima hädususe all, nii et Rahajangis midagi ei aimataks.

— Ses suhtes kõrgus võib olla täiesti rahulik! — vastas vanem jaapanlastest insener Kiroto.

— Äрге unustage, et Udaigor on väike riik, kääbus, võrreldes Briti hiiglasega, ja me peame väiksema töö, mis võiks tekitada inglases rahulolematust.

Jaapanlased kummardasid nõusoleku märgiks pead.

— Kas olete weendunud, et nad midagi ei märka?

— Oh ja! Tööliji võime ses suhtes täielikult usaldada! — kinnitas

insener Kiroto. — Pealegi need on peaaegu kõik teie mehed, malailased.

— Reid ma ei tärda. Aga kujutlege, et tööpaiga kohalt võib lennata üle inglise lennuk!

— Ka lennuk ei pane midagi tähele: tööpait on meil maskeeritud tiheda taimelaskuga.

Aga mis teete taluritega?

— Me matame nad maasse koe pärast seda, kui nad laewalt maha on laaditud.

— Kõik see on väga hea ja teeb au teie ettevaatusele, aga... kõik on võimalik. Mis saab siis, kui inglased mingi juhuse tõttu siiski saavad teada tõtt?

Kiroto näole ilmus kaval naeratus.

— Lord Brandmoore eelistab silmad kinni pigistada — ütles ta. — Ta teeb näo, et ta midagi ei näe: tema ise ju toetas teie kõrguse ees meie palwet kontsessiooni asjus kaitshuki ekspluateerimiseks. Pealegi, meie ühingu juhatuses on ka inglasi, seda soovitas lord Brandmoore.

— Jah, see oli väga ettevaatamatu tema poolt! — muigas Selim.

— Ja awalikult oma ettevaatamatust tunnustada, seda sõandab ta waewalt! — kihistab noorem jaapanlane Jafasumi naerda. — See mõiks talle tema kindralkubeneri koha maitse minna.

— On täiesti võimalik, et patriotism saawutab tema juures ülekaalu isiklikkude huwide üle, — ütles Selim. — Ma ei armasta eriti inglasi, kuid austan neid nende sanaanilise isamaaarmastuse pärast. Lord Brandmoore on ses suhtes oma rahwa wääriline poeg. Ma ei kahtle, kui teie tõelised plaanid talle selguwad, ta tõstab alarmi.

— Kõrgusel ei tarwitse siis muud kui teatada, et me wiisime teid eksitusse! — ütles Kiroto.

— Oletame. Nüüd edasi. Wõtame halweima juhtumi: teie plaan on awastatud ja lord Brandmoore nõuab otsekoe piistitatud hoonete lammutamist. Kuidas talitate siis?

Jaapanlased wahetajid pilgu.

— See oleks muidugi äärmiselt ebameeldiw, — ütles Jafasumi.

— Asjasse on mahutatud juured kapitalid.

— Rahju kannaks muidugi teie walitsus! — wäljendas arwamist Selim.

— Oh ei! — hüüdis Kiroto pead raputades. — Meie walitsus tahab selle asja juures täiesti warju jääda. Veel enam, kui meie plaan tuleks awalikuks, walitsus teataks, et ta mõistab meid kindlalt hukka.

— S'm... Aga kes tasuks kattilöödud pottide eest? — muigas Selim.

Jaapanlased wahetajid uuesti pilgu.

— Meie ise — pole rikkad inimesed, — ütles Kioto. — Me panime sellesse asjasse kogu oma varanduse. Ja kui tuleks lõik maha lõhtuda, lannataksime ainult meie. Aga...

Ta tegi paljutiheheda waheaja ja ta näole ilmus alandlik naeratus.

— Aga mille on waga hästi teada teie kõrguse haruldane haldus. Kuna teie kõrgus aga mõnesugusel määral... hm... on isiklikult huwitatud asjast... kaalutlustel, millistes meie ei julge tungida, siis...

— Arwate, et lõhutud pottide eest pean maksma mina? — ütles Selim lõbusasti naerma puhkedes. — Teist tuleks hea diplomaat, härra Kioto! Rahju, et teie ei ole malailane, ma saadaksin teid oma esindajana Londoni.

Ta tõusis, andes mõista, et audients on lõppenud. Mõlemad jaapanlased tõusid ka lohe kiiresti.

— Ärgem rutakem liig kaugele ette, — ütles Selim. — Kes teab, võib olla, et lõik areneb nii, et lõhutud potte üldse ei saagi olema.

Kui Kioto ja Sakajumi wahetpidamata kummardudes ja seljaga ukse poole taganedes wiimaks wäljusid, Selim helistas. Otselohe astus sisse Raman.

— Need härrased on isegi walmis minult raha wälja pressima! — wõttis teda wastu sultan.

— Seda võib oodata, kõrgus! Omal ajal julgesin teid hoiatada...

— Ma tean, Raman, ja tundsid otselohe ära nende tõelise iseloomu, aga seda parem. Wäljapressimist ma ei larda, kuid neid võib mul tarwis minna.

— Kuuwõrd ma aru saan, jaapanlased ehitawad salajast kindlustust Rahajangi inglise merebaasi otselohesesse lähedusse?

— Aimasid dieti, Raman. Inglise-Jaapani kokkupõrke puhul see kindlustus võib etendada tähtsat osa, pidurdades briti eskaadri läbiminekut.

— Ja kindralkuberner ise toetas teie kõrguse ees jaapanlaste palwet kontsessiooni asjus?! — hüüatas adjutant.

— Jah. Nüüd on ta mul käes. Nagu näeb, ka mina oskan wälja pressida. Muide, poliitikas seda nimetatakse surweawaldamiseks. Auidas ka oleks, aumäärt lord Brandmoore'il tuleb teha järeleandmisi.

— Midagi muud tal üle ei jää! — kinnitas Raman rõõmsalt. — Teie kõrguse näol on tal wääriline partner!

— Ma piiln talle seda tõestada. Mäng jõuab otsustawasse järku — nüüd pole enam kaua oodata ta lõppu.

— Ta lõpeb teie kõrguse wõiduga!

— Seda näeme warsti.

Kui Robert küsis oma tädilt lady Brandmoore'ilt, kuidas ta sujutleb endale proua Carteri edaspidist saatust, lady vastas põlglikult:

— Seda isikut ei ole minule enam olemas!

„Rahajangi juurebaam“ oli tõepoolest kustutanud Andrey nime maha elavate kirjast: ta oli tema pärast pidanud taluma nii palju ebameeldivusi. Tema juuresolekul ei tohtinud mainida Andrey nime. Kui üks baam kindralkubeneri lossis vastuwõtul küsis talt, mis on proua Carteriga, ta tehitas õlgu ja vastas:

— Ma ei tea, kellest te kõnelete!

Sestjaadik teegi ei jõandanud lady Brandmoore'i juuresolekul võtta suhu selle elsinud lamba nime.

Minult üksainus lord lady Brandmoore kõneles Andreyt, ja see oli jutujamisel mehega, nelja filma all.

— Pidage meeles mu sõna — ütles ta, — see õnnetu lõpetab veel oma elupäewad kuskil liiderlikus müllas!

— Wõi lidaigori walitseja lossis! — muigas lord Brandmoore.

Lordi erutas fogu see lugu veelgi. Rõige halbem oli, et waatamata tema poolt tarwitusele mõetud abinõudele asi oli jiski ulatunud Bondoni kõrwu. Välisministeeriumis jättis see äärmiselt ebameeldiva mulje. Lord Brandmoore oli sunnitud raporteerima. Ta saatis otsekohe ministreile peaaegu terve ettekande. Selles ta kinnitas, et lugu on kõwasti üles puhutud, ja tegelikult kaunis väikese tähtsusega. Mõne kuu pärast sellest mõih-olla lakatakse üldse kõnelemast, seda enam, et sultan arwatavasti tiidineb warsti proua Carterist ja annab talle jooksupassi. Sellisel juhtumil tema, kindralkuberner, weenab proua Carterit pöörduma tagasi Euroopasse, ja kui ta lahkeb Rahajangist, on wahejuhtum likwideeritud.

Ta tähendas meelega kirjas ministrile „wahejuhtum“, j. o. midagi mööduwat, mis mingisugust tõist tagajärge ei wõi wälja kutsuda.

Ta ise uskus seda siiralt. Ta ei kahelnud hetkekski, et sultani poolt on see ainult kerge armumäng, mis möödub kiiresti, niipea kui Andrey saab tema armukeseks.

Ta otsustas lasta sündmustel areneda oma loomuliku rada. Tema, lord Brandmoore, ootab kannatlikult lahendust, rahuldudes waatleja osaga. Suwitaw näitaks panna tähele sultani. Ega's ta ometi ei suhtu sellele asjale traagiliselt!

Lord Brandmoore korraldas sultani outu lõuna: ta tahtis teda läbi katsuda, nagu ta ise endamisi ütles. Kuid Selim oli fogu aja wäga lahke, kõneles millest tahes, ainult mitte sellest, mis huwitas kindralkubeneri. Jäädes üksi, lord Brandmoore mõtles kaua sultani käitumise üle järele. See waikimine ei meeldinud talle. lidaigori walitseja on peen diplomaat, tal on arwatavasti peidetud põue mõni kawa kivi.

Ilmaaegu ta soomitas temale jaapanlasi ja toetas tema ees kontsessioonipalmwet lautshuli elaspunkteerimisets. Tehase ehitus on arenenud launis laugele, ja ta ehitatakse peaaegu inglise merebaasi lähimasse lähedusse. Lord Brandmoore käsitsi teha kindlaks, mis rahwusest on töölisel ehitustööl ja osutus, et need on malailased wõi hiinlased. Mitte ühtki jaapanlast! Sest külselt on tema poolt üles seatud tingimused kinni peetud. Ühingu juhatuses on seitsmest liikmest kolm inglasi. Siin pole ta millestki kinni hakata. Sellegipoolest on lord Brandmoore'il tunne, et teda millegagi on sisse weetud. Ei, waja pidada mõlemad silmad lahti!

Ta magas halvasti ja järgmisel hommilul lendas aeroplaanil oma adjutandi saatel uue tehase ehituskohalt üle. Kui tähelepanelikult mõlemad ta ei jälgitsenud ümbrust, kasutades wäljabinolleid, midagi kahlast nad ei märganud ja ei wõinudki märgata, sest kõik oli kaetud tiheda taimestikuga.

See õhukekskurssioon ei toonud siiski rahu lord Brandmoore'i hingesse.

Pöördudes koju tagasi ta nõudis, et talle antaks ära kiri tema soomituskirjast sultanile ja luges selle tähelepanelikult läbi. Kes teda ajas wõtma oma kaitse alla neid neetud jaapanlasi! Mõtelda ainult, et ta juba kolmkümmend aastat asub wastutusrikkal poliitilisel kohal! Ja see ei taastanud teda siiski toimimast järealt lohkust.

Peab midagi wälja mõtlema. Ei saa lubada, et need poolmeteslased irwitaksid tema, Rahajangi kindralkubeneri, ja kogu Suur-Britannia üle. Siin on küsimuses mitte ainult tema isiklik seisukoht, waid ka tema kodumaa prestiiž.

Ta kutsus telefoniteel wälja sir Eric Temple'i.

— Olge lahked, andke sultanile edasi, et mul on waja temaga kõnelda. Veel täna.

— Kardan, teie hiigus, et täna see on raske, — wastas sir Temple.

— Ma palun teid wäga, korraldage mulle see kohtamine temaga niimelt täna. Ja püüdle telefoneerida mulle wastus.

Saades teada, et kindralkuberner püüab ja weel kiire korras, lohkusaamist temaga, Selim pidi rõõmu pärast peaaegu toolilt püsti hüppama.

— Viimaks ometi! — hüüdis ta waljusti. — Asi areneb nüüd liirendatud tempos! Kindralkuberner on sunnitud kapituleeruma ja awaldata nõutawat jurwet doktor Carterile.

Selim ei suutnud wastu panna ja helistas Andrenle, öeldes talle:

— Mu kallid, kõik areneb paremuse poole. Sige warsti oled sa waba. Selle eest mina jään su orjaks elusajaks.

Siis Selim kutsus wälja oma adjutandi sirdar Namani.

— Ma sõidan otsekohe lord Brandmoore'i juure! — ütles ta.

— Mulle tundub, kõrgus, et seda ei oleks waja teha.

— Mispärast?

— Lord Brandmoore saaks mulje, et teie olete liiafs huvitatud sellest asjast ja võibolla olete koguni jaapanlaste taasojanid. Kui kõrgus lubab, soovitan ~~mitte~~ rutata ja teha näo, nagu poleks teil selle asja vastu vähimasti huvi.

— Sa unustad, Raman, et minu käes on tema kiri, milles ta soovib mul rahuldada jaapanlaste palve. Paremat relva ei võiks mõeldagi... Ta on sunnitud tegema järeleandmisi — saad aru, on sunnitud!

— Kõrgus, lord Brandmoore on kõigepealt tuline isamaalane, kes ennem toob ohvriks isiklikud huvid, kui lubab oma isamaa prestiižhi vähendamist.

— Just sellepärast ta nõuab, et jaapanlaste poolt tehtav ehitustöö otsekohes katkestataks ja juba älesehitatud kindlustused lammutataks.

— Aga kui ta saab teada, et teie, kõrgus, mõnesugusel määral olite nendega lepingus, jääb ta teie waenlasets elutsajaks ja tema on ohtlik waenlane. Pealegi sellisel juhtumil ta keeldub kategooriliselt tasumast jaapanlastele kahju ja kõige eest tuleb tasuda teie kõrgusel.

— Hm... Peanegu sul on õigus. Mida sina siis soovitad?

— Te ei peaks tema juure sõitma. Lord Brandmoore'ile võib öelda, et teie kõrgus täna ei saa kuidagi aega viihibits tema juure.

— Hea küll, tee kuidas arvad!

Mõni minut hiljem Raman mõttis telefoniühenduse kindralkuberneri adjutantiga.

— Tema kõrgus tahetseb lõpmatult, kuid tähtsad asjaõiendused ei võimalda tal külastada täna tema hiilguist. Homme tema kõrgus saab olema täielikult tema hiilguise käsutuses. Mikal ja kus soovitakse: Udaigoris või Rahajangis.

Lord Brandmoore oli meeletu vihast, kuid ei saanud midagi parata ja käskis vastata, et ta ootab sultani oma loosis homme kell 10 hommikul.

— Rahjaks, — järgnes uus vastus Udaigor-Camast, — tema kõrgus ei saa Rahajangi tulla enne homme õhtut; aga kui tema hiilguis, lord Brandmoore mõtaks waevaks tema juure sõita, tema kõrgus saab olema väga meelitatud tema hiilguise küllatulekust.

— Idamaa diplomaatia! — urises lord Brandmoore läbi hammaste.

— Reed poolmetaslased on siiski meilt midagi õppinud!

— Lendan aeroplaanil sultani juure! — ütles ta adjutandile.

— Olge lahked, tehke lorrakdus.

Kui ta weerand tundi hiljem väljus oma kabinetist, et minna aerodroomile, sattus talle vastu lady Brandmoore.

— Mina just otfsiin teid, — ütles lady. — Ma ei tea, keda tänasel kutsutud lõunal paigutada oma paremale käele: elektrijaama direktor või...

Mees ei lastnud tal lõpetada.

— Kõigu pörgasle jõit need hiina kseremooniad! — ütles ta tera-
walt. — Mina pean müüa sööma seda pudru, mille teie arvasite heaks
leeta!

Ja ta mõõdukas lühikesi timestustest poolasambaks tardunud lady Brandmoore'ist.

Sultani loosis lord wõeti wõstu kohaSte auawaldustega. Selim jam-
mu talle wõstu lahle naeratusjega ja wäljajirutatud lüüli.

— See on mulle nii suut au, teie hilguš. Tohin küsida, millele wõlg-
nen tänu naudingu eest näha teid oma majas?

Ta juhtis lordi oma kabinetti, pani ta tugitoolile istuma, asetās ta ette lastilehe figaritega ja istus ise teiele tugitoolile vastu.

Lord Brandmoore ei hakanud laotama aega sissejuhatusel: seisuford oli liig tõsine ja nõudis otsustavat tegutsemist. Laht Rahajangi merebaagi juures oli nii kitsas, et kottupõrke puhul Suur-Britanniaga jaapanlased wõiksid jün kergesti tatistada Briti eslaadri lähiminekut, selleks jatkus lahe mineerimisest. Just selle eesmärgiga jaapanlased püüawadki toetada jalga Rahajangis. Plaan oli peenike ja ettenägelikkuse puuduses Tokio walitsust süüdistada ei saa. Kuid see ehitus tuleb maksu mis maksab maha kistuda!

Lord Brndmoore waatas sultanile teraselt, nagu piiuaks lugeda tema näolt, teab ta jaapanlaste plaanidest, ja kui teab, siis miilisel määral ta on nende liitlane. Ja veel üks asi huwitab lordi: kui sultan teadlikult abistab jaapanlasi, teeb ta seda waenust Inglismaa vastu mõi eranditult eesmärgiga awalbada surwet temale, kindralkubernerile? Mõib-olla see on ainult wäike wäljapressimine?

Selimi näolt ei võinud lugeda midagi peale lahkuje ja walmisoletu osutada teeneid.

— Almušin teie juure, tõrgus, — alustas lord Brandmoore, — et teatada teile üht wäga ebameeldivat uudist.

— Voodan, et tema hülgaufe lady Brandmoore'iga pole juhtunud midagi halba? — küüis Selim äkki tõlisedes.

— Siin ei ole küsimuses lady Brandmoore! — vastas lord waemu
suredes alla miha.

— Ingladn on täiesti terve?

— Jah, tänan teid. Sõitjin teie juure mitte selleks, et tüüdata teid oma perekonna-asjadega. Mind erutab miski palju tähtsam. Täna hommikul lendasin aeroplaanil üle lohast, kus püstitatakse jaapani tehaist.

— Kas tōēsti?

— Teile on tantud sellest ette.

— Ei. Minu inimesed teavad, et see mind väga vähe huvitab. Ma tean ainult, et teie hiilgus soovitas mulle laht tehase peaehitajat... Unustasin, kuidas nende nimed olid...

— See pole ohtlik!

— Ja isegi mulle madetud kirjas arvasite heaks toetada nende kontsessioonipalvet. Kas teid nende töö nii väga huvitab?

— Väga!

— Tõhin küsida, miks?

— Sellepärast, et tõeliskult jaapanlased ei ehita süütut tehast, vaid kindlust, mis on tõsiselt ähwarduselt Briti merebaasile!

Lord Brandmoore lausub need sõnad aeglaselt, rõhutades häälega logu nende tähtsust, ja ei pööranud seejuures pilku Selimi näolt. Kuid too jäi rahulikuks ja ütsõitjeks.

— Jaapanlased ehitavad kindlust, ütlete? Aga, hiilgus, see on võimatu.

— Ma ütlen teile, et see on fakt!

Selim fergitas kulme.

— Kui olete selles päris kindel, mul jääb vaid avaldada teile sügavat kahetsust.

— Täna: teid, kõrgus. Kuid mul on teile suur palve.

— Olen teie teenistuses!

— Jättem kõrwale diplomaatia. Vähemalt mina kõnelen otseselt. Teile on teada, et meie ohulaewastik manööverdab aeg-ajalt Rahajangi lohal?

— Muidugi. Kuulsin, et sel lewadel ta sooritab jälle siin õhumaanööwrid.

— Kui see on vajalik, kiirendan manööwreid.

Selim muutus tähelepanelikuks.

— Ma ei saa öieti aru, mis ühist on sel teie hiilgust huvitama asjaga!

— Väga palju, kõrgus. Ja siin on mul waja teie kaasabi.

— Ma kuulan teid.

— Võtke waewaks weenda jaapanlasi, et nad otseselt häwitaksid nende poolt juba piistitatud ehitused. Wastasel korral meie lennueskaader laheb need õhku.

Lord Brandmoore oli weendunud, et see ähwardus hirmutab sultani tõsiselt ära; kuid ta ei jätnud pilgutanud silmagi.

— Mina teie hiilguse asemel talitsin täpselt samuti, — wastas a rahulikult.

Tekkis lühike waius. Lord Brandmoore sai waewaga wõitu oma erutusest. Selim jäi kõigutamata rahulikuks.

— Ma kardan ainult, — lisas ta juure, — et selline aht paneb teie hiilguse rastesse kaitseks.

— Mis te sellega tahate öelda?

— Jaapanlased laskemaks, mine tea, awaldamad weel wiimaks teie kirja teksti, milles pakute mind vastu tulla nende soomile ehitusloa saamiseks... Tegasele, mis kontrollimisel osutus kindluseks. Ma ei usu, et see awaldad soodjat mõju teie kodumaal. Kiri arwatavasti ilmutatakse ka inglise ajakirjanduses, tuleb ebasoomitawaid seletusi. Tunnustage, et see poleks just päris meeldim ja waewalt aitaks kaasa Inglismaa prestiiži tõstmisele.

Lord Brandmoore hüppas toolilt.

— Aga selle kirja ma adresseerin teile!

— Jaapanlased muidugi mõtšid sellest loopia. Arwatavasti isegi fotografeerisid ta. Teile, hiilgus, on väga hästi teada, millised peened intrigandid nad on.

Lord Brandmoore istus uuesti toolile. Selim lükkas ta ette lahtise lasti jigaritega, kuid lord ei puudutanud jigareid.

— Kui te arwate, et ma mõikšin jelles asjas olla Inglismaale kasulik... ja teie hiilgusele enesele... mõite minuga arwestada.

— Mida te pakute?

— Mõikšin mõjutada jaapanlasi... Weenda neid, et nad nõustufšid lõhkuma maha püstitatud ehitused. Muidugi nad seawad üles oma tingimused.

— Näiteks?

— Nad on mahutanud ettewõttesse juuri jummašid ja loomulikult nad ei taha neid laotada.

— Nõuawad lahjutasu?

— Jah. Kulude katteks. Seda nad nõuawad kindlasti.

— Aga minul isiklikult ei ole jummašid neile tasumiseks, Inglismaa muidugi keeldub tasumast wõõraste pattude eest.

— Kus on siis wäljapääs?

— Kuna arwataw tehas ehitati teie territooriumile ja teie loaga... oleks loogiline, et kahju kannakšite teie. Pealegi, teie olete nii rikas...

Nüüd oli lord Selimi täes toolilt üles hüpata. Ta isegi kahwatus wihašt.

— Wabandage hiilgus, aga ma ei saa kuidagi aru, mispärašt nimelt mina pean maksma wõõraste pattude eest?

Ka lord Brandmoore tõusis püsti.

— Meil wišt ei ole üksteisele enam midagi öelda, — lausus ta külmalt. — Wabandage, kõrgus, et tülitajin.

Ja ta pöördus ukse poole.

— üks minut! — pidas Selim teda finni. — Te palufšite äsja, et

jätaksime diplomaatia. See küll, ma kõnelen otsekoheselt. Nõustaksin
kandma jaapanlastele lahjud, mis nad kannavad tehase hävitamisega.
Lõppude lõpuks, see mind ei ajaks veel pankrotti. Aga... luban endale
scada üles tingimusi.

— Missis?

— Teie teate, et ma armastan missis Carterit. Ta peab saavutama
oma mehelt lahutuse... ilma mingisuguste temale alandavate protse-
duurideta.

— Jah aga...

— Tean, hiilguis, mida te tahate öelda: et see ei olene teist. Aga see
oleneb ainult teist. Ühest teie sõnast oleks küllalt, aga te ei lausunud
seda... Sest et teie ei tahtnud, et missis Carter, keda teie abikaasa nii
raskesti solwas, laaks Udaigori sultani abikaasaks.

— Tänan teid awameelsuse eest! — naeratas mürgiselt lord Brand-
moore. — Lubage la minul olla awameelne.

— Palun!

— Teie kasutasite lugu jaapanlastega kui kättemaksurelwa!

— Mitte teie wastu, waid lady Brandmoore'i wastu. Ma ei julge
nimetada õige nimega tema käitumist selle wastu, kes kõigest ja kõigist
hoolimata saab minu naiseks. Teie abikaasa pärast missis Carter pidi
peaaegu surema!

— Rahetsen sügawasti juhtunud. Uskuge, kõrgus, see... wahetuhtum
tegi mulle tõsiselt muret. Ja ma wõin ainult kahetseda, et me teiega mõni
kuu tagasi ei kõnelnud awameelselt nagu mees mehega. Siis poleks teil
olnud wajadust kasutada... neid jaapanlasi. Kuid tehtut ei saa enam
muuta olematuks. Selge, mida te minult nõuate?

— Nõuda ei julge ma teie hiilguiselt midagi. Ma ainult palusin
teie hiilguist teha kõik, mis oleneb teist, et missis Carter saaks lahutuse,
ilma et tal tarwitselt end alandada.

— See on kõik?

— Ei. Tahan, et lady Brandmoore annaks missis Carterile, j. o. tu-
lewasele Udaigori sultani prouale awaliku rahulduse.

— Kuidas seda mõista?

— Lady Brandmoore arwab heaks korraldada praeguse missis Car-
teri ja tulewase Udaigori sultaniproua auls piduliku lõunasöögi, mille-
tutstatkse kõik need daamid, kes wiibisid tol päewal heategewa komitee
loosolekul, ja üldse Rahajangi seltskonna koorekiht.

„Ta nõuab weel, et mu naine end awalikult missis Carteri ees wa-
bandaks!“ — mõtles lord hirmuga.

Kuid Selim ei nõudnud seda.

— Tahaksin, et tutsetel oleks märgitud, et lõuna korraldatakse Uda-
gori sultaniproua auls.

„See on talle paras!“ — mõtles lord oma abikaasa aadressil mitte ilma lahjurõõmuga. „Brandlu nüüd oma peene diplomaatia tagajärgi!“

Kuid sultani ees tei ta mureliku, isegi hirmunud näo.

— Kardan kõrgus, et nõuate võimatut.

— Ma jään oma nõuandjate juure.

— Tuleb mõelda kaaluda. Teisets, kõik see oleneb ja lõplikult lady Brandmoore'ist.

— Ta teeb seda, mis teie talle ette dikteerite! — ütles Selim lindlast.

— Hea küll, ma olen nõus. Teie soov jaab täidetud. Kuid mina omalt poolt nõuan, et juba homme lehtpäewaks jaapanlaste poolt püstitatud ehitused oleksid õhtu lastud. Ja põhjalikult õhtu lastud! Andke neile nõu, et nad lawastaksid õnnetusjuhtumi... Tulituli võis sattuda tuldwõtmale ainele, või midagi sellesarnast. Võib midagi välja mõelda.

— Jah, muidugi. Hea küll, teie hiilgus: homme hommikul ehitused lendawad õhku.

— Sellisel korral wastutan ka mina omalt poolt kõrgusele, et misjäs Carteri lahutusasi lahendatakse mitte hiljem kui... ütleme kolme nädala pärast. 15. mai ümber.

— Suurepäranel!

— Kuna muhameedlaste juures peaaegu juba teisel päewal pärast lahutust võib astuda uuesti abiellu, arwan, et te kohe pärast seda, kui misjäs Carter jaab wabaduse, wiite ta altari ette.

— Jah. Ma loodan, et ta juba 20. mail jaab Udaigori sultani-prouaks.

— Kui nii, siis peatume... noh, kas või 25. mail. 25. mail kell pool üheksa õhtul minu abikaasa ja mina ootame teid oma juure lõunasöögile. Olen õnnelik, et saan terwitada sultaniprouat, kellest olen kuulnud palju kiitwat.

— Tänan teid, hiilgus. Pidasin teid alati laitmatuks dzhentlmeniks.

Kui lord Brandmoore lahkus, Selimil oli suur isu teatada oma wõidust Andreyile ja madame Turpinile. Ta isegi mõttis juba telefonitoru, kuid pani selle otsekohe tagasi. Parema oodata kuni täieliku ja lõpliku weendumiseni asja edus.

Ta kutsus välja firdar Ramani ja jutustas talle mõne sõnaga oma kõnelusest lord Brandmoore'iga.

— Soowin õnne, kõrgus! — ütles adjutant särawal näol. — Aga, kes tasub jaapanlastele kahjud?

— Ma ei tahaks küsimust selle tühiise asja pärast keeruliselt teha.

— Aga, kõrgus, seal on jutt wõib-olla sadadest tuhandetest naeltest!

— See mind weel pankrotti ei aja, — wastas Selim naeratades.

— Pealegi ma ei taha, et wõit tuleks mulle niisama. Tasun meeleldi selle tühiise summa. Aga nüüd, tead mis, kallis Raman, kutsu otsekohe

malja neeb jaapanlased, et nad poole tunni pärast oleksid siin. Ma pean nendega kõnelema. Sa viibid meie kõneluse juures.

— Olen õnnelik targas. Kuid mul on teile suur palve.

— Kõnele.

— Lubage mind pöörduda nendega läbirääkimisi lahjutasu suurusle.

— Sa kardad, et nad mind loorivad? Hea küll, finantsasja jätan sinu hoolde.

*

Poole tunni pärast ilmusid jaapanlased.

Nad nõustusid ilma puiklemiseta Selimi ettepanekuga: lõppude lõpuks teenisid nad ju selle asjaga kenasti. Pärastpoole võib proovida veel lusil ehitada tehast. Tulus ettemõte!

Järgmisel hommilul tella lahkeja paiku tehasehoone lendas õhku.

23.

— Mitte ial! Kas kuulete? Zial ei saa seda olema! — hüüdis lady Brandmoore vihast lõkendades.

Ta väljus toast ja lõi ukse paukudes kinni.

Lord Brandmoore tehtas õlgu ja muigas.

— Waja anda talle pisut aega jahtuda! — ütles ta endamisi. — Ta mõtleb järele ja alistub... mõitjanna armulikkusele.

Ta helistas.

— Paluge doktor Carter siia — ütles ta sisse astumale sekretärile.

„Sellega on kergem toime saada!“ — mõtles ta.

Doktor Carter ootas vastuvõtutoas. Ta oli pisut tüsedamaks muutunud ja üldse näis olevat endaga väga rahul. Ta asus nüüd väga hea lohal, teenis rohkem kui enne ja kulutas palju vähem. Oma liig suurest ülsiku inimese jaoks korterist kolis ta üle vähemasse ja odavamasse. Selle eest ta omandas väikese auto; tema seisukohal asuw mees ei saanud kuidagi läbi ilma autota. Tõsi, Andrey lugu oli talle väga ebameeldiw, kuid lõppude lõpuks siamaani ta sellest erilist ebamugamust ei tunnud. Wastupidi, tänu Andreyle ta pääses lady ja lord Brandmoore'idele lähemale, sai nii öelda omaainimeseks kindralkubeneri los'is ja sai tunduma ametiförgenduse. Mis puutub tema edaspidisesse taktikasle Andrey suhtes, siis ta jätab selle nende hiilguste otsustada. Nemad teawad paremini!

Kui ta seelord kutsuti kindralkubeneri los'i, polnud ta sugugi hämmastunud: arwatawasti lady Brandmoore'il ei jatkunud head partnerit bridzhi jaoks. Võimalik, et ta kutsuti lihtsalt lõunale. Et teda mõidi kutsuda asja pärast, seda ei tulnud tal pähegi.

— Siilguis soowis mind näha? — küsis ta lord Brandmoore'i labi-netti astudes ja lordi terwitades.

— Jah, kallid major, palusin teid juba, et kõnelda teie abikaasaga.

— Ah?!

— Jah, teie abikaasaga. Te teate, et me ei kõnelnud temast teie juuresolekul, kuid temast kõneldakse tihti teie äraolekul. Ja kõneldakse mitte alati teie eesmärgil toonil.

— Tõhhi ma ühida teie hülguiselt, mida nimelt?

— Inimesed tekitavad õlgu, on arusaamatuse. Nõik leiavad, et see lähemõtteline seisukord on liig pikale weninud. Nõik on pahased. Naine, kes on sultani armuke. . . — wabandage, major, ma kõnelen ilma diplomaatlite wiguriteta, — jah, sultani armuke. . . et selline naine kannab ikka veel inglise ohwitseri nime. Sest teie, major, kannate ka inglise armee mundrit, ja sellel ei tohi ühelgi juhtumil olla mingisugust plekki. Seda kõneleb ka lady Brandmoore, kes, nagu teile teada, ajetas wäga kõrgele mundri au.

— Kas usute, hülguis, et awalik armamine. . . on minu wastu waenulik?

— Oh ei! Wastupidi, teid austatakse ja hinnatakse wäga, kuid leiate, et on tingimata waja wõimalikult kiiremini teha minaisugune otsus.

— Jah, aga. . . Milliseft otsuseft siin wõib olla jutt?

— Te peate andma naisele lahutuse.

— Mis?

— Jah, te peate wõtma temalt õiguse landa teie nime.

— Aga. . . teie ise, hülguis, kõnelesite mulle, et ma milgi tingimusel ei tohi nõustuda lahutusega.

— Kartsin teile standaalset lahutust, mis on ühenduses mitmesuguste alandawate protseduuridega. Kuid nüüd küüsin järele ja sain teada, et lahutust wõib toimetada täiesti wäärifalt. Peate nõustuma, et nii edasi kasta ei wõi.

Lord Brandmoore pani koduselt kae majori õlale. Ta teadis, et see awaldas ta alluwaile maagilist mõju.

— Kallis major! Parema olla ldaigori sultaniproua lahutatud mees, kui tema armukese seaduslik mees!

— Hülguis armab, et ta tõesti wõib saada ldaigori sultaniprouaks?

— Jah, ja ma soowisin seda. Teie huwides. Sest, lordan, ma ei tahaks, et teie peale näidatakse sõrmega ja kõneldakse: „Näe see on sultani armukese mees!“ Inglise armee ohwitser ei tohi leppida sellise seisukorraga.

— Jah, teil on õigus, hülguis. See on täiesti wõimatu. Ma ise mõtlefin sedasama.

Carter tundis end äkki solwatuna oma parima is tunnetes ja isegi

waistulisekst waatas mundrile, nagu tahtes weenduda, las see pole juba määritud.

— Ma teadisin seda, kallis major. Teadsin, et teie seisukorra lahemoittelisus piinab teid. Tegite juba mingi otsuse?

— Ei. . . Teadustan ma ootasin, et teie hiilguis. . . ja lady Brandmoore. . . andan oma saatuse teie kättesse. . .

— Olen kindlasti kindel, kallis major, ja tänan teid usalduse eest, kuid eelistaksin, et te ise lüüsite wabalt teeksite otsuse. Säärasteis piinlikes asjus ei saa mõõdas endale wõtta wastutust. Wõin ainult korrata seda, mis ma teile juba ütlesin: lahutus näib mulle ainja wäärilise wäljapääsuna sellest seisukorrast.

— Olen täiesti nõus teie hiilgusega. . . Eriti, kui ta lady Brandmoore nii mõtleb.

— Lady Brandmoore ei mõtle — lausub lord Brandmoore. Ja saades weel sõnast kinni, lisas juure: — Tahtsin öelda, ta jagab täielikult minu arwamist.

— Kui nii. . . Kogu küsimus on ainult selles, et leida wäärilise motiivi lahutuseks.

— Tekkinud olukorras rajada seda teie abikaasa arwatawale abielurikkumisele pole võimalik. Tulewasele lüdaigori sultaniprouale oleks see protseduur liig alandaw ja sultan ei nõustuks sellega miski hinna eest. Meie loodeks näeb ette teise motiivi: lahutust lubatakse sel juhtumil, kui abielu tegelikult ei teostunud. . . Näitaks, kui mees millegipärast ei täida oma abielumehe kohustusi.

— Aga hiilguis, see asetaks mind narri seisukorda. Znimesed mõtleksid, et ma tõepoolest. . . ei ole wõimeline täitma abielumehe kohustusi.

— Jumal hoidku, kallis major. . . wabandust, kallis kolonel, ma unustasin teid õnnitleda, tänast päewast olete aukraadis kõrgendatud.

— Teie hiilguis! . .

— Jah, nüüdsest peale olete kolonel. Nii seisab selles, et tehti otsuseks määrata teid Peshawari haigla wanemaks arstiks. . . Indiasse. . . Wanemal arstil aga peab olema wastaw aukraad.

Doktor Carteril tõusis higi laubale rõõmsast erutusest.

— Hiilguis, ma ei tea, kuidas teid tänada.

— Olen rõõmus, et wõisin hankida teile selle koha. Peshawar on suur keskus ja seal olete silmapaistew. Teie äraõiduga siit lõpetad kõik jutud ja kogu see lugu unustatakse. Ring seda ongi waja. Ja kuigi mõni wari langeks major Carterile, kolonel Carterile ei mõju see wähiimalgi määral. Samal päewal, kui lahute Rahajangist, jääb kõik minewikku.

— Olen õnnelik, hiilguis. Kuigi wajadus lahkuda teie hiilgustest. . .

Doktoril jäid ühegi sõnad kurlu kinni tunnete ülemoolust. „See tola pistab wiimaks weel ümme!“ — mõtles lord Brandmoore põlglikult.

Ta oli saamata, mida tahtis, doktor on nüüd kõigeks walmis — kas wõi awalikult tunnistama oma impotentji! Nüüd tuleb sellele hapu-
magusale stseentile lõpp-teha.

Ta tõusis.

— Kõõmustan wäga, kallis kolonel, et meie waated lähewad korda. Meie kõik oleme õnnelikud, kui see ebameeldiv lugu ütskord lihtwbeeritakse ja unustatakse. Aga nüüd ma ei pea teid kauem kinni: tean, et olete kaelani töös ja ma ei taha teie kallist aega raisata.

Ta surus doktori lätt ja pannes lahlelt läe ta piha ümber, peagu tõukas ta uksest wälja.

Osutudes koridoris, doktor tundis end äkki nagu koolipois, teda karistuseks klassist wälja aetud. Millest lord Brandmoore äkki mõttis, et tal on mähe aega? Täna mõiks ta termeks päewaks jääda kindralkubeneri lossi. Ta oleks meeleldi külastanud lady Brandmoore'i, mänginud bridzhi. Teda oleks armatawasti jäetud lõunale. . . Nüüd aga on ebajõhwin jia weel edasi jääda. Ebajõhwin on ka nõutada kohtamist lady Brandmoore'iga. Pole midagi parata — tuleb ära sõita!

Doktor Carter ohlas, siis sai endast mõitu, ajas rinna ette ja — sammus mõitjana mööda aupakklikult kummarduwate teenrite eest, oma auto juure.

Lady Brandmoore oli weendunud, et Carter tema mehe juurest tulles astub sisse ka tema juure, kuid aeg möödus ja talle ei lahtud ette, et Carter joowib teda näha. Wiimaks ta ei kannatanud wälja ja helistus.

— Üns major Carter weel siin? — küsis ta kutsje peale ilmunud teenrilt.

— Weerand tunni eest sõitis ära! — oli wastus.

Lady Brandmoore pidi peaaegu lämbuma wihaft: ta mees korraldab kõik ise ega luba, et ta saaks koku doktoriga. Kardab, et ta awal-
dab Carterile mõju! Ta üldse tõrjub tema täielikult sellest asjast eemale.

Ta ohlas weel sügawamalt. Kõik see on nii hirmus! Ta ei suuda unustada alandust, mille osaliseks mees teda tahab lasta saada: tema, lady Brandmoore, Rahajangi esimene daam, peab andma piduliku lõunajõogi selle liiderliku misjisi Carteri auks!

— Jialgi! — larjus ta mehele hüsteeriliselt. — Kas kuulete? Mitte ialgi! Seda ei saa keegi minult nõuda.

— Mitte mina ei nõua teilt seda, waid Inglisemaa nõuab! — wastas mees. — Ja te peate selle ohwri tooma. Isamaal on õigus nõuda, et loobute tema heaks oma enesearmastusest.

Waidlus arenes warsti wihasjeks sõnawahetuseks. Lady Brandmoore pidi peaaegu saama hüsteeriahoos.

— Te tahate mind alandada selle liiderliku naisterahwa ees? — karjus ta. — Võib-olla nõuate koguni, et suudleksin ta käsi ja palaksin andeks?

Ta lufustas end pinnatuppa. Tal algas äge migreen ja ta heitis woodisje. Tervelt loeti päewa ei tahtnud ta kedagi vastu võtta ja teelus toidust. Minult vana öde, lady Landstone'i, nõustus ta vastu võtma.

— Ta saab veel minu timulaks! — kurtis ta libedasti lady Landstone'ile. — Ta tahab iga hinna eest mind alandada selle au ja häbi laostanud naise ees.

— Aga sa pead mõtlema, et see naine varsti saab Udaigori sultani-prouaks! — püüdis öde teda waigistada.

— Saagu ta wõi kogu selle neetud muhamedimaailma malitsejannaks, mina end tema ees ei alanda! — karjus lady Brandmoore. — Keegi ei saa minult seda nõuda! Juba ainult mõte sellele ajab mind pööraselt vihale!

Ta ulatas öölaualt peegli ja hakkas end tähelepanelikult filmitsema.

— Waata, mis ta minuga tegi, see timukas!

Ta oli tõepoolest nende päewade jooksul väga kõhnaks jäänud. Sielt rõõmustas see teda: ta on liig tüje ja poleks halb pisut raswa vähemaks saada. Kui see ainult ei jünniks nii kallii hinnaga!

Kui lady Landstone oli lahkunud, astus sisse lord Brandmoore.

— Kuidas end tunnete, kallis? — küsis ta kõige süütuma ilmega.

— Jätke mind rahule! — ütles lady Brandmoore nõrgal häälel, lastudes tagasi padjale ja sulgedes raskesti silmad. — Laske mind rahulikult surra!

— Säärašt lollust te ei tee! — naeratas mees. — Te asute Raha-jangis wastutawal kohal ja teil pole õiguist sellelt lahkuda.

Lady awas pisut silmad ja waatas mehele: kõneleb ta tõsiselt wõr pillab teda?

— Teil on waja paraneda, tugewamaks saada. Soowitaksin teil pöörduda arsti poole. Minult mitte doktor Carteri poole.

— Mispärast?

— Selle asemel et teie närwe rawida, ta närweerib teid veel rohkem. Pealegi ta on nüüd väga tegewuses lahutusega.

— Ah, mulle on see nii ükskõik!

— Kuid mulle pole laugelsti ükskõik. Äirge unustage, et 25. mail on meil pidulik lõuna!

— Mina sellest osa ei wõta!

— Kuulake, kallis, mis ma teile ütlen: mind on see komöödia ära tüüdanud! Oma jämeda käitumisega missis Carteri vastu õnestasite tugewasti minu seisukohta. Kui teil ei õnnestu seda heaks teha, pean ma oma kohalt lahkuma. Ma ei usu, et see teile eriti meeldiks!

— Mõrwar! — wenitas lady Jureja häälega.

— Jätame need lastmängud! Waja päästa teie poolt tekitatud olukord. Peate ohwerdama oma enesearmastuse...

— Ja langema selle liiderliku naise ette põlwili?

— Need on lihtsad sõnad!

— Ma ei taha kogu Rahajangi naerualuseks saada!

— Seda pole teil tarta: kõik kiidawad aupakkikult heaks teie otsuse. Kui te aga ei taha võtta osa lõunasöögist, tuleb teil loobuda Rahajangi esimese daami aunimest. Walige!

Naine waatas talle laua üljäilmi, nagu tahaks ta neist wälja lugeda, mis sünnib „selle timuka“ hinges.

— Jätsand! — oigas ta wiimaks. — Hetage end las wõi filmapilegiks minu seisukohale! Saage aru, ma ei wõi, ei wõi! Kuidas te endale kujutlete seda ihseeni... Kui see ikk ilmub meie juure, ja mina... paljude küllakutsutute juuresolekul... awalikult... Ei, ma ei suuda endale seda kujutleda.

— Mul on ka raske kujutleda, kuidas te wõisite nii paljude daamide juuresolekul solwata nii raskesti tulewast Udaigori sultanikaasat. Müüid peame ühiste jõupingutustega parandama tehtud saatuseliku wea. Ja ma ütlen teile: 25. mail korraldate piduliku lõunasöögi tulewase Udaigori sultaniproua auks wõi ma esildan ametiist lahsumise palwe!

— Jumala pärast, minge ära... Ma ei suuda rohkem...

— Hea küll, ma lahkun, aga teadke: 25. mail meil saab olema pidulik lõunasöök Udaigori sultaniproua auks!

Ja ta sammus ukse poole.

— Oodake üks hetk! — peatas naine teda. — Wõib-olla see... see ikk ei saa üldse Udaigori sultaniprouaks?

— Ei, ta saab selleks. Kõige hiljem kümne päewa pärast sultan abiellub temaga.

— Te arwate, et ta saab nii kergesti lahutuse?

— Selle eest ma wastutan.

— Silmas pidades seda, et doktor Carter ei ole täitnud oma abielumehe kohustusi?

— Jah.

— Seda ei usu keegi!

— Peawad uskuma! Kohtu otsusele tuleb suhtuda austawalt.

— Waene doktor! Kuidas tema üle naerdakse!

— Igal juhul mitte laua.

— Mis te sellega tahate öelda?

— Doktor lahkus warsti Rahajangist.

— Ah?! Te wiite ta teise kohta üle?

— Jah. Nõutajin talle wanema arsti koha Peshawari haiglas... koloneli auksandiga.

— Ja ta oli nõi?

— Ta pidi töönü püraht peaaegu rabanduse saama!

Lord Bransanort astus lähemale.

— Tegelikult teie teie lord pole sugugi nii ebameeldiv.

— Arvate seda? ütles lady libedusega. — Tahaksin kuulda teie waateid!

— Nad on väga lihtsad, ja julgen arvata, loogilised. Alguses, kui kõik olid weendunud, et Carterite abielu on täiesti normaalne, awalik arwamine suhtus mõõrastusega proua Carteri põgenemisele toduft ja armuühendusele sultaniga. On loomulik, et teie kui Rahajangi inglise koloonia autoriteetne esindaja häbistajite misjss Carteri ülalpidamist ja teeldujite teda oma majas wastu wõtmaft.

— Aga kui nii...

— Silmapilk kannatust! See on asja esimene staadium. Nüüd lähene teisele. Kohus määrab kindlaks, et Carterite abielu kandis ebanormaalselt iseloomu, sest mees ei täitnud abielumehe tihustusi. Säärastel tingimustel suhtuda noorele naisele huffamõistwalt, et ta sõlmis sõpruse teisega, oleks julm. Teie, Rahajangi esimene daam, wahetate wiha armu- go ja kui hea kriiplane olete walmis awalikult tunnustama, et mõistjite ilmaaegu teda huffa. Siit järgneb pidulik lõunajöök tema auks.

— Kui osawasti te mõistate kaarte segada! — ütles lady hämmastusega, milles oli peaaegu imetlust. — Olete kindel, et seda tõesti nii seletatakse?

— Muu seletus on siin mõimatu. Wõite kindel olla: püüan, et kõik just nii selgitatakski. Ühele ja teisele olen juba jisenanud sellise suhtumise asjasse.

— Jah, olete peen diplomaat, — ütles lady juba leplikult. — Rahjaks diplomaadid hooliwad väga wähje moraalist!

— Olen ma siis moraali wastu ekfinud?

— Wõi weel! Rahutus, mille teie, just nimelt teie lawastate, põhjeweel! Ajate waeje majori kaela ilmaaegse süü!

— Egitaks ta ei ole enam major, waid kolonel.

— Kas tõesti? Et laps ei nutaks, andsjite talle uue kanni.

— Jah. Doktor Carteril on suur nõrkus selliste kannide wastu. Teiseks see ei ole moraal, waid poliitika. Elus ei ole neil midagi ühist. Moralistid on äärmiselt halwad poliitikud, ja poliitik, kes mõtleks moralliseerida, oleks ainult naljakas.

— Nii, nii... Waejst majorist on mul jiski kahju: ta langes teie poliitika ohwriks.

— Asjatult kahetsete teda: ta on pakkunahaline nagu ninasarmil. Pakkunahaline, auahne ja loll. Misjss Carter tegi hästi, et jookjis ta juureft minema.

Ta jättis jumalaga ja wäljus, soowitades naisel rahulikult mõelda sellest, mis ta talle kõneles, ja mitte liiaks tõsta esiplaanile om isiklikke huwisiid.

— Pidage meeles, et kühmuses on meie kalli Inglismaa prestiiizh.

See tõstis lady Brandmoore'i tema enda filmis kõrgemale: temast oleneb teatama määrani Suur-Britannia saatus! Waja tõepoolest saada endast wõitu!...

Samal õhtul logu Rahajangi inglise koloonias lewis walgufiirusel kuuldus Carterite abielupaari eelseiswast lahutusest, kusjuures eriti rõhutati, et motiiviks on doktor Carteri poolt abielumehe kohustuste mitte-täitmine. Nagu wõis oodata, andis see põhjust pilgeteks ja lähemõtteliseks märkusteks waele doktoril armel.

Kuid eriti äremusse ajas koloonia teade sellest, et sultan kawatseb tõsiselt abielluda Andreyga. See mõjus nagu lõhkew pomm. Kõik olid kindlal arwamisel, et Andrey on talle ainult möödunud tuju, et ta näeb temas ainult armukest, mitte naist.

— Mis laulu lady Brandmoore nüüd küll laulab? — küsisid terawaleelega inimesed, mitte ilma kahjurõõmuta. — Kui missis Carter saab Udaigori sultaniprouaks, maksab ta oma au haawamise eest kätte!

Lord Brandmoore püüdis diplomaatlikult wähekelegi tõsta oma narpe tugewasti langenud aktiiaid.

— Pean oma naise suhtes õiglane olema, — kõneles ta külalistele järgmisel päewal lõunalauas. — Ta käitus nagu selles loos nagu tõeline kriisklane. Saades teada Carterite abielu tõelisest iseloomust, ta oli nii sügawasti kurb ja kahetseis nii wäga tema poolt tehtud ülekohut waelele noorele naisele, et sai raske migreeni. Palun teda wabandada, ta ei wõi täna kuidagi ilmuda lõunalauda. Ta palus mind wõimaluse järele lahutust kiirendada, — et rutemini teha lõpp piinlikule seisukorrale, milles osutus waene missis Carter.

— Aga kuidas major Carter kõigele sellele suhtub? — küsis Florence Trovere-Smith salakawalalt.

— Ta ilmutas palju takti ja käitus nagu hea inglise patrioot, — ütles lord Brandmoore tõsiselt. — Ei tohi unustada, härrased, et lõppude lõpuks kannatajaks pooleks logu loos on tema, seda rohkem waja hinnata tema eneseohwerdust.

— Üns tõsi, hiilguis, et ta lahkeb Rahajangist? — küsis Wilsford.

— Jah. Ta sai parema toha: ta määrati Peshawari haigla ülemarsstiks. Saate aru, et pärast kõike, mis siin juhtunud, tal on raske jia jääda.

— Eriti pärast seda, kui kohus tunnistas, et tema abielu missis Carteriga polnud üldse abielu! — sõnas Florence mürgiselt.

Ta oli hirmsasti erutatud. Kas tõesti Andrey saab Udaigori sultaniprouaks? Florence oli weendunud, et sultan ainult mängib Andreyga ja

pärast annab talle hundipaasi; äkki osutub, et ta wiib ta altari ette. Ja Andrey pärast suttu lahutas end kõigist oma naistest!

— Meie inglased peaksime õieti uhkustama: Udaigori wüerstirigi walitsejannaks saab nüüd inglanna, — ütles kapten Trovere-Smith.

— Missis Carter ei ole inglanna, waid iirlanna! — õiendas ta naine. — Selles on suur wähe!

Nüi külalised istusid lõunalauas, lady Brandmoore'il oli salajane nõupidamine oma õega lady Landstone'iga.

— Jäsand, kuidas ma wihtlan seda naist! — kõneles lady Brandmoore. — Juba palja mõtte juures temale jookseb mul sapp üle! Kui mõtlen, et pean teda enda juures wastu wõtma, istuma temaga ühe laua taga, naeratama talle, tahaksin surra. Ütle, mis ma pean tegema?

— Armas Patricia, ja pead end kätte wõtma. Suur-Britannia ootab sinult seda ohwrit.

— Aga see käib üle minu jõu! Mul tuleb minna talle wastu, esimesena ulatada talle käsi, tutvustada talle kottukogunuid, panna teda istuma, lausuda wiisakussõnu. Ei, see on hirmus, see on kirjeldamatu!

Ta haaras iegi südamest kinni, nagu oleks hirmus hetk juba saabunud.

— Kardan, et ma ei saa endast wõitu ja teen skandaali. Olen wõimeline andma talle kõrwakiilu!

— Seda ja ei tee, kallis: selleks oleb ja liig hästi laswatatud. Pealegi sa tead, et jellel wõiksid olla kurwad tagajärjed meie armastatud Inglismaale.

— Jah, sul on õigus: seda ma ei tee! — ütles lady Brandmoore kristliku alandusega.

*

Mõne päewa pärast abielupaar Carterite lahutus kuulutati wormi-litult wälja.

Järgmisel päewal doktor Carter sõitis kindralkuberneri lossi jumalaga jätma. Ta ootas sooja wastuwõttu, sõbralikku jumalagajättu, südamlikke soowe laasa, kuid pettus sügawasti. Lady Brandmoore, kes tema pärast, nagu ta mõtles, oli elanud üle hulga ebameeldivaid silmapilte, wõttis ta wastu jäise külmutusega. ¹

— Loodan, kolonel, et Peshawaris saate end paremini tundma kui meie Rahajangis!

See oli kõik, mis doktor temalt kuulis. Kui Carter tegi ettepaneku, las ta lady Brandmoore'ile aegajalt wõib saata omawalmistatud pulbreid, mis nii hästi aitasid migreeni wastu, lükkas lady pakkumise külmalt tagasi:

— Tänan teid, kolonel, kuid mul on veel tagavaras. Pealegi, warsti saabub teie käreletulija.

Carter lahkus tema juurest tujasena ja solwatuna oma parimaist tunnetes.

Pisut lahtem oli temaga lord Brandmoore.

— Soowin südamet head lordaminekut uuel kohal, kallis kolonel! — ütles ta. — Äirge unustage meid ja laske endast wahetewahel midagi kuulda.

Saatnud doktori wälja, lord Brandmoore ohlas.

— Wiimaks ometi wabanešin sellest tuimast ja piiratud inimesest! — ütles ta endamisi.

Doktor Carter lahkus kindralkubernerit loõssist libedusega südames. Enne teda hellitati siin nii wäga, oldi talle nii wastutulelik, et ta kujuk-les end juba oma inimesena nende hiiilguste juures, niiliid aga. . . isegi lahtumislõunajõõli ei korraldatud tema auks. Ometi, eks kinnitanud mõlemad talle oma sõprust, osawõtlikku poolehoidu. Ei, kõrgelseiswaid hõrraseid ei maksja iial usaldada. . .

Wawalt julgus uks doktor Carteri järel, kui sekretär ulatas lord Brandmoore'ile wäga maitsekalt ja kallile kartoonile trükitud kutse tema kõrguse sultan Muhamed Aleksander Selimi ja missis Andrey Greenwoodi laulatus-tseremoonialale. Kutse oli ainult lord ja lady Brandmoore'ile. Samuti olid kutsutud kabinetide ülemad, briti armee ja lae-wastiku juhatajad. Kutse sai muidugi ka Briti emissar sultani juu-res sir Eric Temple.

Lord Brandmoore ei teadnud, kuidas olla. Esiolgu ta otsustas wa-bandada end haigussega. Aga saades teada, et sultanile oli läkitanud õn-nitlustelegrammi isegi kuningapaar Londonist, ta ütles endale, et lau-latus-tseremoonialt eemale jääda on wõimatu.

Lady Brandmoore teeldus kategooriliselt teda saatmast: see, nagu ta wäljendas, käis üle tema jõu. Lord ei nõudnud ka eriti tungiwalt.

— Hea küll. Annan sultanile ja sultaniprouale üle teie terwitused ja ütlen, et olete haige — wastasel korral oleksite rõõmuga neid isikli-kult õnnitlenud.

Ta ütles just nii: „sultanile ja sultaniprouale“! Wiimane sõna lõi-las lady Brandmoore'i nagu noaga.

Kas tõesti ei möõdu temast see karikas?

24.

Rogu wiimase aja Selim lõunatas iga päew „Warjatud Pärlis“ loos Andrenaga ja madame Turpiniga.

Nõigile kolmele neeb olid õnnelikemad tunnid. Vihitati tulewiku plaane, arutati eelseisva pulmapeo vähimaidki ühtlasju, waliti kleitide materjale ja teguhoode.

Udaigor-Rama loosis tees kibe töö tulewase sultaniproua ruumide kstustamisel. Selim leppis end igasse piisajasse, andis juhatusi arhitektidele, dekoratsioonidele, kstseerijatele. Peaaegu iga lord tõi ta kaasa mõne uue kallisasja Andreyale.

— Kirge unustage, kallid, et 25. mail meie auks korraldatakse kindralkuberneride juures pidulik lõuna! — kõneles ta. — Lady Brandmoore'ile walmistab naudingut näha, et kannate korralduste ehteid.

— Mind see lõuna intrigeerib hirmjasti! — ütles madame Turpin. — Eriti tahaksin waadata, millise näo teeb lady Brandmoore.

Te saategi wiibima jellal lõunal, — wastas Selim. — Mind saadab minu abjutant Raman, teie aga sõidate Andrey kojadaamina. Muidugi, te peate ka muretsema oma tualeti eest. Palun teid wäga tuludes mitte kottuhoidlik olla.

— Mul, wanal inimesel, pole jorim end liialt ehtida!

— Kus mul wana! — protesteeris Andrey. — Tahaksin nii wälja näha teie aastates!

Madame Turpin kawatseas wastu waielba, kuid erutuse tõttu ei saanud sõnagi juust. Ta süleles õrnalt Andreyd ja ta silmad täitusid pisaratega.

Warem mõtles ta hirmuga tulewikule. Kui Andrey abiellub, saadetakse tema, madame Turpin, arwatawasti Calais'sse tagasi. Mis ta seal tegema hakkab? Pärast nõiduslikult-õnnelikke päewi, mis weedetud jellal nõiduslikul maal, Calais näib talle nii hirmus igaw ja elu seal nii hall ja ühetooniline! Wäljawaade lahkuda Andreyst, leda ta nüüd armastas nagu omaenda tütar, hirmutas teda.

— Mis teil meele tuleb! — hüüdis Andrey, kui madame Turpin jagas temaga oma kurbi mõtteid. — Kuhuugi te ei sõida! Jäate jia minu juure. Ma juba kõnelesin teile: hakkame siin kahekesi kultuuri istutama, koole ehitama, õpetama rahwast terwishoidlikumalt ja ratsionaalsemalt elama. Tööd on siin palju. Ja siis — liias ta naeratades juure — minule kui tulewasele Udaigori sultaniprouale on waja kojadaami. Tahate olla minu kojadaamiks?

— Oh jaa! — hüüdis madame Turpin waimustatult. — Wanas eas saab minust weel õukondlane. See on alles nali!

Juba järgmisel päewal tellis ta firdar Ramani laudu omaie nimekaardid.

Christine Turpin,

Tema kõrguse Udaigori sultaniproua kojadaam

Muleegioni ordu ohvitser.

Calais.

Udaigor.

Oleks tore, kui suttamad Calais's mõitšid näha seda nimelaarti: Waja saata üks vähemalt öbedele Tremon'idele nende hästilaswatatud tütarlaste panjoni...

*

Paulatustferemoonia pidi leidma aset kell 11 hommikul Udaigor. Pama wana lossi troonisaalis.

Andrey tellis endale wäga tagasihoidliku hallist siidist kleidi.

— Ma ei wõi ometi astuda altari ette walges! — seletas ta Selimile. — See on ju minu teine abielu.

Selim waatles kleiti kriitilise pilguga.

— Gelistatšijn, et sa laulatusel puhul riietukšid traditsioonilisse rüüsi, milles juba sajandite tsel on laulatatud sultanite mõrsjad. Seda kaudis laulatusel ka minu kadunud naine sultanikaasa Zobeida.

— Arwad sa, et see mulle sobib?

— Sa oled igas tualetis ilus, see aga teeb sind muinasjutuliselt kauniks. Sa ju paned ta selga, eks? üldse, kallid, sul tuleb tuua ka mõnesuguseid ohvreid.

— Olen kõigeks walmis! Kõnele.

— Näitaks usu suhtes. Leppisin selles küsimuses kokku kadiga, j. o. meie kõrgeima preestriga. Sa wõid jääda kristlaseks, kuid pead pidulikult töötama, et austad ka meie usku, islamit. Selle töötuse pead lausuma kolmes keeles: malai, hiina ja hindustani keeles.

— Aga, armas, ma ei mõista ju üheski neist ainfsatti sõna lausuda!

— Pole wiga, ja õpid! Seda on ainult paar lauset. Toon sulle teksti kõigis kolmes keeles. Näiud aga wabastan lahinguwälja Ramanile. Tema pühendab sind kõigisse tulewase sultaniproua tualeti saladusse. Ta on sellel alal asjatundja, lööb üle iga naisrätsepa.

Selim kutsus wälja Ramani.

— Tema on seadusandja meie moodide alal... vähemalt meie rahwusliku moe alal! — soowitas ta oma adjutanti daamidele. Palun te male wastuwaidlematult alistuda!

Ja sõitis ise juweliiri juure, kellelt tellis diadeemi oma mõrsjale laulatuse puhuks.

Piduliku talituse päewa hommikul Andrey ja madame Turpin istusid sultani lennukisse ja lendasid wanasse lossi, kus pidid tegema tualetti.

Ingliše ja ameerika ajalehtede reporterid, kes wiimaseil päewil püüasid pärlwillat, kus elas Andrey, kihutasid talle järele autodes Udai-

gor-Damasse. Londoni „Evening News'i“ erikorrespondent lendas ühes temaga fotograafi saatel aeroplaanil.

Aerodroomi tules tules tuletulewast sultanikaasat ja tema kojadaami malai sõdurite autokontrolli. Aerodroomi piiras juba warasest hommikust saadil hull nudishimude igas tahtis oma silmaga näha sultan Alaksander Muhamed Selim.

Sultan ise, truu oma rahwa kommetele ja traditsioonidele, istus lossis: enne laulatustseremooniat ta ei pidanud nägema tulewast naist. Tõsi, ta oli jeda kommet põhjalikult rikkunud, kuid enne laulatust oli waja pidada kinni vähemalt wälisest dekoorumist.

Aerodroomil teda asendas Naman, kellele ta tegi ülesandeks wõtta wastu oma mõrja. Sirdar oli täies paraadwornis autähtede ja medalitega, roosa turban peas. Tema selja taga seisis kaks paazhi, kellest üks hoidis kõrgel peakohal pikawarrelist päikesewarju — et Andrend kaitsta päikese eest.

Sirdari ja paazhide saatel mõlemad daamid sammusid autoni. Siin termitas neid sultani kaardiwäe rühm.

— Jssand, kui romantiline! — sõjistas Andrenle erutatult tema kojadaam. — Nagu muinasjutus tuhandest ja ühest õõst!

Kinnine allalastud eesriietega auto sõitis pikkamisi läbi pidulikult ehitud tänavate, mis olid täidetud pidulikus meeleolus rahwahulkadega. Andren waatas wargi wälja, tõstes eesriide ääre, ja tundis ära tuttamad tänavad kirjade rippumate siltidega täis kummalisi peakirju. Kõikjal, oodates tulewase sultanikaasa läbisõitu, seisis tuhandes nudishimulikus. Samast tänawast pidi hiljem läbi sõitma kindralluberner, kes selles linnaosas oli haruldane küllaline.

Politsei ja talle abiks komandeeritud sõdurid suutsid waewu tagasi hoida rahwahulki, et jätta kas wõi kitsas läbikäit autodele. Altnad ja palkonid olid üle külwatud mitmewärwiliste turbanitega. Tänavaaarsete puude otja olid roninud lapsed ja wahtisid ahne nudishimuga järawi filmi nende ees awanewat ebaharilikku pilti.

Madame Turpin, kes ta wargi piilus tänawale, oli sügawasti ilmutatud.

— Jah, see on muinasjutt tuhandest ja ühest õõst, — sõjistas ta tundesikult, surudes Andren kätt. — Teie olete kuningatütar, kes pärast pikka wangipõlwe kurja lohe jures pöördub tagasi lossi, kus teid ootab uus kuningapoeg, ja mina...

Ta hääle lattes ja silmisse tõusid pisarad.

— ...ja mina olen teie truu Fatima... wõi kuidas ta nimi oli? Ma ei mäleta enam...

Kuningatütar kuulas naeratades oma trum Fatimat ja ta tema silmad täitis rõõmu- ja õnnepisaratega. Jah, seal lossis teda ootab tan-

nis kuningapoeg. Just nagu muinasjutus. Ja need toredasti ehitud tä-
namad, see pidulikus meeleolus firewais riietes rahvahull, mis lõik-
jal liitus talle vastu, kas see pole muinasjutt?

Ta ei märganud, kuidas auto peatus Udaigor-Lama wana lossi ees.
Sirdar Naman, hirmus pidulil ja tseremoniaalne, aitas neil wäl-
juda autoist. Ra juu, lossi jisseläigu ees, seisis tahes reas sultani kaardi-
wägi, kes nende mööbudes wõttis walweajaku. Rossiaia taga tungles
murruna uudishimulikke.

Kui Andrey ja madame Turpin jõudsid wiimaks tulewasele sultani-
kaasale määratud ruumidesse, ajasid mõlemad silmad pärani imetlusest ja
waimustusest: kui kallihinnaline oli juu lõik, kui maitsetalt ja algupä-
raselt sisustatud!

— Millised waibad! Millised gobeläänid! Kui uhked pannood! Ja see
imepärane mööbel! Need lühtrid! — hüüdis madame Turpin waimus-
tatult.

Kena wäike paazh, juuist jiidist kullaga kaunistatud ülikonnas,
lastus Andrey ees ühele põlwele ja ulatas talle kuldjel kandikul kirja.
Kiri oli sultanilt.

„Minu armsam, — kirjutas ta prantsuse keeles, — kas mä-
letad Shiwa märki, mille laewal sinistasin sulle laubale? Kui ja
mulle selle tagasi andsid, ütlesin sulle: „Hea küll, ma wõtan ta
hoiuks!“ Ja ma hoidsin teda sinu jaoks, mu arm. Kanna teda
täna: sellel on minule eriline sümboolne tähendus. Kanna ka jeda
laelakeed, mis ehtis mu ema ta laulatustel. Kui hirmus, et mul
praegu ei ole õigust jind näha! Aga tuleb arwestada maa kom-
metega, mille walitsejannaks ja täna saad. Suudlen jind tuhat
lorda, mu mõrsjate, minu ainus!
Sinu Selim.“

Kui Andrey oli lugenud kirja, teine paazh, lastudes samuti ühele
põlwele, ulatas talle peenelt väljatöötatud lastikese kallisasjadega. And-
rey awas lastikese — ja kummaltki naiselt kostis waimustatud imetlus-
hüüd.

— Kas ta ei ole ilus kuningapoeg muinasjutust? — ütles madame
Turpin liigutatult.

*

Määratusjuur troonisaal masšiinjete roosast marmorist sammastega,
uhkesti nagu kirikus täismaalitud laewõlwidega, kust rippusid alla ras-
ked hõbedased lühtrid, jättis wäga suurkujuse mulje.

Teistest ruumidest wiisid troonisaali kolm portaali: eämese laudu,
mis kandis „Augusti wärawate“ nime, pidi tulema jisse oma kaardiwäe
ohwitseride saatel sultan Aleksander Muhamed Selim; teise laudu, mida
nimetati „sultani wärawateks“, pidi saabama saali oma kojadaamide saa-

tel tulewane Udaigori sultanikaasa. Võpuls kolmas portaal „Muhamedi wärawad“ oli määratud ladi ja autulaliste jaoks.

Saali sissepääs, suurepärase sinise baldahhiini all, mis oli rikkalikult tititud kollaga, teinud ilasteise kõrwal kaks trooni, mõlemad puhtast kollast. Nende juurel olid keli astet, mis olid laetud rahwuswärmilise waibaga: sinine kollaga.

Juba kella poole ühetekümneks saal täitus inimestega.

Aukohadel, kindralluberner lord Brandmoore'i jaoks määratud tugitooli taga, istusid lord ja lady Landstone'id, kindral Sampstead abikaasaga, Wilfordid, Trovere-Smith abikaasaga ja mõned teised Raha-jangi inglise koloonia filmapaistwad liikmed.

Nende seas oli loomulikult ka Robert, kes kõik need wiimased päewad peaaegu ei wäljunud sultanilossist, ja kellega sultan pidas nõu iga suguste piisajade üle, mis puutusid eelseiswasse pidustusse.

Puudus waid lady Brandmoore. Ta wabandas end haigusena ja mehe etteitlusel, jüda täis wiha, kirjutas sultanile ja tema mõrsjale kirja wabanduste ja õnnitlustega.

Ühes küljeloozhis oli wõtnud aset filipiini muusikameeste orkester, tema wastas asusid fotograafid ja kinooperaatorid oma aparaatidega.

Warsti ridastusid mõlemale poole troonistmetele kahte ritta paazhid. Neil olid käes kuldsed waasid lilledega. Kõik nad olid maitsekates finistes kollaga tititud tuunikates ja meenutasid mõne ooperiteatri balletikoori. Näis, et nad iga filmapilt wõiwad lastuda astmetelt alla saali ja haffawad tantsuma filipiini muusikaorkestri saatel.

Balletitujusid meenutasid ka kallites sõjamehemundrites heerolid, kes pikawarrelised kirwed olal, maalilisel olid asunud ridadesse troonisaali kolme portaali ette.

Nende järele astus saali tseremooniameister, kandes oma ees kollaga wälja õmmeldud Udaigori lippu. Ta seisatus otse trooni ees. Siis astus troonisaali pikalbase aeglusega ladi, ja asus oma kohale trooni kõrwale.

Saal täitus aegamiisi. Almusid järjest uued ja uued kutsutud külalised. Kõigi pilgud olid suunatud peaportaalidele.

Nestmise portaali ukseid paisati warsti laiali lahti ja nende kõrwale asusid walwe seisakusse kaks tugewakawulisti malailast, mõõgad käes.

— Kindralluberner! — käis sosin suust suhu.

Orkester mängis Briti rahwushümni. Kõik tõusid püsti.

Saali astus kõrgemate ohwitseride delegatijooni saatel lord Brandmoore.

Ta lummaribus tähtsalt mõlemale küljele, termitas aupakkikult ladi, lähenes temale määratud tugitoolile ja oodates hümnit lõpuni, istus.

Sel hetkel läbis pürami lahki Augusti ja Sultani portaalide uksed. Orkester mängis Udaigori rahvushümni. Kõik tõusid taas püsti. Rahest vastastüllest ilmusid nähtawale Selim ja Andrey. Noosolijate ridadest läbisid waimustustõusid.

Selim oli traditsioonilises rüüis, mida kandsid sultaniid pidulikel juhtumel juba mitu sajandit tagasi. Minult kalliskiwidega kaetud ja poolkunga kaunistatud kroon oli wõrdlemisi uus: selle kinkis Selimi isale Suleimanile Suur-Britannia kuninganna Viktoria tema kroonimis-päewaks.

— Ta on ideaalne oma tõu esindaja! — sõistas Mabel oma mehele waimustatult.

Illdist imetlust äratas Andrey. Ta kandis kullaga wälja õmmeldatud tunnikat, mida kaelal hoidis kinni kolmest suurest sasiirist koosnew kinnitis. Ta pea oli mähitud õhlorna looripilwesse, mis oli nii läbipaistew, et sellest läbi sädeles eredalt Shiwa märk ta laubal ja suurtes briljantides särav diadeem.

Selim ei olnud veel Andreyd näinud nii säravana ega saanud pöörata temalt waimustatud pilku. Ta nagu oleks näinud teda esmakordselt ja wõitis teda nagu nõutult.

Andrey järel, teiste kojadaamide eesotsas, sammus waljus mustast siidist kleidis madame Turpin. Selimi järel tõndis wäike Ibrahim.

Aeglaselt lähenesid peig ja mõrsja kadile ja kummardusid tema ees. Pärast kummardusid nad aupakkitult kindralkubernerile, sammusid mööda astmeid üles troonile ja istusid üksteise kõrwale.

Saali astusid kaks sultani kaardiwäe ohwitseri. Üks neist kandis kullaga tikitud padjal wäikest krooni. Ta lähenes troonile ja lastus põlwili. Selim tõusis, lastus paar astet allapoole, wõttis kahe käega krooni padjalt ja aetas selle Andreyle pähe.

— Müüd ja pead lausuma piduliku töötuse! — sõistas ta talle.

Andrey oli kogu hommiu korranud neid nii waewaga meelejääwaid lauseid kolmel talle wöoral keel. „Kui ta ainult ei hakkaks kartma ja ei kutsuks läbi!“ — mõtles madame Turpin hirmuga.

Sama kartis ka Selim.

Kuid Andrey ei lõõnud arats ega tuskunud läbi. Üksteise järele, waljuski ja segiminemata lausus ta piduliku töötuse malai, hiina ja hindostani keeles.

Kõdi lähenes troonile ja toimetas laulatustseremoonia. Madame Turpin tundis liigutusest pisaraid filmi tõuswat. Ta hakkas leidma, et muhamediusus on midagi romantilist, ülendawat.

Pärast orkester mängis tushhi, noorpaari kohale tõusis Udaigori lipp, lõppusid fotograafide aparaadid ja algasid terwitused.

Siimesena tõusis lord Brandmoore. Selim ja Andrey, järgnedes enne kindlatsmääratud rituaalile, tõusid ja astusid talle vastu laes astet allapoole.

Kindralkuberner selatas trooni jalal ja sõnas waljusti:

— Olen õnnelik, et maian anda teie kõrgustele üle õnnitlused nende keiserlikkudelt kõrgustelt Suur-Britannia kuningalt ja kuningannalt, India keisrilt ja keiserinnalt. Omal poolt soowin teie kõrgustele südamest õnne. Kogu Rahajangi Inglise Koloonia jagab minuga sügawat rõõmutunnet Udaigori suweräänse walitseja õnneliku abiellumise puhul.

Orlester hakkas uuesti mängima, esitaks Briti hümmi, siis Udaigori.

Dodates selle lõpuni, lord Brandmoore jatkas juba vähem ametlikul toonil:

— Lady Brandmoore ja mina, me ootame kannatamatusega 25. mai õhtut, millal meil saab olema kõrge au esitleda meie kaasmaalastele Udaigori uut walitsejannat, kelle briti päritolu kinnitab weelgi sõprusühemeid, mis ühendawad meie maad Udaigoriga.

Selim tänas kindralkubernerit, kusjuures awaldas erilist rõõmu talle üleantud õnnitluste eest nende kuninglikelt kõrgustelt. Pärast seda ta andis märku Andreyale. Ta juba teadis, mis tal waja teha. Järgides sellistel juhtumitel kindlatsmääratud traditsioonile, ta wõttis kuldsest wätsist, mida kandis tema ees paazh, roosi ja ulatas selle kindralkubernerile.

— Rahetjen sügawasti, — ütles ta sealjuures, — et tema hiilgus Lady Brandmoore on haige ega saa wõtta osa sellest tagasihoidlikust pidustusest. Palun teie hiilgust anda talle edasi, et mind rõõmustaks wäga temaga tutwuda.

Selim waatas talle waimustatud imetlusjega.

Lord Brandmoore hoidis waewu tagasi naeratuset, kummardus ar-pallikult ja mõtles: „Targasti öeldud! Mitte nii nagu minu aumäärne abikaasa!“

Kohe kindralkubernerit järele lähenesid terwitustega teised kutsutud külalised. Andrey andis igale daamile roosi. Kui Mabel Wilford lähenes teda terwitama, Andrey, sirutades talle lille, naeratas sõbralikult ja sojistas:

— Pärast ma suudlen teid, kallid. Praegu ei luba seda protokoll.

Tseremoonia kestis ligi kaks tundi.

Wastawalt saajanditewanusele traditsioonile sultani abiellumisega pidid kaima kaasa rahwapidustused ja paraand-wastuwõtud, mis oleksid kestnud vähemalt kolm päewa; kuid Selim lühendas seda programmi tunduvalt, lõpetades selle lõunajärgiga wanas Udaigor-Lama loosis, kuhu olid kutsutud kõik troonisaali tseremoonia juures wiibinud aukülalised.

Õuna kestis kuni kella kümneni õhtul.

— Viimaks ometi äkki! — hüüdis Selim, saates välja viimse külalise.

Ta haaras Andrey sülelusse ja kattis teda suudlustega.

— Olid täna määratu, mu arm! Võinuks arvata, et oled loju elu-
aja istunud troonil!

— Sinu juuresolekut tunnen end tõesti kuningannana, mu armas!

— Sinu sõnad selle kohta, et saad olema õnnelik tutvudes lady Brandmoore'iga, on enam väärt kui troonikõne, kallid! Sa varuſid wiſt juba ammugi tema jaoks walmis selle terawa noole?

— Ei. See lause tuli mulle äkki pähe. Ma isegi lohusin pisut, kui olin selle öelnud: äkki see oli ebatahtiline!

— See oli äärmiselt peen ja tahtiline wastus selle rumala hane jämedale ebatahtilisusele! Olen waimustatud sinust ja armastan ſind meeletult...

Andrey waatas talle armastawalt ſilma ja surus end weel tugewamini tema wastu.

— On see tõsi? Armastad ja mind tõesti?

Wastuse asemel Selim kattis ta kirklike suudlustega.

25.

Kindrakubeneri lossis tehti ettewalmistusi pidulikult paraadlõunajöögiks.

Raialisaadetud kutsetel oli märgitud, et lõuna korraldatakse Udaigori uue sultaniproua auks eesmärgiga tutvustada talle Rahajangi inglise kolooniat. Meestel oli ette kirjutatud ilmuda frakkides wõi mundrites kõigi aumärkidega.

Lady Brandmoore kartis tõsiselt, et tal lõhleb sapp.

— Küll näed, nad ilmuvad kõik, — kõneles ta wihaselt oma õele lady Landstone'ile. — ühelgi heategewa komitee daamidest, kes olid tunnistajaid, kuidas ma misſis Carteri wälja kihutasin, ei jattu takti jääda selleks õhtuks koju. Nad saabuvad kõik wiimſeni, et nautida minu alan-
duse waatepilti! Kujutlen, kuidas nad pärast leelt peksawad!

Ta ohtas sügawasti ja wangutas murelikult pead.

— Jäſand, kui ma ometi jääksin haigeks enne seda neetud lõunajööki. Tõeliselt haigeks. See oleks ainus pääſemine.

• Eelseisew lohtamine lady Brandmoore'i ja endise misſis Carteri, praeguse Udaigori sultaniproua wahel telitas ſeltskonnas elawat kõne-
ainet. Suust suhu anti edasi, et kindrakubeneri lossis on hirmsad pere-
kondlikud ſſseenid, et see lõuna korraldatakse Briti wälisministeeriumi nõudel, kes ei taha rikkuda suhteid ühe muhamedimaailma mõjuwõimsama esindajaga, et lord Brandmoore ähwardas abikaalat lahutusega, kui ta peaks mõllemal lõunajöögist kõrwale hoida jne.

— Ta mürgitab wiimaks veel uue sultaniproua — kõnelesid kurtjad teele. — Naine, kes teist nii väga wihtab, on kõigele wiimeline.

Lady Vandstone selle kõrwu ulatujid need jutud, tegi tangelaslike jõupingutusi oma õde au taastamiseks.

— Lady Brandmoore kui hea kristlane tahab ainult rehabiliteerida seltskonna silmas pühitud oma ebawäärse käitumisega heitis warju loogu kolooniale, kates ta tord mitme daami juuresolekul.

See lause ulatus kindrallubneri kõrwu. Ta kutsus otsekohe lady Vandstone'i oma juure.

— Soowitaksin teil tungiwalt olla ettemahtlikum oma wäljenduses üdaigori sultaniproua suhtes — ütles lord talle kuwalt. — Wastasel juhul teie mees võib kaotada oma koha...

Lady Vandstone ehmatas nii väga, et sai südamekloppimise.

— Ma tahtsin ainult waest Patriciat kaitsta — pomises ta. — Ma ei mõtle, et...

— Selles teie häda seisabki, et teie ei mõtle — katkestas teda lord Brandmoore terawalt. — Kui teie õde oskaks mõelda, ta ei oleks ajetanud end jäänudesse ebameeldivasse seisukorda...

Palju oli juttu ja waidlusi kutsutute nimestiku pärast. Lady Brandmoore tahtis tangelaselt kriipsutada sellest maha Wilfordide abielupaari nime: ta wihtas Mabelit tema sõpruse pärast Andregga.

— Ma ei näe wajadust neid kutsuda, — ütles ta mehele. — Nemad ei kuulu ometi Rahajangi kõrgemasse seltskonda.

— Nad on sõbralikes suhetes sultaniga ja sultaniprouaga, järelikult kuuluvad kõrgeimasse seltskonda, — waidles wastu lord Brandmoore. — Ärges unustage, et peosõõl korraldatakse sultaniproua auks, — loomulik, et peame kutsuma ka tema sõbrad.

Lady Brandmoore ei tahtnud selles punktis järele anda: tal oli wadjus kas wõi milleski rewanshi saada. Kuid tema mees püüis oma nõudel. — Kui sobitate lepituse endise missis Carteriga, teil ei ole nii raske leppida ka missis Wilfordiga! — ütles ta.

Et pehmendada pisut oma abikaasa meelt, lord kordas talle uue sultaniproua lauset, et ka tema saab rõõmustama wiimaluse üle tutwuda lady Brandmoore'iga.

— Saate aru? Sultaniproua teatas awalikult, et ta saab olema õnnelik teiega tutwudes! Mis teile veel waja on?

— See oli tema poolt lihtsalt häbematus! — wastas lady Brandmoore, teda ähwardajid lümmatada jõuetu wiha pisarad. — Häbematus ja halwasti warjatud pilge!

„Taipas siiski!“ — mõtles endamisi Brandmoore.

Saabus wiimaks päew, millal lady Brandmoore pidi minema Kalgatale, nagu ta ise ütles.

Pärast peaaegu üheta meedetud õõb ta tõusis püüet rahustatuna: talle tuli pähe mõte, mida ta pidas õnnelikult.

Ta asus otsustama selle teostamisele. Asjasse pühendas ta ainult kapten Trovere-Smithi, kes oli tema juures teatava määranu erilaskude-täitjaks ametnikuks ja sellel lasus eelseisva lõunasöögi nii üelda proto-kolliline osa.

Nutsukuid oli kuuskümmend inimest. Kõik oli otsustatud paigu-tada ühe pika laua taha, lord Brandmoore'i ja tema abikaasa asudes kesklohas. Paremat lätt lordist kawatseti paigutada istuma noor sultaniproua.

Lady Brandmoore otsustas kõik selle muuta. Ühe suure laua ase-mele söögituupa asetatakse kuus väikest, igaüks kümne inimese jaoks. Ühes lauas on keskels kujukts tema mees, teises tema ise, kolmandas sul-tan, neljandas sultaniproua, viiendas lord Randstone, kuuendas lady Randstone. Sel viisil lady Brandmoore'il ei tule istuda selle wärskelt-küpjetatud sultaniproua kõrwal ja lõunasööl kaotab talle nii wastiku iseloomu.

Kapten Trovere-Smith kiitis tema plaani täielikult heaks. Mõle-mad asusid teenrite abiga energiliselt selle teostamisele. Lady Brand-moore, tõsi küll, lartis, et tema mees ei ole rahul sellise muudatusega, kuid lord oli sõitnud terweks päewaks ära ja tuleb tagasi alles õhtuks, kus midagi muuta on juba hilja. Ta asetab tema lihtsalt jündinud tõijasjade ette.

Kuid see oli ainult arwestus. Jõudes tella kuue paiku õhtul loosi tagasi, lord imestus oma naise hea tuju üle: nähtawasti on mõislikil meel temas jiski saawutanud üleklaalu, mõtles ta.

— Üns kõik lorras? — küsis ta.

— Jah. Lõunasööl läheb ladujusti. Loodan, et teil ei saa olema põhjust milleski mulle teha etteheidet. Müüd aga lähen tualetti tegema. Täna pean enda eest eriti hoolitsema.

Lord Brandmoore helistas ja käsks laata oma juure kapten Trovere-Smithi.

— Kapten sõitis koju, — wastati talle. — Ta töötab siin loqu peale-lõuna.

— Mille kallal? — imestus lord.

— Waja oli söögisaalis lauad ümber wahetada.

— Mis see tähendab? Misjugused lauad? Milleks ümber asetada?

— Mylady otsustas ühe suure laua asemel paigutada kuus väikest.

Lord kargas toolilt püsti ja seisis hetk hiljem söösaali ustel.

— Mis lollus see on! — hüüdis ta.

Ja pöördudes juureruttawa wanema teenri poole käsutas:

— Silmapill neeb laud ära koristada ja asemele panna üks suur. Et kõik oleks nagu enne.

— Aga, hülgu, jändas wanem teener wastu waielba. — Kardan, et meist on selleks liig vähe aega.

— Kui tunne¹⁶³² ma pärast kõik siin ei ole endisse lorda seatud, olete teenistusest wallandatud — pörutas lord.

— Kuulen käsku! Pean ma sellest mgladyle teatama?

— Pole waja: mglady on nüüd tegewuses. Kui teilt küsitakse, öelge, mina käskisin.

Lady Brandmoore tegi wahenajal öe abiga, kes oli juba täielikult warustatud, tualetti. Lady Landstone'i waimustas jõgijaalis läbiwiidud muundatus.

— Teie leiate alati midagi, — tegi ta Rahajangi esimesele daamile komplimendi.

Kuid ta oli jiski pisut erutatud.

— Ei tea weel, kuidas sellele waatab lord Brandmoore.

— Kuidas ta ka ei waataks, tal tuleb leppida tõsiasjaga, — wastas lady Brandmoore. — Korraldasin tema sultaniproua auks peosöögi, annan isegi tema käsutusse juhtiwa koha ühe laua taga — rohkemat ta minult nõuda ei wõi. — Lady puhkes teatraalselt naerma.

— Nujutlen, kuidas sel sultaniproual nagu pikaks wenib, kui ta taipab minu sõjakawalust.

— Keda te paigutasite tema lauda?

— Ühest küljest tema sõbrad Wilfordid, teisest küljest sultani adjutandi firdar Namani, wastu üle laua aga paigutan selle naljaka prantslanna. madame Turpini.

— Suurepärane! Geniaalne! — waimustus lady Landstone. — Kas wõin waadata, kuidas jõgijaal nüüd wälja näeb?

— Parema ära mine... et mitte äratada tähelepanu. Mu mees wõib-olla hakkab weel midagi kahtlustama.

— Jah, sul on õigus.

Tema filmis oli Rahajangi esimesel daamil kõiges ja alati õigus.

*

Wahenajal Andrey, Selim ja madame Turpin tegid wiimseid ettevalmistusi pidulikule lõunasöögile minekuks. Otsustati, et nad lenda-
wad Rahajangi aeroplaanil ja aerodroomilt sõidawad autol kindral-
kuberneri lossi.

— Kui ainult lady Brandmoore ei mõtleks mulle lõunasöögi ajal

halata terawusi lütkema, — tähendas Andrey waabeldes peegli ees oma salebat logu, mida taunult laskis tumesiniseft jiidist kuldtilandiga lleit.

— Julgegu ta minult, — hüüdis Selim. — Siis on tal tegemist minuga, ja see läheb talle kalliks maksma. Ja isegi Londonis waewalt ollakse talle tänust, kui ta meid kuidagi Inglismaa waenlasteks teeb. Ole rahulik, kallis: seda ta ei julge.

— Pealegi ka mina oskan olla teraw! — muigas Andrey.

— Ja kuidas veel! — naeris Selim. — Mitte ainult teraw, waid ka mürgine. Isegi säärane paksunahaline, nagu lady Brandmoore, taipab seda.

Kui nad istusid lennukisse, madame Turpin silmitses seda asjatundliku pilguga: tema, tänu jumalale, pole lennu alal enam wõhit. Shus tundis ta end just nagu oma buduaaris. Terwelt kuus päewa oli ta hõljunud taewa ja maa wahel. Ta isegi alustas kutselalist westlust sultani malailaseft piloodiga, kes kõneles üsna hästi inglise ja prantsuse keelt.

Merodroomil wõttis neid wastu ja asus walwelseisakusse rühm sultani kaardiwäe sõdureid.

— Sõida aeglaselt! — andis Selim käsu juhile, ka malailasele, kui nad olid wõtnud istet autos.

— Ous meil siis nii palju aega? — küsis Andrey.

— Just täpselt nii palju, et saabuda õigeks ajaks kindralkuberneri lossi, kui sõidame aeglaselt, — wastas Selim. — Lõuna on määratud pool üheksaks. Kutjutud ilmuvad minut wõi kaks enne poolt, et jõuda õigeks ajaks asetuda lahte ritta — aukülastiste, õigemini ühe aukülastise wastuwõtuks.

— Arwate sellega mind? — küsis Andrey naeratades.

— Jah. Teie olete peo peasüüdlane ja teile ei ole õigustust.

— Milline karistus mulle mõistetakse?

— Eluagene õnnelik abielu minuga.

— Hirmus! Aga ma katkestasin teid. Tähendab, kell pool üheksa saabuvad kutjutud. Edasi?

— Wiis minutit üle poole üheksa wäljuwad sõeruumidest hiilgused lord ja lady Brandmoore. Meie peame saabuma sellise arwestusega, et mitte panna neid ootama, ja et siiski jätta mulje, et nad meid ootajid.

— See on minule kõrgeim matemaatika — puhles Andrey naerma.

— Kontreetselt: millal nimelt me peame saabuma?

— 39 wõi 40 minutit üheksa peal.

— Kuult te õppisite kõik need peensused?

— Teist eurooplastelt, — wastas Selim. — Siin Jdas me ei waate

nii väga tulla. Kuid kindralkubeneri juures waatan koju aja wargi tellale. Kui ometi kürenuti lõpetas see siin ja mõistime minna tagasi koju!

Kui auto sõitis läbi kindralkubeneri lossi massiivsetest wärawatest ja weeres mööda trepiga kaetud alleed trepi ette, Andrey meenutas äkki elawalt kõiki avarusi, mida ta siin oli üle elanud. Sama alleed laudu lahtus ta siis lossist wäljaaetuna, häbistatuna. Nüüd pöördub ta lossi tagasi piisti päi kui mõitjanna. Siis sellel hirmsal päewal, mida ta ialgi ei unusta, teda saatjaid siit Rahajangi inglise koloonia daamide põlgawad, täis wihtlamiist, parimal juhul ütskõiksed pilgud — nüüd wõtawad nad teda wastu aupakkikude kummardustega, loewad auks suruda tema kätt, kuulda temalt lahtet sõna. Milline nõiduslik muundatus oli sündinud tema elus nende wäheste kuude jooksul!

Selim aimas, mis sünnib Andrey hinges. Ta juubles tema kätt, ja waatas talle pilguga, mis ütles: „Kõik see on nüüd seljataga, — ees on meil rõõm ja armastuse suur õnn!“

Andrey elamusi näis aimawat ka madame Turpin.

— Täna sõidate siit sisse kui mõitjanna! — ütles ta ja surus sügawtundeliselt oma lemmiku kätt.

Auto peatus trepi ees. Kapten Trovere-Smith aitas Andreyt wälja astuda. Näis, et ta oli täielikult unustanud saadud kõrwakiilu ja silmitse Andreyt nüüd waimustatult.

Teine lossi kaardiwäe ohwitser aitas teenistuswalmist madame Turpini autoist wäljumisel.

Selim wäljus ise ja asus oma naise kõrwale.

Kui nad sammusid kahes reas seiswate mundris teenrite wahelt läbi westibiili, tseremooniameister kuulutas:

— Kõrgused Udaigori sultan ja sultaniproua!

Monumentaalsed ukssed läksid nende ees pärani lahti ja nad astusid salongi, mis oli täidetud külalijist, säras diadeemidest, kaelakeedest, paljastatud õlgadest ja käsiwartest, mundritest ja autähtedest.

Neile wastu suundusid lord ja lady Brandmoore. Lady Brandmoore ei teadnud weel, et sõögitoas tema mehe käsul oli kõik jälle seatud endisesse korda, ja weendumus, et tema geniaalne plaan on õnnestunud, tegi teda rahulikuks.

Pärast seda, kui kindralkuberner oli termitanud kõrgeid külalisi, tuli lord tema abikaasa kätte. Kümmed filmapaarid suundusid lady Brandmoore'ile pinewas uudishimuse: kuidas ta tuleb toime oma raske osaga!

Ta sai sellega wõrblemiisi hästi toime. Ulatades Andreyle kae ta ütles mitte temale, waid Selimile waadates:

— Rõõmustan väga, kõrgus, näha siin Udaigori uut sultaniprouat!

— Mina omalt poolt olen õnnitatud sellega, mis wõimalik, mille

osaliseks lady Brandmoore mind siin lastis saada! — vastas Andrey kõige süütuma ja mõlulama naeratusjega.

Selim olesk. jaubelda teda nende sõnade eest. Madame Turpin mõtles hõlpsalt: „Kui armas ta on — ja kui tark!“ Seda mõtlesid ka paljud teised, eriti mehed.

Lady Brandmoore tundis, et selles esimeses heitluses võit oli langenud Andrey poolele, ja tundis peaaegu süüviliselt pistet otse südamesse. Kuid oli waja jaitlata lahle perenaise osa etendamist.

Lord Brandmoore ulatas Andreyle läe ja juhtis ta lähe rea külaste wahelt läbi, nimetades neid nime järele. Selim sammus järele, hoides lady Brandmoore'i läe alt kinni.

Daamid termitasid uut sultani prouat lahlete peanoogutustega, kuid reweransiga austasid teda üksnes wahesjed: inglannad on liig uhked, et kumarduda rahwaste walitsejate ees, kes kuuluvad alama rasji hulka. Minult Mabel Wilford tegi Andreyle sügawa, rõhutatult aupakkliku reweransji, mille eest teda tabas mihane pill lady Brandmoore'ilt.

Sõitlemistseremoonia lõppes. Otselohke külalised jäirdumad söögisaali. Kindralkuberner jättis Andrey hetkeks kindral Hamsteadi hoole, waban-das ja astus oma naise juure:

— Palun teid kindlasti jällitada sultani prouaga käitumises täielik korrektsus! — sojistas ta naisele. — Wastasel korral ma ei andesta teile seda ilalgi!

— Mulle näib, mu sõber, et esialgu pole teil mulle milleski ette-heiteid teha! — vastas lady Brandmoore.

Tõepoolest, seni oli ta käitunud täiesti korrektselt. See, et ta söögisaalis seadis kõik oma tahtmise järele, muutis ta meeleolu heaks. Ta püüab seda mitte rikkuda. Ärgu see wärskeltkõpsetatud sultani proua mõtelgu, et sundab teda hingeliselt tasalaanlust wälja wiia!

— Lõuna on serweeritud, — teatas majordomus.

Samal hetkel lõõdi söögisaali ukseid laiali lahti.

Lord Brandmoore ruttas Andrey juure ja Andrey mõttis uuesti tema läe alt kinni. Nad astusid esimestena üle söögisaali läwe. Neile järgnesid sultan majaprouaga. Heites pilgu söögisaali lady Brandmoore wõpatas illatusest. Selim isegi ehmatas.

— Mis teil on, my lady?

— Ei midagi, tühine asi... Kerge peapööritus.

Ta wahitis peaaegu ebauusliku hirmuga ainsale juurele söögilauale, mis oli uhlelt laetud luueklumne isiku jaoks. Mis nõidus see on? Kuidas see wõis juhtuda? Alles ju kõigest lats tundi tagasi siin seisid luus wäilest laetud lauda! Kas tõesti seda korraldas tema mees? Ta on nähtawasti otustanud teda handa ajada.

Külalised fokistasid toolidega. Nagu läbi udu lady Brandmoore nägi,

luidas nad istufid lohtadele. Tema õde lady Vandstone jostistas talle: „See on hirmus! Kes oleks võinud seda oodata!“ Tema mees, kindral-kuberner, istus tema kellestki Andreyga oma paremal käel. Võpp kõigel! Nüüd ei saa enam midagi muuta. Tuleb juua lõpuni alanduse karikas. Ilmutab ta märksa kergemini sultaniproua juhtes vähimatti ebakorrektsust, siis ei andesta mees seda talle iialgi. Ta tunneb teda, teab, et see pole tema poolt ainult tühi ähwardus. Et karistada teda, ta on valmis isegi loobuma kindralkubeneri kohast.

Ei, waja võtta end kätte, waja lahlesti naerata, kui südames närib wiha, kui tahaks karjuda walust ja meeleheitest!

— Udaigor on kaunis maa! Eks ole tõsi, kõrgus? — pöördus ta lahle naeratusega Andrey poole.

— Oh jaa! Vähemalt niipalju kui mina olen jõudnud teda tundma õppida! — vastas Andrey mitte vähem lahle naeratusega. — Aga ka Rahajang on wõlum linn. Eks ole tõsi, nylady?

Nad wahetajid veel mõned tühised laused. Lord Brandmoore ja Selim kuulatajid tähelepanelikult igat sõna: esimene hirmuga, et ta naine ei kannata wälja hingelist pinget ja saab hakkama mõne parandamatu taktitusega, teine — waimustudes oma wäljawalitu mõistusest ja taktist.

See oli waelele lady Brandmoore'ile raskesti katsumiseks. Lõuna wenis pikale, teenrid kandjid ühtelugu sisse uusi roogi, külalised kõlkutajid nugade ja lahwlitega, jõid, rääkijid midagi, naerjid millegi üle, pidajid lauakõnesid, tema aga istus nagu halwatult, waevalt puudutades toite, wõpatudes, kui lauanaabrid pöördusid tema poole mõne küsimusega, wastates tihti midagi huupi. Ta näole nagu oli tardunud naeratus, millega ta peosöögi alguses pöördus wihatud naise poole, tolle poole, kelle ta mitte wäga ammu oli jnit wälja wisanud ja kellele nüüd peab ojutama peaaegu kuninglikku au.

Wiimaks ometi! Külalised tõusid kõrarikalt lauast. Mõned härradest fiirdusid kõrwaljalongi jooma lohwi ja suitsetama. Enamus daamidest juundus paraadsaali, kus pidi algama tants.

Ballile oli ilmunud rohkesti iisluid, kes polnud kutsutud peosöögile. Need ei olnud Rahajangi inglise koloonia loorekhi hulgaist, wad leifseisus, ametnikud oma naistega ja tiitardega, ohwitserid, kaupmehed, töösturid.

Nõik nad ilmujid mitte ainult selleks, et tantsida, inimesi waadata ja iseend näidata, milleks harilikult külastatakse balle: neid huwitas uus Udaigori sultaniproua, kelle nimi oli wiimasel ajal olnud kõigil uus.

Täpselt kell kümme kindralkuberner awas balli tantsides Andreyga erilise, tol ajal Malakkas wäga populaarse tantsu, mille nimel oli „muri-gwan“.

Selim wabandas end oma daami ees.

— Olen väga murets tantšija, — ütles ta. — Kardan, et koreograafiline kunst jääbki mulle tähtsamatuks.

Lady Brandmoore oli laugel sellest, et tantšida. Ta tundis tervet peapööritust ja hägi läbi udu, kuidas tema mees tantšib selle wastiku lidaigori sultani-proua. Sord aga oli nagu ümber süündinud: just nagu oleks ta heitnud algadelt paarikümmend eluaastat, ta oli jälle noor, neis aastais, millal teda peeti üheks paremaks tantšijaks ja millal tal oli suur edu naiste juures. Ta keerutas end uljalt, lastus graatšiliselt ühele põlwele, liikus Andrenaga tervelt läbi saali.

Varsti paar oli üldise tähelepanu keskuses. Teised paarid latlestašid tantšu. Nõik silmitšesid waimustatult kaunitari-sultani-prouat, kes nagu oleks kogu eluaja tantšinud „muri-gwani“ ja tema toredat, üheforraga palju nooremats muutunud kawaleri, Suur-Britannia kõrgeimat esindajat Rahajangis.

Kui nad lõpetasid tantšu, puhles saalis kiiduawalduste torm. Lord Brandmoore wiis oma daami istuma ja tegi lorralduse, et talle palutaks midagi karastawat.

— Minult ärge korrige palju jooge, mõite weel külmutada! — ütles ta hoolitsewalt. — Teie peate end hoidma.

— Kelle jaoks? — küsis Andren naeratades.

— Teie uue riigi jaoks — ja Rahajangi jaoks, mille te täna wallastate! — wastas lord galantselt.

Samal hetkel lähenes Selim.

— Olen õnnelik nentima, et teie kõrguse abikaasa rohkearwuliste teiste annete kõrwal omab weel ühe: ta tantšib suurepäraselt! — pöördus kindralkuberner tema poole.

— Rahjaks minuga omandas ta ses juhtes äärmiselt halwa partneri! — wastas Selim.

— Kuid wäärilise abikaasa — tähendas lord.

— Siilgus on väga lahke! Meie mõlemad mälestame heal meel teie juures weedetud õhtut. Els oli tõsi, kallis?

— Oh ja! ruttas Andren nõustuma. — Aga ma kardan, et me tarwitame kurbasti teie külaliskahust. Mulle näib, et lady Brandmoore on juba wäsinud külalistest.

Tõepoolest lady Brandmoore, kes istus eemal oma õe kõrwal, omas väga wäsinud ilme. Ta oleks rõõmuga lahkunud ja läinud oma tubadesse, kuid seda oleks mõidud seletada kui meeawaldust uue sultani-proua wastu. Ei, waja juua karikas põhjani!

Ta heitis wargši pilke mehe poole. Kuidas ta lipitšeb selle wastiku naise ümber! Mina julab!

Lord Brandmoore kumardus samal hetkel Andrey kae üle ja wajutas sellele pita suudluse. Tema abitaasale näis suudlus hirmus pikk, palju pikem, kui seda nõudis wiisakuskomme.

— Wii mind siia, Andrey. Ma ei suuda enam... — palus ta öde kustuma häälega.

Selim ja Andrey lahkusid temaga jumalaga jätta, kuid saalis teda enam ei olnud.

— Olge lahke, andke tema hiilgujale lady Brandmoore'ile üle meie sügawaim tänu kõige meie osutatud tähelepanu eest! — palus Selim.

Andrey piirdus graatfilise peanoogutusega märgiks, et ta ühineb täielikult mehe soowiga.

Kindralluberner saatis kõrged kullalised autoni ja suudles jumalaga jätuks veel lord Andrey kätt.

Madame Turpinile tõusid uuesti, mitmendat korda juba neil temale unustamatuil päemil, liigutuspijarad silma: tema lemmik endine inglise keele õpetajanna õdede Tremonide paufionis oli saanud nõidusliku riigi walitsejannaks muinasjutulises romantilises Idas, ja wägema riigi aseluningas, riigi, kelle piirides iial ei looju päite, suudleb auwastlult tema kätt!

Tema aga, madame Turpin Calais'st, sai tema kõrguse lbaigori sultaniproua kojadaamiks. Roh, kas see ei ole siis muinasjutt tuhandest ja ühest ööst?...

Ta pidi andma wäljapääsu temas tormitsewale tunnetele. Haarates kinni Andrey käest ta jostistas erutatult:

— Jumal, kui romantiline see kõik on!

*

Kui Selim ja Andrey, soowinud head ööd madame Turpinile, jäid üksteisest, Selim wõttis Andrey pea kätte wähele ja waatas laua sügawa õrnusega tema silmisse.

— Siia maani ma ainult armastasin sind, — ütles ta — nüüd olen sinu uhke. Sa oled imetluswäärne naine! ütles, armastad sa mind tõesti?

— Kas ma sind armastan? Ah, kui sa teaksid! „Armastan“ — on liig nõrk mittemidagiütlemine sõna. Teist aga, mis wõiks wäljendada kogu minu tunde sügawust, ma ei tea. Sellist sõna pole veel wälja mõeldud.

— Kui mõtlen sellele, et meie ees on elu täis armastust ja õnne, mulle näib, et see kõik on unenägu!

— Kui see on unenägu, ma ei tahaks iialgi ärgata! — jostistas Andrey.

Ta waatas unistawalt lahtisest aknast wälja kuuwalgusega üleujutatud aiale ja naeratas.

— Mille üle ja naeratab? — küsis Selim.

— Mulle meenus hiljuti, mis siin nii jageli kostab mu armsa poja-
daami huulilt.

„Kui romantiline see kõik on!“ — sõnas Selim naeratahes ja aimas
hästi järele madama. Surpini häält.

— Just niisest romantilisem ei võiks enam olla. Ja selle eest
wõlgnen tänu sinule, minu muinasjutuprints.

— Kes viimaks ometi leidis oma ilusa printsessi!

Ta külvab juudlustega üle naise käd, näo, õlad.

Altnast waatas ebadiskreetselt sisse luu. Selim tõusis ja tõmbas ees-
riide alla: nende õnn ei wajanud tunnistajaid.

Lõpp.

Üks pilk „RS-i“

ja kohe on selge, mis
teatud kellaajal raa-
diost kuulda võib.
„RS-is“ on korraldatud
kõik saatekavad kella-
aegade järele. Seega
lihtne ja kerge otsida.
„RS“ toob erialalisi
artikleid raadiost, hu-
vitavat teatrielust ja
filmi alalt.

„RS“ ilmub igal reedel.
Üksiknumber 10 senti, pos-
tiga 50 senti kuus, kolmeks
kuuks 1 kr. 30 s.